

EGER MEGYEI JOGÚ VÁROS II. TELEPÜLÉSI KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAMJA (2022-2027)

2022. június

 RENATUR

KÉSZÍTETTE:

RENATUR 2005 Természet- és Környezetvédelmi Szolgáltató Betéti Társaság (RENATUR 2005 BT.)

- Képviseli: Dukay Igor, cégvezető, természetvédelmi szakértő, természetvédelmi mérnök
- Székhely: 2000 Szentendre, Frangepán u. 16.
- Telefon: +36 70 325 02 54
- E-mail: info@renatur.hu, dukayigor@gmail.com
- Honlap: www.renatur.hu

MEGRENDELŐ:

Eger Megyei Jogú Város Önkormányzata

- Képviseli: Mirkóczki Ádám, polgármester
- Kapcsolattartó: Farnadi Andrea (2022.02.01-07.08.), Utassy Zsolt, környezetvédelmi ügyintéző
- Székhely: 3300 Eger, Dobó István tér 2.

RENATUR 2005 BT.

*** Székhely: 2000 Szentendre, Frangepán u. 16. *** Tel.: +36 70 325 02 54 ***

*** E-mail: dukayigor@gmail.com *** Honlap: www.renatur.hu ***

Tartalomjegyzék

MELLÉKLETEK JEGYZÉKE	4
1. BEVEZETÉS	5
2. EGER I., 2010-2016. KÖZÖTTI IDŐSZAKRA SZÓLÓ TELEPÜLÉSI KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAMJÁNAK TELJESÜLTSEGE	11
3. A TELEPÜLÉSI KÖRNYEZETVÉDELEM ÉS A KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAM JOGSZABÁLYI HÁTTERE	15
3.1. Az Alaptörvény	15
3.2. A környezetvédelmi törvény	15
3.3. A természetvédelmi törvény	19
3.4. Az önkormányzati törvény	20
3.5. Az Agenda 21	21
3.6. Az Európai Unió Nyolcadik Környezetvédelmi Akcióprogramja („8EAP”, 2014-2020)	21
3.7. Az 5. Nemzeti Környezetvédelmi Program (NKP V.; 2021-2026)	22
3.8. Natura 2000-területekre vonatkozó 275/2004 (X. 8.) Kormányrendelet	22
3.9. Az EU Víz Keretirányelve (2000-)	23
3.10. Heves Megye Környezetvédelmi Programja (2018-2022)	23
3.11. Második Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia (NÉS, 2018-2030-2050)	24
4. A KÖRNYEZETVÉDELEMMEL KAPCSOLATOS HELYI JOGI SZABÁLYOZÁS	25
5. EGER KÖRNYEZETI ÁLLAPOTÁNAK ÉRTÉKELÉSE: A TÁJALKOTÓ TÉNYEZŐK, A TERMÉSZETES KÖRNYEZET BEMUTATÁSA	29
5.1. A település elhelyezkedése, megközelítése, területhasználata, egyes főbb jellemzői	31
5.2. Földtani, talajtani és domborzati adottságok	32
5.3. Éghajlati adottságok	33
5.4. Felszíni és felszín alatti vizek	33
5.5. Eger természeti és táji értékei	35
5.5.1. Országos védelem alatt álló területek Eger területén	35
5.5.2. <i>Ex lege</i> védelem alatt álló értékek, területek Eger területén	36
5.5.3. Natura 2000 területek	37
5.5.4. Az Ökológiai Hálózathoz tartozó területek	39
5.5.5. Helyi védelem alatt álló területek és egyedi tájértékek Eger területén	40
5.5.6. Védett növény- és állatfajok előfordulása Eger területén	43
5.5.7. Egyes szakági tervek természet- és tájvédelmi összefüggései	43
6. TÁRSADALMI ÉS GAZDASÁGI MUTATÓK EGER VÁROSÁBAN	45
6.1. Főbb demográfiai adatok, információk	45
6.2. Területhasználatok	48
6.3. Közlekedés, tömegközlekedés, környezetbarát közlekedés	50
6.4. Környezeti szempontok a döntéshozatalban, környezeti tudatosság, környezeti nevelés	52
6.5. Környezet-egészségügy	55

7. AZ ÖNÁLLÓ TELEPÜLÉSI KÖRNYEZETVÉDELMI HATÓTÉNYEZŐK BEMUTATÁSA	58
7.1. Hulladékgazdálkodás.....	58
7.2. Ivóvízellátás, szennyvízkezelés.....	69
7.3. Csapadékvíz-elvezetés, árvíz- és belvíz káros hatásai elleni integrált védekezés.....	74
7.4. A zaj és rezgés káros hatásai.....	76
7.5. Energiagazdálkodás.....	77
7.6. Épített környezet, épített örökség.....	79
7.7. Települési zöldfelületek.....	81
7.8. A levegőminőség védelme.....	84
7.9. Klímavédelem.....	92
7.10. Környezetbiztonság, veszély-elhárítás.....	94
7.11. Szennyezett, roncsolt területek.....	96
8. AZ ELÉRNI KÍVÁNT KÖRNYEZETVÉDELMI CÉLOK ÉS CÉLÁLLAPOTOK – A II. TELEPÜLÉSI KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAM EGYES FELADATAI	98
9. FELHASZNÁLT IRODALOM	102

MELLÉKLETEK JEGYZÉKE

1. sz. melléklet	EGER TKP I. (2010-2016) INTÉZKEDÉSEINEK TELJESÜLTSEGE
2. sz. melléklet	EGER MJ VÁROS II. TELEPÜLÉSI KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAMJÁNAK (TKP II., 2022-2027) JAVASOLT INTÉZKEDÉSEI, ÜTEMEZÉSÜK, VALAMINT A TELJESÜLÉS NYOMON-KÖVETÉSÉHEZ KIDOLGOZOTT INDIKÁTOROK
3. sz. melléklet	BÜKKI NEMZETI PARK IGAZGATÓSÁG: EGER TELEPÜLÉSI KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAM KÉSZÍTÉSE - ADATSZOLGÁLTATÁS
4. sz. melléklet	A TÁJHASZNÁLAT-VÁLTOZÁS NYOMON KÖVETÉSE ARCHÍV TÉRKÉPEK SEGÍTSÉGÉVEL EGER VÁROSA TERÜLETÉN, A XVIII. SZÁZAD VÉGÉTŐL NAPJAINKIG
5. sz. melléklet	HATÓSÁGI VÉLEMÉNYEKRE ADOTT TERVEZŐI VÁLASZ
6. sz. melléklet	A HEVES MEGYEI KORMÁNYHIVATAL KÖRNYEZETVÉDELMI, TERMÉSZETVÉDELMI, ÉS HULLADÉKGAZDÁLKODÁSI FŐOSZTÁLY KÖRNYEZETVÉDELMI OSZTÁLY VÉLEMÉNYE
7. sz. melléklet	A HEVES MEGYE KÖZGYŰLÉSÉNEK ELNÖKÉNEK VÉLEMÉNYE
8. sz. melléklet	BORSOD-ABAÚJ-ZEMPLÉN MEGYEI KATASZTRÓFAVÉDELMI IGAZGATÓSÁG IGAZGATÓ-HELYETTESI SZERVEZET KATASZTRÓFAVÉDELMI HATÓSÁGI SZOLGÁLAT VÉLEMÉNYE
9. sz. melléklet	A HEVES MEGYEI KORMÁNYHIVATAL EGRI JÁRÁSI HIVATALA NÉPEGÉSZSÉGÜGYI OSZTÁLY LEVELE
10. sz. melléklet	EGRI TÁRSADALMI SZERVEZETEK VÉLEMÉNYE

RENATUR 2005 BT.

*** Székhely: 2000 Szentendre, Frangepán u. 16. *** Tel.: +36 70 325 02 54 ***

*** E-mail: dukayigor@gmail.com *** Honlap: www.renatur.hu ***

1. BEVEZETÉS

Eger I. Környezetvédelmi Programja (a továbbiakban: TKP I.) 2010-ben készült és a 2010-2016. közötti időszakról szól.

A Program készítése óta eltelt bő egy évtizedben a világban és Magyarországon is, de minden bizonnyal, Egerben is számos változás következett be a környezet állapotában, mely változásokat a TKP felülvizsgálatával is le kell követni.

Eger MJV vezetősége ezért 2021-ben döntést hozott a TKP I. időszakában történt intézkedések, a település környezeti állapotának megismerése alapján a TKP II. elkészítésére, mely egy helyzetértékelésre épülő intézkedés- vagy programcsomag a következő hat esztendőre nézve.

Eger Város II. Környezetvédelmi Programja a 2022-2027. közötti időszakra szól, és a TKP I. intézkedéseire, azok teljesülésére is épül.

A TKP I-ben megfogalmazott feladatokat, azok teljesülésének táblázatos összefoglalását az 1. sz. mellékletben tanulmányozhatjuk.

Jelen dokumentum minden más része a TKP II. szakmai alátámasztását szolgálja. A 2. sz. mellékletben a tulajdonképpeni intézkedések/programok témakörönként és időben ütemezve kerültek meghatározásra. Annak érdekében, hogy az adott intézkedés vagy program meghatározásának oka, háttere és indikátorai is láthatók legyenek, a táblázatos összefoglaló több mint egy listászerű felsorolás.

Ezzel is a TKP II. könnyebb, törzsanyagtól független használatát kívántuk segíteni.

A TKP II. Olvasó elé tárása előtt fontos néhány általános vonatkozást megemlíteni:

A Települési Környezetvédelmi Program (TKP) adott település egyik meghatározó, középtávra (6 évre) szóló, stratégiai dokumentuma. A benne foglaltakat minden települési szintű döntésnél figyelembe kell venni, más stratégiai dokumentumok, mint pl. a településfejlesztési koncepció (TFK) és a településrendezési eszközök (TRE) készítése, felülvizsgálata során is iránymutatásként kell használni a környezetkímélő, fenntartható települési célok meghatározása és megvalósítása érdekében. (Mindemellett a TRE-k környezeti vizsgálat készítése is kötelező, azonban a két környezetügyi vizsgálati módszer között jelentős léptékbeli különbségek vannak/lehetnek.)

A közelmúltban elkészült, szakági, „zöld szemléletű”, integrált dokumentumok közül már most kiemeljük a közlekedési koncepciót, az éghajlatvédelmi és a levegőminőségvédelmi tervet.

Tekintettel arra, hogy a TKP középtávú stratégia, vonatkozási hat éve alatt számos változás következhet be a településen vagy az országban, sőt kontinentális és globális léptékben. Elég itt csak a helyi és országos jogszabályok vagy a klíma változására gondolni. Ez utóbbi témakör különösen felértékelődött, ráadásul éppen az első TKP óta eltelt bő évtized volt az, mely a klímaváltozást és a vele járó kockázatokat már a lakosság és a döntéshozók számára is egyértelművé tette. Szerencsés esetben a tervezési időszakban meg is valósultak bizonyos intézkedések, míg mások különböző okokból – ld. pl. forráshiány, ellenérdekeltség – nem valósultak meg.

Az elmondott okokból magát a TKP-t is rendszeresen felül kell vizsgálni, korszerűsíteni kell. A környezetvédelmi törvény alapján a tervezési, felülvizsgálati időszak hat év, azonban ennél sűrűbb felülvizsgálatot is lehetővé tesz a jogszabály.

Az utóbbi években bekövetkezett jelentős változások szükségessé is tehetik a környezeti állapot és a környezeti teljesítmény rendszeresebb nyomon követését.

Ezzel összefüggésben látszik, hogy a TKP valamilyen mértékű folyamatos menedzselése és annak dokumentálása (ld. intézkedések ütemezés szerinti, vagy attól eltérő, szükség és lehetőség szerinti „felszínen tartása”, előkészítése, megvalósítása, rész vagy teljes munkaidős környezetvédelmi ügyintázó, és/vagy bizottság által) elengedhetetlen annak megvalósításához. Eger e tekintetben

RENATUR 2005 BT.

*** Székhely: 2000 Szentendre, Frangepán u. 16. *** Tel.: +36 70 325 02 54 ***

*** E-mail: dukayigor@gmail.com *** Honlap: www.renatur.hu ***

szerencsés helyzetben van, hiszen alkalmaz környezetvédelmi ügyintézőt, működik környezetvédelmi bizottság, társadalmi szervezetek segítenek a „zöld ügyek” megoldásában is. Mindemellett a város nagymértékben él a pályázati lehetőségekkel, mely saját pénzügyi források mellett szakmai forrásokat és elkötelezettséget is feltételez.

A felülvizsgálat keretében nemcsak a TKP I. programidőszakát, hanem az azt követő éveket is tanulmányoztuk.

A tervezés egyik első lépéseként áttekintettük a TKP I. struktúráját, adat- és információtartalmát, a benne foglalt intézkedéseket.

Az intézkedések teljesültségét internetes és hagyományos irodalmi adatgyűjtéssel, valamint a Polgármesteri Hivatal munkatársainak adatszolgáltatása alapján vizsgáltuk.

Közreműködésüket köszönjük!

A korábban leírtakkal összhangban az egyik jelentősebb információgyűjtési mód az elmúlt években hatályos, rendelkezésre álló tervek, stratégiai dokumentumok, koncepciók átolvasása volt a szolgáltatóktól kapott adatokon túl. (A felhasznált forrásokat egyes esetekben, a szövegben is megemlíjtjük, egyebekben az irodalomjegyzékben soroljuk fel.)

Nem volt feladatunk e dokumentumok környezetügyi felülvizsgálata, ahogy a vonatkozó jogszabály általi környezeti értékelésük sem, ha erre jogi kötelezés van, mint pl. a TRE esetében. A dokumentumok áttanulmányozása segítette látni a település más szakmai stratégiáit és elképzeléseit, azokon keresztül a környezetügyi intézkedéseket.

Fontos figyelembe venni, hogy a környezeti szempontok hol és hogyan jelennek meg. A szinergiák („együtműködések”) segítik a környezeti állapot javítását, míg az ellentmondások mentén romolhat a környezeti állapot, ezért a TKP II. programidőszakára nézve legfontosabbnak a különböző szakmai stratégiák harmonizálását, integrációját tartjuk.

Az eddigi évszázadokban és évtizedekben is rendkívül fontos volt (lett volna) a társadalmi, gazdasági és környezeti szempontok összehangolása, azt azonban a klímaváltozáshoz való alkalmazkodás mostanra halaszthatatlanná tette.

Ezzel összefüggésben lényeges, hogy a célirányos települési szakmai dokumentum elkészült az elmúlt években.

Vizsgáltuk továbbá, az önkormányzat honlapján elérhető helyi rendeletek körét, annak nyomon követése érdekében, hogy milyen témájú helyi környezetvédelmi jogszabályok kerültek megalkotásra és melyek nem az elmúlt másfél évtizedben.

Fontosnak tartjuk megjegyezni, hogy a TKP és felülvizsgálata alapvető céljának nem a számszerű környezeti adatok gyűjtését és értékelését tekintjük. Ezzel összefüggésben nem is volt feladatunk konkrét – például a zaj, a rezgés, a levegő- és vízminőség témakörében végzett – környezetállapot-vizsgálat, ahogy természeti állapotfelmérés sem. A TKP egy stratégiai dokumentum, mely a korábban meghatározott feladatok teljesülését, szükség esetén a nem teljesült feladatok és új feladatok meghatározását szolgálja, a maga összefüggérendszerében.

Nagy hangsúlyt fektettünk azonban az elérhető és lehetséges adatok, információk felkutatására, szöveges és szemléletes, grafikus értékelésére. E cél érdekében számos szolgáltatót, adatgazdát megkerestünk, interneten elérhető adatbázis használtunk fel. E szervezeteknél vagy adatbázisokban pl. konkrét víz- és levegőminőség-adatok, több évre vonatkozó hulladékmennyiségi adatok álltak (vagy nem álltak) rendelkezésre, melyek elemzése segítette megérteni a tervezési időszakra kitűzött intézkedések teljesültségének irányát, mértékét, valamint az új tervezési időszak intézkedéseinek meghatározását, a tulajdonképpeni felülvizsgálatot és programkészítést.

Tapasztalataink alapján a konkrét környezeti adatok gyűjtése és értékelése az alábbiak miatt jellemzően egyébként is nehézkes:

1. a lehetséges adattípusok köre elvileg rendkívül széles,
2. azonban ritkán van kész célirányos adatbázis (pl. az éves hulladéktermelésre vonatkozó kimutatás jellemzően rendelkezésre szokott állni, de más gyakran nem),
3. célzott adatgyűjtés alkalmasint nem is történik,
4. vagy ha igen, egyes szolgáltatóknál olyan elvek alapján történik, melyek a környezetvédelmi szempontok alapján tervezett elemzésekhez nem, vagy csak nehezen használhatók fel,
5. egyes adatbázisok esetében kisebb, másokban igen nagy bizonytalansági faktorial kell számolni (különösen ide kell sorolni az önbevalláson alapuló és/vagy átlagolt adatokat),
6. a gyűjtött adatok köre változhatott is az évek során, így nem mindent lehet folyamatában értékelni,
7. ezzel összefüggésben pusztán a szolgáltatóváltás is okozhat zavarokat az eltérő adatminőségekkel,
8. egyes esetekben a vizsgálat messze túlmutatna a TKP volumenén, hiszen pl. egy adott vagy számos szakterület kifejezetten speciális ismereteit igényli,
9. az adatbázisok lehetnek töredékesek,
10. csak az adatbázis készítése, feltöltése is külön erőforrást igényel, a szolgáltatótól, az önkormányzattól, amire nincs személyi és anyagi kapacitás, továbbá
11. a környezeti elemek állapotára vonatkozó, pl. víz- és levegőminőségi adatok – lehetőleg rendszeres és „hálózat-menti” – költséges méréseket, vizsgálatokat igényelnek, melyet kevés önkormányzat engedhet meg magának,
12. konkrét adatok jellemzően szakági tervekben gyűjthetők ki, de, például, ezek száma gyakran alacsony, és tervezőik is esetleg adathiánnyal küzdöttek,
13. számos adat önmagában nem mond semmit, mert pl. határértékekkel kell összevetni, vagy adatsorként kell tendenciákat értelmezni, melyek specialistákat igényelnek.

A fent leírtakkal szemben vagy mellett, jelen települési környezetvédelmi program is tartalmaz konkrét környezeti adatokat. Ahol arra mód volt, a környezeti adatokat össze is vetettük egymással, vagy gazdasági és társadalmi adatokkal. Pl. Eger lélekszáma, mint társadalmi jellegű adat összevetve a vízfogyasztással, fontos tendenciákra mutathat rá.

Módszertani szempontból lényeges, hogy azokban az esetekben, amelyekben már relatíve jelentős mennyiségű közzé tehető adat áll rendelkezésre, a felhasználó számára az adatokból kinyerhető információ megértését szinte csak grafikus ábrázolással lehet segíteni.

Formai és logikai szempontból említést érdemel, hogy TKP II. struktúrája a TKP I. szerkezetétől jelentősen eltér.

Tartalmilag, szakmailag szükségszerűen a TKP II. az elődjére épül, hiszen a TKP I-ben foglalt intézkedések felülvizsgálatát célozza.

Mind a TKP I. teljesültségének vizsgálatát, mind a következő időszakra szóló TKP II. intézkedéseinek közreadását célszerűnek láttuk külön-külön mellékletekben közreadni. A két intézkedés-csomag között lényeges eltérések vannak, mely okairól későbbi fejezetben emlékezünk meg.

Közös azonban, hogy táblázatos formában foglaltuk össze az intézkedéseiket, mert így átláthatóbb a rendszer.

A külön mellékletben való közlés abban is az áttekinthetőséget segíti, hogy egy az egyben külön kezelhető a TKP törzsanyagának szöveges és grafikus részétől, mely terjedelmében lényegesen nagyobb és tulajdonképpen „csak” alátámasztó szereppel bír.

Szintén a majdani gyakorlati munkát hivatott segíteni az, hogy minden egyes szakterülethez, intézkedéshez egy lehetőleg **széles körű indikátorrendszert dolgoztunk ki.**

Az indikátorok olyan mérőszámok, melyek jelzi, hogy adott szakterületen konkrétan, számszerűen milyen tevékenység valósult meg és milyen volumenben.

Ezzel ismét az adatbázisok témaköréhez érkeztünk. Azzal, hogy évről évre a javasolt vagy akár saját vagy másoktól átvett indikátorok figyelembe vételével halad az egri környezetpolitika megvalósítása, időről időre, összehasonlítható módon keletkezik adat, és már egy-két év távlatából látszani fognak a tendenciák. (Egyes források tulajdonképpen a monitoring szó fogalmán az adatgyűjtés-értékelés-visszacsatolás hármását értik, nem pusztán a mintavételt, az adatfelvételt. A TKP célja tulajdonképpen az értékelés alapján a visszacsatolások meghatározása.)

Ugyancsak a célszerűvé tétel volt a célunk akkor, amikor szakágakra, szakterületekre bontottuk a TKP II. intézkedéseit. Tulajdonképpen szakági intézkedéscsomagok kerültek meghatározásra, melyek adott szakterületen belül elég tág intézkedéseket tartalmaznak. Pl. a lakosság szemlélet- és tudatformálása bármely szakterület mentén – legyen az csapadékvíz vagy szennyvíz-elvezetés, hulladékgazdálkodás vagy természetvédelem – fontos. Bármely ilyen intézkedéscsomag esetében szükséges mérni a résztvevők számát (pl. fő, fő/év, fő/rendezvény, rendezvény/fő stb. indikátorokkal), de azt lehet külön a szemléletformálás intézkedései között is kezelni. Az ilyen jellegű átfedések elkerülhetetlenek, az első – és minden más településen készült – TKP-ban is előfordulnak. Mindezt tetézi a környezetvédelem holisztikus jellege, hiszen minden mindennel összefügg.

Pl. Az utcafásítás egyrészt zöldfelület-fejlesztési kérdés is, de levegőminőségi kérdés is.

Ilyen esetben adott akciót (pl. egy km hosszan faültetés egy adott utcában) két szakterületen is „el lehet számolni”. (A TKP I. felülvizsgálatakor is így jártunk el.)

Azt gondoljuk azonban, hogy sokkal tisztább képet lehet kapni a település környezeti teljesítményéről, ha az egyes intézkedések kellően le vannak határolva és konkrétak.

A környezet védelmének holisztikussága kikényszeríti, hogy összefüggésekben gondolkodjunk, túllépjünk régi sémákon. Ez vonatkozik még a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvényre is, melynek települési környezetvédelmi programokra vonatkozó részei a következők:

48/B. § (2) bekezdése alapján a települési környezetvédelmi program tartalmazza:

- a) a környezeti elemek állapotának bemutatásán és az azt befolyásoló főbb hatótényezők elemzésén alapuló helyzetértékelést;
- b) a fenntartható fejlődéssel összhangban álló, elérni kívánt környezetvédelmi célokat, valamint környezeti célállapotokat;
- c) a célok és célállapotok elérése érdekében teendő főbb intézkedéseket (különösen a folyamatban lévő, illetve az előirányzott fejlesztésekkel és a működtetéssel kapcsolatos feladatokat), valamint azok megvalósításának ütemezését;
- d) a kitűzött célok megvalósításának szabályozási, ellenőrzési, értékelési eszközeit;
- e) az intézkedések végrehajtásának, valamint a d) pont szerinti eszközök alkalmazásának várható költségigényét, a tervezett források megjelölésével.

48/E. § (1) A települési környezetvédelmi programnak a település adottságaival, sajátosságaival és gazdasági lehetőségeivel összhangban - a 48/B. § (2) bekezdésben foglaltakon túl - tartalmaznia kell:

- a) a légszennyezettség-csökkentési intézkedési programmal, valamint a légszennyezéssel,
- b) a zaj és rezgés elleni védelemmel, a külön jogszabály alapján stratégiai zajtérkép készítésére kötelezett települési önkormányzatok esetén a stratégiai zajtérképek alapján készítendő intézkedési tervekkel,
- c) a zöldfelület-gazdálkodással,
- d) a települési környezet és a közterületek tisztaságával,
- e) az ivóvízellátással,
- f) a települési csapadékvíz-gazdálkodással,
- g) a kommunális szennyvízkezeléssel,
- h) a települési hulladék-gazdálkodással,
- i) az energiagazdálkodással,
- j) a közlekedés- és szállításszervezéssel,

k) a feltételezhető rendkívüli környezetveszélyeztetés elhárításával és a környezetkárosodás csökkentésével kapcsolatos feladatokat és előírásokat.

A fenti, törvény által kötelezően előírt feladatokon túl a Program – a település adottságaival, sajátosságaival és gazdasági lehetőségeivel összhangban – tartalmazhatja (esetünkben tartalmazza is) az alábbiakat:

a) a települési környezet minőségének, környezetbiztonságának, környezet-egészségügyi állapotának javítása, valamint a természeti értékek védelme és fenntartható használata érdekében különösen:

- aa)* a területhasználattal,
- ab)* a földtani képződmények védelmével,
- ac)* a talaj, illetve termőföld védelmével,
- ad)* a felszíni és felszín alatti vizek, vízbázisok védelmével,
- ae)* a rekultivációval és rehabilitációval,
- af)* a természet- és tájvédelemmel,
- ag)* az épített környezet védelmével,
- ah)* az ár- és belvízgazdálkodással,
- ai)* az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentésével, az éghajlatváltozás várható helyi hatásaihoz való alkalmazkodással,

b) a környezeti neveléssel, tájékoztatással és a társadalmi részvétellel kapcsolatos feladatokat és előírásokat.

Amint említettük, a tervezett intézkedések teljesültségének vizsgálatát segítik a megadott indikátorok.

Ilyen például az, hogy pl. majd 2027-ben visszanezve, megvalósult-e a 2023-ra javasolt „Természetvédelmi program készítése”-intézkedés. Ez fizikailag egy darab dokumentum elkészítését jelenti, az az egyszerű feladat. Ha megvalósult, az is információ (adat), ha nem 2023-ban készült el, hanem 2024-ban, vagy egyáltalán nem készült el, az is adat. Ez esetben az indikátor egy darabszám és egy évszám. Adott esetben azonban a dokumentum elkészülte vagy hiánya a további lépések megtételét megalapozza vagy ellehetetleníti, vagy esetlegessé teszi.

Az indikátorok egyúttal olyan környezeti adatok is, melyek nyilvánosságra hozhatók, így részei a javasolt Települési Környezetvédelmi Információs Rendszernek (TEKIR) és segítik a szakági tervezést is.

Az egyes intézkedések időbeni ütemezésére, prioritások megfogalmazására is sor került.

Módszertani és gyakorlati szempontból szintén fontos, hogy vannak olyan feladatok, melyek jellegükből fakadóan azért sem ütemezhetők egyes évekre, mert folyamatos tevékenységet jelentenek: **Számos feladat tulajdonképpen, mint településüzemeltetési feladat évről évre (az az „folyamatosan”) megvalósul, vagy valósulhat meg. Ilyen például az ivóvíz-szolgáltatás, a szennyvíz- és hulladékkezelés, a zöldfelületek gondozása.**

Más kérdés a meglévő és működtetett rendszerek fejlesztése, mely lehet, hogy további jelentős források bevonását igényli (Egerben például ilyen az ivóvízhálózat felújítása). Ez esetben a szándék és az ütemezés másodlagos, ha a pénzügyi keretek nem állnak rendelkezésre.

Itt érdemes említést tenni arról, hogy a Ktv. ugyan előírja a TKP intézkedéseinek **költségbecslését**, de ezt a legkritikább esetben kell megtennünk: Sok esetben még a nagyságrend is nehezen becsülhető meg, arról nem is beszélve, hogy jelen időszakban hónapokkal sem lehet előrelátni a költségeket.

Továbbá, meglátásunk (és a megbízó önkormányzatok általános meglátása) szerint a TKP-ban a feladatokra fontos felhívni a figyelmet, majd az adott témakörök szakértőinek kell, gyakran iteratív ajánlatokon és tanulmányterveken (konceptciókon, stratégiákon, intézkedési terveken) keresztül egyáltalán annak lehetőségeit vizsgálni, hogy egy végleges gyakorlati megoldás szülessen, amit tétélesen be lehet költségelni.

RENATUR 2005 BT.

*** Székhely: 2000 Szentendre, Frangepán u. 16. *** Tel.: +36 70 325 02 54 ***

*** E-mail: dukayigor@gmail.com *** Honlap: www.renatur.hu ***

Mindemellett, a TKP II. végrehajtása a javasolt ütemezés szerint tartható-e, nem tudjuk – az a végrehajtói szándéktól és a rendelkezésre álló forrásoktól is függ.

A TKP II-ben szereplő intézkedések száma viszonylag alacsony (31), a TKP I. 53 intézkedésének alig több, mint a fele. Ennek okára később térünk ki, de jelezzük, hogy intézkedések számának csökkentése nem jelenti azt, hogy egyes szakterületeket nem fed le a Program, vagy nincs teendő Egerben, vagy sokkal kevesebb van, mint 2010-ben. Sőt, azokat a szakterületeket is lefedi, melyeket a Ktv. csak választható témakörnek jelöl meg, illetve azon túli területeket is magába foglal!

Tulajdonképpen egy új, komplexebb struktúráról van szó.

A TKP I. és intézkedéseinek értékelése a 2. fejezetben és az 1. sz. mellékletben olvasható.

Szükségesnek tartjuk megjegyezni, hogy a környezettel kapcsolatos tervek multidiszciplináris, komplex szemlélet mentén valósuljanak meg, hiszen a **környezet védelme – a nevének megfelelően – a környezetben, a (földrajzi) tájban lévő összefüggés-rendszerekben realizálódik.**

Meglátásunk szerint így, sarkítva, valójában nincs önmagában „a környezetvédelem”, mint egy zárt szakterület, hanem minden tervet, intézkedést át kell hasson annak megértése, figyelembevétele és alkalmazása, hogy a rendszer egyes elemei összefüggenek egymással.

Ugyanezen elv alapján, nincs külön vízgazdálkodás vagy mezőgazdaság stb. sem – mindezeknek ma már környezetbarátnak kellene lenniük. Szükségszerűen azonban nem lehet eltekinteni a szakági megközelítéstől, ezért **a TKP II-ban javasoljuk a meglévő szakági programok, tervek felülvizsgálatakor a környezetvédelmi szempontok figyelembevételét, illetve szükség esetén komplex/integrált koncepciók készítését és megvalósítását. Mind ezek előre vetítik annak igényét, hogy adott szakterületek szakértői a határfelületeken együttműködjenek más szakértőkkel.**

Végül egy további sajátosságra és egy gyakorlatias javaslatra szeretnénk felhívni a figyelmet:

A TKP-kat az aktuális Nemzeti Környezetvédelmi Program (NKP) figyelembevétele alapján kell elkészíteni. A jelenleg aktuális NKP az ötödik.

A TKP II. készítése során törekedtünk a legkorszerűbb szemlélettel történő programalkotásra és olyan technikai megoldások alkalmazására, mint a térinformatikai adatfeldolgozás, bemutatás. Ez utóbbi jelentősége alapvetően annyi (hiszen nem volt feladatunk és módunk nagyszámú téradatot gyűjteni, képezni és értékelni), hogy egy további lehetséges irányt jelöl ki a településről rendelkezésre álló adatok kezelésében és közzétételében is, valamint a települési környezetvédelmi információs rendszer (TEKIR) létrehozásában, melyet a javasolt szakági koncepciók mind tartalommal tölthetnek fel. A TEKIR, sőt elméletileg térinformatikai rendszer tulajdonképpen most is működik (működne) Egerben, hiszen nagyon sok környezettel kapcsolatos információ érhető el a település honlapján, ill. 2011-ben megalapozták a térinformatikai rendszer felépítését, de felhagytak az üzemeltetésével.

A TKP II-re „módszertani segédletként” is tekintünk, így egyes fejezetekben háttérinformációkat, szemléleti szempontokat közlünk.

Kisebb jelentőséget tulajdonítottunk annak, hogy az egyes majdani teendők felelőseit megnevezzük. Ennek az oka az, hogy minden résztvevő felelős a környezeti állapot védelméért, javításáért. Nyilvánvalóan vannak olyan intézkedések, melyeket az önkormányzat hajt végre, a tervezést vagy kivitelezést ellátó szolgáltatók közreműködésével, míg másokat a lakosságnak kell teljesíteniük jogkövető magatartással. Ez esetben az önkormányzat mint hatóság vagy mint szemlélet- és tudatformáló lép fel. Minden helyzetben nagy jelentősége van vagy lehet, az állami szervezeteknek, hatóságoknak, kezelőknek, valamint a társadalmi szervezeteknek.

A Program véleményeztetés több lépcsőben történt, legvégső alakját a társadalmi szervezetek 2022. decemberi észrevételei (ld. 10. sz. melléklet) alapján 2023. január másodikán nyerte el.

RENATUR 2005 BT.

*** Székhely: 2000 Szentendre, Frangepán u. 16. *** Tel.: +36 70 325 02 54 ***

*** E-mail: dukayigor@gmail.com *** Honlap: www.renatur.hu ***

2. EGER I., 2010-2016. KÖZÖTTI IDŐSZAKRA SZÓLÓ TELEPÜLÉSI KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAMJÁNAK TELJESÜLTSEGE

Eger I. TKP-ja 2010-ben készült és a 2010-2016. közötti időszakra fogalmazott meg intézkedéseket. A Tervezők 53 feladatot (intézkedést) láttak szükségszerűnek megvalósítani, melyeket az áttekinthetőség könnyebbé tétele érdekében egy táblázatba rendeztünk és az 1. sz. mellékletben adunk közre a teljesültség mikéntjének rövid, és ahol lehetett, konkrét leírásával. A teljesültség konzekvenciáit jelen fejezetben grafikusán és szövegesen elemezzük.

A teljesültséget a 2010-2022. közötti évekre vizsgáltuk, nem tettünk különbséget a korábbi tervidőszak (2010-2016), és az azóta eltelt évek (2017-2022) teljesítményei között.

Az egyes feladatok teljesültségének számbavétele a felülvizsgálat egyik leglényegesebb eleme.

A teljesültséget három kategóriára osztottuk: Adott feladat vagy teljesült (T), vagy részben teljesült (RT), vagy nem teljesült (NT). Mind ezek mellett egyes esetekben jeleztük az adathiányt is, „n.a.” rövidítéssel.

Sok esetben a teljes és vagy részleges teljesültség között is nehéz különbséget tenni, nem utolsósorban azért, mert egyes intézkedések jellegükből fakadóan minden évben újra jelentkeznek, ill. – szükségszerűen – nem minden teljesülésről rendelkezünk információkkal. Az információforrások az Önkormányzat és egyes szolgáltatók munkatársai, koncepciók, stratégiák, internetes hírek, személyes közlések voltak. A rendelkezésre álló néhány hónapban minden téren minden adat- és információforrás felderítése és feldolgozása nem lehetséges. Érdemes azt is figyelembe venni – különösen ilyen hosszú időtávon – hogy az adott évre, időszakra kitűzött cél részleges vagy teljes megvalósulását nehéz visszakövetni, megállapítani, hiszen nem feltétlenül van elérhető információs forrás sem.

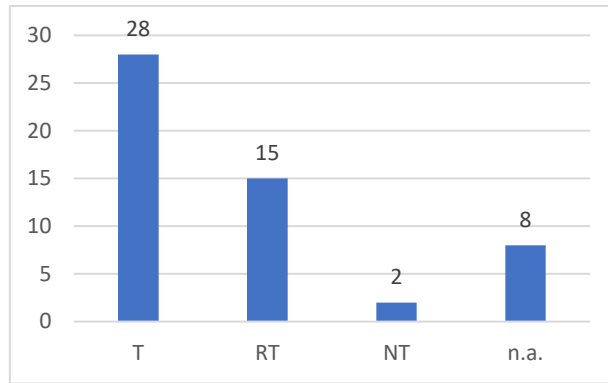
A teljesültség vizsgálatát 2022. május elején véglegesen lezártuk. Az akkor kialakult képet tükrözi az 1. sz. melléklet, és az alábbi értékelés.

Ahol szükségesnek láttuk, és elegendő adat, információ állt rendelkezésre, ott a törzsanyag egyes fejezeteiben bővebben, szöveges és grafikus formában is közreadjuk azokat.

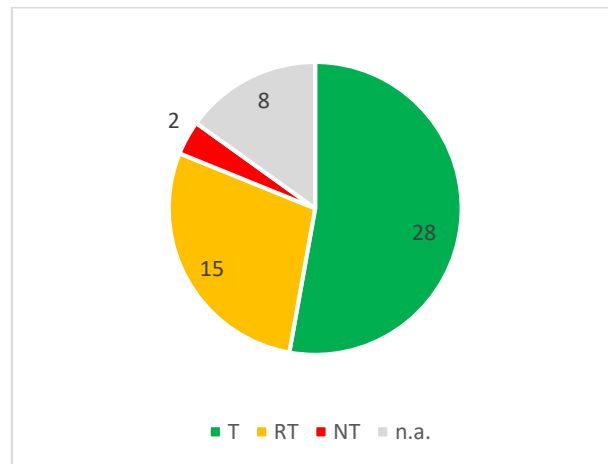
A most előttünk álló 2022-2027. közötti időszakra vonatkozó II. Környezetvédelmi Programban figyelembe vettük a felülvizsgálat során tapasztaltakat, új intézkedési tervet dolgoztunk ki, melyet szövegesen a 8. fejezetben, táblázatos formában a 2. mellékletben adunk közre.

Teljesültségi kategóriák	Intézkedések darabszáma
Teljesült (T)	28
Részben teljesült (RT)	15
Nem teljesült (NT)	2
Nincs adat (n.a.)	8
Összesen	53

1. táblázat Teljesült (T), részben teljesült (RT), nem teljesült (NT) valamint adathiányos intézkedések száma. (*: A Program véleményeztetésének végső fázisában kapott információk alapján legalább két esetben nem adathiányról, hanem nem teljesülésről van szó. A 1. sz. melléklet 48. és 49. pontjában az eltérés jelölésre került.)

1. ábra Intézkedések darabszáma teljesültségi kategóriák szerint, oszlopdiagramon.

2. ábra Intézkedések darabszáma teljesültségi kategóriák szerint, tortadiagramon.

Amint a fenti táblázatban és ábrákon látható, az 53 feladat több mint fele teljesült, valamivel több, mint negyede részben teljesült.

Ahol megítélhető volt, hogy valóban nem teljesült adott feladat, és nem adathiányról van szó, ott NT-kategóriába soroltuk az adott intézkedést. Ezek száma és aránya alacsony (2 db, 3,77 %).

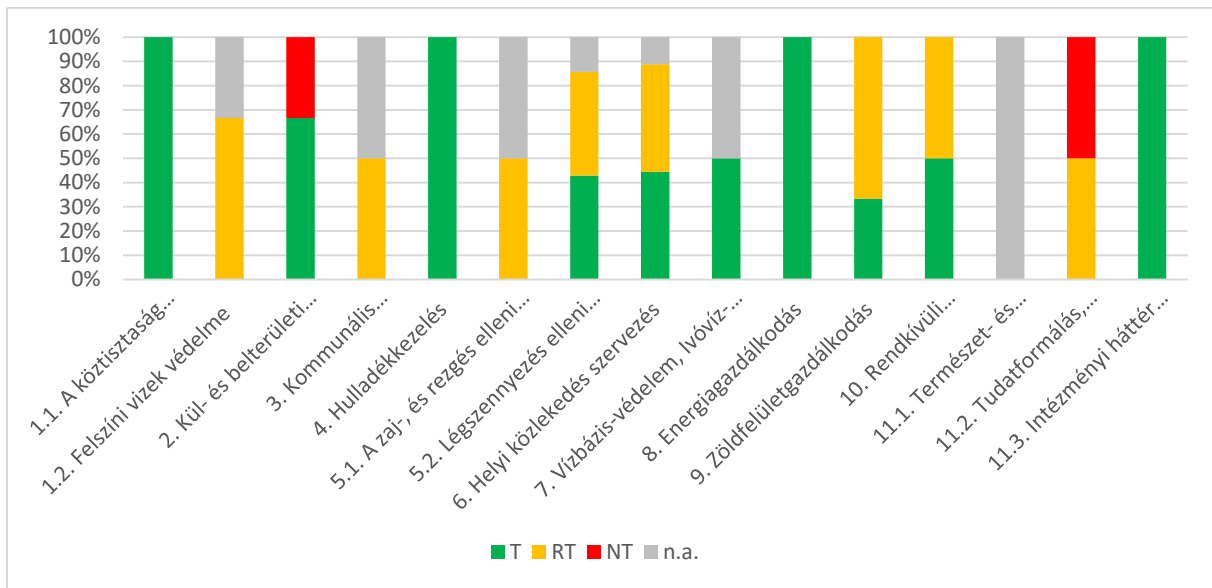
Az intézkedések kb. 15 %-a adathiányos volt, azaz semmilyen forrásmunka alapján nem tudtuk egyértelműen megállapítani, hogy történt-e teljesülés.

Ez az adathiány és az adatkeresési időigény rögtön felhívja a figyelmet a TKP I.-ben utolsó feladatsoporként meghatározott „Intézményei háttér fejlesztése”-intézkedés jelentőségére, ezen belül is a Települési Környezetvédelmi Információs Rendszer (TEKIR) létrehozásának szükségességére. Kicsit előre tekintve azonban azt ma már látni lehet, hogy a mai környezeti információval való ellátottság jónak mondható és vélhetően sokkal jobb, mint korábban, köszönhetően annak, hogy az Önkormányzat és a Szolgáltatók az interneten keresztül elérhetővé tesznek információkat. Amint fent utaltunk rá, egy több mint egy évtizedes időszakra, a részletek szintjén visszatekinteni, nehéz.

Fontosnak tartjuk vizsgálni, hogy melyik témakörben, milyen teljesülés jellemző – ezért készült az alább, 2. sz. táblázat.

	T	RT	NT	n.a.	össz
1.1. A köztisztaság biztonságos fenntartása	6	0	0	0	6
1.2. Felszíni vizek védelme	0	2	0	1	3
2. Kül- és belterületi csapadékvíz elvezetés	2	0	1	0	3
3. Kommunális szennyvízkezelés	0	1	0	1	2
4. Hulladékkezelés	5	0	0	0	5
5.1. A zaj-, és rezgés elleni védelem	0	1	0	1	2
5.2. Légszennyezés elleni védelem	3	3	0	1	7
6. Helyi közlekedés szervezés	4	4	0	1	9
7. Vízbázis-védelem, Ivóvíz-ellátás	1	0	0	1	2
8. Energiagazdálkodás	3	0	0	0	3
9. Zöldfelületgazdálkodás	1	2	0	0	3
10. Rendkívüli környezetszennyezés elhárítása és a környezeti kár csökkentése felkészülési program	1	1	0	0	2
11.1. Természet- és tájvédelem	0	0	0	2	2
11.2. Tudatformálás, környezettudatos magatartás	0	1	1	0	2
11.3. Intézményi háttér program	2	0	0	0	2
Összesen:	28	15	2	8	53

2. táblázat Az intézkedések teljesültségének vizsgálata témakörönként, számadatokkal.

3. ábra Az intézkedések teljesültségének vizsgálata témakörönként, azok arányai mentén.

Amint a fenti táblázatban és ábrán megfigyelhető, teljes mértékű teljesülés három témakörben történt, a köztisztaság fenntartása, a hulladékkezelés, valamint az intézményi háttér biztosítása mentén.

Egyes témakörökben teljes és részbeni teljesülésről számolhatunk be, melyek a zöldfelületgazdálkodással és a rendkívüli környezetveszélyeztetéssel kapcsolatos témakörök. További témakörökben a részbeni és/vagy teljes teljesülés mellett nem teljesülés és adathiány is elő-előfordul. Teljesen adathiányos a helyi természetvédelmi területek fenntartása, kezelése témakör.

Nem teljesülés a csapadékvízkezelés és a tudatformálás esetében látunk példát, de más témakörökben is lehet az adathiány oka az, hogy nem teljesült feladat.

Összefoglalóan megállapíthatjuk, hogy a TKP I. intézkedéseinek jelentős része részben vagy teljes mértékben megvalósult (amennyiben pl. folyamatosan vagy szakaszosan ellátandó tevékenységek esetében erről beszélni lehet), hiszen kettejük aránya 80 %.

Egyes egri szakági koncepciók, stratégiák vizsgálata alapján látható, hogy számos intézkedés nem veszített jelentőségéből. Azonban a körülmények – a jogszabályi körülmények és maga a környezet is és a rá ható tényezők is – változtak, ezért a 2. sz. mellékletben táblázatos formában közölt TKP II-ben egy más struktúrát alkalmazunk. Az intézkedéscsoportok száma jóval nagyobb lesz, a 11, ill. 15 témakör helyett 31, de azokon belül intézkedéseket már nem határolunk le. Nagyobb hangsúlyt fektetünk azonban azon indikátorokra, melyek mentén a teendőket jobban lehet szervezni és teljesülségüket mérni. (A TKP I-ben alapvetően 11 témakör került lehatárolásra, de több esetben ezeket alábontották a Tervezők, amit jogosnak találva végül 15 témakör szerint elemeztük a teljesülséget. Ld. pl. a 11. témakörön belül három egymástól jelentősen eltérő altémát fogalmaztak meg, melyeket nem tartottunk volna helyesnek „egybeemenni” és konkrétan nem megjelölni.)

A TKP II-ben határozottan törekedtünk rá, hogy a Ktv. szerinti kötelező és választható témakörök egyaránt, a maguk összefüggés-rendszerében kerüljenek tárgyalásra. Mind e mellett a Ktv-ben szereplő témakörök kiegészítését, egyesek „át-hangsúlyozását” is fontosnak éreztük, hiszen pl. a klímaváltozás, a rekultiváció-rehabilitáció, a területhasználatok témaköre ma már messze nem a környezetvédelem „futottak még”-kategóriás témakörei:

A klímaváltozás ma már a lakosság számára a saját bőrén érzékelhető tény, mely ugyan az üvegházgáz (ÜHG)-emisszióval valóban szoros kapcsolatban van, de ennek tudományos megítélése is ma már túlmutat a széndioxid-energiahasznosítás-klímaváltozás gondolati soron. A területhasználatok, a vízmegtartó vízgazdálkodás, a természetes élőhelyek ökoszisztéma-szolgáltatása oldaláról is – szerencsére – már tárgyalta e nagy jelentőségű témakör.

A fentiek alapján, a TKP II-ben külön feladatkörnek (intézkedéscsomagnak) jelöltük meg az egyébként „összemosható” természetvédelmet és a tájvédelmet, de az energiagazdálkodástól független, külön témakör a klímavédelem is. Ugyancsak külön témakörként jelenik meg, pl. a települési zöldfelületek, a közlekedés és a turizmus tárgyköre.

Továbbra is önálló témakör, természetesen, a hulladékgazdálkodás, de több intézkedéscsomagra lett szétbontva. Altémánként külön lett „nevesítve” a „vízgazdálkodás” témaköre (ld. külön ivóvíz-szolgáltatás, szennyvíz- és csapadékvíz-kezelés, de külön az árvíz- és belvízvédelem), valamint az olyan management-jellegű témakör, mely a helyi környezetvédelmi feladatok megvalósításával kapcsolatos. Meglátásunk szerint azonban hasznosabb, ha ezt a témakört úgy bontjuk fel, hogy pl. külön intézkedés a környezetvédelmi referens/ügyintéző, a környezetvédelmi bizottság vagy a környezetvédelmi alap megléte, vagy a helyi környezetvédelmi témájú rendelet átfogó vizsgálata, megújítása.

A feladatok teljesülsége (és témaválasztása) tehát fontos alapadat a következő Program-időszak (2022-2027) feladatainak meghatározásához, a prioritások meghatározásához. A TKP II. javasolt feladatai, intézkedései áttekinthető, rendszerezett módon, táblázatos formában a 2. sz. mellékletben kapnak helyet, valamint a 9. sz. fejezetben kerülnek tárgyalásra.

3. A TELEPÜLÉSI KÖRNYEZETVÉDELEM ÉS A KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAM JOGSZABÁLYI HÁTTERE

Számos magasabb rendű, hazai és nemzetközi jogszabály, program, irányelv vonatkozik, közvetve, vagy közvetlenül, a települési önkormányzatok környezetvédelemmel kapcsolatos feladataira, melyek közül néhányat ebben a fejezetben mutatunk be, releváns részleteik kiemelésével, a környezettudatos, jogszabály-követő döntéshozatal támogatása érdekében.

Maguk a települési önkormányzatok is alkotnak helyi jogszabályokat. A helyi rendeletekről a következő fejezetben szólnunk.

3.1. Az Alaptörvény

A TKP I. készítése idején (2004-ben), 2011. december 31-ig, Magyarország alkotmányának hatályos elnevezése „Alkotmány” volt, melyet 2012. január 1-jétől váltott fel az „Alaptörvény” elnevezés. Azóta az Alaptörvényt többször módosították, jelenlegi változatának környezet védelmével kapcsolatos cikkelyei:

P) cikk

(1) A természeti erőforrások, különösen a termőföld, az erdők és a vízkészlet, a biológiai sokféleség, különösen a honos növény- és állatfajok, valamint a kulturális értékek a nemzet közös örökségét képezik, amelynek védelme, fenntartása és a jövő nemzedékek számára való megőrzése az állam és mindenki kötelessége.

XX. cikk

(1) Mindenkinek joga van a testi és lelki egészséghez.
 (2) Az (1) bekezdés szerinti jog érvényesülését Magyarország genetikailag módosított élőlényektől mentes mezőgazdasággal, az egészséges élelmiszerekhez és az ivóvízhez való hozzáférés biztosításával, a munkavédelem és az egészségügyi ellátás megszervezésével, a sportolás és a rendszeres testedzés támogatásával, valamint a környezet védelmének biztosításával segíti elő.

XXI. cikk

(1) Magyarország elismeri és érvényesíti mindenki jogát az egészséges környezethez.
 (2) Aki a környezetben kárt okoz, köteles azt - törvényben meghatározottak szerint - helyreállítani vagy a helyreállítás költségét viselni.
 (3) Elhelyezés céljából tilos Magyarország területére szennyező hulladékot behozni.

3.2. A környezetvédelmi törvény

Részletek a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény TKP I. készítésekor hatályos szövegéből: (Azóta a 47. paragrafust teljes részében törölték. A 46. és a 48. paragrafust módosították. Az 58. paragrafus lényegében az eredeti változat.)

IV. Fejezet

A HELYI ÖNKORMÁNYZATOK KÖRNYEZETVÉDELMI FELADATAI

46. § (1) A települési önkormányzat (Budapesten a Fővárosi Önkormányzat is) a környezet védelme érdekében

- a) biztosítja a környezet védelmét szolgáló jogszabályok végrehajtását, ellátja a hatáskörébe utalt hatósági feladatokat;
- b) a Programban foglalt célokkal, feladatokkal és a település rendezési tervével összhangban illetékességi területére önálló települési környezetvédelmi programot dolgoz ki, amelyet képviselő-testülete (közgyűlése) hagy jóvá;
- c) a környezetvédelmi feladatok megoldására önkormányzati rendeletet bocsát ki, illetőleg határozatot hoz;

RENATUR 2005 BT.

*** Székhely: 2000 Szentendre, Frangepán u. 16. *** Tel.: +36 70 325 02 54 ***

*** E-mail: dukayigor@gmail.com *** Honlap: www.renatur.hu ***

d) együttműködik a környezetvédelmi feladatot ellátó egyéb hatóságokkal, más önkormányzatokkal, társadalmi szervezetekkel;

e) elemzi, értékeli a környezet állapotát illetékességi területén, és arról szükség szerint, de legalább évente egyszer tájékoztatja a lakosságot;

f) a fejlesztési feladatok során érvényesíti a környezetvédelem követelményeit, elősegíti a környezeti állapot javítását.

(2) A megyei önkormányzat az épített és természeti környezet védelmével kapcsolatos feladatainak ellátása érdekében

a) a települési önkormányzatokkal egyeztetett környezetvédelmi programot készít;

b) előzetes véleményt nyilvánít a települési önkormányzati környezetvédelmi programokról, illetve kezdeményezheti azok megalkotását;

c) állást foglal a települési önkormányzatok környezetvédelmet érintő rendeleteinek tervezetével kapcsolatban;

d) elősegíti az 58. § (7) bekezdése szerinti egyezség létrehozását;

e) javaslatot tehet települési önkormányzati környezetvédelmi társulások létrehozására.

(3) A megyei jogú város tekintetében a (2) bekezdés a) és b) pontja szerinti feladatokat az egyeztető bizottság [ÖT61/A. §] keretében kell ellátni.

(4) A külön jogszabályban meghatározott települési önkormányzatnak az (1) bekezdés e) pontjában előírt környezetállapot-értékelést környezeti zajra vonatkozóan - a külön jogszabályban meghatározott területekre, létesítményekre, és az ott előírtak szerint - stratégiai zajtérkép alapján kell elkészítenie.

47. § (1) A 46. § (1) bekezdés b) pontjában meghatározott települési környezetvédelmi programnak tartalmaznia kell, különösen:

a) a települési környezet tisztasága,

b) a csapadékvíz-elvezetés,

c) a kommunális szennyvízkezelés, -gyűjtés, -elvezetés, -tisztítás,

d) kommunális hulladékkezelés,

e) a légszennyezés, a zaj és rezgés elleni védelem, a külön jogszabály alapján stratégiai zajtérkép készítésére kötelezett települési önkormányzatok esetén a stratégiai zajtérképek alapján készítendő intézkedési tervek,

f) a helyi közlekedésszervezés,

g) az ivóvízellátás,

h) az energiagazdálkodás,

i) a zöldterület-gazdálkodás,

j) a feltételezhető rendkívüli környezetveszélyeztetés elhárításának és a környezetkárosodás csökkentésének, településre vonatkozó feladatait és előírásait.

(2) A települési önkormányzat gondoskodik a települési környezetvédelmi programban foglalt feladatok végrehajtásáról, a végrehajtás feltételeinek biztosításáról, figyelemmel kíséri az azokban foglalt feladatok megoldását, és a programot szükség szerint - de legalább kétévente - felülvizsgálja.

(3) A jóváhagyott környezetvédelmi programban meghatározott feladatokat a település rendezési terveinek jóváhagyása során, illetve az önkormányzat által hozott más határozat meghozatalával - szükség esetén önkormányzati rendelet megalkotásával - kell végrehajtani.

(4) Települési önkormányzatok közös települési környezetvédelmi programot is készíthetnek.

48. § (1) A települési önkormányzat képviselő-testülete, illetőleg a fővárosi önkormányzat esetén a fővárosi közgyűlés önkormányzati rendeletben - törvényben vagy kormányrendeletben meghatározott módon és mértékben - illetékességi területére a más jogszabályokban előírtaknál kizárólag nagyobb mértékben korlátozó környezetvédelmi előírásokat határozhat meg.

(2) A települési önkormányzat képviselő-testülete, illetőleg a fővárosi önkormányzat esetén a fővárosi közgyűlés önkormányzati rendeletben más törvény hatálya alá nem tartozó egyes fás szárú növények védelme érdekében tulajdonjogot korlátozó előírásokat határozhat meg.

(3) A települési önkormányzat környezetvédelmi tárgyú rendeleteinek, határozatainak tervezetét, illetve a környezet állapotát érintő terveinek tervezetét, a környezetvédelmi programot [46. § (1) bekezdés b) pont] a szomszédos és az érintett önkormányzatoknak tájékoztatásul, az illetékes

RENATUR 2005 BT.

*** Székhely: 2000 Szentendre, Frangepán u. 16. *** Tel.: +36 70 325 02 54 ***

*** E-mail: dukayigor@gmail.com *** Honlap: www.renatur.hu ***

környezetvédelmi igazgatási szervnek véleményezésre megküldi. A környezetvédelmi igazgatási szerv szakmai véleményéről harminc napon belül tájékoztatja a települési önkormányzatot.

(4) A települési önkormányzat képviselő-testületének hatáskörébe tartozik:

a) a füstködriadó terv,

b) a háztartási tevékenységgel okozott légszennyezésre vonatkozó egyes sajátos, valamint az avar és kerti hulladék égetésére vonatkozó szabályok rendelettel történő megállapítása, valamint

c) a légszennyezettség szempontjából ökológiailag sérülékeny területek kijelölésével kapcsolatos eljárásban való közreműködés.

...

V. Fejezet

A KÖRNYEZET VÉDELMEINEK MEGALAPOZÁSA

A környezetvédelem tervezési rendszere

48/A. § (1) Az emberi egészség védelme, valamint a természeti erőforrások és értékek megőrzése és fenntartható használata érdekében - e vagy külön jogszabályban foglaltak előírása szerint - a környezettel, annak védelmével, illetve a környezetet veszélyeztető tényezőkkel kapcsolatos általános tervet (*átfogó környezetvédelmi terv*), az egyes környezeti elemekkel, azok védelmével, illetve a környezeti elemeket veszélyeztető egyes tényezőkkel kapcsolatos részletes tervet (*tematikus környezetvédelmi terv*) és egyedi környezeti adottsággal, problémával foglalkozó tervet (*egyedi környezetvédelmi terv*) kell készíteni.

(2) A tervezés során

a) az alacsonyabb területi szintű környezetvédelmi tervet a magasabb területi szintű környezetvédelmi tervekkel,

b) a tematikus és az egyedi környezetvédelmi terveket az adott területi szint átfogó környezetvédelmi tervével össze kell hangolni.

(3) A környezetvédelmi terv készítőjének az előkészítés során gondoskodnia kell a terv széleskörű társadalmi egyeztetéséről.

48/B. § (1) Átfogó környezetvédelmi terv az e törvényben szabályozott országos [40. §] és területi (regionális [48/C. §], megyei [48/D. §] és települési [48/E. §]) környezetvédelmi program.

(2) Az átfogó környezetvédelmi terv tartalmazza:

a) a környezeti elemek állapotának bemutatásán és az azt befolyásoló főbb hatótényezők elemzésén alapuló helyzetértékelést;

b) a fenntartható fejlődéssel összhangban álló, elérni kívánt környezetvédelmi célokat, valamint környezeti célállapotokat;

c) a célok és célállapotok elérése érdekében teendő főbb intézkedéseket (különösen a folyamatban lévő, illetve az előirányzott fejlesztésekkel és a működtetéssel kapcsolatos feladatokat), valamint azok megvalósításának ütemezését;

d) a kitűzött célok megvalósításának szabályozási, ellenőrzési, értékelési eszközeit;

e) az intézkedések végrehajtásának, valamint a d) pont szerinti eszközök alkalmazásának várható költségigényét, a tervezett források megjelölésével.

(3) A területi környezetvédelmi programokban foglaltakat az adott területi szint fejlesztési koncepciójának és rendezési, valamint fejlesztéspolitikai terveinek kidolgozása, a döntéshozatal és a végrehajtás, továbbá az adott területre vonatkozó ágazati tervezés során érvényre kell juttatni.

(4) A területi környezetvédelmi programot szükség szerint, de legalább a Program megújítását, illetve felülvizsgálatát követően - a 48/A. § (2) bekezdésének figyelembevételével - felül kell vizsgálni.

48/C. § (1) A regionális fejlesztési tanács a tervezési-statisztikai régióra vonatkozóan az érintett megyei önkormányzatokkal egyeztetve regionális környezetvédelmi programot készít.

...

48/D. § (1) A megyei környezetvédelmi program tartalmazza a 48/B. § (2) bekezdésben foglaltaknak megfelelően azokat a célokat és intézkedéseket, amelyek elérése, illetve megvalósítása megyei szinten hatékony és indokolt.

RENATUR 2005 BT.

*** Székhely: 2000 Szentendre, Frangepán u. 16. *** Tel.: +36 70 325 02 54 ***

*** E-mail: dukayigor@gmail.com *** Honlap: www.renatur.hu ***

...
48/E. § (1) A települési környezetvédelmi programnak a település adottságaival, sajátosságaival és gazdasági lehetőségeivel összhangban - a 48/B. § (2) bekezdésben foglaltakon túl - tartalmaznia kell

a) a légszennyezettség-csökkentési intézkedési programmal, valamint a légszennyezéssel,
 b) a zaj és rezgés elleni védelemmel, a külön jogszabály alapján stratégiai zajtérkép készítésére kötelezett települési önkormányzatok esetén a stratégiai zajtérképek alapján készítendő intézkedési tervekkel,

- c) a zöldfelület-gazdálkodással,
- d) a települési környezet és a közterületek tisztaságával,
- e) az ivóvízellátással,
- f) a települési csapadékvíz-gazdálkodással,
- g) a kommunális szennyvízkezeléssel,
- h) a települési hulladék-gazdálkodással,
- i) az energiagazdálkodással,
- j) a közlekedés- és szállításszervezéssel,

k) a feltételezhető rendkívüli környezetveszélyeztetés elhárításával és a környezetkárosodás csökkentésével

kapcsolatos feladatokat és előírásokat.

(2) Az (1) bekezdésben foglaltakon túl a települési környezetvédelmi program - a település adottságaival, sajátosságaival és gazdasági lehetőségeivel összhangban - tartalmazhatja

a) a települési környezet minőségének, környezetbiztonságának, környezet-egészségügyi állapotának javítása, valamint a természeti értékek védelme és fenntartható használata érdekében különösen:

- aa) a területhasználattal,
- ab) a földtani képződmények védelmével,
- ac) a talaj, illetve termőföld védelmével,
- ad) a felszíni és felszín alatti vizek, vízbázisok védelmével,
- ae) a rekultivációval és rehabilitációval,
- af) a természet- és tájvédelemmel,
- ag) az épített környezet védelmével,
- ah) az ár- és belvíz-gazdálkodással,

ai) az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentésével, az éghajlatváltozás várható helyi hatásaihoz való alkalmazkodással,

b) a környezeti neveléssel, tájékoztatással és a társadalmi részvétellel kapcsolatos feladatokat és előírásokat.

(3) A települési önkormányzat gondoskodik a települési környezetvédelmi programban foglalt feladatok végrehajtásáról, a végrehajtás feltételeinek biztosításáról, és figyelemmel kíséri a feladatok ellátását.

...
48/F. § (1) A területi környezetvédelmi program kidolgozója a program tervezetét az illetékes

- a) környezetvédelmi hatóságnak,
- b) talajvédelmi hatóságnak,
- c) ingatlanügyi hatóságnak és
- d) egészségügyi államigazgatási szervnek

véleményezésre megküldi.

2) A környezetvédelmi hatóság a véleményezésbe bevonja az illetékes környezetvédelmi igazgatási szerveket, a védett természeti területek természetvédelmi kezeléséért felelős szervet, valamint a természetvédelmi, vízügyi hatósági feladatokat ellátó külön szerveket, akik 30 napon belül tájékoztatják véleményükről a hatóságot.

(3) A települési és térségi környezetvédelmi program tervezetét - az (1) bekezdésben meghatározott szerveken túl - az illetékes megyei önkormányzatnak, a megyei környezetvédelmi program tervezetét az illetékes regionális fejlesztési tanácsnak is meg kell küldeni véleményezésre.

(4) A véleményező szervek szakmai véleményükről hatvan napon belül tájékoztatják a környezetvédelmi program kidolgozóját.

RENATUR 2005 BT.

*** Székhely: 2000 Szentendre, Frangepán u. 16. *** Tel.: +36 70 325 02 54 ***

*** E-mail: dukayigor@gmail.com *** Honlap: www.renatur.hu ***

(5) Az elfogadott területi környezetvédelmi programot meg kell küldeni a program tervezetét véleményezőknél. Az elfogadott regionális és a megyei környezetvédelmi programot a 40. § (6) bekezdésben meghatározott közreműködő szerv részére is meg kell küldeni tájékoztatásul.

(6) A területi környezetvédelmi programok végrehajtásának helyzetéről a lakosságot rendszeres időközönként tájékoztatni kell.

....

58. § (1) Környezetvédelmi feladatai (46. §) megoldásának elősegítése érdekében a települési önkormányzat - Budapesten a fővárosi önkormányzat is - önkormányzati rendelettel önkormányzati környezetvédelmi alapot hozhat létre.

(2) A települési önkormányzati környezetvédelmi alap bevételei:

- a) a települési önkormányzat által jogerősen kiszabott környezetvédelmi bírság teljes összege,
- b) a területi környezetvédelmi hatóság [65. § (1) bek. a) pont] által a települési önkormányzat területén jogerősen kiszabott környezetvédelmi bírságok összegének harminc százaléka,
- c) a környezetterhelési díjak és az igénybevételi járulékok külön törvényben meghatározott része,
- d) a települési önkormányzat bevételeinek környezetvédelmi célokra elkülönített összege,
- e) egyéb bevételek.

(3) Ha a települési önkormányzat nem hoz létre önkormányzati környezetvédelmi alapot, a (2) bekezdés c) pontjában foglalt bevétel nem illeti meg.

(4) Az önkormányzati környezetvédelmi alapot környezetvédelmi célokra kell felhasználni.

(5) A települési önkormányzati környezetvédelmi alap felhasználásáról a képviselő-testületnek évente a költségvetési rendelet (Áht. 65. §) és a zárszámadás (Áht. 85. §) elfogadásával egyidejűleg kell rendelkeznie.

3.3. A természetvédelmi törvény

Néhány releváns részlet a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvényből:

„Az Országgyűlés felismerve, hogy a természeti értékek és természeti területek a nemzeti vagyoni sajátos és pótolhatatlan részei, fenntartásuk, kezelésük, állapotuk javítása, a jelen és jövő nemzedékek számára való megőrzése, a természeti erőforrásokkal történő takarékos és ésszerű gazdálkodás biztosítása, a természeti örökség és a biológiai sokféleség oltalma, valamint az ember és természet közötti harmonikus kapcsolat - nemzetközi kötelezettségvállalásainkkal összhangban történő - kialakítása, mint az emberiség fennmaradásának alapvető feltétele, a természet hatékony védelmének létrehozását igényli, ezért a következő törvényt alkotja:

.....

54. § (1) Területrendezési, területfejlesztési, vízrendezési, meliorációs és a táj jellegét megváltoztató egyéb terv jóváhagyására, módosítására a külön jogszabályok rendelkezései szerint, a miniszter, illetve az igazgatóság bevonásával kerülhet sor.

(2)

(3) Település külterületét a 7. § (3) bekezdése, valamint a 37. § (5) bekezdése figyelembevételével, továbbá az Alaptervvel és a település környezetvédelmi programjával összhangban lehet belterületbe sorolni.

(4) Település külterületének belterületbe vonásához a természetvédelmi hatóság előzetes véleménye szükséges. A külterület bevonásáról szóló önkormányzati rendelet egy elfogadott példányát meg kell küldeni a természetvédelmi hatóságnak.

55. § (1) *A települési önkormányzat - fővárosban a fővárosi önkormányzat - az illetékességi területén található helyi jelentőségű védett természeti területek fenntartására tervet készít.* A tervnek az országos, a regionális tervekkel összhangban kell lennie. *A tervet a települési önkormányzat képviselő-testülete, a fővárosban és a megyei jogú városban a közgyűlés (a továbbiakban együtt: képviselő-testület) rendelettel fogadja el.*

(2) A tervek előterjesztéséhez a [nemzeti park] igazgatóság előzetes véleménye szükséges. Az elfogadott önkormányzati természetvédelmi terv egy példányát meg kell küldeni az igazgatóságnak.

RENATUR 2005 BT.

*** Székhely: 2000 Szentendre, Frangepán u. 16. *** Tel.: +36 70 325 02 54 ***

*** E-mail: dukayigor@gmail.com *** Honlap: www.renatur.hu ***

AZ ÖNKORMÁNYZATOK TERMÉSZETVÉDELMI FELADATAI

- 61. § (1)** A megyei önkormányzat gondoskodik a megye területén található helyi jelentőségű védett természeti területek védelmével kapcsolatos tevékenységek összehangolásáról.
- (2) A megyei önkormányzat az (1) bekezdésben meghatározott feladatkörében:
- javaslatot tesz helyi jelentőségű védett természeti területté nyilvánításra;
 - a települési önkormányzat felkérése alapján részt vesz a helyi jelentőségű védett természeti területté nyilvánítás előkészítésében;
 - elősegíti a települési önkormányzatok természetvédelmi tevékenységét.
- (3) A megyei önkormányzat a helyi jelentőségű védett természeti területek fenntartása érdekében a települési önkormányzatokkal megállapodást köthet, vagy társulást hozhat létre.
- 62. § (1)** Törvényben meghatározott esetekben természetvédelmi feladatokat települési önkormányzatok is ellátnak.
- (2) A helyi jelentőségű védett természeti terület fenntartásáról, természeti állapotának fejlesztéséről, őrzéséről a védetté nyilvánító települési önkormányzat köteles gondoskodni.
- (3) A települési önkormányzat a természet védelmének helyi - területi feladatai ellátására az önkormányzat környezetvédelmi alapjában (Kt. 58. §) természetvédelmi célokat szolgáló részt hozhat létre.
- 63. § (1)** A települési - fővárosban a fővárosi - önkormányzat képviselő-testülete önkormányzati természetvédelmi őrszolgálatot működtethet. A települési - fővárosban a fővárosi - önkormányzat az önkormányzati természetvédelmi őrszolgálat megalakítása előtt az egyes rendészeti feladatokat ellátó személyek tevékenységéről, valamint egyes törvényeknek az iskolakerülés elleni fellépést biztosító módosításáról szóló törvényben meghatározott együttműködési megállapodást köt a rendőrséggel.
- (2) Az önkormányzati természetvédelmi őrs feladata a helyi jelentőségű védett természeti terület védelme érdekében a külön törvényben és az 59. §-ban meghatározott jogok gyakorlása és kötelezettségek teljesítése.
- (3) Az (1)-(2) bekezdésekben foglalt keretek között az önkormányzati természetvédelmi őrszolgálat tagjaira vonatkozó részletes szabályokat a Kormány határozza meg. Az 59. § (4) bekezdésében meghatározott szolgálati szabályzat hatálya az önkormányzati természetvédelmi őrré is kiterjed.

3.4. Az önkormányzati törvény

A helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény is jelentős változásokon ment át. A jelenleg hatályos, Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény az alábbi joghelyen tér ki a környezet védelmére (a **vastag betűs kiemelések** a tervezőktől származik):

13. § (1) A helyi közügyek, valamint a helyben biztosítható közfeladatok körében ellátandó helyi önkormányzati feladatok különösen:

- 1. településfejlesztés, településrendezés;**
- 2. településüzemeltetés** (köztemetők kialakítása és fenntartása, a közvilágításról való gondoskodás, kéményseprő-ipari szolgáltatás biztosítása, a helyi közutak és tartozékainak kialakítása és fenntartása, közparkok és egyéb közterületek kialakítása és fenntartása, gépjárművek parkolásának biztosítása);
 - a közterületek, valamint az önkormányzat tulajdonában álló közintézmény elnevezése;
 - egészségügyi alapellátás, az **egészséges életmód segítését célzó szolgáltatások;**
 - 5. környezet-egészségügy** (köztisztaság, települési környezet tisztaságának biztosítása, rovar- és rágcsálóirtás);
 - óvodai ellátás;
 - kulturális szolgáltatás, különösen a nyilvános könyvtári ellátás biztosítása; filmszínház, előadó-művészeti szervezet támogatása, a kulturális örökség helyi **védelme; a helyi közművelődési tevékenység támogatása;**
 - gyermekjóléti szolgáltatások és ellátások;
 - 8a. szociális szolgáltatások és ellátások, amelyek keretében települési támogatás állapítható meg;

RENATUR 2005 BT.

*** Székhely: 2000 Szentendre, Frangepán u. 16. *** Tel.: +36 70 325 02 54 ***

*** E-mail: dukayigor@gmail.com *** Honlap: www.renatur.hu ***

9. lakás- és helyiséggazdálkodás;
 10. a területén hajléktalanná vált személyek ellátásának és rehabilitációjának, valamint a hajléktalanná válás megelőzésének biztosítása;
 11. **helyi környezet- és természetvédelem, vízgazdálkodás, vízkárelhárítás;**
 12. honvédelem, polgári védelem, katasztrófavédelem, helyi közfoglalkoztatás;
 13. helyi adóval, gazdaságszervezéssel és a turizmussal kapcsolatos feladatok;
 14. a **kistermelők, őstermelők számára** – jogszabályban meghatározott termékeik – **értékesítési lehetőségeinek biztosítása, ideértve a hétvégi árusítás lehetőségét is;**
 15. **sport, ifjúsági ügyek;**
 16. nemzetiségi ügyek;
 17. közreműködés a település közbiztonságának biztosításában;
 18. **helyi közösségi közlekedés biztosítása;**
 19. **hulladékgazdálkodás;**
 20. távhőszolgáltatás;
 21. **víziközmű-szolgáltatás**, amennyiben a víziközmű-szolgáltatásról szóló törvény rendelkezései szerint a helyi önkormányzat ellátásért felelősnek minősül.
- (2) Törvény a helyi közügyek, valamint a helyben biztosítható közfeladatok körében ellátandó más helyi önkormányzati feladatot is megállapíthat.

3.5. Az Agenda 21

Az ENSZ Környezetről és Fejlődésről 1992-ben Rio de Janeiróban tartott konferenciája után a fenntartható fejlődés jegyében készült ún. Agenda 21-et, mint vezérfonalat terjesztették elő a környezetvédelmi programokhoz az egész világon. Az Agenda 21 28. fejezete felhívást tartalmaz az összes közösséghez, hogy alkossák meg a saját, helyi Agenda 21-et (Local Agenda, Fenntarthatósági program), mely átveszi az Agenda 21 általános célkitűzéseit és konkrét tervekké, akciókká alakítja át egy-egy konkrét terület vonatkozásában. A program sikere függ a helyi közösség részvételétől és a decentralizált fejlődés népszerűsítésétől. A szociális, gazdasági és környezetvédelmi problémákat integrált megközelítéssel tárgyalja. A program életbe ültetése el kell vezessen azon célkitűzések, politikák és tevékenységek megfogalmazásához, amelyek lehetővé teszik a helyi közösségek fejlődését.

Rioban írták alá az ún. „riói egyezményeket”, a Biológiai Sokféleségről szóló Egyezményt és az Éghajlatváltozási Keretegyezményt. A kevés elért eredmény értékelésére, illetve a hátralévő feladatok megfogalmazására 2002-ben került sor Johannesburgban, a Fenntartható Fejlődés Világkonferencián. „Rio +20”-névvel 2012-ben ismét Rio de Janeiro-ban rendezték meg Egyesült Nemzetek Szervezetének a fenntartható fejlődésről szóló konferenciáját.

Eger Fenntartható Fejlesztési Program-ja – más szóval, Local Agenda 21-dokumentuma – a rendelkezésre álló információk alapján nem készült el.

3.6. Az Európai Unió Nyolcadik Környezetvédelmi Akcióprogramja („8EAP”, 2014-2020)

A 7EAP lejártakor, 2020. október 14-én az Európai Bizottság javaslatot tett közzé 2020-2030. közötti időszakra, mely 8EAP célkitűzései az alábbiak. (Forrás: <https://mfk.gov.hu/kornyeztvedelmi-cselekvési-program-2030-ig.html>)

A 8EAP-javaslat célja, hogy felgyorsítsa az átmenetet egy klímasemleges, erőforrás-hatékony és regeneráló gazdaság felé annak alapján, hogy az emberi jólét kulcsa az egészséges ökoszisztémák működése.

Az európai zöldmegállapodásra építve a következő hat kiemelt célkitűzéssel rendelkezik:

- az üvegházhatásúgáz-kibocsátás 2030-ra vonatkozó céljának és az éghajlat-semlegesség 2050-ig történő elérése

RENATUR 2005 BT.

*** Székhely: 2000 Szentendre, Frangepán u. 16. *** Tel.: +36 70 325 02 54 ***

*** E-mail: dukayigor@gmail.com *** Honlap: www.renatur.hu ***

- az alkalmazkodóképesség növelése, az ellenállóképesség erősítése és az éghajlat-változással szembeni sérülékenység csökkentése
- előrelépés a regeneratív növekedési modell felé, a gazdasági növekedés elválasztása az erőforrások felhasználásától és a környezet pusztulásától, valamint a körforgásos gazdaságra való áttérés felgyorsítása
- a szennyezésmentességre való törekvés megvalósítása, ideértve a levegőt, a vizet és a talajt is, valamint az európaiak egészségének és jólétének védelme
- a biológiai sokféleség védelme, megőrzése és helyreállítása, valamint a természeti tőke (nevezetesen a levegő, a víz, a talaj és az erdő, az édesvíz, a vizes élőhelyek és a tengeri ökoszisztémák) fejlesztése
- a termeléssel és a fogyasztással kapcsolatos környezeti és éghajlati nyomás csökkentése (különösen az energia, az ipari fejlesztés, az épületek és az infrastruktúra, a mobilitás és az ételmiszer-ellátás területén)

3.7. Az 5. Nemzeti Környezetvédelmi Program (NKP V.; 2021-2026)

A környezetvédelmi törvény alapján megalkotott NKP V. főbb kapcsolódási irányai, helye és szerepe az állami stratégiai irányítási rendszerben az alábbiak.

Az NKP IV. hatálya 2020-ban lejárt, az NKP V. 2021-ben vált elérhetővé, így jelen Program készítése során már figyelembe tudtuk venni azt. A TKP II. 2027. évi felülvizsgálata során az addigra közzétett NKP VI. alapján készülhet el. Megjegyezzük azonban, hogy „köztes” felülvizsgálatokra is sor kerülhet, pl. két évente, de éves jelentések formájában is van mód a TKP-kban előírtak teljesülését vizsgálni, bemutatni.

Az NKP V. vezetői összefoglalójának mottója – „A Földet nem apáinktól örököltük, hanem unokáinktól kaptuk kölcsön.” – élesen rámutat az egyén felelősségére. Ezzel egybehangozón:

„A környezetpolitika területén elért előrehaladás mellett azonban az országnak számos kihívással kell szembenéznie. A jövőben több figyelmet kell fordítani többek között az erőforrás takarékosagra és az erőforrás-hatékonyság javítására, a fenntartható termelési minták és fogyasztási szokások elterjesztésére, a hulladékképződés megelőzésére, csökkentésére, az ÜHG kibocsátás mérséklésére, az éghajlatváltozás hatásaira való felkészülésre, a természeti értékek és erőforrások védelmére, fenntartható használatára, valamint – további és folyamatos feladatként – a környezettudatos szemléletmód erősítésére és az öko-hatékony innovációra.”

Az NKP V-re a későbbiekben több ponton hivatkozunk még. Itt még egy fontos stratégiai gondolatot idézünk belőle:

„A Program szemléletében kiemelkedő hangsúlyt kap a környezetvédelem horizontális – valamennyi ágazatot érintő – jellege.”

3.8. Natura 2000-területekre vonatkozó 275/2004 (X. 8.) Kormányrendelet

Hazánk Európai Unióhoz történt csatlakozása megkövetelte a jogszabályi harmonizációt, melynek eredményeként született meg a 275/2004. (X. 8.) sz. Korm. rendelet az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről.

Eger területén és határán több Natura 2000-terület is található, ezért a Kr. néhány részletét alább idézzük:

A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Tvt.) 41/A. §-ában, valamint a 85. §-ának a) pontjában kapott felhatalmazás alapján a Kormány a következőket rendeli el:

A rendelet célja

RENATUR 2005 BT.

*** Székhely: 2000 Szentendre, Frangepán u. 16. *** Tel.: +36 70 325 02 54 ***

*** E-mail: dukayigor@gmail.com *** Honlap: www.renatur.hu ***

1. § E rendelet célja az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területek hálózatába tartozó, a rendelet hatálya alá eső Natura 2000 területeken előforduló, a mellékletekben meghatározott közösségi jelentőségű, valamint kiemelt közösségi jelentőségű élőhelytípusok, illetőleg fajok megőrzéséhez szükséges előírások megállapítása.

Natura 2000 területek lehatárolásának és fenntartásának célja

4. § (1) A Natura 2000 területek lehatárolásának és fenntartásának célja az azokon található, az 1-3. számú mellékletben meghatározott fajok és a 4. számú mellékletben meghatározott élőhelytípusok kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fenntartása, helyreállítása, valamint a Natura 2000 területek lehatárolásának alapjául szolgáló természeti állapot, illetve a fenntartó gazdálkodás feltételeinek biztosítása.

(2) Az (1) bekezdés szerinti célokat

a) az ország társadalmi-gazdasági fejlődését biztosító - törvényben vagy kormányrendeletben meghatározott – célokkal összehangoltan, illetve

b) a kulturális igények és sajátosságok, valamint a helyi és térségi jellegzetességek figyelembevételével kell megvalósítani.

(3) A Natura 2000 területen található közösségi jelentőségű és a kiemelt közösségi jelentőségű fajok, illetve élőhelytípusok kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzését, fenntartását, valamint helyreállítását szolgáló intézkedéseket a következők állapítják meg:

a) természetvédelmi kezelési terv;

b) más - külön jogszabály alapján készített - természetvédelmi célú vagy valamely Natura 2000 terület védelmét szolgáló, illetve arra kihatással lévő terv;

c) fenntartási terv, amennyiben az a Natura 2000 területen található közösségi jelentőségű és kiemelt közösségi jelentőségű fajok, illetve élőhelytípusok kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fenntartása és helyreállítása érdekében szükséges, ideértve a külön jogszabály alapján az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból finanszírozott Natura 2000 fenntartási tervet is;

d) az (1) bekezdés szerinti célok megvalósítását érintő szerződés.

3.9. Az EU Víz Keretirányelve (2000-)

A 2000. december 22-én hatályba lépett a 2000/60/EK sz. Víz Keretirányelv (a továbbiakban: VKI), az EU új víz-politikája.

A VKI legfőbb célkitűzése, hogy a tagállamok 2015-ig jó kémiai és ökológiai állapotba hozzák felszíni és felszín alatti vizeiket. Ez alatt nemcsak a vízminőségi paraméterek javítását érti (mely terén van némi előrelépés), hanem a hidromorfológiai állapot megőrzését és javítását is, mely a vizes élőhely ökológiai igényeket valóban kielégítő mederalakjára vonatkozik. Ezen feltételek biztosítása hazánk mindezedáig a leginkább mellőzött tervezési és gyakorlati szempont volt. Az utóbbi években a klímaváltozáshoz való alkalmazkodás mentén lett világos szülesebb körben, hogy az ökológiai szempontok érvényesítése a klímaváltozáshoz való alkalmazkodásban kulcskérdés. Ezzel összefüggésben a kék és zöldinfrastruktúra fogalma helyére kerülni látszik. Eger esetében az Eger-patak és mellékvizei mentén szükséges a VKI előírásainak figyelembe vétele.

Fontos, hogy az itt csak megemlített Árvízi Irányelv is a fenntartható, ökológikus megoldásokat szorgalmazza.

3.10. Heves Megye Környezetvédelmi Programja (2018-2022)

A Megyei Program 2018-ban, az NKP IV. alapján készült.

A Megyei Program – ahogyan az a bevezetői összefoglalóban olvasható – „átfogó célja a fenntartható fejlődés környezeti feltételeinek biztosítása; ennek érdekében olyan környezetpolitika kialakítása, mely

RENATUR 2005 BT.

*** Székhely: 2000 Szentendre, Frangepán u. 16. *** Tel.: +36 70 325 02 54 ***

*** E-mail: dukayigor@gmail.com *** Honlap: www.renatur.hu ***

segíti a fenntarthatóság felé történő átmenetet, rugalmasan alkalmazkodva a változó éghajlati, társadalmi, gazdasági és finanszírozási körülményekhez.”

A Megyei Program három átfogó célt fogalmaz meg fenntartható fejlődés jegyében:

1. Az emberi egészség és életminőség környezeti feltételeinek javítása
2. Heves megye természeti előforrásainak és értékeinek fenntartható használata és védelme
3. Erőforrás-takarékosság és hatékonyság javítása

A Megyei Program, szükségszerűen, megyei szinten vizsgálja a környezetvédelem témakörét, így abban Eger, alapvetően, egy más lépték mentén és más településekkel való vonatkozásában kerül említésre. Így pl. a megye bányáinak listájában, a megye vízfolyásainak kezelése tekintetében, vagy a város méltán híres épített örökségének jelentősége mentén, vagy a hajdani funkcióját veszített (pl. ipari, közlekedési, katonai) területek rehabilitációja mentén.

3.11. Második Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia (NÉS, 2018-2030-2050)

A jelenleg érvényben lévő NÉS 2018-ban került elfogadásra és az 2018-2030 közötti időszakra szól, 2050-ig tartó kitekintéssel. Erre az időtávra szükség is van, hiszen az emberiség előtt álló kihívás több évtizedes tudatos tevékenységet és nagy erőfeszítést igényel a társadalomtól, saját maga védelme érdekében.

A NÉS-t nem célunk részleteiben bemutatni, itt csak azt hangsúlyozzuk Eger jövője és jövőképeinek meghatározása mentén, hogy a dekarbonizáció érdekében mindenkinek át kell térni az alacsony széndioxid kibocsátású gazdaságra, mely elérése érdekében egyebekben jelentős lépéseket már tett az Önkormányzat. Ugyanakkor a dekarbonizáció nehezen egyeztethető össze pl. egy település fizikai növekedésével, ezekkel összefüggésben lélekszámának és gépjárműparkjának gyarapodásával. E szempontok közül fontos, hogy Eger esetében a népességszám nem hogy megáll, hanem csökken, ugyanakkor a gépjárművek száma nő.

A település növekedése a területhasználatok kérdéskörét is érinti, melynek mind a jelenben, mind a jövőben kiemelkedő szerepe van és lesz, hiszen a szükséges egyes adaptációs intézkedések teret fognak igényelni. Elegendő itt az olyan karbonsemlegesítő eljárásokra gondolni, mint erdőtelepítésre, vagy a vízmegtartó, lefolyáslassító megoldásokra, melyek egyúttal a VKI megvalósítását is segítik.

Eger klímastratégiája elkészült, részletekbe menő dokumentum, melyet alkalomszerűen felül kell vizsgálni.

4. A KÖRNYEZETVÉDELEMMEL KAPCSOLATOS HELYI JOGI SZABÁLYOZÁS

Jelen fejezetnek nem célja a releváns helyi rendeletek szakági szakmai felülvizsgálata, mindamellett, hogy mindegyik (általunk elért) vonatkozó rendeletet átolvastuk.

A helyi szakági rendeletek vizsgálata – többek között – azért fontos, mert a TKP I. egyes esetekben, megfogalmazott jogszabály-alkotási igényt: Ilyen például a zajrendelet, mely nem készült el, a helyzet összetettsége miatt. Számos rendelet azonban elkészült, sőt akár több alkalommal felül is vizsgálta a jogalkotó.

Számos települési szakági témakört lehet és szükséges helyi rendeletekkel (a továbbiakban: HR) szabályozni.

Adott tematikájú HR megalkotásának és felülvizsgálatának számos oka van, pl. magasabb rendű jogszabály megjelenése, változása, több rendelet integrálása, valamilyen egyéb aktuális szükségszerűség. Pl. amikor a településrészi zajproblémák elérték azt a mértéket, hogy mindenképpen helyi szabályozás szükséges, vagy helyi épített és természeti értékek védetté nyilvánítása vált szükségessé, vagy került előtérbe kellő adat rendelkezésre állása, bontási vagy beépítési kockázat megjelenése miatt.

Véleményünk szerint a HR-k a Települési Környezetvédelmi Információs Rendszer (továbbiakban: TEKIR) fontos elemei, ezért azok adatbázisának elérhetősége, frissítése meglévő és a továbbiakban is javasolt tevékenység. Tekintettel arra, hogy ez a tervezői javaslat jelenleg is teljesül (ld. <https://www.eger.hu/hu/onkormanyzat/kozgyules/hatalyos-rendeletek>), legfeljebb annyi teendő javasolt, hogy ha az önkormányzat honlapján külön TEKIR-fül létesül, azon keresztül a rendelettár is elérhető legyen.

A rendelettáron kívül a www.njt.hu -oldalon is tájékozódunk.

Adott rendelet témaköre és megalkotásának ideje tükrözi a jogalkotó szándékot, ezzel összefüggésben a környezetvédelmi rendeletek száma, témája, felülvizsgáltsága fontos, de önmagában fenntartásokkal kezelendő adat, információ. Ezzel kapcsolatban néhány szempont az alábbiakban felsorolásra kerül.

A környezetvédelmi jellegű HR-eket az alábbi listában soroltuk fel, az önkormányzati oldalon elérhető évszámok alapján. Az utóbbi években (2016-2021) tett módosításokat *dőlt betűvel* azért emeltük ki, mert az is HR-kel történő döntéshozói, rendeletalkotói tevékenységet jelent.

A listában a TKP I. időszaka előtti rendeletek is szerepelnek.

A helyi rendelet alkotásának, felülvizsgálatának	
évszáma	címe
1993	Eger Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlése 25/1993. (X.06.) sz. önkormányzati rendelete az Eger, Diófakút utcában fakadó forrás és a mellette álló diófa védetté nyilvánításáról
1994	Eger Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlésének 17/1994. (V. 18.) rendelete az Érsekkert helyi jelentőségű természeti terület védetté nyilvánításáról módosította: 28/2016. (VIII.26.) önkormányzati renddelet 38 /2020. (IX. 25.) önkormányzati rendelet
1995	Eger Megyei Jogú Város Önkormányzata 13/1995. (V.24.) rendelete a „Mészhegy – Nyerges-tető” helyi jelentőségű természeti terület védetté nyilvánításáról
	Eger Megyei Jogú Város Önkormányzata 31/1995. (X. 18.) önkormányzati rendelete az egészségügyi szempontból káros rágszálók elleni védekezésről
1998	Eger Megyei Jogú Város Közgyűlésének 45/1998. (IX. 30.) sz. rendelete a Gröber urnatemető helyi jelentőségű temetőkert védetté nyilvánításáról
1999	Eger Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlésének 15/1999. (V. 19.) a városi zöldterületek és zöldfelületek megóvásáról, használatáról, fenntartásáról és létesítéséről

RENATUR 2005 BT.

*** Székhely: 2000 Szentendre, Frangepán u. 16. *** Tel.: +36 70 325 02 54 ***

*** E-mail: dukayigor@gmail.com *** Honlap: www.renatur.hu ***

	Módosította: 24/2011. (V. 27.) önkormányzati rendelet 23/2012. (V. 24.) önkormányzati rendelet 36/2015. (X. 30.) önkormányzati rendelet 42/2020 (X.30) önkormányzati rendelet
2000	Eger Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlésének 59/2000. (XI.24.) sz. rendelete az egri Városháza és a Hősök temető kegyeleti park helyi egyedi védelem alá helyezéséről
2001	Eger Megyei Jogú Város Önkormányzata 9/2001.(II.09.) számú rendelete a távhőszolgáltatásról (egységes szerkezetben) (Módosította: 42/2005. (XII.16.) sz. rendelet)
2003	Eger Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlésének 43/2003. (XI. 28.) önkormányzati rendelete a Helyi Környezetvédelmi Alapról <i>Módosította: 48/2005 (XII.16) 71/2009 (XII.18) 79/2012.(XII.21)</i>
2004	Eger Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlésének 20/2004. (VI. 4.) önkormányzati rendelete a levegőminőség védelméről <i>Módosította: 31/2011.(VIII.26.) önkormányzati rendelet 20/2011.V. 27.) önkormányzati rendelet 25./2012.(V.24.) önkormányzati rendelet (módosításokkal egységes szerkezetben)</i>
	Eger Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlésének 33/2004. (XI. 26.) önkormányzati rendelete a vásárokról és piacokról <i>Módosította: 40/2009 (VIII.28) önkormányzati rendelet 20/2011 (V. 27.) önkormányzati rendelet 39/2011 (X.28) önkormányzati rendelet 23/2012 (V.24.) önkormányzati rendelet 64/2012. (XI. 30.) önkormányzati rendelet 27/2013 (IX. 27.) önkormányzati rendelet 17/2020.(V.26.) polgármesteri rendelet</i>
2005	Eger Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlésének 31/2005 (X.21) önkormányzati rendelete az építési és bontási hulladék kezeléséről módosította: 37/2009 (VIII.28.) önkormányzati rendelet 27/2014 (V.23) önkormányzati rendelet
2007	Eger Megyei Jogú város Önkormányzata 68/2007. (XII. 21.) sz. rendelete helyi jelentőségű védett természeti területek védettségének fenntartásáról
2009	Eger Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlésének 37/2009 (VIII.28.) önkormányzati rendelete a települési hulladékkal kapcsolatos hulladékgazdálkodási helyi közszolgáltatásokról, valamint a szervezett köztisztasági közszolgáltatás kötelező igénybevételéről <i>Módosította: 20/2011. (V.27.) önkormányzati rendelet 23/2012. (V. 24.) önkormányzati rendelet 27/2014. (V.23.) önkormányzati rendelet 33/2014. (VI.27.) önkormányzati rendelet 51 /2015. (XII.18.) önkormányzati rendelet 22/2016 (VII. 1.) önkormányzati rendelet 39/2017 (XII. 22.) önkormányzati rendelet 11/2019 (IV. 12) önkormányzati rendelet</i>
	Eger Megyei Jogú Város Közgyűlésének 72/2009. (XII.18.) számú önkormányzati rendelete az egri Érseki Palota felső-kert, középső-kert és díszkert helyi jelentőségű védett természetvédelmi területté nyilvánításáról
2010	Eger Megyei Jogú Város Közgyűlése 3/2010. (I. 29.) számú önkormányzati rendelete a meglévő lakóépületek széndioxid-kibocsátás csökkentést eredményező energiahatékonysági felújítását megvalósító beruházások, megújuló energiafelhasználást támogató beruházások, valamint új építésű energiatakarékos lakóépületek támogatására
	Eger Megyei Jogú Város Közgyűlésének 2/2010 (I.29.) önkormányzati rendelete az egycsatornás gyűjtőkémények (termofor kémények) felújításának támogatására a 7/2012. (II. 24.) módosítással egységes szerkezetben

	Eger Megyei Jogú Város Közgyűlésének 30/2010. (IX.24.) számú önkormányzati rendelete az Eszterházy Károly Főiskola botanikus kertjének helyi jelentőségű védett természetvédelmi területté nyilvánításáról
2011	Eger Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlésének 28/2011.(VI.30.) önkormányzati rendelete Eger Megyei Jogú Város Alapokmányáról Többször m.: legutóbb: 19/2021 (VII.01) önkormányzati rendelet
	Eger Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlésének 38/2011 (X. 28) önkormányzati rendelete a helyi kitüntetések, díjak, elismerő címek alapításáról és adományozásáról Többször m.: legutóbb: 52/2020. (XII.30.) önkormányzati rendelet
2012	Eger Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlésének 53/2012 (X. 26.) önkormányzati rendelete az állattartás rendjéről
	Eger Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlésének 81/2012.(XII.21.) önkormányzati rendelete a helyi településrendezési előírások tartalmáról szóló előzetes tájékoztatás, a tervekkel kapcsolatos szakmai konzultációról és Eger Megyei Jogú Város Önkormányzata Helyi Építészeti-Műszaki Tervtanácsának létrehozásáról és működésének rendjéről Módosította: 16/2013.(V.24.) önkormányzati rendelet 3/2015.(I.30.) önkormányzati rendelet 1/2016.(I.29.) önkormányzati rendelet
2014	Eger Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlésének 7/2014. (II.28.) önkormányzati rendelete az Eger, Dobó utca helyi védelmi területté nyilvánításáról, valamint az utca egyes épületeinek egyedi helyi védelem alá helyezéséről
2016	<i>Két korábbi rendelet módosítása</i>
2017	Eger Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlésének 26/2017. (IX.28.) önkormányzati rendelete Eger város településfejlesztési, településrendezési és településképi dokumentumaival összefüggő partnerségi egyeztetés szabályairól
2018	Eger Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlésének 6/2018. (II.23.) önkormányzati rendelete Eger településképi védelméről módosította: 6/2018 (II.23) önkormányzati rendelet 31/2019 (XII.20) önkormányzati rendelet 44/2020 (X.30) önkormányzati rendelet
2018	<i>Egy korábbi rendelet módosítása</i>
2019	<i>Egy korábbi rendelet módosítása</i>
2020	<i>Három korábbi, esetenként már módosított rendelet módosítása</i>
2021	<i>Egy korábbi, többször módosított rendelet módosítása</i>

1. táblázat A környezetvédelmi tematikájú egri HR-k címe évszám szerinti sorrendben.

Évszám	Darabszám	Évszám	Darabszám
1993	1	2009	2
1994	1	2010	3
1995	2	2011	2
1998	1	2012	2
1999	1	2014	1
2000	1	2016	(2)
2001	1	2017	1
2003	1	2018	(1)
2004	2	2019	(1)
2005	1	2020	(3)
2007	1	2021	(1)

2. táblázat Az egri HR-k évszám szerinti száma éves bontásban. A zárójelbe tett számok a korábbi, adott évben módosított rendeletek számát jelzik.

RENATUR 2005 BT.

*** Székhely: 2000 Szentendre, Frangepán u. 16. *** Tel.: +36 70 325 02 54 ***

*** E-mail: dukayigor@gmail.com *** Honlap: www.renatur.hu ***

A fenti adatok alapján az elmúlt közel 30 évben 25 új környezetvédelemmel kapcsolatos rendelet született, valamint, 2016-2021. között 8 módosítás. A 2016. előtti időszak módosításaival nem számoltunk.

Ezek a számok az önkormányzat környezetvédelmi teljesítményének értékelését bizonyos korlátok között lehetővé teszi. Lásd pl. több esetben nem új rendeletről, hanem egy korábbi – akár többszörös – módosításról van szó.

A rendeletszám nyilvánvalóan okkal magas: jelzi, hogy adott időszakban, adott témakörökben helyi döntést kellett hozni.

A szakági célokon túl, tervezői oldalról javasolt **egy szintén rendelettel szabályozható**, éves, akár csak fél %-os mértékű „**zöld költségvetési sor**” létrehozása a város költségvetésén belül, mely kizárólag környezetvédelmi célokra használható fel. Javasoljuk, hogy az összeg lehetőleg ne fenntartási jellegű feladatokra (pl. zöldfelületek kaszálása is környezetvédelem, továbbá az egészséges ivóvíz biztosítása is), hanem fejlesztési célokra legyen felhasználva. Ezzel érhető el, hogy a település proaktívan, ne a mindennapi kényszerek és feladatok mentén szánjon forrást fejlesztési célokra.

Ez a „zöld költségvetési sor” nem azonos a helyi Környezetvédelmi Alapban (továbbiakban: KA) rendelkezésre álló, szintén környezetvédelmi célokat szolgáló összeggel. Eger rendelkezik KA-pal.

Ahogy a mindenkori költségvetést, úgy a „zöld költségvetési soron” és a KA-ban lévő összeget is javasolom évről évre a TEKIR-ben megjeleníteni és a felhasználásról jelentést készíteni és azt közzétenni. Ezzel stratégiai és kommunikációs munkához követhetővé, könnyen kezelhetővé, transzparenssé válnak a környezetvédelmi célokra fordított összegek.

A tárgyban érintett rendeletek minden bizonnyal egymással és a felsőbb jogszabályokkal harmonizáltan születtek, köztük – vélhetően – átfedések, ellentmondások, nem kellően lefedett témakörök nincsenek. A helyi jogalkotói tevékenység köre a megszokott módon szabályozott.

Említést érdemel, hogy Eger Városában működik környezetvédelmi bizottság, **Városi Urbanisztikai, Klíma és Környezetvédelmi Bizottság** néven. Ez a tény önmagában települési szintű elköteleződés a témakör iránt, hiszen nem mindenhol van szakbizottság, vagy alárendelten működik. Mindamelllett a helyi szakági szakmai és jogi döntéshozatal „helye”.

Végül meg kell említeni, hogy a településrendezési eszközök, bár alapvetően építésügyi stratégiai dokumentumok, azonban ugyanarra a földrajzi egységre, térrészletre, tájra fogalmazznak meg előírásokat, mint a TKP. A kettő eszköztára, megközelítése ugyan eltérő, de a környezetvédelmi célokat az építésügyi, településrendezési egyéb szempontok korlátozhatják és viszont is hatással vannak/lehetnek a környezetvédelmi szempontok a településrendezés. Ilyen pl. a korszerű településfejlesztés eszközeként a kék és zöld infrastruktúra hálózat területigénye, a beépítettség hatása a rekreációs célú zöldfelületekre, élőhelyekre, azok kiterjedésére, minőségére, a levegőminőségre, a zajhatásra stb.

5. EGER KÖRNYEZETI ÁLLAPOTÁNAK ÉRTÉKELÉSE: A TÁJALKOTÓ TÉNYEZŐK, A TERMÉSZETES KÖRNYEZET BEMUTATÁSA

A környezetet – a bevezetőben felvázoltaknak megfelelően – a maga komplex összefüggés-rendszerében vizsgáljuk, akkor is, ha tárgyaláskor elemeire is kell bontani.

A szakterületenként történő tárgyalás azt a jól ismert hibalehetőséget hordozza, hogy a preferált szakterületek és szempontok élveznek prioritást, míg másokat esetleg mellőznek. Vannak olyan települések, ahol olyannyira mellőznek szakterületeket, hogy még közvetve sem lesz tervezési szempont állapotuk megőrzése és javítása, a rájuk nézve kedvezőtlen hatások mérséklése.

Például a talaj szerkezetének, tápanyagtartalmának, termőképességének megőrzése gyakran még egyes mezőgazdasági tevékenységek számára sem szempont (ld. nagy egybefüggő szántók, mezővédő erdősávok nélkül; vagy a szikességet rendre talajhibának tekintik, holott az a természetes adottság része, a mezőgazdasági formát kellene hozzá alakítani), nemhogy a beépített területek növekedése mentén, ahol egész egyszerűen csak, mint „üres” földdarab játszanak szerepet egyes földrészek.

A korábban megfogalmazottak szerint, **a környezet fogalmát azonosítjuk a táj fogalmával, mert a táji adottságok, az egyes tájalkotó tényezők képezik adott terület sajátosságait, egyediségét, kereteit; ebben a megközelítésben integráltan jelen van a társadalom és a gazdaság, mint tájformáló erő.**

Károsnak tartjuk, ha a környezetet épített környezetre és azon kívül álló természeti környezetre osztjuk, mert ezen szemlélet szerint az, ami az épített környezeten kívül van, vagyis „a természetes környezet” sokadlagos szemponttá válik és semmilyen táji összefüggés, hatásmechanizmus nem mutatható meg.

Itt kell kiemelni azt a tény, hogy éppen a lakott, az ipari és a szántóföldi területhasználat az, ami leginkább felhasználja, igénybe veszi az ún. ökoszisztéma-szolgáltatásokat, melyeket a természet „termel meg”, bocsát rendelkezésre pl. erózió-, defláció és árvízvédelemmel, jó levegőminőséggel, élhető rekreációs térrel. Azért sem jó ez a megoldás, mert „a természeti környezet” messze nem egyenlő a beépített területeken kívül lévő szántókkal, utakkal, de még az erdőre hasonlító faültetvényekkel sem. Ugyanígy elsikkadnak a beépített területeken lévő tényleges természeti értékek, beáldozhatóvá válnak az urbánus szemléletnek.

A táji adottságok a földtani, talajtani, domborzati, hidrológiai, éghajlati, biotikus jellemzők, és természetesen, az antroposzféra, mely világméretű léptékben befolyásolja a tájalkotó tényezők állapotát az utóbbi kétezzer évben, de különösen az utóbbi 50-100 évben.

Az ember és az emberi társadalom egyfelől mindenképpen és továbbra is a bioszféra része; biológiai, ökológiai igényei ugyanúgy vannak, mint a többi élőlénynek.

Az embert és a társadalmat, nem utolsósorban a gazdaságot, mely az ember sajátos igényeit igyekszik kielégíteni, különálló tényezőként is vizsgálhatjuk, esetünkben azonban elengedhetetlen, hogy más tájalkotó tényezőkkel összefüggéseiben ne vizsgáljuk az antropogén hatásokat.

Ezek közül legjelentősebb az emberi területhasználatok megjelenése (mely a természetes táj átalakulását eredményezte), változása (melynek gazdasági és társadalmi mozgatórugói korról korra változnak). A leírtak miatt külön mellékletet szenteltünk a területhasználatok utóbbi évszázadokban történt változásának relevancia-szintű nyomon követésének. (ld. 4. sz. melléklet.)

Amint előzőleg, a részletek nélkül említettük, vannak, akik a környezet védelme alatt a lakóterület környezetminőségének megőrzését és javítását értik, tehát pl. azt, hogy megoldott a (természetesen burkolt) közutak vízelvezetése, a hulladékszállítás, rendszeres-e a közterületi zöldfelületek kaszálása. Ezek a témakörök is gyakran sokkal árnyaltabbak, mint az magától értetődik.

A környezet védelme ebben a formában rendkívül szűkítő, tulajdonképpen egyfajta településüzemeltetési kérdésnek tűnik, mely nem vesz figyelembe semmilyen egyéb tájalkotó tényezőt,

RENATUR 2005 BT.

*** Székhely: 2000 Szentendre, Frangepán u. 16. *** Tel.: +36 70 325 02 54 ***

*** E-mail: dukayigor@gmail.com *** Honlap: www.renatur.hu ***

nem számol azok meglétével, esetleges kedvező hatásával (vagy új keletű kifejezéssel: ökoszisztéma szolgáltatásaival); legfeljebb, mint megfelelő műszaki megoldással áthidalható korlátozó tényezőnek tekinti azt. Lásd pl. domborzati adottságok, meglévő élőhelyek.

A környezeti elemek (tájékoztató tényezők) állapotára vonatkozóan a tapasztalatunk az, hogy az általában környezeti adatnak gondolt adatok, pl. levegő és víz kémiai vizsgálata során nyert adatok, ha vannak is, kis számban és nehezen érhetőek el. Ezek az adatok, például a vízben oldott nitrácion, vagy a talajközeli ózon koncentrációja, egy időpillanat állapotát jelzik, nem informálnak bennünket hosszú távon. Egyetlen adat vagy egy éves átlagadat extrém helyzeteket is elfedhet, vagy ellenkezőleg, egyetlen mérés alapján általánosan rossznak írja az egyébként akár jó állapotot. Ezenfelül, csak szakember tudja megmondani, hogy adott érték káros-e és nem káros az élővilágra vagy az emberre. Az értékeléshez ismerni kellene a határértékeket és kémiai folyamatokat.

Végül pedig, ha csak a kémiai megfeleléssel azonosítjuk a jó vagy rossz környezeti állapotot, akkor lemondunk a környezeti állapotot meghatározó egyéb aspektusok figyelembevételéről. Tipikusan ilyenek például a vizes élőhelyek, melyek számára a kémiai vízminőség csak egy, bár fontos meghatározó tényező. Legalább ilyen fontos a megfelelő fajok és növénytársulások megléte vagy hiánya, a zavartalanság, a megfelelő mederjellelmzők és az ökológiai kapcsolatok biztosíthatósága.

Eger környezeti állapotának bemutatásához gyűjtöttünk és feldolgoztunk számszerű adatokat is, de a környezet védelmét szolgáló intézkedések megfogalmazásához sokkal fontosabbnak tartjuk, hogy a Program egy átfogó, összefüggéseket látó és láttató stratégiai dokumentum legyen. A Programnak közvetve célja az adathiányok szükségszerű pótlása: egy-egy szakági koncepció elkészítésekor, annak megalapozásához keletkezni fognak majd számszerű adatok. Az adatok önmagukban nem, hanem egymáshoz és más adatokhoz, határértékekhez viszonyítva, térben és időben, különösen pedig, grafikusán igazán „beszédesekek”.

Hasonlóan a TKP I.-hez, Eger II. TKP-jának készítése során is meghatározásra kerültek olyan indikátorok, melyek konkrét számszerű adatok gyűjtését, majdani értékelését, a tendenciák bemutatását teszik lehetővé.

Összességében a természeti adottságok mellett a társadalmi és gazdasági tényezők alakítják egy település környezeti adottságait, így az alábbiakban ennek megfelelően vizsgáljuk Eger környezeti állapotát.

A II. Program fejezeteinek struktúrája:

1. Először (ebben az 5. fejezetben) bemutatjuk az egyes környezeti, tájalkotó elemeket, természeti adottságokat, melyek a társadalom, gazdaság kereteit, tevékenységének alapját adják, majd
2. azokat a társadalmi, gazdasági jellemzőket vázoljuk fel, melyek a természeti adottságokra épültek, ill. arra vissza is hatnak (ld. 6. sz. fejezet), végül
3. azok a tényezők következnek, melyeket önállóan, az egyes környezeti elemekre való hatásuk alapján szokás értelmezni (ld. 7. sz. fejezet).
4. A 8. fejezetben a jövőre nézve új programot fogalmazzunk meg.
Tulajdonképpen a 8. fejezet és a hozzá tartozó 2. sz. melléklet „a TKP II.” melyet minden előző fejezet alapoz meg.

A tematika összeállításához a korábbi települési környezetvédelmi program témaválasztásai mellett, más települési környezetvédelmi programok készítésekor alkalmazott és további, például jogszabályi szempontokat vettünk figyelembe (ld. Ktv.). Az 1990-es években készült Ktv.-ben megadott kötelező és választható témákat ma már szűknek érezzük egy települési környezetvédelmi program készítésekor, így a komplexitás jegyében lényegesen több témakört érintünk. A TKP-k tematikáját, hangsúlyát a szintén rendszeresen felülvizsgálat Nemzeti Környezetvédelmi Programok (NKP) is befolyásolják. A jelenleg aktuális, 2021-2026-os időszakra szóló NKP V-t tanulmányoztuk, figyelembe vettük. Az NKP V. is lényegesen tágabb összefüggésrendszerben vizsgálja a környezetügyi kérdéseket.

Eger II., 2022-2027. időszakra szóló, 2. sz. mellékletben csatolt TKP-ja egy összesítő táblázat, mely megoldást azért választottam, mert így az intézkedések/programok/feladatok egy egységként, egy táblázatban, viszonylag könnyen áttekinthetően, kereshetően állnak rendelkezésre, hogy már maga a struktúra is segítse a környezetüggyel kapcsolatos mindennapi munkát.

5.1. A település elhelyezkedése, megközelítése, területhasználata, egyes főbb jellemzői

Eger Megyei Jogú Város, megyeszékhely, Heves megye területén található. Közigazgatási területe: 9.220 ha, vagy másképp: 92,2 km².

Közvetlenül vele határos települések, észak felől, az óra járásának irányában haladva: Bélapátfalva, Felsőtárkány, Noszvaj, Szomolya, Ostoros, Andornaktálya, Demjén, Egerszalók, Egerbakta, Bátor, Szarvaskő. (Ld. az alábbi ábrát.) Eger és a felsorolt települések környezeti állapot számos ponton összefügghet egymással, ld. pl. levegő- és vízminőség, eróziókockázat terén, de a közvetlenül nem szomszédos településekkel is, egyes környezeti elemek mentén, minden bizonnyal van kapcsolódás.

6. ábra Eger és a közvetlen környezetében elhelyezkedő települések

Eger közigazgatási területének jelentős része Magyarország kistájainak katasztere (szerk.: Dövényi Zoltán, 2010) alapján az alábbi kistáj területén található.

6. Észak-Magyarországi-középhegység (nagy-táj)

6.5 Bükk-vidék (középtáj)

6.5.22 Egri-Bükkalja (kistáj).

A kistáj területének kis részét, 6,5 %-át teszik ki a lakott területek. A kistáj harmadán (35,5 %) szántóföldi művelés folyik. Alacsony a kertek aránya (1,5 %), ellenben – méltán híres borvidéknek köszönhetően – kiemelkedő a szőlők területfoglalása: 15,6 %. A gyepek (rétek, legelők) részesedése ennél valamivel kisebb (12,5 %), míg a kistáj harmadát megközelíti az erdőszültség (27,7 %).

Eger jelenlegi terület-(vagy táj-, környezet)használatának arányairól számszerű adatokkal nem rendelkezünk ebben a bontásban: erdő, gyep, beépített területek, szántó, kert, gyümölcsös, szőlő, így az ökoszisztéma-szolgáltatások (ÖSZSZ) oldaláról nem tudjuk számszerűen vizsgálni a kérdést. Az azonban biztos, hogy a területhasználatok egy része bír ÖSZSZ-kal, más része nem, mely utóbbiak az előbbieket által megtermelt javakat használják fel.

A területhasználatok a környezeti és természeti állapottal több ponton szoros összefüggésben vannak, melyekre a későbbiekben még utalni fogunk. **Itt csak azt emeljük ki, hogy más települési stratégia dokumentumokban (pl. a TRE, TFK) a környezeti szempontoknak szükségyszerűen szerepelni kell, hiszen anélkül a település saját lakosainak életkörülményeit rontja.**

Az Egernek otthont adó kistáj területhasználaton túli egyéb jellemzőit (pl. domborzati és éghajlati adottságok, vízrajz) a további tematikus alfejezetben mutatjuk be.

Közlekedéscsoporthajlati, gazdasági, ezekkel összefüggésben, társadalmi vonatkozásban, meg kell emlékezzünk róla, hogy a táj domborzati adottságai, kitérte miatt kiváló lehetőséget nyújtott az ember megtelepedésére, Eger létrejöttéhez.

A település- és tájtörténet részletes bemutatása, valamint a demográfiai adatok részletes elemzése nem lehet a TKP célja, azonban lélekszám növekedése, a területhasználatok változása, intenzifikálódása mentén érdemes az archív térképeket és a lakosság szám alakulását is tanulmányozni (ld. a vonatkozó fejezetben és a 4. sz. mellékletet).

A lélekszám növekedése természetyszerűleg jelentősen hatott a mindenkori területhasználatokra, melyek jól lekövethetők a XVII. század végétől az 1980-as évekig rendelkezésre álló archív térképek sorozatával.

5.2. Földtani, talajtani és domborzati adottságok

A környezeti keretfeltételek meghatározzák az emberi hasznosítás módját, de az vissza is hat a környezet állapotára – akár olyan nagy léptékben, mint a kőzet- és talajtani viszonyok, domborzati adottságok. Ld. bányászható kőzetek és a bányák művelése, rekultivációja, a lejtők kitérte, talajtani viszonyai és hasznosíthatóságuk, a szőlőműveléssel összefüggésben, ill. a szőlészet-borászat környezeti hatásai (erózió- és lefolyásnövelés, alacsony természeti állapot, vízszennyezés).

Az említett okokból ezért ebben a fejezetben röviden megemlékezünk a táj földtani, talajtani és domborzati adottságairól.

Amint említettük, Eger közigazgatási területének jelentős része a 426 km² kiterjedésű 6.5.22 Egri-Bükkalja kistáj területén helyezkedik el, annak kb. negyedét foglalja el. Mindemellett az északra szomszédos kistáj területére is kitérjed.

Az említett kistáj 126-420 m tszfm közötti magasságú területek foglal magába; a Bükk hegység előterében lévő, átmeneti jellegű, dombsági táj, melyet Eger közigazgatási területén az Eger-patak hol keskeny, hol széles völgye, valamint mellékvizeinek völgyei tagolnak.

A kistáj északról dél felé lejtve belesimul az Alföld peremébe (Hevesi-sík).

A domboldalak meredeksége nagy, néhol fennáll az erózió veszélye.

A kistáj felszínének harmadán, annak északi részén, ahol Eger is elhelyezkedik, oligocén slír, márga, homok helyezkedik el, de középidői karbonátos kőzetkibukkanások is megfigyelhetők. Dél felé haladva alsó-miocén riolittufa helyezkedik el, mely sajátos és jogi oltalom alatt álló lepusztulási formái a kaptárkövek. A kistáj legalacsonyabb, legdélebbi részét pleisztocén lejtőhordalék fedi. DNY-ra bányászati hasznosításra is alkalmas tengeri üledékek helyezkednek el.

RENATUR 2005 BT.

*** Székhely: 2000 Szentendre, Frangepán u. 16. *** Tel.: +36 70 325 02 54 ***

*** E-mail: dukayigor@gmail.com *** Honlap: www.renatur.hu ***

A talajtani viszonyok követik a kőzettani adottságokat, így azok fenti tárgyalási sorrendjében agyagbemosódásos barna erdőtalajok, barnaföldek és nyiroktalajok, valamint agyagos csernozjom barna erdőtalajok. Eger északi elhelyezkedése okán az előbbi talajtípusok dominálhatnak. Egyszersmind ezen talajokon zajlik a szőlőművelés is.

A vályogos jellegű talajok közepes vízvezető és nagy víztartó képeségűek, az agyagosabb talajok vízvezető képessége közepes vagy kisebb, de víztartó képességük nagy.

5.3. Éghajlati adottságok

Az éghajlati adottságokat alapvetően a földrajzi helyzet határozza meg (számos egyéb, planetáris léptékű tényezőtől, mint pl. a Föld helye a Naprendszerben, bolygóközi kölcsönhatások, tengelyferdeség), de a korábbi alfejezetekben említett domborzat és a területhasználatok (pl. felszínborítás) is befolyásolja. A légköri, a levegőminőségi jellemzőkre (hőmérséklet, kémiai összetétel, por) a felszínborítás, a területhasználatok, a szélirány is hatással vannak (pl. fűtés, közlekedés, avarégetés, szántóművelés, erdők aránya).

A kistáj mérsékelt meleg, mérsékelt száraz.

Az évi napfénytartalom a kistájban eléri az 1850 órát.

Az évi középhőmérséklet a déli alacsonyabb tájakon 9-10 °C, míg a magasabb térszíneken csupán 8 °C.

Az éves csapadékösszeg eléri a 600 mm-t.

Az ariditási érték 1,15 körüli.

Az uralkodó szélirány az északnyugati és a délkeleti. Az átlagos szélsébség 2,5 m/s körüli.

5.4. Felszíni és felszín alatti vizek

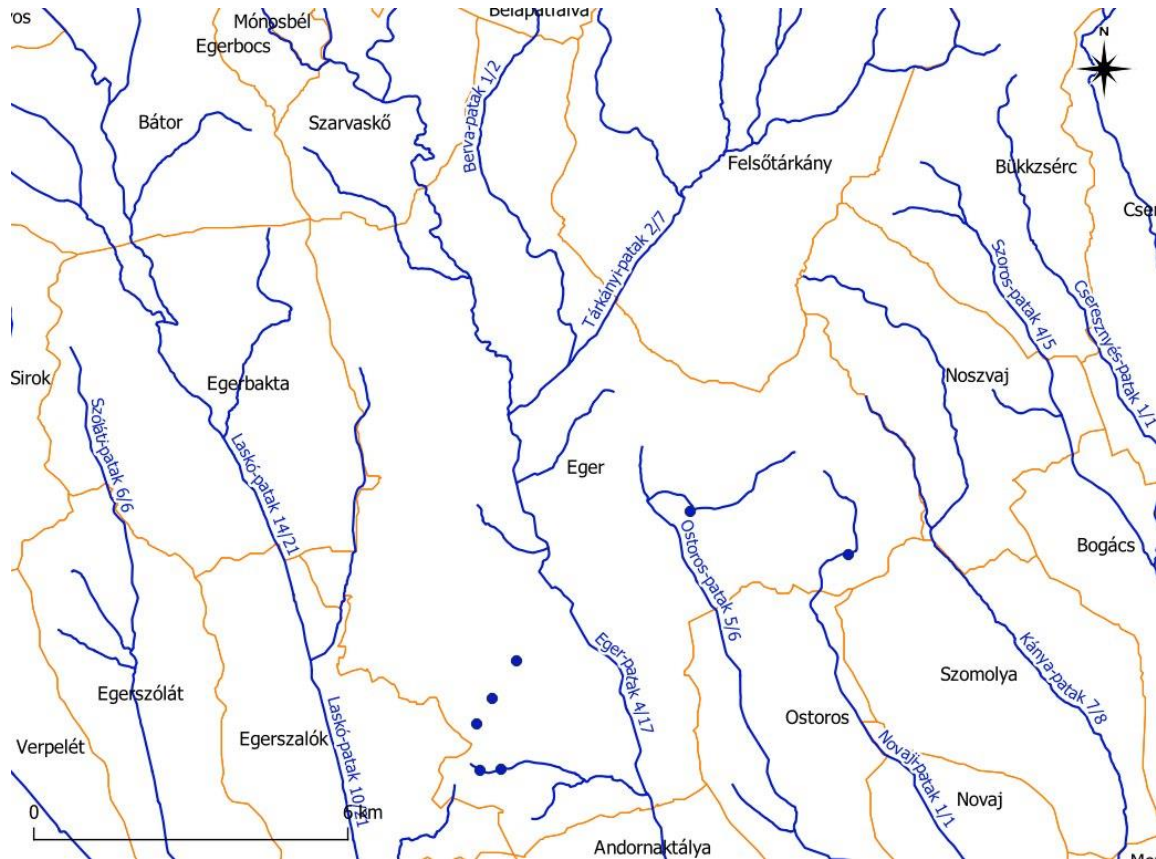
A felszíni és felszín alatti vizek témaköre számos más témakörrel összefügg, így az ivóvíz-szolgáltatással, a szennyvíz-elvezetéssel és tisztítással, az árvíz és a belvíz káros hatásai elleni védekezéssel, általában a vízgazdálkodással, csapadékvíz-kezeléssel, természetvédelemmel, a klímaváltozáshoz való alkalmazkodással, a mezőgazdasági műveléssel, a hulladékgazdálkodással, a kémiai kockázatok kérdésével, a kék és zöld infrastruktúrával, az ökoszisztémaszolgáltatásokkal, a turizmussal.

Az összefüggések mennyiségi, minőségi, morfológiai vonatkozásúak, melyekben jelentősége van pl. a víz keletkezésének és tárolódásának, időbeli és térbeli eloszlásának, általános vízminőségének, a mennyiség és a vízminőség szélsőségeinek.

A kistáj említett hegylábi jellege, délies lejtése miatt ÉÉNY-DDK-i irányú vízfolyásokkal és azok völgyeivel tagolt. Ezek közül az egyik legjelentősebb a városról nevét kapó Eger-patak. Az Eger-patak teljes hossza 68 km, melyből kb. 14 km tartozik a város közigazgatás területéhez. A város területén több mellékvíz fogad magába, valamint a város központjában lévő fürdőből kibocsátott használt termálvíz és a csapadécsatornákon érkező, esetenként szennyezett vizet, sőt, szennyvizet. Ez az élővilág védelme, de humánegészségügyi szempontból is sürgősen megoldandó feladat.

Jellemző vízállás-/vízhozam-típus	Adat
LKV (legkisebb vízállás)	0 cm
LNV (legnagyobb vízállás)	140 cm
KQ (kisvízi hozam)	0,07 m ³ /s
KÓQ (középvízi hozam)	0,5 m ³ /s
NQ (nagyvízi hozam)	55 m ³ /s

3. táblázat Az Eger-patak jellemzői vízállásai és hozamai, az egri vízmérce alapján. (Forrás: Dövényi, 2010)

4. ábra Eger felszíni vízhálózata, valamint az ex lege források. (Saját szerkesztés. Az ex lege védett források adatforrása a BNPI.)

A felszín alatti vizek egy részére példák azok pontszerű felszínre bukkanási helyei, az az a források. A források egy része a Tvt. alapján ex lege védett. A források egy részéről, a BNPI és a TIR alapján, rendelkezünk olyan alapinformációkkal, mint a források helye. (A természetvédelmi vonatkozások miatt e témára adott fejezetben is visszatérünk.)

Az egri forrásokra nézve átfogó ismeretekkel nem rendelkezünk. A város közigazgatási területén több tucatnyi lehet a számuk.

Azon túl, hogy a források (és a mederbe oldalról nem pontszerűen belépő talajvizek) táplálják a vízfolyásokat, a téma különleges helyi vonatkozása a város központjában lévő langyos források csoport léte. A jégkorszak óta törnek fel, hasznosításuk tehát régi keletű. Jelenleg több fürdő üzemel e forrásokra települve.

Ezek a források karsztos eredetűek, hozamok nagy és kiegyenlített.

A talajvíz jellege az Eger-völgyben nátrium-kalcium-hidrogénkarbonátos, kemény és szulfitos.

A talajvíz szintje 6 m alatti, csak a völgyekben emelkedik 4 m fölé. Mennyisége nem jelentős. Ezzel szemben a rétegvízkészlet jelentősebb, melyet fúrások is bizonyítanak. Ezek közül több jelentősebb éppen Egerben található meg. (A Petőfi téri kút 1250 l/p, a Népkert I.-es kút 1550 l/p hozamot ad, de a Vízmű 3000, a Népkert II. 4000 l/p vízmennyiséget szolgáltat. A karsztos vízadórteg védelmét már az első kutak fúrásakor megfogalmazták.) E bőséges és langyos vizek táplálják a fürdőket. Túlfolyásuk az Eger-patak felé van.

A felszín alatti vizek minőségi kockázatát a szennyvízgyűjtő, elvezető és tisztító rendszer kiépítése csökkentette. (2022-ben zárult le az a KEHOP-pályázat, mely révén jelentős fejlesztést végeztek a szennyvíztisztítás terén.)

A rendszer kiépítettségének számszerű arányát 2014. évi adatok alapján ismerjük.

A 27/2004. (XII.25.) KvVM r. alapján Eger felszín alatti víz szempontjából fokozottan érzékeny, valamint a kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség védelmi területen lévő település.

A település ivóvízellátását biztosító vízbázisvédelmi területekről az ivóvízszolgáltatásról szóló fejezetben szólnak.

5.5. Eger természeti és táji értékei

Eger természeti és táji értékeivel azért is foglalkozunk bővebben, mert a település gazdag természeti értékekben, mindannak ellenére és mellett, hogy a táj régóta az ember által átalakított, általa igénybe vett. Mindez azt is jelzi, hogy van mit védeni, de számolni kell a társadalom és gazdaság részéről a tájra, a természeti állapotról nehezedő nagy nyomásra is. A témakör fontosságát aláhúzza az is, hogy ezek a területek az ökoszisztémaszolgáltatások megteremtői, a klímaváltozáshoz való alkalmazkodásban kulcsjelentőségűek, ezért rajtuk keresztül nem pusztán a természeti és táji örökség védelmét lehet hangsúlyozni, de az ember jólétét, megmaradását is.

Korábbi fejezetekben felvázoltuk a településnek helyt adó táj általános, táji és természeti értékek szempontjából keretjellegű adottságait (táji besorolás alapján földtan, talajtan, domborzat, vízrajz, éghajlat, területhasználatok).

A táji és természeti értékek szempontjából kiemeljük a területhasználatok jelentőségét, azok változását, melyet térképek segítségével, rövid elemzéssel a 4. sz. mellékletben is tanulmányozhatunk. A jelenlegi területhasználatok arányát pontosan nem ismerjük, biztos azonban az, hogy a természeti értékekkel bíró gyepek és erdők, vizek bírnak ÖSZSZ-sal.

A fejezet összeállításához a BNPI-től kapott adatokat térinformatikai szoftverrel dolgoztuk fel, de használtuk a Természetvédelmi Információs Rendszer (TIR) interaktív internetes térképét is, valamint a településre vonatkozó koncepciókat, terveket.

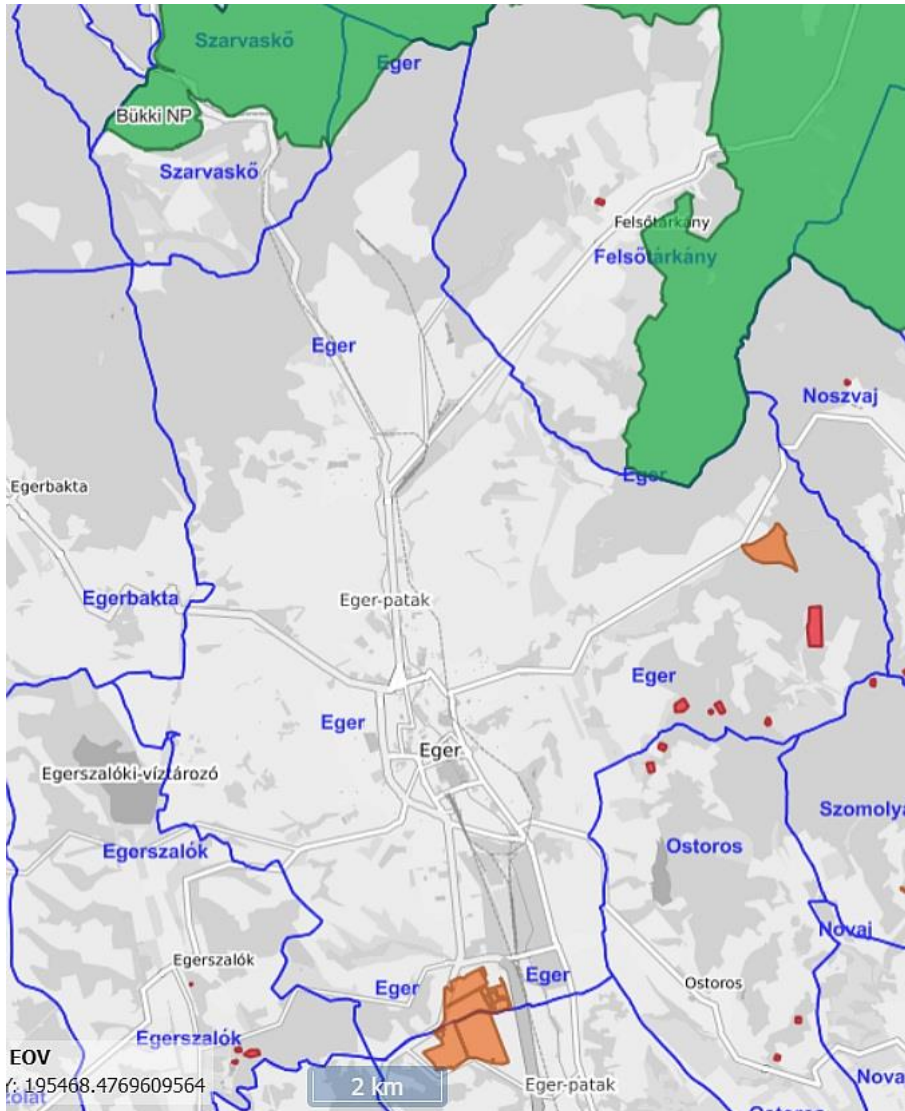
5.5.1. Országos védelem alatt álló területek Eger területén

A településen az alábbi országos védelem alatt álló terület található a TIR adatbázisa alapján:

	Törzskönyvi száma	Kiterjedése (hektár):	Hatályba lépés éve:
Kőlyuktető Természetvédelmi Terület	286/TT/98	118,14	1998
Szőlőskei-erdő Természetvédelmi Terület	128/TT/76	26,80	1976
Egri Cakó-tető kaptárkövei természeti emlék	350/TE/14	11,72	2014
Egri Mész-hegy déli sziklacsoportjának kaptárkövei természeti emlék	351/TE/14	1,43	2014
Egri Mész-völgy kaptárköve természeti emlék	352/TE/14	0,61	2014
Egri Nyerges-hegy keleti oldalának kaptárköve természeti emlék	353/TE/14	0,25	2014
Egri Nyerges-hegy nyugati oldalának kaptárkövei természeti emlék	354/TE/14	2,70	2014
Bükki Nemzeti Park	138/NP/76	420032,96	1976

4. táblázat Az egri országos védelem alatt álló terület listája (Forrás: TIR)

A Bükki Nemzeti Park „csak” Felsőtárkány felől határos Eger közigazgatási területével, de ettől függetlenül említést érdemel.

5. ábra Országos védett területek Eger területén. A zöld területfolt a Bükk Nemzeti Parkot jelöli. A két barackszínű a két TT-t, a piros foltok a TE-eket jelölik. (Forrás: TIR)

5.5.2. *Ex lege* védelem alatt álló értékek, területek Eger területén

A Tvt.-ben szereplő, sajátos, törvény erejénél fogva (*ex lege*) védett értékek közül Eger területén források, barlangok találhatóak meg, ill. egy láp terül el a közigazgatási határon, Egerbakta területén. Az *ex lege* földvárakkal csak szomszédos települések területén találkozhatunk, Egerben nem.

#	Kat.sz.	Név
1.	5342-1	Berva-barlang
2.	5342-23	Berva-oldali 1. sz. barlang
3.	5342-24	Berva-oldali 2. sz. barlang
4.	5342-20	Berva-tetői-barlang
5.	5342-25	Bervai Vasút-barlang
6.	5383-8	Dobó-bástya 1. sz. ürege
7.	5383-9	Dobó-bástya 2. sz. ürege
8.	5383-16	Dobó-bástya 3. sz. ürege
9.	5383-1	Jegec-barlang

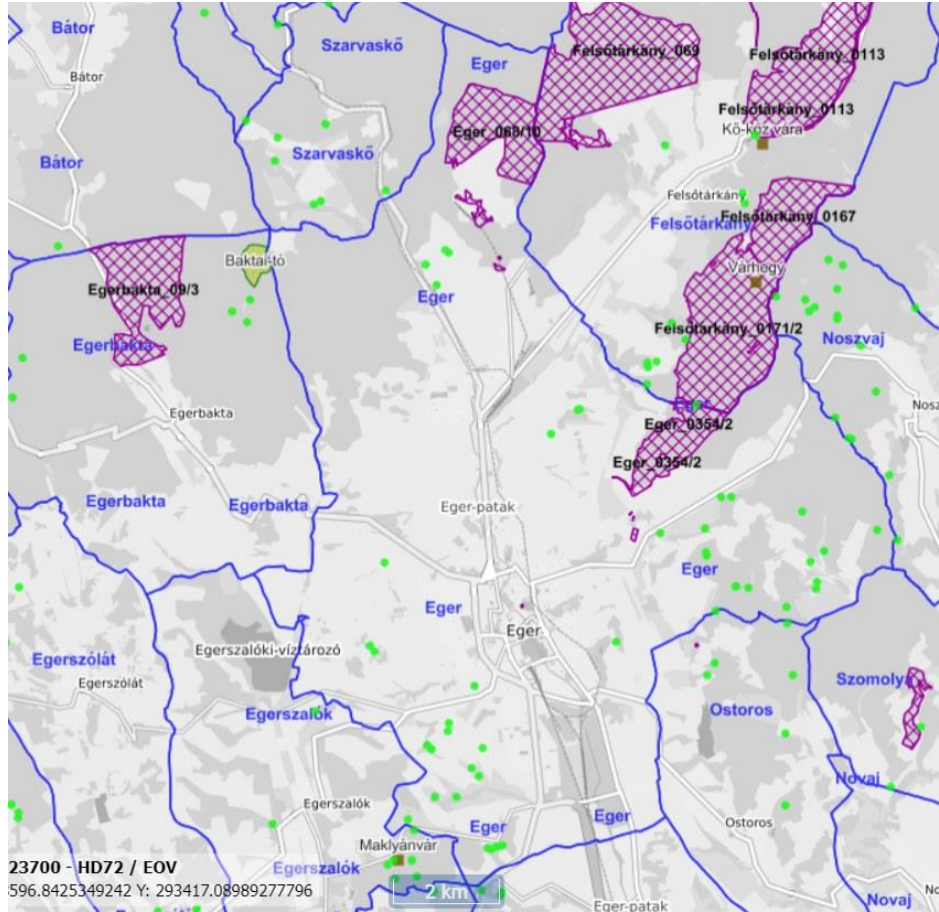
RENATUR 2005 BT.

*** Székhely: 2000 Szentendre, Frangepán u. 16. *** Tel.: +36 70 325 02 54 ***

*** E-mail: dukayigor@gmail.com *** Honlap: www.renatur.hu ***

#	Kat.sz.	Név
10.	5383-10	Kisegedi Gömbfülkés-barlang
11.	5383-11	Kisegedi-barlang
12.	5383-2	Remete-barlang

5. táblázat Eger barlangjainak listája a TIR alapján.

6. ábra Ex lege területek, értékek Egerben és környékén. A zöld pontok a védett területen kívül lévő ex lege forrásokat jelölik. Eger területén jelentős számban fordulnak elő. A barlangok pontos helyét nem ábrázolja a térkép, de azok védőövezeteit igen (térképi jelük a lila rácshálóval történő felületszínezés). Ex lege lát, a Baktai-tó, az egerbaktai településhatáron található. Földvár szintén nem található Eger területén, de annak közelében igen. (Forrás: TIR)

5.5.3. Natura 2000 területek

A város területén két közösségi jelentőségű terület található. Az egyik élőhely, a másik madárvédelmi terület. További két élőhelyvédelmi területtel határos Eger közigazgatási területe.

E területek az európai ökológiai hálózatot alkotják, az európai és országos szinten értékes, ritka élőhelyek és fajok jelenléte alapján lettek lehatárolva.

Megnevezés	Kód	Fenntartási terv elérése
Vár-hegy-Nagyeged	HUBN20008	https://termeszetvedelem.hu/wp-content/uploads/2021/12/HUBN20008_var_hegy_nagy_eged_terv.pdf
Szarvaskő *	HUBN20004	https://termeszetvedelem.hu/wp-content/uploads/2021/08/hubn20004_szarvasko_naturaterv_2021.pdf

RENATUR 2005 BT.

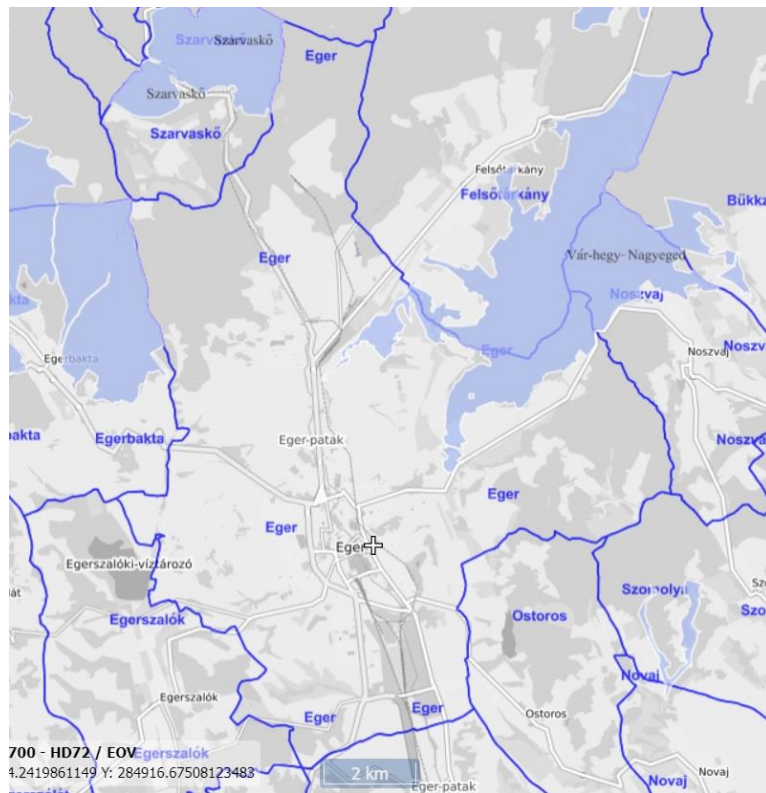
*** Székhely: 2000 Szentendre, Frangepán u. 16. *** Tel.: +36 70 325 02 54 ***

*** E-mail: dukayigor@gmail.com *** Honlap: www.renatur.hu ***

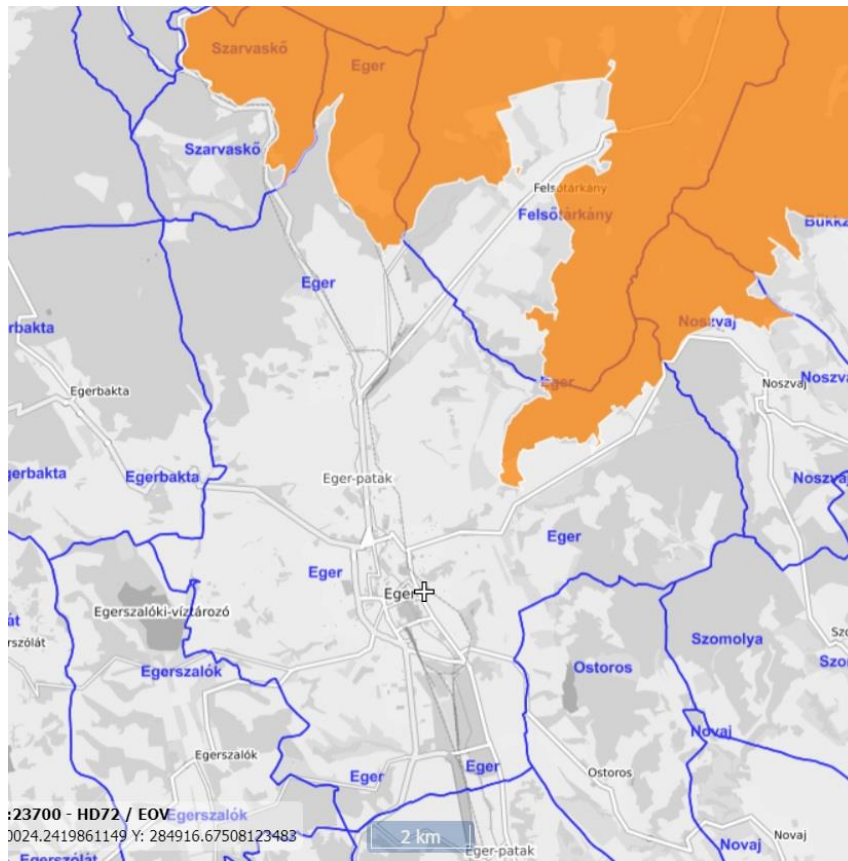
Egerbakta-Bátor környéki erdők *	HUBN20012	https://termeszetvedelem.hu/user/browser/File/N2k_FENNTARTASI_TERVEK/HUBN20012-egerbakta-bator-kornyeki-erdk.2.pdf
Bükk hegység és peremterületei	HUBN10003	n.a.

6. táblázat Natura 2000 területe Eger közigazgatási területén, illetve a város határával közvetlenül érintve. *-gal a közigazgatási határon Egerrel szomszédos közösségi jelentőségű területeket jelöltük. Az aláhúzás a madárvédelmi területet jelöli. (Forrás: TIR)

A Natura 2000 területeket ún. jelölő élőhelyek és fajok jelenléte alapján jelölték ki. Hasznosíthatóságuk a természeti állapot fenntartása mellett lehetséges. Területüket érintő projektek tervezése során Natura 2000 hatásbecslési dokumentációt kell készíteni.

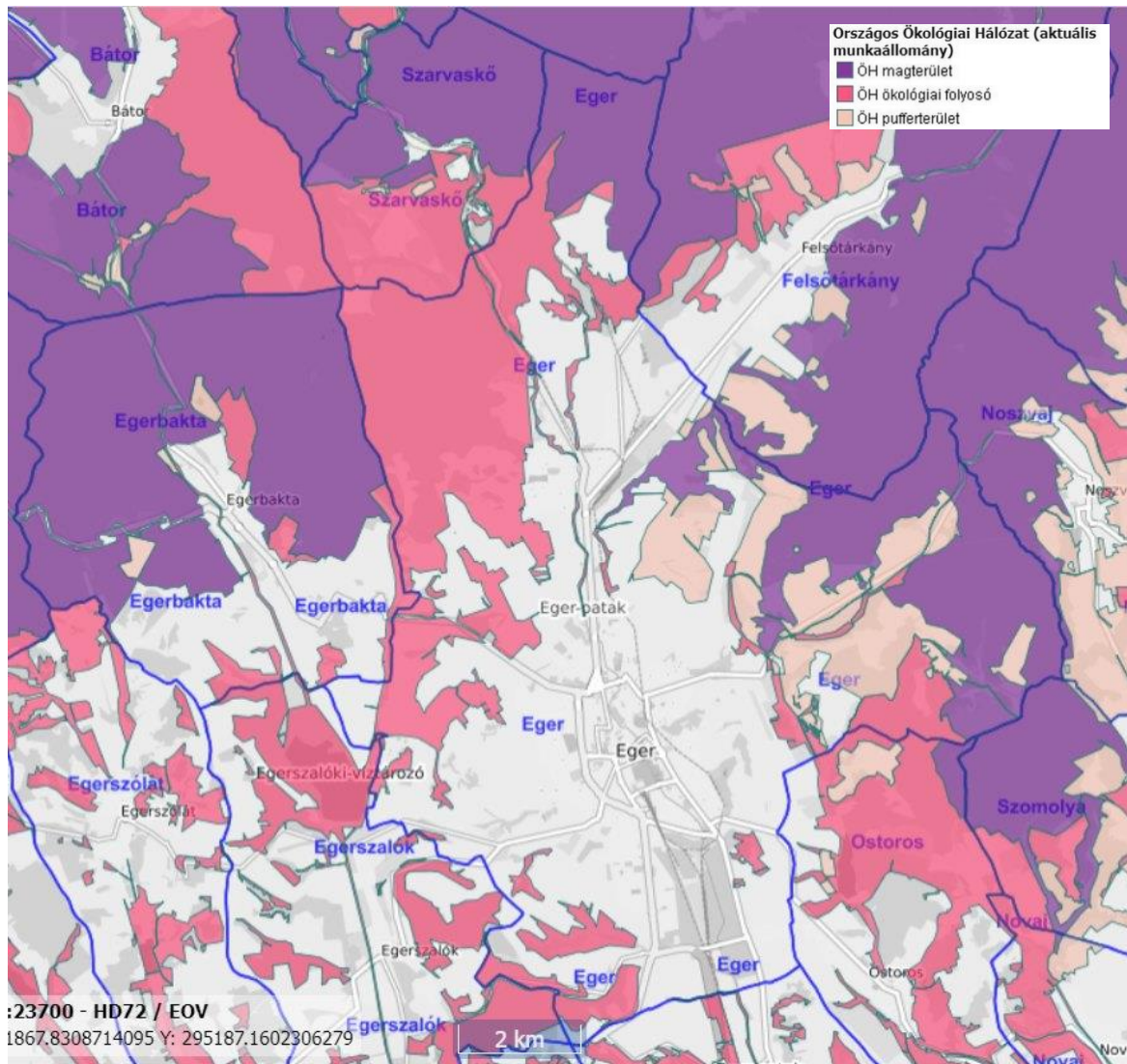
7. ábra Világos kék színnel jelölt élőhelyvédelmi Natura 2000 területek Egerben és környezetében. (Forrás: TIR)

8. ábra Narancssárga színnel jelölt madárvédelmi Natura 2000 területek Egerben és környezetében. (Forrás: TIR)

5.5.4. Az Ökológiai Hálózathoz tartozó területek

A nemzetközi jelentőségű ökológiai hálózatok rendszere (Natura 2000 területek hálózata) mellett létezik egy hazai rendszer is, mely egri elemei természetesen átfednek az országosan védett területekkel.

9. ábra Nemzeti Ökológiai Hálózathoz tartozó területek Eger közigazgatási területén. (Forrás: TIR)

A fenti ábrán látható, hogy szemben a más típusú természetvédelmi meghatározottságú területekkel, az Országos (Nemzeti) Ökológiai Hálózat (NÖH) területei jelentős kiterjedésben lettek kijelölve Eger közigazgatási területén.

A NÖH az alábbi három területtípusból áll:

1. *magterület* (MT), mely a legértékesebb, gyakran Natura 2000 és országosan védett terület is (A fenti térképen lila szín jelöli);
2. *ökológiai folyosó* (ÖF), mely értékes, gyakran egyéb védelmet nem élvező terület (ld. a rózsaszínnel jelölt területek a fenti térképen);
3. *pufferterület* vagy pufferzóna (PT, PZ), melyhez kisebb természeti értékű területek tartoznak. Feladatuk az értékesebb területeket kívülről érő hatások „kipufferelése”. A fenti térképen világos rózsaszínnel jelölt területek PT-k.

5.5.5. Helyi védelem alatt álló területek és egyedi tájértékek Eger területén

A város nyolc területet és tíz értékek részesített helyi védelemben a rendelettár és más adatbázisok (pl. Településfejlesztési Koncepció) alapján. A vonatkozó rendeleteket a helyi rendeletekről szóló fejezetben felsoroltuk.

A területek egyes főbb adatai az alábbi táblázatban kerültek összefoglalásra.

RENATUR 2005 BT.

*** Székhely: 2000 Szentendre, Frangepán u. 16. *** Tel.: +36 70 325 02 54 ***

*** E-mail: dukayigor@gmail.com *** Honlap: www.renatur.hu ***

E területek egy része díszkert, temetőkert, forrás és idős fa, esetenként nagyobb természetes terület. Ld. az alábbi felsorolásukat.

A helyi védett területekről áttekintő térképpel nem rendelkezünk; alkalmi állapotfelmérésükről, természetvédelmi kezelési tervük felülvizsgálatáról, a kezelés mikéntjéről nincs átfogó információnk (az Értéktár alapján egyes idős fák karbantartásáról van tudomásunk).

1978	Nagy Eged-hegy *
1982	Eger város védett fái
1993	Diófakút utcai forrás és diófa
1994	Érsekkert *
1995	Mészhegy – Nyerges-tető *
1998	Gröber urnatemető – temetőkert *
2000	Hősök temető kegyeleti park *
2009	Egri Érseki Palota felső-kert, középső-kert és díszkert
2010	Eszterházy Károly Főiskola botanikus kertje
2014	Eger, Dobó utca helyi védelmi terület

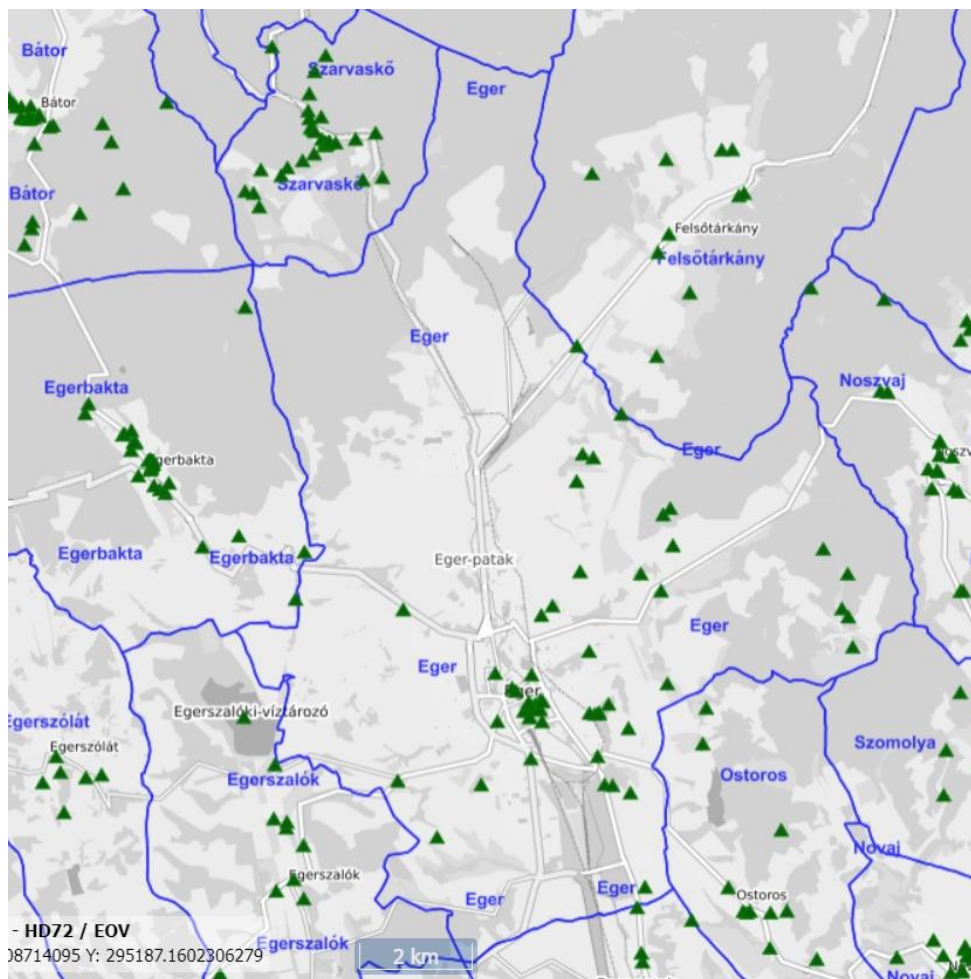
7. táblázat Eger helyi védelem alatt álló területeinek listája, az alapítás évének sorrendjében, a TFK, a HÉSZ 9/b melléklete és a vonatkozó rendeletek alapján. A TFK-ban szereplő területeket *-gal jelöltük. A védett fákat a következő táblázatban soroljuk fel.

	A helyszín megnevezése	Érintett helyrajzi szám	A fa neve és egyedszáma (pld)
1.	Gárdonyi Géza Emlékmúzeum kertje, Eger, Gárdonyi u.	5491	közönséges vasfa (2), keleti tamariska (1), papíreperfa (1)
2.	Termálfürdő – Strand, Eger, Petőfi tér 2.	6427/10	juharlevelű platán (5), mocsárciprus (3)
3.	Érseki Hivatal kertje, Eger, Széchenyi u. 1-5.	4569, 4573	japánakác (1), páfrányfenyő (2), simafenyő (2)
4.	Sancta Mária Leánygimnázium (Szent Imre Katolikus Általános Iskola) udvara, Eger, Kossuth L. u. 8.	6594/2	páfrányfenyő (1), hegyi szil (1)
5.	Gröber urnatemető, Eger Király u.	7566	piramistölgy (3)
6.	Eger, Eszterházy Károly tér	4567	vérbükk (1), törökmogyoró (1)
7.	Agria Park (Volt Dohánygyár), Eger, törvényház u. 4.	4486/1	tiszafa (7)
8.	Heves Megyei Önkormányzat udvara, Eger, Kossuth L u. 9.	4967	vadgesztenye (5)
9.	Eger, Egészségház u. 5. sz. előtt	6558/2	páfrányfenyő (1)
10.	Megyei Rendőrkapitányság udvara, Eger, Eszterházy tér 2.	6574/2	páfrányfenyő (1), juharlevelű platán (1)

11.	Szent János Továbbképző központ udvara Eger, Foglár u. 6.	4578	vadgesztenye (1)
12.	Eger, Kisfaludy u. 6.	3350/2	mamutfenyő (1)
13.	Eger, Csákány u.	6424	japánakác (1)
14.	Markhot Ferenc Kórház Rendelőintézet udvara Eger, Markhot F. u. 1.	4846	juharlevelű platán (1)
15.	Gárdonyi Géza Ciszterci Gimnázium, Szakközépiskola és Kollégium Eger, Széchenyi u. 17.	4600	tiszafa (2)
16.	Eger, Diófakút u.	6048/11	dió (1)

8. táblázat Helyi védelem alatt álló fák Egerben, a vonatkozó rendelet és a HÉSZ 9/b melléklete alapján. (A vonatkozó rendelet: Eger Megyei Jogú város Önkormányzata 68/2007. (XII. 21.) sz. rendelete helyi jelentőségű védett természeti területek védettségenek fenntartásáról. Megjegyzés: Egyes védett fák és védett területek esetében átfedés van.)

A Bükki Nemzeti Park Igazgatóság által rendelkezésre bocsátott adatbázis alapján 55 darab egyedi tájérték található Egerben. Jelentős részük kultúrtörténeti érték, pl. szobor, feszület, de egyes fák, külszíni fejtés (melyben fészkelőhely és kőzetfeltárás is van), löszgyepek, egyes kaptárkövek is a szerepelnek a kataszterben.

10. ábra Eger egyedi tájértékeinek elhelyezkedése a TIR alapján.

RENATUR 2005 BT.

*** Székhely: 2000 Szentendre, Frangepán u. 16. *** Tel.: +36 70 325 02 54 ***

*** E-mail: dukayigor@gmail.com *** Honlap: www.renatur.hu ***

5.5.6. Védett növény- és állatfajok előfordulása Eger területén

A témakörben átfogó adatbázissal nem rendelkezünk, de jelentősége miatt legalább alfejezet szinten kitérünk a védett fajok helyzetére. (A szakmai társadalmi szervezetek jelzése alapján ilyen átfogó és aktuális adatbázis nem készült el, de fontos cél a jövőre nézve. A jelenleg ismert adatok több megjelent és még nem publikált közleményben kerültek összefoglalásra.) A védett fajok a közönségesebb, gyakori fajoknál jellemzően érzékenyebbek, rosszabbul alkalmazkodó fajok, ezért védelmüket a faj és az élőhely jogi védelmével kell biztosítani. A védett fajok védett területeken kívül is előfordulhatnak, sőt, vannak települési környezethez, az ember közelségéhez többé-kevésbé jól alkalmazkodó fajok is (különösen a nagyobb, idős fákkal, cserjésekkel tagolt parkok lehetnek megfelelőek egyes madárfajok számára).

A városi zöldfelületek és vizek fontos szerepet tölthetnek be egy-egy faj életében (pl. az Eger-patakban a tiszai küllőt *Gobio carpathicus*/ és a halványfoltú küllőt *Romanogobio vladykovi*/ is kimutatták). A városi területek egy része csak azok kezelésének megváltozása és célzott kutatások alapján hordozhat meglepetéseket, ahogy az a legutóbbi fővárosi zöldfelületkezelési irányzat alapján már egy év alatt igazolódott: Egyes városi gyeppek kaszálásának évi egy alkalomra csökkentése után derült ki, hogy azokban védett növény- és állatfajok is előfordulnak. Vagy más településeken a morfológiai szempontból az élővilág számára kedvezőbb alakult mederszomszágok számos védett, sőt fokozottan védett halfaj visszatelepülését segítette elő. Ez esetben is a területkezelésnek kulcsszerepe van, hiszen egy kotrás vagy egy szennyezés azonnal nullára csökkenti az élővilág faj- és egyedszámát. Hasonlóképpen védett fajok kiváló élőhelyei lehetnek az idős fák, hiszen azok odvaiban számos védett ízeltlábú, madár és denevér találhat bújóhelyet, élőhelyet.

A helyi és országosan védett, valamint mástermészetvédelmi meghatározottságú területek természeti állapota nyilván magasabb, mint egy átlagos települési zöldfelületé. Ott védett fajok és jó természetességű élőhelyek előfordulásának esélye sokkal nagyobb – épp ez az oka a védelmüknek.

A védett élőlényekkel összefüggésben a Tvt. néhány vonatkozó részletére hívjuk fel a figyelmet:

„8. § (1) A vadon élő szervezetek, továbbá ezek állományai, életközösségei megőrzését élőhelyük védelmével együtt kell biztosítani.”

„16. § (1) A mező-, erdő-, nád-, hal- és vadgazdálkodás (a továbbiakban: gazdálkodás) során biztosítani kell a fenntartható használatot, ami magában foglalja a tartamosságot, a természetkímélő módszerek alkalmazását és a biológiai sokféleség védelmét.”

„22. § Kiemelt oltalmuk biztosítása érdekében védetté kell nyilvánítani a tudományos, kulturális, esztétikai, oktatási, gazdasági és más közérdekből, valamint a biológiai sokféleség megőrzése céljából arra érdemes

a) vadon élő szervezeteket, életközösségeket, továbbá termő-, tartózkodó-, élőhelyeiket;

...

c) természetes, természetközeli tájakat, tájrészleteket;

...

i.) álló- és folyóvizeket, így különösen tavat, patakot, mocsarat;

...”

„25. § Védetté nyilvánításra bárki javaslatot tehet.”

A Tvt. ez utóbbi paragrafus további részében részletesen leírja a védetté nyilvánítás lépéseit, folyamatát, a helyi védelem vonatkozásában is.

5.5.7. Egyes szakági tervek természet- és tájvédelmi összefüggései

RENATUR 2005 BT.

*** Székhely: 2000 Szentendre, Frangepán u. 16. *** Tel.: +36 70 325 02 54 ***

*** E-mail: dukayigor@gmail.com *** Honlap: www.renatur.hu ***

Gyakorlatilag minden fejlesztés, ami a tájban végbemegy, közvetve vagy közvetlenül hat a természeti és táji értékekre, élőhelyekre, azok állapotára, fajokra, állományaikra.

Közismert például, a közlekedési infrastruktúrák fejlesztése és az élőhelyek károsodása között összefüggés is (ld. pl. elkerülő utak építése). De még kerékpárút-fejlesztések esetében is előfordul, hogy élőhelyek (és rehabilitációs lehetőségük) feláldozásával valósulnak meg. (Helyi példaként lásd a kerékpárút Eger-patak medrében történő vezetését.)

Eger közigazgatási területén több helyi védett és országosan védett terület található, de fontos látni, hogy a nem védett területeken is előfordulhatnak értékes élőhelyek, fajok, melyek megmaradását jogilag segíti, hogy egyes beruházások mentén kötelező a természeti állapot vizsgálata Natura 2000 hatásbecslési dokumentáció, előzetes vizsgálati dokumentáció (EVD), környezeti hatásvizsgálat (KHV) készítése során. Sok esetben adott beruházás „kötelező” mivolta miatt, már gyakran akkor késő az értékmentés, amikor a TRE-ben adott földrészletet beépítésre ítélték.

Ezért nagyon fontos a természeti állapot ismerete, annak megfelelő időben történő integrációja a településszintű és konkrét tervezés során.

Amint korábbi alfejezetben említettük, még városias, kertes beépítés mellett is van annyi zöldfelületként meghagyandó terület, melynek nem csak parkosítva, hanem élőhelyként is kialakítható. A kék és zöld infrastruktúrák (KZI) a települési zöldfelületek, be nem épített mezőgazdasági területek (pl. gyümölcsösök), védett területek is részei. A KZI nyújtotta ökoszisztéma szolgáltatások éppen az élőhelyek védelmével, javításával szolgálják jobban az itt élőket is. Ld. pl. erdősített domboldal erózióvédelme, természetközeli öntésterület a település felett a vízfolyás völgyében.

Különösen Eger középső területei szegények zöldfelületekben. A beépített területek a környező természetközeli területek ökoszisztéma szolgáltatásait használják fel, élıhetőségük az ember számára a meglévő épített infrastruktúrák miatt nagyobb, azonban KZI-ban szegények.

A város közigazgatási területén jelentős része tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület. E területi kategóriába csak a város beépített központi részeit nem vonták be a 2018. évi településképi 4.3. függelékében szereplő térkép alapján.

6. TÁRSADALMI ÉS GAZDASÁGI MUTATÓK EGER VÁROSÁBAN

Amint korábbi fejezetekben említettük, a környezet állapotát az emberi, társadalmi és gazdasági tevékenység jelentősen befolyásolja. **Köztudott, hogy a társadalmi és gazdasági tevékenységnek nemcsak minden környezeti elem, de maga az emberi egészség, a fizikai, lelki, szellemi jólét is hatásviselője.**

A társadalmi tényezők közül legfontosabb az otthagási szándék, az alapján az adott településen élők száma. A területfoglalás mértékét, milyenségét, a közlekedés és egyéb ellátó rendszereket ez a szándék, a mögötte álló településfejlesztési politika mind befolyásolja.

A településen élők számára kulcskérdés a megélhetés, a gazdaság helyi jellegzetességei, pl. a munkahelyek megléte vagy hiánya, a munkahely-irányú közlekedés, illetve a gazdálkodás környezeti hatása, környezetbarát volta stb.

A NEMZETI FEJLESZTÉS 2030 koncepció a vidéki térségek fenntartható fejlődésének biztosítására vonatkozó célkitűzései is irányadók, pl. a táj, a természeti értékek és erőforrások védelme, a helyi gazdaság fejlesztése stb.

A természeti (és a közlekedésföldrajzi) adottságok, mint kereteket adó „telepítő tényezők” jelentek meg a múltban és részben még ma is. Elegendő itt Eger jó elhelyezkedésére gondolni, mely sokak számára vonzó volt (bár az utóbbi időszakban nem a lélekszám növekedése, hanem csökkenése a jellemző).

A társadalom, mint környezet-használó, maga is alakítja a környezeti, természeti, táji adottságokat: Például az ember megjelenése, a népességszám és a beépített területek növekedése, a tájhasznosítási formák alakulása mind hatással van a környezet állapotára. (Lásd bővebben, térképekkel és elemzéssel a 4. sz. mellékletet.)

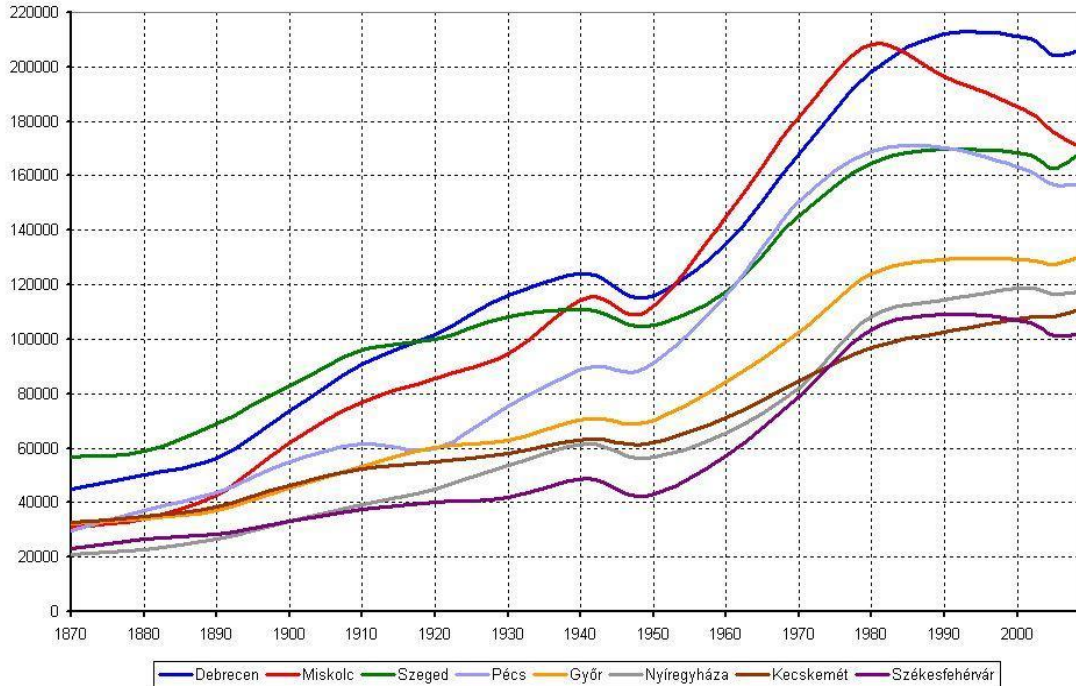
Az alábbiakban néhány, adatokkal jobban ellátott témakörben vázoljuk fel a társadalmi és gazdasági mutatókat Eger vonatkozásában.

6.1. Főbb demográfiai adatok, információk

Mint minden település, Eger esetében is, a környezeti állapot változása a társadalom (és rajta keresztül a gazdaság) területigénye és területhasználati módja felől indul el, ezért fontos vizsgálni a demográfiai mutatók alakulását.

A város legutóbbi évtizedeinek lélekszámára vonatkozó adatok bemutatása előtt érdemes megtekinteni az alábbi ábrát is, mely Magyarország nagyobb városai lakosságának alakulását mutatja 1870. és 2000. között. Látható, hogy a nagyvárosokban a lélekszám növekedése az 1980-as évektől lelassult, sőt, az ezredforduló után csökkenés, majd csekély emelkedés volt tapasztalható. Ez összefügghet az agglomerációkba kiköltözéssel és onnan a nagyvárosba való visszaköltözéssel, mely jelenség-együttes világszerte ismert. Mindeközben az agglomerációs települések lakosságának száma többé-kevésbé dinamikusán nőtt...

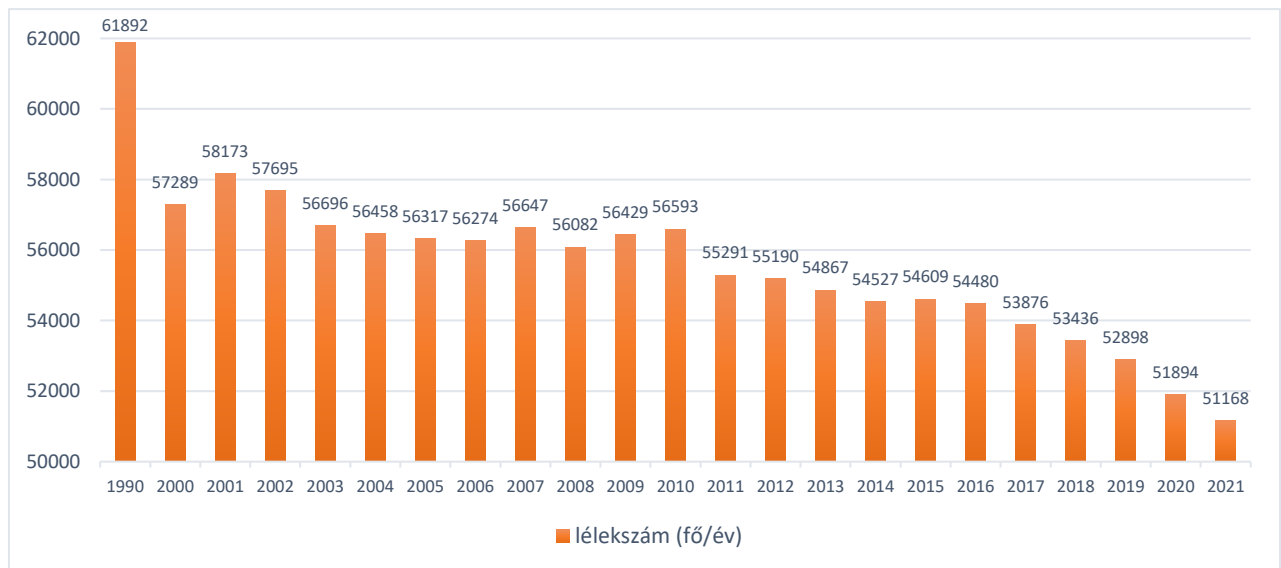
A központi jelentőségű Eger esetében is hasonló tendenciákat (népességfogyást) mutatnak az adatok.

20. ábra Egyes magyarországi nagyvárosok lakosságának növekedése az 1870-es évektől a közelmúltig

évszám	1990	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
lélekszám (fő/év)	61892	57289	58173	57695	56696	56458	56317	56274	56647	56082	56429	56593
éves változás (fő/év)		-4603	884	-478	-999	-238	-141	-43	373	-565	347	164
évszám	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	
lélekszám (fő/év)	55291	55190	54867	54527	54609	54480	53876	53436	52898	51894	51168	
éves változás (fő/év)	-1302	-101	-323	-340	82	-129	-604	-440	-538	-1004	-726	

9. táblázat Eger lélekszámának változása 2000 és 2021. között. Az 1990. évi adatot a korábbi időszakokhoz való viszonyítás érdekében tüntettük fel. (Az adatok forrása a KSH)

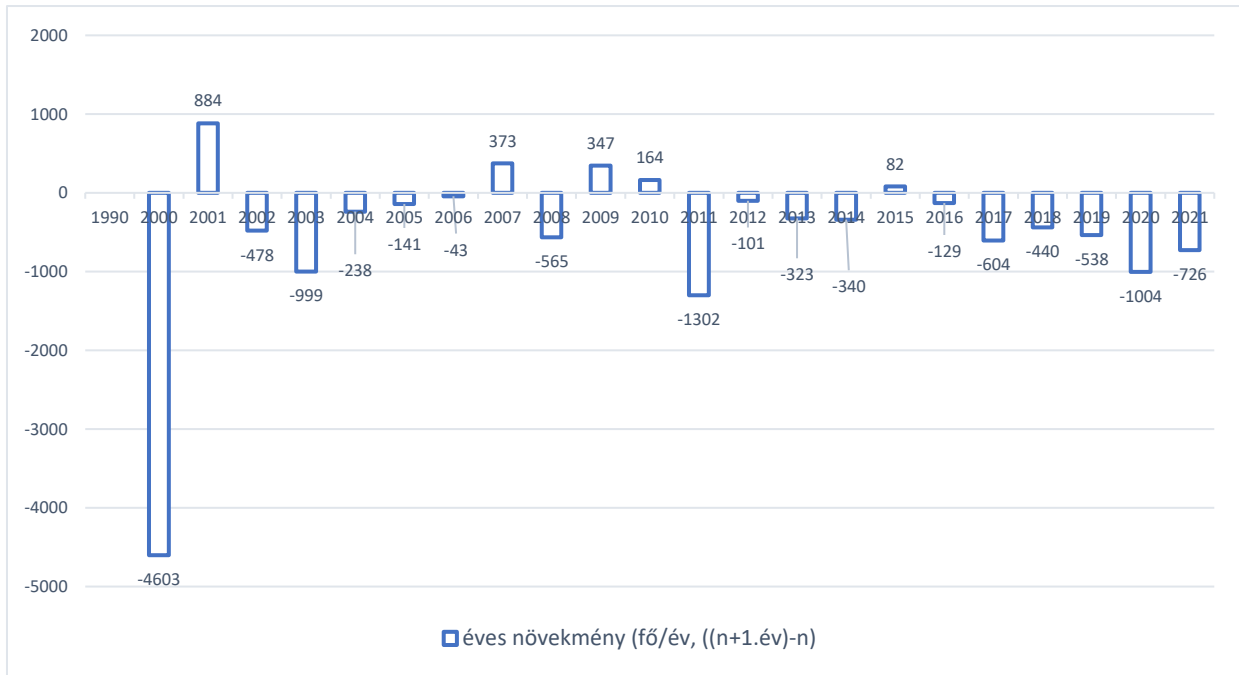

11. ábra Eger lélekszámának változása 2000 és 2021. között, 1990. évi adatok feltüntetésével, a KSH adatai alapján.

RENATUR 2005 BT.

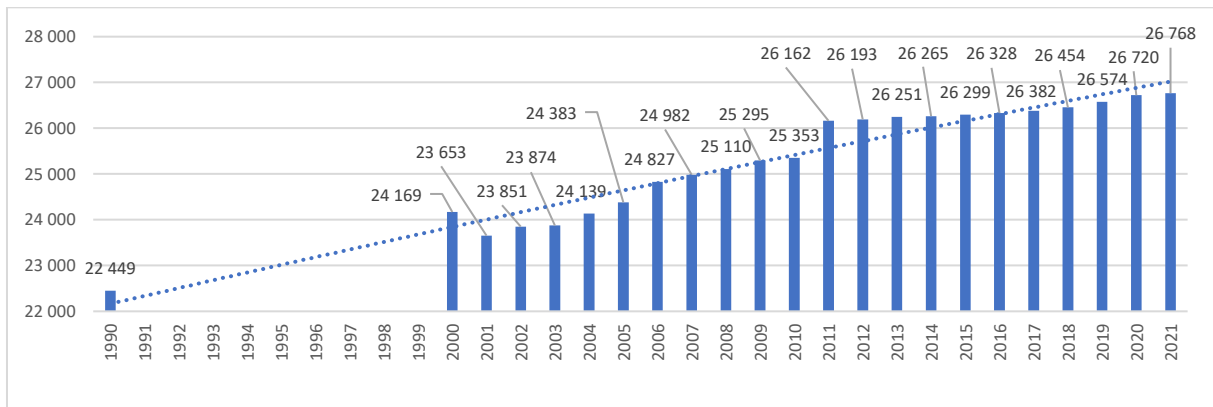
*** Székhely: 2000 Szentendre, Frangepán u. 16. *** Tel.: +36 70 325 02 54 ***

*** E-mail: dukayigor@gmail.com *** Honlap: www.renatur.hu ***

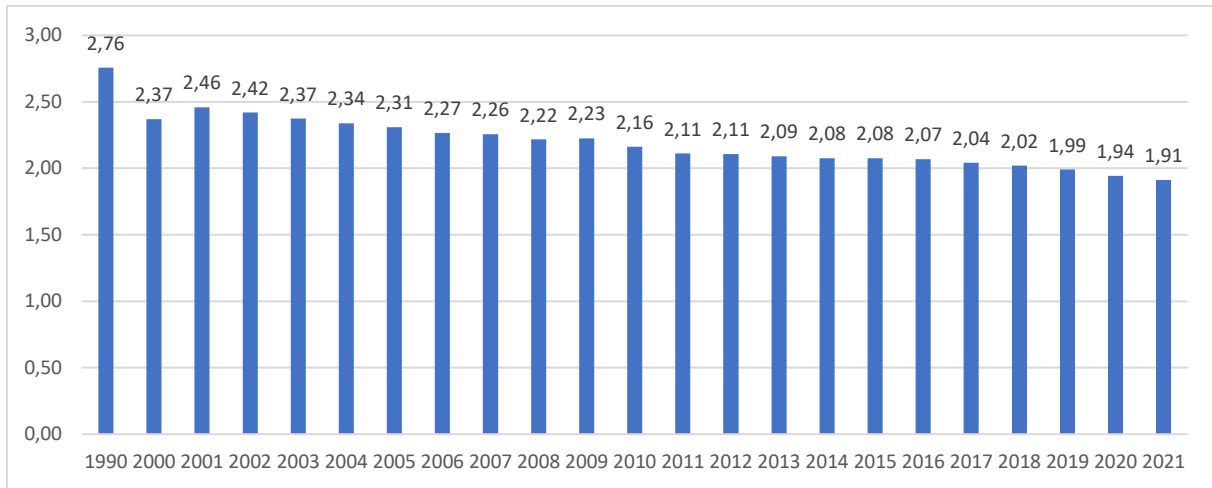

12. ábra A lélekszám változása adott évben az előző évhez viszonyítva KSH-adatok alapján.

A fenti ábrákon szemléletesen látható, hogy Eger népessége az utóbbi időben csökken, ha vannak is olyan évek, amikor a lélekszám nagyobb a korábbi évnél. A legjelentősebb csökkenés 1990. és 2000. között következett be. Ez a tendencia a lakások számának változásában is megjelenhet, azonban az alábbi ábra alapján a lakások száma a vizsgált időszakban többé-kevésbé egyenletesen nőtt. Mindez előre vetíti, hogy a lakásokban együtt élők száma csökkent, melynek számos társadalmi, gazdasági oka lehet, környezeti következményei pedig lehetnek. Ilyen pl. a lakóingatlanok számának növekedésével azok (és kertjeik) területfoglalásának növekedése, a gépjárművek számának gyarapodása, ezen keresztül a közlekedés okozta zaj és légszennyezés növekedése.

13. ábra Egri lakásállomány változása az utóbbi két évtizedben. (Az adatok forrása a KSH.)

14. ábra Az egy lakásban lakók számának változása az utóbbi két évtizedben. (Az adatok forrása a KSH.)

A fenti adatokon túl a korosztályos adatoknak is van közvetett környezeti vonatkozása, hiszen az egyes korosztályok mobilitásának módja, célja, az iskolai férőhelyek számának elegendő volta, mind környezeti hatásokat vetít előre. A népességszám változásával összefüggésben, az iskoláztatás, munkába járás, közlekedés szempontjából kiemelkedő jelentősége van az aktív, az iskoláskorúak és a már nem dolgozók számának alakulásának.

6.2. Területhasználatok

A területhasználatok területi megoszlása és annak változása környezetvédelmi szempontból az egyik legfontosabb mutató egy településen, vagy egy régióban. A területhasználatok időbeli változásáról összehasonlítható számszerű adatsor nem áll rendelkezésre Eger vonatkozásában, azonban az elmúlt 200 évben készült archív térképek segítségével képet kaphatunk a hajdani tájhasználatról, annak változásáról: Az 1780-as évektől a jelenkorig elérhető térképsorozat, topográfiai térkép, műholdfelvétel a 4. sz. mellékletben tekinthető meg, rövid szöveges elemzéssel.

A térképsorozat alapján összefoglalóan megállapítható, hogy az 1780-as évektől a jelenkorig a település belterülete (a beépített területrészek) különböző intenzitással nőtt. A mezőgazdasági tájhasználatokban is jelentős változások mentek végbe, melyek a természeti és környezeti állapotra kihatottak.

A beépített területek, utak kiterjedése, aránya egyfajta fejlettségi mutató, ha az infrastruktúrák mibenlétét nézzük önmagában, ugyanakkor fenntartásuk közvetlen feladatokat és költségeket is ró a településre. A költségekbe a környezeti, ökológiai költségeket is bele kell(ene) érteni. Nem szabad arról sem elfeledkezni, hogy e területek erőforrásokat vesznek el a természeti-táji környezetből: közvetlenül azok felszámolását jelentik, közvetve pedig az azok által megtermelt ökoszisztéma szolgáltatásokat használják fel.

Visszagondolva az archív térképek alapján a 4. sz. mellékletben is tett főbb megállapításokra, míg korábban a szántók, legelők, erdők, szőlők, esetenként vizes élőhelyek teremtették meg a helyi lakosság megélhetésének alapjait, az utóbbi évtizedekben e területhasználatok jelentősége csökkent. Egyidejűleg megnőtt a lélekszám és felértékelődött a lakóövezet és az infrastruktúra-hálózat megléte és minősége, mely az élhetőséget ugyan egy oldalról segítette, egy másik oldalról azonban csökkentette.

A fenntarthatóság és élhetőség szempontjából település-stratégiai kérdés, hogy a kivett területek aránya alacsony, az ökoszisztéma-szolgáltatásokkal bíró területek aránya magas maradjon (vagy legyen, ill. nőjön). **A lakó, ipari, logisztikai, közlekedési funkciójú kivett területek ugyanis, ökoszisztéma szolgáltatásokkal nem hogy nem bírnak, hanem azok által másutt megtermelt javakat, hasznokat el-, ill. felhasználják.**

Ökoszisztéma-szolgáltatások, például:

1. élelmiszer megtermelésére alkalmas területek, összefüggésben a termelés módjával (művelési ág vs. adott művelt terület alkalmassága; érintett művelési ág: szántó, gyeperdő, gyümölcsös, szőlő, kert);
2. oxigén-termelés és szén-dioxid-megkötés (érintett művelési ág: gyeperdő, esetleg: gyümölcsös);
3. vízmegtartás (érintett művelési ág: gyeperdő, gyümölcsös, nádas);
4. klímaszabályozás (érintett művelési ág: gyeperdő, gyümölcsös, nádas; a szántó és a beépített terület különösen nem kedvező ebből a szempontból).

Az élőhelyek múltban és a jelenben történt pusztulása, ezzel az **ökoszisztéma szolgáltatások csökkenése** az egyik legnagyobb környezetvédelmi probléma világszinten. Minden bizonnyal Eger esetében is van jelentősége, hogy egy-egy lakosra mennyi pihenésre, vízmegtartásra alkalmas zöldfelület jut, hol helyezkednek azok el, milyen költségeket jelent a csak szürke infrastruktúrák üzemeltetése, a kék és zöld infrastruktúrákkal szemben, ill. ez általában milyen életminőséget eredményez.

A területhasználatokkal összefüggő további vonatkozás a klímaváltozás veszélye, ezért külön meg kell emlékezzünk azokról a művelési ágakról, területhasználati formákról, melyek – azon túl, hogy nagyobb biodiverzitást feltételeznek – jobban szolgálják a klímaváltozás szélsőségeihez való alkalmazkodást:

A gyeperdő, nádas művelési ágú területeknek van jelentőségük, melyek – a fentiek alapján – számos ökoszisztéma-szolgáltatással bírnak.

(Természetvédelmi szempontból további differenciáció szükséges, hiszen pl. egy akácos vagy egy fenyves természetvédelmi, ökológiai jelentősége sokkal kisebb, mint egy tölgyesnek.)

Mint láttuk, az egyes művelési ágak környezeti hatása, ökoszisztéma-szolgáltatása jelentősen eltér egymástól:

A biológiailag aktív felületek a gyepek és az erdők, melyek Eger területének egyébként jelentős hányadát teszik ki. Területi eloszlásuk azonban és szükségszerűen nem egyenletes: részben ott hiányoznak, ahol legnagyobb szükség lenne rájuk, pl. klímaszabályozás és alkalmazkodás tekintetében. Különösen az erdők jelentősége nagy az oxigéntermelésben, a széndioxid megkötésében, a zaj, a por, a lefolyás, a defláció és az erózió csökkentésében. Növelik a légkör páratartalmát, kedvezőbb klímát alakítanak ki. Az erdő meghatározó tájképi érték, turisztikai, rekreációs célpont.

Az erdők, típusuktól függően épületfát, tüzelőt adnak, így helyi erőforrásokként szolgálnak.

Az erdők adta előnyök megőrzése érdekében fontos a tartamosság, az egyidejűleg minél kisebb területen történő letermelés, a minél nagyobb kiterjedésben történő kíméletes telepítés (pl. mélyszántás helyett egyedi gödörfürés eljárás alkalmazása). Fontos, hogy honos fajok kerüljenek telepítésre és a honos fajok spontán kialakult állományai védelmet kaphassanak.

A gyepek szintén szerepet játszanak a klíma és a talaj védelmében, de a természet- és tájvédelemben is.

A szőlők és gyümölcsösök is rendelkeznek tájképi értékkel, gazdasági jelentőséggel, melyet a hazai városok közül legkevésbé Eger esetében kell bizonyítani.

A gyes talajú szőlő és gyümölcsültetvények esetében további, gyepeknél említett előnyökkel is számolni lehet (ld. pl. erózió és kiporzás elleni védelem, beszivárgás, oxigéntermelés). Ezen felül a régi felhagyott gyümölcsösök természeti értéke nagy, s bennük extenzíven művelhető tájfajták is fennmaradhattak, melyeknek gazdasági, ökológiai, kultúrtörténeti jelentőségük lehet.

A város területén vélhetően csak csekély kiterjedésben lévő szántók esetében a biológiai aktivitás és diverzitás rendkívül alacsony, melyhez a talaj többszöri átforgatása és a kemizálás is hozzáadódik, mint kedvezőtlen hatás. Bár ennek helyi relevanciája éppen a kis kiterjedés miatt kicsi, mégis megemlítjük, hogy a talaj többszöri átforgatása a talajban lévő széndioxidot a légkörbe juttatja; energiaigényes tevékenység, ráadásul fosszilis energiát használ, a talajéletet és a talaj szerkezetét rendre tönkre teszi, a kemizálás, a szél és a víz mozgató ereje miatt potenciálisan terheli a környezetét (ld. vegyszerek talajvízbe, felszíni vizekbe jutása, lemosódó termőtalaj, kiporzás).

RENATUR 2005 BT.

*** Székhely: 2000 Szentendre, Frangepán u. 16. *** Tel.: +36 70 325 02 54 ***

*** E-mail: dukayigor@gmail.com *** Honlap: www.renatur.hu ***

Mivel a szántóföldi művelés táplálkozásunk és élelmiszeriparunk alapja, a szántókat nem lehet megszüntetni, de káros hatásait sokféleképpen lehet csökkenteni. Például a nem megfelelő termőhelyeken (pl. meredek domboldal, völgytalpi fekvés) a szántók helyén gyepeket, erdőket, mocsarakat, nádasokat kellene létrehozni, másutt a táblák méretét szükséges csökkenteni, vagy legalább erdő- vagy gyepsávval tagolni a táblákat.

A fenntarthatóság szempontjából előnyösebb lenne, ha a mezőgazdaságból, tehát helyi erőforrásból helyben élők részaránya növekedne. A szántóföldi művelés nagyfokú gépesítettsége relatíve kevés családnak adhat megélhetést, továbbá tőkeigényes. A családi önellátó, vagy csak kiegészítő jellegű, kiskerti, házi kerti zöldség- és gyümölcs-termesztés többeknek adhat lehetőséget, de ennek nyilván számos aspektusa van, a szándéktól, a műveléshez szükséges tudás meglétén vagy megszerzésének lehetőségén át, a talajtani adottságokig.

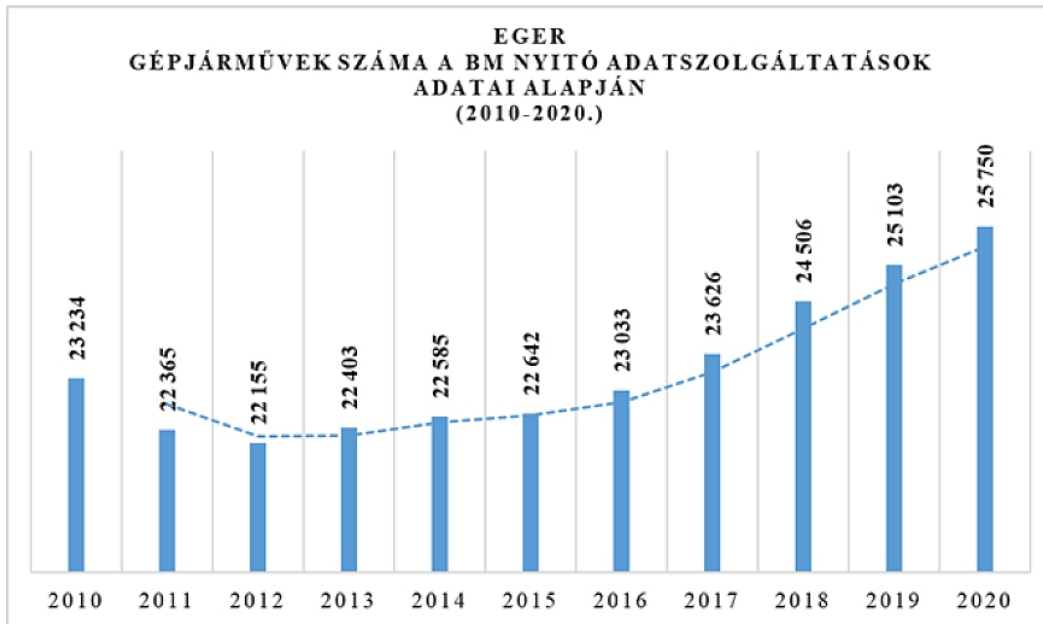
6.3. Közlekedés, tömegközlekedés, környezetbarát közlekedés

Eger MJV első TKP-ja közvetlenül kilenc intézkedés keretében foglalkozott a közlekedésszervezés kérdéskörével. Az akkor megfogalmazott feladatok egy része teljesült, más része részben valósult meg, egy témakör pedig adathiányos (a teljesültség részletesebb bontását az 1. sz. mellékletben adjuk közre). Az egyik, környezetvédelmi szempontból legfontosabb tény, hogy elkészült a város fenntartható mobilitási terve, angol megfelelőjének (Sustainable Urban Mobility Planning) mozaikszava alapján a „SUMP”. Ez esetben talán nem is csak a terven, hanem a tervezésen, mint folyamaton van a hangsúly, hiszen a SUMP

- „szemlélet, melynek középpontjában az ember, a városlakó áll (nem pedig az infrastruktúra vagy a forgalom);
- a legjobb európai gyakorlatokon alapuló, de a hazai és helyi adottságokhoz igazított tervezési folyamat, módszer;
- és maga a stratégiai terv (lényegében közlekedés-fejlesztési stratégia), amely a folyamat eredménye, és a város közlekedési fejlesztéseinek alapja.”

Tekintettel arra, hogy a SUMP a közelmúltban készült, részletes, helyzetfeltáráson alapuló, korszerű, a várost vonzáskörzetével vizsgáló, „zöld szemléletű” stratégia, pontosan azt az igény elégíti ki, melyet egy TKP-ban elő lehet írni szakági stratégiaiként. Tőle függetlenül részletekbe menően nem vizsgáljuk Eger közlekedési eredetű környezetvédelmi problémáit és sajátosságait, néhány tendenciáról azonban itt is megemlékezünk:

A csökkenő népesség mellett is jelentősen nőtt a gépjárművek száma, amint azt az alábbi ábra is érzékelteti.

15. ábra Egri gépjárművek számának változása az elmúlt évtizedben. (A z ábra forrása a Gazdasági Program.)

A tranzitforgalom alacsony. A torlódásokat ebből fakadóan a helyben autóval közlekedők okozzák.

A helyi buszhálózatot igénybe vevők száma az utóbbi évtizedben felére csökkent. Az önkormányzat kedvezményes buszbérlete minden bizonnyal hozzájárul a helyi buszhasználat növekedéséhez. A városban domináns az észak-déli közlekedési tengely, míg a kelet-nyugat irányú közlekedési igény nehezen segíthető.

A város vasúti kapcsolatai nem kifejezetten jók, de a távolsági és regionális buszközlekedés jobban is preferált.

A TKP-k keretében elsősorban a közlekedés környezeti vonatkozásait hangsúlyozzuk.

Eger jó közlekedéscsopordrajzi helyzetben alakult ki, a hegyvidék és a síkság találkozásánál, széles patak völgyben, ahol a táji adottságok lehetővé tették az ember megtelepedését, a város kibontakozását (ahogy arra az 1780-as évektől térképek segítségével a 4. sz. mellékletben is utalunk).

A közlekedés kiemelkedő és egyre növekvő jelentőségű, mind gazdasági, mind társadalmi, mind pedig környezeti szempontból. A közlekedés területfoglalással, zajjal, rezgéssel, légszennyezéssel, potenciálisan a talaj és a vizek terhelésével jár. Környezetegészségügyi szempontból a légúti megbetegedések, a balesetveszély, valamint pl. a természetvédelmi értékben, a tájképben esett károk (ld. pl. gázolás, új utak élőhely-szétzabdáló szerepe, illetve az utak markánsan változtatják meg a tájképet) érdemel említést. Összességében az élővilág és az ember szervezetére nézve fizikai, kémiai és pszichés terheléssel jár, mindamelllett életünk nélkülözhetetlen része. Ezért rendkívül fontos, de nehezen teljesíthető oki kezelés a mobilitási igény mérséklése, a közlekedéssel járó hatások csökkentése, a kisebb hatásokkal járó megoldások preferálása.

A fent leírtak a környezeti hatások csökkentésének módját is részben előre jelzik:

Ilyen például a tömegközlekedés fejlesztése, a gyalogos és kerékpáros infrastruktúra fejlesztése, a gyalogos és kerékpáros közlekedés népszerűsítése, a szemlélet- és tudatformálás, a példamutatás, a telekocsirendszerek szervezése, az elektromos vagy kisebb üzemanyag felhasználású, jobb műszaki állapotú járművek használata.

Nem szabad azonban megfeledkezni a nem infrastruktúra jellegű, hanem egyéb megoldásoktól sem, mint pl. magának a közlekedési igénynek a csökkentése, pl. a helyi vállalkozások munkaerőpiacon történő szerepének növelésével, az otthoni munka, a „home office” lehetőségeinek kitégítésével. Utóbbi lehetőségeit és korlátait a 2020-2021-ben a koronavírusjárvány segített megmutatni. Bár a jelenléti

RENATUR 2005 BT.

*** Székhely: 2000 Szentendre, Frangepán u. 16. *** Tel.: +36 70 325 02 54 ***

*** E-mail: dukayigor@gmail.com *** Honlap: www.renatur.hu ***

oktatás és munkavégzés 2022-ben helyreállt, a „home office”, ill. az online felületen keresztüli feladatellátás, oktatás, konferenciaszervezés bevett megoldás lett, ott és úgy, ahogy arra valóban megoldást kínál.

A kerékpáros közlekedés turisztikai jelentősége vitathatatlan és egyre jelentősebb. A helyi munkahelyek megközelítésében is van, lehet szerepe. A kerékpáros közlekedés a hivatás célú közlekedésben, településhatáron túli vonatkozásokban, belátható időn belül – vélhetően – nem fog olyan jelentős, tömeges arányra szert tenni, hogy a gépjárműforgalom csökkenthető, kiváltható legyen, ezért (és általában is) elsősorban a tömegközlekedés fejlesztése lehet a fő irány.

Bár a megoldás kézenfekvőnek látszik, és országos jelenség, mégis meg kell említeni, hogy a kerékpárutak esetében is kell kedvezőtlen hatásokkal számolni. Eger esetében is van példa kerékpárút vízfolyás menti, sőt annak medrében való vezetésére, mely miatt a patak – VKI alapján kötelező – ökológiai helyreállításának lehetőségei jelentősen csökkennek.

A lakosság rövidebb távú helyváltoztatásában (pl. oktatási és egyéb intézmények felkeresése) kiemelkedő jelentősége van a járdák, átkelőhelyek meglétének, állapotának, biztonságosságának.

A gyalogosforgalom szabadidős elfoglaltság keretében, turisztikai célból, a település vagy a belterület határain természetszerűleg átléphet. Ennek a dimenzióknak a fejlesztése is javasolható Egerben és környékén, hiszen a város épített és természeti értékekben gazdag. Itt is megemlékezünk róla, a SUMP tervezőivel összhangban, hogy az itt élőkre és az élővilágra kifejtett turisztikai nyomást is figyelembe kell venni turisztikai fejlesztések tervezése során.

6.4. Környezeti szempontok a döntéshozatalban, környezeti tudatosság, környezeti nevelés

A környezettel kapcsolatos döntéseinket előzetes ismereteink, lehetőségeink és szándékaink alapján hozzuk meg. Döntéseinknek kulcsszerepe van a környezet védelmében, ezért ennek a fejezetnek nagyobb teret engedtünk.

Hogy a múltban hozott döntések gyakran a jelenben és a jövőben is hatnak, mi sem igazolja jobban, mint pl. a területhasználatok mindenkori változása, a változás jellege és a hozzá való ragaszkodás (Eger területén is). A beépültség, a lélekszám és a közlekedés okozta terhelés növekedése, az ökoszisztéma szolgáltatásokkal bíró területek csökkenése mindenkori társadalmi, gazdasági kontextusban racionálisnak tartott döntések következménye.

A döntéseket és következményeiket, hatásaikat visszafordítani sok esetben igen nehéz. Ilyenek elsősorban az irreverzibilisnek tekinthető beépítések, területfoglalások, de a környezet-egészségügyi hatások is.

Ezen okból **rendkívül fontos, hogy a döntések előkészítéséhez kellő mennyiségű és minőségű információ álljon rendelkezésre, és a jó döntéseket időben hozzuk meg. A „kellő minőség” az összefüggések látását is magába foglalja, ezért javasolt a problémák, lehetőségek, korlátok feltárása, a különböző szférák együttműködése, a komplex szemlélet, a kommunikáció.** Ezért szoktuk javasolni egyes szakterületeken szükségszerűen szakági, de mégis komplex, integrált koncepciók elkészítését, azok települési közzétételét, megvitatását, mert így számos szempont, meglátás együtt, a maguk összefüggésrendszerében, társadalmisítva, partnerségben jelenhetnek meg. Egerre vonatkozóan készült jó példa, zöld szemléletű szakági stratégiai dokumentum a 2021-ben elkészült, fenntartható mobilitás lehetőségeit vizsgáló koncepció.

A környezetvédelemre érzékeny döntéshozatal értékválasztás is (pl. akár az egyéni gazdasági haszon háttérbe szorítása, a környezeti elemek védelme, állapotának javítása, közvetve az emberi egészség védelme érdekében).

Az értékválasztás számos, környezetvédelemben ismert elvet integrál magában:

1. A fenntartható fejlődés alapelve
2. Az elővigyázatosság és a megelőzés elve
3. Az együttműködés elve
4. Integrációs elv
5. Rendszerszemlélet elve
6. Szubszidiaritás elve
7. A felelősség elve
8. Az erőforrások eltartó-képesség szerinti használatának elve
9. A megőrzés elve (gazdaszemlélet)
10. A megosztott felelősség elve
11. A közös érdekek és koncentráció elve
12. Az átláthatóság biztosítása a tervezés, döntéshozás, finanszírozás, megvalósítás és ellenőrzés során
13. A kiszámíthatóság a szabályozásban és a finanszírozásban, programozás.
14. Az esélyegyenlőség biztosítása, partnerség elve
15. Az addicionalitás, többszörös hasznú intézkedések gyakorlata
16. Számonkérhetőség, világos célok és mérhető teljesítmények.

Az egyes döntéshozatali folyamatoknak a hatóságok is részesei, akik szakmailag kontrollálják a társadalmi-gazdasági törekvéseket. Számos esetben adott tervre vagy beruházásra hatásvizsgálati, hatásbecslési kötelezettség is vonatkozik. Ilyenek pl. a védett vagy Natura 2000 területre tervezett, vagy bizonyos termelési volument elérő beruházások, de környezeti vizsgálat tárgyai a településrendezési eszközök is. A hatóságok el is zárkozhatnak a terv vagy tervezett beruházás engedélyezésétől, vagy előírhatják más változatok kidolgozását.

Ezzel együtt is előfordulnak olyan esetek, amikor csak hathatós **helyi vagy országos szintű társadalmi részvétel** vezet el a megfelelő (alacsony vagy nulla) környezetterhelésű megoldás kiválasztásáig (vagy még az sem...).

E tekintetben a felelős **szakmai és társadalmi szervezetek, aktív lakóközösségek szerepe igen nagy**. A társadalmi szervezetek számos állami és önkormányzati feladatellátáson kívül rekedt témaköröket is felkarolnak, az oktatási intézményekkel együtt gyakran kiemelkedő környezeti nevelési, tudat— és szemléletformáló tevékenységet folytatnak.

A településszintű döntéshozók alapvetően az önkormányzati képviselők, akiket a lakosság választ meg.

Egyes helyi jogszabályokat vagy települési szintű terveket, felsőbb jogszabályok alapján kell létrehozni, elkészíttetni. Más rendeleteket vagy terveket saját indíttatásra hoz meg, vagy nem hoz meg, vagy készített el, vizsgáltat felül az önkormányzat. (Ilyen például a Települési Környezetvédelmi Program.) A testületi tagok döntéshozatala a helyi rendeletekben is lemérhető, így pl. a környezetvédelemmel összefüggésben lévő rendeletek száma, szakterületi lefedettsége, az egyes célokra fordított összegek mértéke lehet a helyi döntéshozatal környezeti teljesítményének egyik indikátora. (Az egri rendeleteket külön fejezetben vizsgáltuk.)

A lakosság, a gazdálkodó szervezetek és a hivatal munkatársai is mindennapi döntéshozók, hiszen jogszabálykövető, vagy nem követő módon, vagy jóhiszeműen hoznak döntéseket. A lakosságot tekintve, például a lakossági illegális hulladéklerakások helye, száma, összetevői árulkodnak a lakosság egy részének környezet iránti igényéről és felelősségéről. E tekintetben kiemelt jelentőséggel bír, hogy Eger MJV egy szakági ügyintézőt alkalmaz, széles tevékenységi körrel. (ld. még 2. sz. melléklet).

Pozitív döntésekre példa lehet az alternatív energiaforrások alkalmazása, a gépjárműhasználat, energiaigény lehetőség szerinti csökkentése, kiváltása pl. kis távolságokon gyalogos vagy kerékpáros közlekedéssel, a zöldfelületek növelése, tájhonos fajok alkotta erdők, fasorok környezetbarát módon

RENATUR 2005 BT.

*** Székhely: 2000 Szentendre, Frangepán u. 16. *** Tel.: +36 70 325 02 54 ***

*** E-mail: dukayigor@gmail.com *** Honlap: www.renatur.hu ***

történő telepítése, védelemre érdemes természeti és kulturális értékek célzott kutatása, védetté nyilvánítása, helyreállítása, a környezeti nevelési, ökoturisztikai lehetőségek feltárása, megvalósítása, támogatása, integrált tervezési megoldások alkalmazása.

A felsorolt néhány példa közismert lehetőség, mellyel a lakosság, egyes intézmények és gazdálkodók erőforrásaikhoz mérten élhetnek.

Önmagában döntéshozatal az is, hogy az adott időszakra hány és milyen jellegű feladatot tűzünk ki és valósítunk meg. Ebben segít a TKP, mely többek között, figyelembe veszi az NKP előírásait. Amint a TKP I. tervezett intézkedéseinek teljesültségét vizsgáló fejezetben láthattuk, egyes szakterületeken jelentős arányban teljesültek környezeti célok. Más területeken nem, vagy alig valósult meg intézkedés. Egyes feladatokban az Önkormányzat a kommunikátor, a jogszabályokkal keretet adó, irányt mutató szerepben jelenik meg, más esetekben beruházóként lép fel. A döntéseket nyilvánvalóan az anyagi források is befolyásolják.

Ahogy a jelenkor döntéshozóit múltbeli ismereteik, tapasztalataik, értékválasztásuk befolyásolja, úgy a következő generációk szemléletét is:

A környezeti tudatosság fejlesztésére, a környezeti érzékenyítésre a legfogékonyabb időszak a gyermekkor, ezért az óvodáknak, iskoláknak, de maguknak a szülőknek, nagyszülőknek, családtagoknak is rendkívül nagy szerepük van a megfelelő viselkedésmódok és szemlélet kialakításában.

A TKP I.-ben környezeti, nevelés, szemlélet- és tudatformálás ugyan külön, horizontális intézkedéscsomagként nem fogalmazódik meg, azonban van olyan intézkedés, mely a lakosság megszólítását, bevonását szorgalmazza. A TKP II. intézkedéseiben több olyan szakmapolitikai intézkedés kap helyett, melynek része **a környezeti nevelés, szemléletformálás, a tájékoztatás, mely terén nem hangsúlyozhatjuk eléggé, hogy azok célcsoportjai nemcsak az óvodások és az iskolások, hanem a felnőtt lakosság is.**

A környezeti nevelésnek ma már hatalmas szakirodalma, eszközrendszere, gyakorlott szakembergárdája van Magyarországon is. A környezeti nevelés, szemlélet- és tudatformálás kiterjedhet minden érintett szakterületre a környezetvédelmen belül.

Eger esetén nagyszámú intézkedés valósult meg, melyekről különböző szakmai dokumentumokból, az önkormányzat honlapjáról, vagy más internetes forrásból kaptunk (kaphatunk) képet.

Az önkormányzat környezetvédelmi tevékenységét nagymértékben segíti, hogy szakbizottság, név szerint Városi Urbanisztikai, Klíma- és Környezetvédelmi Bizottság működik, valamint a város környezetvédelmi ügyintézőt alkalmaz.

A önkormányzat Jogi és Hatósági Irodája, annak Jogi Csoportja keretében egy fő környezetvédelmi ügyintéző lát el szakági szakmai tevékenységet. A Jogi Csoport, így a környezetvédelmi ügyintéző sokrétű feladatköre is, az önkormányzat honlapján érhető el. Szakági feladatok pl. rendeletalkotásban részvétel, hulladékgazdálkodási hatósági feladatok ellátása, tájékoztatás, de tételesen az alábbi, környezetvédelemmel és természetvédelemmel kapcsolatos feladatok:

„a) A környezetvédelmi hatósági feladatok ellátása.

b) A zaj- és rezgésvédelemmel, valamint környezet- és természetvédelemmel kapcsolatos jegyzői hatáskörbe utalt feladatok.

c) Vendéglátó egységek éjszakai zajos működésének ellenőrzése.

d) Eger város belterületén parlagfűvel fertőzött területekkel kapcsolatos feladatok

e) levegőtisztaság-védelmi kérdésekben kapcsolattartás a hatóságokkal

Ipari tevékenységek engedélyezése:

a) Telep létesítésének bejelentése alapján történő nyilvántartásba vétel.

b) Telepengedélyezési eljárások lefolytatása és a kiadott telepengedélyek nyilvántartásba vétele.

RENATUR 2005 BT.

*** Székhely: 2000 Szentendre, Frangepán u. 16. *** Tel.: +36 70 325 02 54 ***

*** E-mail: dukayigor@gmail.com *** Honlap: www.renatur.hu ***

c) Telephelyek ellenőrzése. Az ellenőrzések eredményétől függően a jogszabályokon alapuló eljárások lefolytatása”

A környezetvédelmi bizottság és szakági ügyintézői tevékenység mellett mindenképpen meg kell említeni az Egri Települési Értéktár Bizottságot, mely 2013-ban alakult. A Bizottság ugyan 2020. január 31-ével megszűnt, de feladatait az alábbiak szerint átadta. Alapfeladatai voltak az egri nemzeti értékek Települési Értéktárba történő felvétele, valamint azok közül az arra érdemesek tovább ajánlása a Heves Megyei Értéktárba, valamint a Magyar Értéktárba.

Az Értéktár Bizottság egyes feladatköreit a Városimázs Bizottság vette át. A Városimázs Bizottság a feladatátruházás keretében szervezte a városban fellelhető nemzeti értékek azonosítását, gondozta a városban fellelhető nemzeti értékek adatait tartalmazó gyűjteményt, valamint javaslatot tett az önkormányzat közigazgatási területén fellelhető, illetve az ott létrehozott nemzeti érték felvételére a települési értéktárba a polgármesterhez, illetve a megyei közgyűlés elnökéhez címzett javaslatban. A Városimázs Bizottság megszűntével ezek a feladatkörök az Eger Megyei Jogú Város Közgyűlése Városi Kulturális, Idegenforgalmi És Szociális Bizottságához (VKISZ Bizottság) kerültek.

A város számos kulturális vonatkozású, méltán híres értéke mellett az „Eger települési értéktár nemzeti értékei” c. kötet bemutatja a társadalmi részvétel egy kimagasló egri példáját, az Eger városi Civil Fórumot, mely több mint száz szervezetet tömörít és segíti érdekérvényesítő együttműködésüket, vélhetően környezetvédelmi ügyekben is. Ugyancsak Az Értéktárba kerültek a város egyes idős fái, melyek zöldfelületi, táji, egyes esetekben kultúrtörténeti jelentőségűek is.

Az Egri Civil Fórum külön honlappal rendelkezik (<https://eck.hu>), melyen elérhető számos információ között a Fórumot alkotó szervezetek listája is. A szervezetek neve alapján több egyesületet és alapítványt kimondottan környezetvédelmi, értékvédelmi célok megvalósítása érdekében hoztak létre. Ilyen például az Életfa Környezetvédő Szövetség, az Agricum Turisztikai és Természetvédelmi Egyesület, a Bükki Emlőstani Kutatócsoport Egyesület, az Egri Egészség és Környezetvédő Egyesület, a Tűzliliom Környezetvédelmi Oktatóközpont Egyesület. Más szervezetek közvetve járulnak hozzá a város és környéke környezeti állapotának megismeréséhez és javításához (pl. Tudományos Ismeretterjesztő Társulat Bugát Pál Egyesülete), valamint a környezet állapotával összefüggésben, az egészségvédelemhez (pl. Tüdőbetegségek Megelőzéséért, Gyógyításáért Alapítvány).

A Város Önkormányzata több alapítványt is létrehozott, melyek tevékenységi körében, az oktatási, területfejlesztési célú alapítványok esetében, a környezetvédelem közvetetten megjelenhet.

Említést érdemel, hogy Egerben van a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság székhelye is, mely a természetvédelmi területek kezelőjeként (ide értve a gyakorlati kezelést mellett az állapotfelmérést, a tájékoztatást, a szemléletformálást) a térség természeti állapotának, környezeti állapotának egyik legfontosabb szervezete.

A társadalom környezet védelmével kapcsolatos szemlélet- és tudatformálásában az önkormányzatnak, a szolgáltatóknak és a társadalmi szervezeteknek, nem utolsósorban a település oktatási intézményeinek nagy szerepe van. A város természeti és épített értékei (pl. erdők, kaptárkövek, történelmi és épített emlékek, idős fák, patakok, források) önmagukban széleskörű alapot nyújtanak ahhoz, hogy a környezeti tudatosságra való nevelés gazdag tárházzal rendelkezzen. Ehhez szükséges hozzávenni pl. a víz- és hulladékgazdálkodással, a közlekedéssel, klímavédelemmel, energiahatékonysággal kapcsolatos tudatformáló tevékenységet, melyre a SUMP-ban is felhívják a figyelmet valamint a szakági szolgáltatók kommunikációjában is megjelenik.

6.5. Környezet-egészségügy

Közismert, hogy a környezet állapota hatással van az emberi egészségre, valamint más élőlények egészségi állapotára, mely állapotnak szintén lehet hatása az emberi egészségre. (Gondoljunk itt a táplálékunk alapját képező fajokra, de közvetett kapcsolatokra is lehet példát említeni, mint pl. a levegőszennyezés miatt esetleg pusztuló köz- vagy magánterületen lévő árnyékot biztosító, port

megkötő, a település képét is előnyösen befolyásoló fákra. De ki kell emelni a Népegészségügyi Osztály elsősorban Szala városrészben nyert tapasztalatait, ahol a lakosság hulladékgyűjtés lehetőségével nem élő része patkányok és csótányok megtelepedését okozták.)

Egerre nézve egészségügyi koncepció és általában egészségügyi adatok nem állnak rendelkezésre, így a környezetállapot és a lakosság egészségi állapota közötti összefüggések vizsgálata jelenleg sem lehetséges, ugyanakkor részleteiben messze túl is mutat a TKP keretein.

Környezetegészségügyi szempontból alapvetően az azonban kijelenthető, hogy az ivóvíz-ellátás, vízbázisvédelem, szennyvíz-elvezetés, árvízvédelem, mint közegészségügyi szempontból is releváns szolgáltatások, alapvetően/jellemzően megoldottak Egerben. Hasonlóképpen van jelentősége pl. a közlekedésnek, az felhasznált energiaforrásoknak, a zöldfelületek arányának, minőségének. (A szennyvíztisztítás terén jelentős javulás várható a 2022-ben zárult KEHOP-projekt befejeztével.)

Amint a vonatkozó fejezetben említésre került, az ivóvízellátással összefüggésben említést érdemel, hogy az ivóvízbázisok egy része fenyegetett, a vízellátó rendszer műszaki állapota romlik, mely ellátási kockázatot jelenthet a jelenben és jövőben. A jelenlegi ivóvízbázisok kiváltása nem lehetséges, mely jelentőségét tetézi, hogy Eger területén nem csak a város lakosságát ellátó vízbázisvédelmi területek találhatóak, hanem más településeket kiszolgáló vízbázisok is. Összességében több mint 100.000 ember egészséges ivóvize származik Eger területéről, mely igen nagy felelősséget támaszt a város felé. A vonatkozó fejezetben említett kockázati tényezők kizárása, a település és az érintett szervezetek, hatóságok hatékony fellépése ezért fokozottan szükséges.

Szintén említésre került, hogy a szennyvízelvezető rendszert a közelmúltban felújították, jelentősen fejlesztették, ezzel csökkent a lakossági egészségügyi kockázata is, a környezetbe kerülő tisztítatlan szennyvíz csökkenése révén. A szennyvízhálózatra rákötés továbbra sem teljesszerű, és ahogy másutt is, Egerben is valószínűsíthető a szennyvíztárolók szennyvízszikkasztóként való használata is, melyek kockázatot jelentenek a talajra, a felszíni és felszín alatti vízre. Ez a fajta kockázat vízbázisvédelmi területen megengedhetetlen, de azon kívül is a talajvízre telepített kutak esetében környezetegészségügyi veszélyt hordoz. Ezzel egyidejűleg – miként országosan is – lassan halad a kútkataszter készítése, nemcsak a szikkasztások felszámolása, mely a legalizált és nem legalizált kutakon keresztül szennyezett ivóvíz használatát eredményezheti.

A vízgazdálkodással összefüggő környezetegészségügyi vonatkozások mentén még szót érdemel a vízfolyás árvizeivel járó esetleg kémiai, biológiai kockázat, és közvetlen fizikai veszélyeztetettség, mely a vízfolyások fenntartásával mérsékelhető. Itt is meg kell róla emlékezni, hogy az új szellemű árvízkezeléssel a település lakossága egy szebb, zöldebb, és ilyen aspektusban is élhetőbb patakpartot kapna, melynek van közegészségügyi jelentősége (pl. jobb települési levegőminőség, jobb városklíma). A településen belvázi kockázat nincs.

A szünyogoknak otthont adó, akárcsak időszakos vízterek kataszterezéséről nem rendelkezünk információkkal, de a lakoságnak közvetlenül érdeke, hogy saját maga is kezelje a helyzetet, hiszen ma már trópusi szünyogfajok is képesek áttelelni hazánkban. Minden esetben – legyen szó lakossági, vagy települési szintű védekezésről – a biológiai megoldások alkalmazását javasoljuk az élővilág más szegmensei, egyúttal az ember egészségvédelme szempontjából.

Levegőminőség-védelmi szempontból a közlekedési és fűtési eredetű mikroszennyezők általi levegőszennyezés jelentős probléma lehet, mert azok rákkeltő anyagok. (A nem megfelelő fűtőberendezések és tüzelésre egészségügyi szempontból nem alkalmas anyagok égetése nagy kockázatot jelent.)

Ezen felül ismert, hogy légkörbe kibocsátó ipari, logisztikai tevékenység és nagy forgalommal bíró út van a településen.

A lakosság fizikai és lelki egészségét számos más, rejtettebb környezeti hatótényező is befolyásolja, melyeknek gyakorlatilag mind a közlekedéshez van köze: A zaj és a rezgés, általában a forgalom, valamint a munkába járás, vagy beszerzési célú közlekedés okozta stressz. Mindez szükségszerű velejárója a települési létnek, azonban a hatások mérséklése szükséges. Ilyen pl. a forgalom-csökkentés, a „home office” arányának növelése, zajvédő falak létesítése, közösségi közlekedés fejlesztése, melyek

RENATUR 2005 BT.

*** Székhely: 2000 Szentendre, Frangepán u. 16. *** Tel.: +36 70 325 02 54 ***

*** E-mail: dukayigor@gmail.com *** Honlap: www.renatur.hu ***

részben túlmutatnak az önkormányzat hatókörén, igénylik a munkáltatók és munkavállalók részvételét is. (A település stratégiai zajtérképpel, intézkedési tervvel rendelkezik így annak végrehajtása mentén a zajeredetű terhelés csökkenése szakmailag megalapozott. Megvalósítása minden bizonnyal források kérdése.)

A testi és lelki egészséghez jelentősen hozzájárulnak a települési zöldfelületek. Nem csak a belterületi, hanem a külterületi zöldfelületek, ezek kapcsolatai, minősége, jellege is fontos. Eger esetében nem túl magas a belterületi zöldfelületek aránya, ellenben igen nagy a közlekedési eredetű terhelés.

A lakosság ugyan csökken, de a forgalom nő (különösen a reggeli és délutáni csúcsidekban vannak torlódások a város meghatározott részein), ezért is szükségessé válhat az azt kompenzáló zöldfelületi rendszer mennyiségi és minőségi fejlesztése. Lakossági szempontból különösen a belterületen és közvetlen közelében, egy rekreációs (pihenési, sportolási) funkciókkal is bíró „zöld gyűrű” létesítése lenne hasznos. Fontos azonban, hogy az valóban zöld legyen, így ne a díszburkolatok, épített elemek kapják a hangsúlyt, hanem a gyepek, cserjés, fás területek, melyben integráltan, kvázi alárendelten vannak jelen, pl. a sétáló utak, futópályák, kerékpárút, padok.

Különösen fontos ez a témakör jelenleg a koronavírus „árnyékában”, amikor az otthoni munka és tanulás, a korlátozott utazás következtében a hazai, környéki, ill. települési kikapcsolódási lehetőségek jelentősége ugrásszerűen megnőtt. Biztos, hogy Eger kulturális, táji és természeti értékei nyújtanak annyi inputot, hogy helyi zöldfelületek, turista utak, tanösvények kialakíthatók, fejleszthetők, népszerűsíthetők legyenek.

A településen véghez vitt nagyarányú energetikai fejlesztések az emissziócsökkentésen keresztül a levegőminőség javulását is eredményezhették.

Nem szabad megfeledkezni az egészséges táplálkozásról sem. Ez ugyan alapvetően egyéni szokás, választás kérdése, azonban az önkormányzat számos módon segítheti lakosságot ezen a téren. Az önkormányzatnak pl. lehetősége van azzal is, hogy a vélhetően valóban egészségesebb, vegyszermentes, kis szállítási igényű helyi (bio)termékeknek helyt adjon egy piacon, vagy más eszközökkel támogassa a helyi termelőket, a helyi élelmiszerek termelői és fogyasztói közösségek egymásra találását, a rövid ellátási láncok (REL-ek) létrejöttét. Az önkormányzat általában is síkra szállhat az egészséges étrend és életmód, a megelőzés mellett, ahogy az eddigiekben is van rá példa, hiszen a megelőzés jegyében egészségnapok is megrendezésre kerültek, a város és társadalmi szervezetek (pl. Zöld Panel Egyesület, Egri Egészség- és Környezetvédő Egyesület) együttműködésében.

A helyi termékek (és szolgáltatások) társadalmi és gazdasági előnye az, hogy a másutt előállított termékekéhez (vagy igénybe vett szolgáltatásokhoz) képest megvásárlásuk a helyi foglalkoztatást támogatja. Ugyanakkor társadalmi előny a helyi termékeken és szolgáltatásokon a társadalmi kohézió növekedése, környezetvédelmi előny pedig a kis szállítási igényből fakadóan pl. a kisebb levegőszennyezés. Végző soron minden helyi munkaeót foglalkoztató és helyben terméket/szolgáltatást előállító/nyújtó cég, rendelkezhet ezekkel az előnyökkel, míg egy világ minden részéről termékkel előálló multinacionális cég „csak” a helyi foglalkoztatási nehézségeket segíti enyhíteni. Ennek is azonban megvannak a maga társadalmi-gazdasági előnyei. Például a helyi céghez eljutni kisebb „ökológiai lábnyommal” jár, mint egy távoli városba, és a lakosnak is kevesebb időt kell közlekedéssel tölteni, mintha máshova ingáznának nap, mint nap. A kisebb távolság a gyalogos, kerékpáros vagy tömegközlekedés arányának javulásához is vezethet.

Környezetegészségügyi szempontból összességében elmondhatjuk, hogy fontos lenne látni azt, hogy a lakosságot érik-e környezeti eredetű ártalmak, kockázatok, melyek ezek és hogyan lehet őket csökkenteni. Látható, hogy a környezetegészségügyi állapot (a lakosok fizikai és lelki állapota) a mindenkori környezetvédelmi tevékenységek eredménye, indikátora, melyben a lakókörnyezetnek, a környezetpolitikának nagy jelentősége van. A leírtak okán javasoljuk egy (Környezet)egészségügyi koncepció elkészítését, célirányos adatgyűjtéssel (ld. pl. házi orvosok adatai, megfigyelései) és feldolgozással. Továbbá itt is javasoljuk a zöldfelületek fejlesztését, a levegőminőség javítását, a szennyvíz-szikkasztás megszüntetését, a szennyezések felszámolását.

A koronavírusjárvánnyal összefüggésben az önkormányzat honlapján a szükséges járványügyi teendők bemutatásra kerültek.

RENATUR 2005 BT.

*** Székhely: 2000 Szentendre, Frangepán u. 16. *** Tel.: +36 70 325 02 54 ***

*** E-mail: dukayigor@gmail.com *** Honlap: www.renatur.hu ***

7. AZ ÖNÁLLÓ TELEPÜLÉSI KÖRNYEZETVÉDELMI HATÓTÉNYEZŐK BEMUTATÁSA

7.1. Hulladékgazdálkodás

A TKP I-ben számos intézkedés foglalkozott a hulladékgazdálkodással, melyek teljesültek, a célirányos fejlesztéseknek, valamint annak köszönhetően, hogy a hulladékgyűjtés-, szállítás-, feldolgozás folyamatos alapszolgáltatás Eger területén is.

Egerben a hulladékgazdálkodást végző cég az Egri Hulladékgazdálkodási Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság (továbbiakban: NKFT), mely szíves adat- és információ nyújtása alapján állítottuk össze a fejezetet.

„Az Egri Hulladékgazdálkodási Nonprofit Kft. 2014.07.01-ei nappal kezdte el hulladékgazdálkodási közszolgáltatási tevékenységét, azon belül pedig csak gyűjtési tevékenységet lát el. ... 2017. október elsejétől közszolgáltatási alvállalkozói szerepkört töltünk be.”

„A Heves Megyei Regionális Hulladékgazdálkodási Társulás szilárdhulladék-gazdálkodási rendszer továbbfejlesztésére pályázott, a rendszerelemek 2016. második félévében kerültek átadásra.

Több információ az alábbi oldalon található:

<http://www.tveger.hu/2015/03/24/szilardhulladek-gazdalkodasi-rendszer-tovabbfejlesztese-a-heves-megyei-regionalis-hulladekgazdalkodasi-tarsulas-teruleten/>

Ez a fejlesztés fordulópont volt az egri hulladékgazdálkodásban. 2016-ban és előtte 3 frakció szerint gyűjtöttük a csomagolási hulladékokat, külön a papír, külön az üveg, illetve együttesen a műanyag-fém-társított csomagolási hulladékokat. 2017-től az új, kialakított hulladékgazdálkodási rendszerhez alkalmazkodva 2 frakció szerinti gyűjtésre álltunk át, külön gyűjtjük az üveg és együttesen a papír-műanyag-fém-társított csomagolási hulladékokat. Ez a változás 2017. évtől látható, a kevert csomagolási hulladékok mennyisége folyamatosan növekedik. A zöld hulladékok mennyisége 2018. évtől jelentősen emelkedett, mivel március közepétől november végéig két hetente történő begyűjtésre álltunk át, illetve Egerben a pályázat által komposztáló létesült.”

A rendelkezésre bocsátott adatok „alapján elmondható, hogy az Eger, Homok utca 26. szám alatti hulladékgyűjtő udvart egyre többen veszik igénybe. A létesítmény a hét 6 napján tart nyitva, egyes hulladékokat korlátozott mennyiségben lehet leadni, de a szolgáltatás teljes egészében térítésmentes. Az udvart körülbelül 80%-ban a helyi, egri lakosság veszi igénybe.”

„A hatályos jogszabályoknak megfelelően egyre több, elkülönítetten gyűjtött hulladék (csomagolási, zöld, lom) elszállítását végezzük a háztartásoktól. Mivel egyre több hulladéktípus szerinti gyűjtést végzünk, így a gépjárműveink számát növelni volt szükséges. A hulladékkal futott kilométerek száma a fentebb felsorolt okok miatt jelentősen növekedett az elmúlt évekhez képest. Abban látnánk lehetőséget, hogy az általunk kibocsátott üvegházhatású gázok mennyiségét csökkenteni lehetne, de ehhez gépjármű flottánkat korszerűsíteni szükséges. Sajnos a megugrott zöld hulladékok mennyiségét lehet kockázatként is kezelni, mivel a háztartásoknál valószínűleg kevésbé elterjedt a házi komposztálás. A zöld hulladékok gyűjtése és kezelése egyre nagyobb költséggel fog jární, emellett a környezetre gyakorolt hatása is nagyobb lesz.”

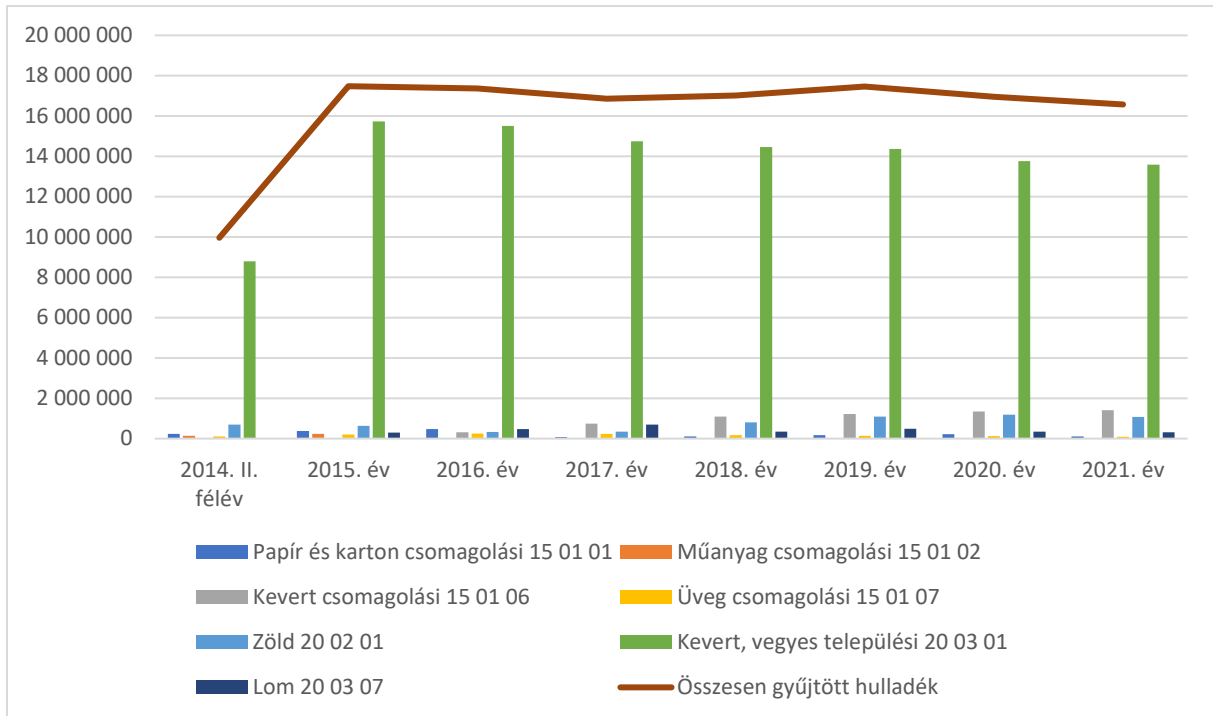
Az NKFT-től kapott adatokat grafikusán is ábrázoltuk, hogy az évről évre keletkezett hulladék mennyiségének változása nyomon követhető legyen. A kommunális hulladékmennyiségét összevetettük a lélekszámmal is, hogy az egy főre eső hulladékmennyiség, az egyéni felelősség kérdése bemutatható, érzékelhető legyen.

Hulladéktípus	Hulladék-azonosítókód	2014. II. félév	2015. év	2016. év	2017. év
Papír és karton csomagolási	15 01 01	235 000	382 572	478 480	82 386
Műanyag csomagolási	15 01 02	136 400	237 527	10 310	9 090
Kevert csomagolási	15 01 06	0	0	320 325	740 540
Üveg csomagolási	15 01 07	108 000	200 409	252 939	242 765
Zöld	20 02 01	692 270	628 180	325 680	343 451
Kevert, vegyes települési	20 03 01	8 789 700	15 731 900	15 507 160	14 745 460
Lom	20 03 07	0	296 400	477 460	693 263
Összesen gyűjtött hulladék		9 961 370	17 476 988	17 372 354	16 856 955
Hulladéktípus	Hulladék-azonosítókód	2018. év	2019. év	2020. év	2021. év
Papír és karton csomagolási	15 01 01	113 329	168 220	215 860	107 060
Műanyag csomagolási	15 01 02	740	0	0	0
Kevert csomagolási	15 01 06	1 100 280	1 226 280	1 341 440	1 406 062
Üveg csomagolási	15 01 07	166 416	135 891	118 450	89 830
Zöld	20 02 01	812 220	1 087 660	1 180 340	1 075 000
Kevert, vegyes települési	20 03 01	14 467 080	14 357 270	13 765 140	13 580 488
Lom	20 03 07	349 880	492 220	339 000	316 888
Összesen gyűjtött hulladék		17 009 945	17 467 541	16 960 230	16 575 328

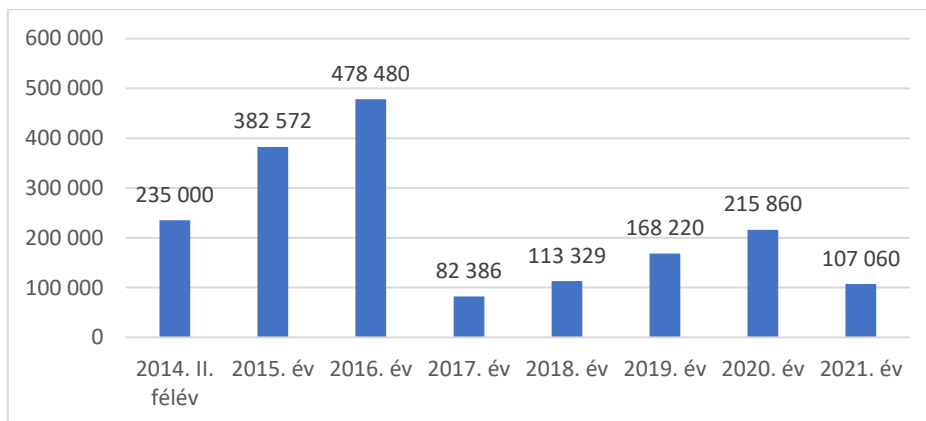
10. táblázat Eger város közigazgatási területén belül, a házhoz menő közszolgáltatás keretében 2014. és 2021. között gyűjtött hulladékok mennyiségei (kg)

Eger, Homok utca 26. szám alatti hulladékgyűjtő udvarban, a közszolgáltatás keretében gyűjtött hulladékok mennyiségei [kg]						
Hulladéktípus	Hulladék-azonosító kód	2017. év	2018. év	2019. év	2020. év	2021. év
Papír és karton csomagolási	15 01 01	7 209	30 176	29 660	51 735	66 240
Műanyag csomagolási	15 01 02	6 035	12 583	6 525	6 071	3 265
Fém csomagolási	15 01 04	0	240	260	500	540
Üveg csomagolási	15 01 07	1 420	8 223	12 784	24 095	27 860
Gumiabroncs	16 01 03	0	9 093	15 397	19 695	33 755
Étolaj és zsír	20 01 25	347	797	676	615	967
Gyógyszerek	20 01 32	0	57	35	102	91
Elektronika (vegyes)	20 01 36	42 707	92 503	128 375	154 095	165 100
Zöld	20 02 01	14 559	58 346	76 369	81 975	97 660
Lom	20 03 07	24 442	246 439	499 940	739 066	1 063 980
Veszélyes hulladékok	Több	2 318	7 059	8 819	4 567	8 768
Összesen gyűjtött hulladék		99 037	465 516	778 840	1 082 516	1 468 226

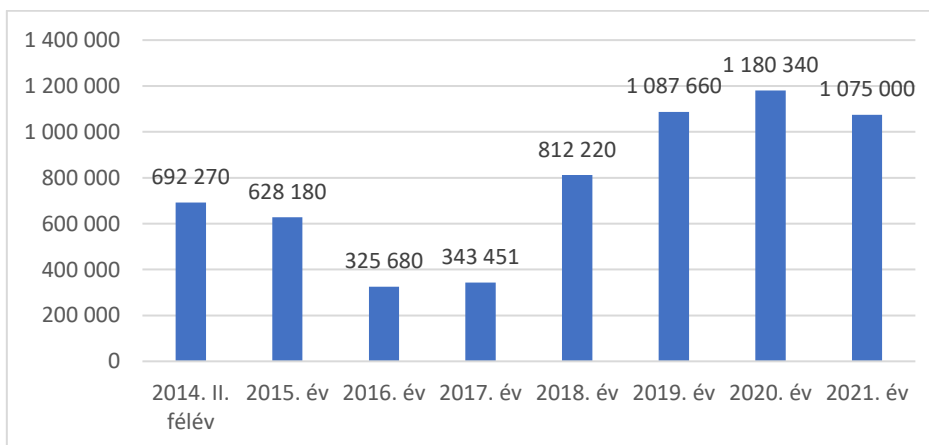
11. táblázat Az Eger, Homok utcai hulladékudvarban 2017-2021. között gyűjtött hulladék mennyisége a szolgáltató adatbázisa alapján.

16. ábra A lakosságtól begyűjtött hulladékmennyiségek változása a vizsgált években. Az NKFT. 2014. II. félévében vette át a szolgáltatást, ezért a 2015. évi adatok ugrásszerű megnövekedését az előző történvhez nem lehet viszonyítani. (Kg)

17. ábra A lakosságtól begyűjtött papír és karton csomagolási hulladék változása az adattal ellátott években. (Kg)

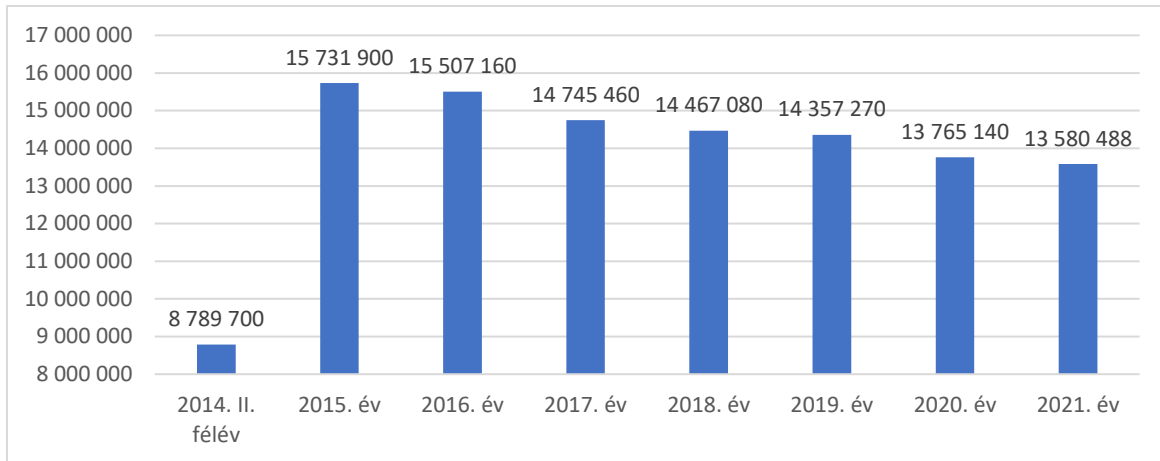

18. ábra A lakosságtól begyűjtött zöld hulladék alakulása az adattal ellátott években. (Kg)

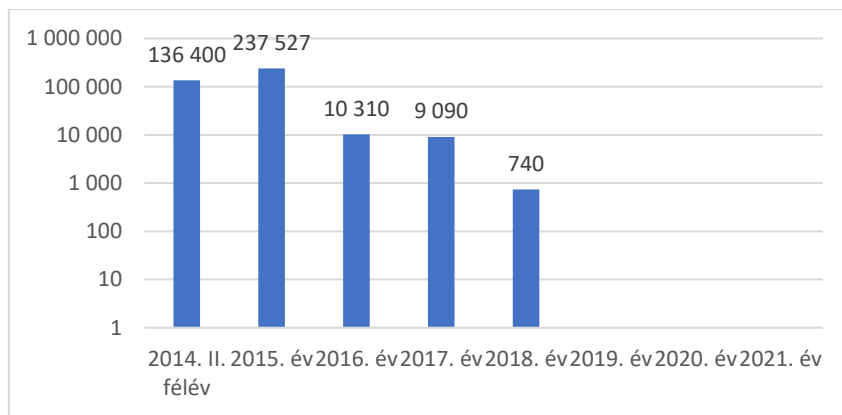
RENATUR 2005 BT.

*** Székhely: 2000 Szentendre, Frangepán u. 16. *** Tel.: +36 70 325 02 54 ***

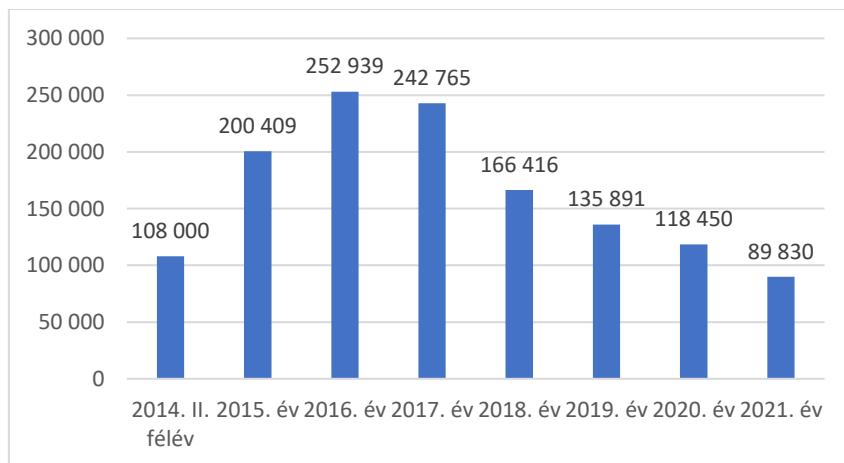
*** E-mail: dukayigor@gmail.com *** Honlap: www.renatur.hu ***

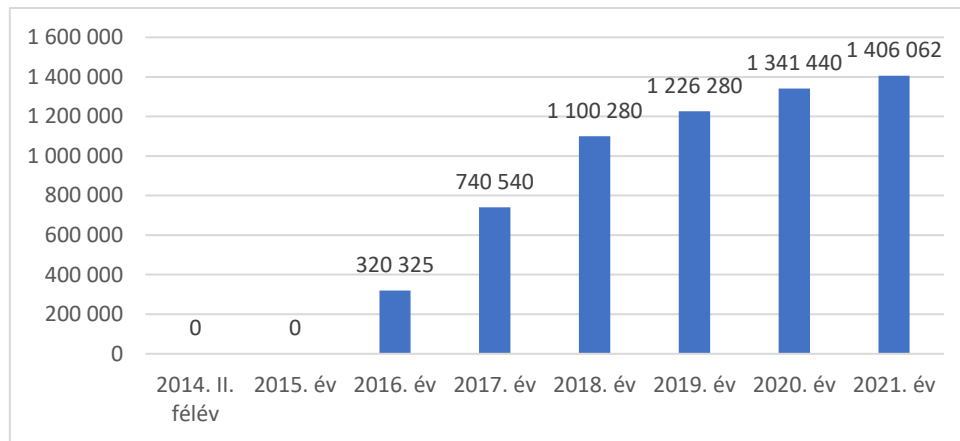
19. ábra A kevert vegyes hulladék mennyiségének változása lassan csökkenő tendenciát mutat, mely az egyéb frakciók külön történi gyűjtésének hatékonyságára utalhat. (Kg)

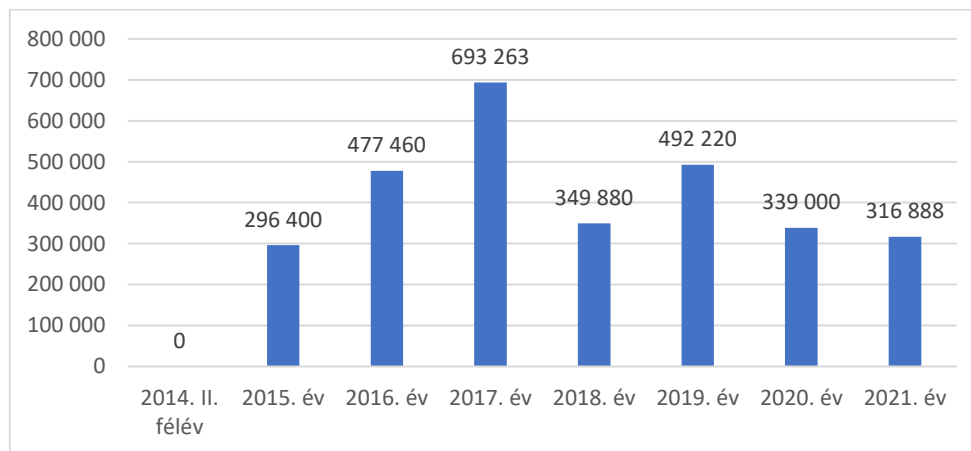
20. ábra A begyűjtésre került műanyag csomagolási hulladék mennyiségének változása 2014. és 2021. között, logaritmikus skálán. (Kg)

21. ábra A begyűjtött üveg csomagolási hulladék mennyiségének változása a vizsgált években. (Kg)

22. ábra A begyűjtött kevert csomagolási hulladék mennyiségének változása a vizsgált években. (Kg)

23. ábra A lakosságtól begyűjtésre került lomhulladék mennyisége 2014. és 2021. között. (Kg)

A fenti adatok alapján, a lakosságtól, házhoz menő rendszerben begyűjtött hulladékokkal kapcsolatban az alábbi megállapításokat tesszük: A papír és karton csomagolási hulladék mennyisége a vizsgált években erősen hullámzó. A 2015. évi, 2014. évhez képest látható „felfutás” – mint minden más esetben is – annak köszönhető, hogy a szolgáltató 2014. II. félévében vette át a szolgáltatást, így ott fél éves adatok állnak rendelkezésre. 2015. és 2016. között azonban az adatok egyértelműen nőttek, majd jelentősen visszaestek 2017-re. Azt követően lassú emelkedő tendencia látható az adatok alapján.

A zöldhulladék mennyisége ugyancsak jelentősen változik az évek során. A szórás olyan nagy, hogy a legkevesebbet „termelő” évnél kétszer, háromszor nagyobb mennyiségekkel járó évek is voltak. Különösen az utóbbi években igen magas a begyűjtésre kerülő, egyebekben kertvárosias övezetben helyben komposztálható szerves anyag mennyisége. A közterületi zöldfelületek fenntartása során is jelentős zöldhulladék keletkezik.

A társadalmi szervezetek tapasztalata szerint (ld. 10. sz. melléklet) az új, 1850 t/év kapacitású komposztálótelep helyett a városban keletkező és begyűjtésre kerülő zöldhulladékot a 42 km-re lévő Hejőpapi településre szállítják.

A kevert kommunális hulladék mennyisége évről-évre fokozatosan csökken (figyelembe nem véve a 2014. évi adatokat). Ez a tendencia visszavezethető a szelektív hulladékgyűjtés terjedésére, népszerűsítésére, esetleg a tudatos vásárlás térnyerésére. 2015. és 2021. között 2,2 millió kg vegyes kommunális hulladékkal kevesebb került szemetesbe, így elszállításra és vélhetően lerakásra is. A változás környezetvédelmi jelentősége igen nagy, hiszen azt jelzi, hogy pl. több hulladék kerülhet újrahasznosításra, lassabban telnek be a lerakók, kisebb a szállítás menti légszennyezés és zaj. Ugyanakkor a többi hulladéktípussal kapcsolatos járulékos környezeti terhek is megnöttek (ld. pl. a zöldhulladék szállításával és általában a szelektíven gyűjtött hulladék külön szállításával járó többlet gépjárműhasználat és környezeti vonatkozásai). Mindez felhívja a figyelmet arra, hogy bár a szolgáltatás

RENATUR 2005 BT.

*** Székhely: 2000 Szentendre, Frangepán u. 16. *** Tel.: +36 70 325 02 54 ***

*** E-mail: dukayigor@gmail.com *** Honlap: www.renatur.hu ***

elérhető, megfelelő, a „bemeneti oldalon” is van mit tenni, hiszen a hulladékká váló javak megvásárlásakor maga a lakos dönt a majdani hulladékmennyiségről.

A műanyag csomagolási hulladék mennyisége nagyságrendekkel volt nagyobb 2014-ben és 2015-ben is, mint az azt követő kettő évben, nem beszélve a 2018. évről. Az utóbbi három évben nem áll rendelkezésre adat.

Az üveg csomagolási hulladék esetében is van egy felfutás, majd a csökkenés, de ezen hulladéktípus esetében lényegesen kisebb a mennyiségi ingadozás. A kevert csomagolási hulladék begyűjtésre került mennyisége azonban igen jelentősen nőtt az utóbbi időben, mintha a csomagolási hulladék külön gyűjtése már kisebb hatékonysággal történe meg. (A 10. sz. melléklet hulladékgazdálkodással foglalkozó észrevételei szerint ennek oka a szelektív gyűjtőszigetek megszüntetése és azt pótló megoldás hiánya. A gyűjtőszigetekkel és általában a szelektív hulladékgyűjtéssel kapcsolatban a kommunikáció szerepe, a felhasználók edukálása kiemelkedő szereppel bír. Az infrastruktúra megléte mellett a megfelelő használat ismerete is elengedhetetlen. A város környékén továbbra is fennáll, és mennyiségében egyes megfigyelők szerint növekszik az illegális hulladéklerakás. A jelenség az infrastruktúra hiányosságaira utal, valamint arra, hogy a hulladékot termelők nem akarják, nem tudják megoldani a hulladékok megfelelő elhelyezését és a számukra könnyebb, a társadalom egészének drágább, környezetkárosító módját választják.)

A lomgyűjtés során évente 300-700 ezer kg lom kerül lerakóba, ezzel is mérsékelve az illegálisan lerakott hulladék mennyiségét. Az elérhető szolgáltatás ellenére (ld. Homok utcai hulladékgyűjtő udvar) az illegális lerakások továbbra is problémát és feladatot jelentenek Egerben.

A Homok utcai hulladékgyűjtő udvarba kerülő hulladék mennyisége az alábbiak szerint alakult az elmúlt években:

Az itt összegyűjtött hulladék mennyisége évről-évre igen jelentősen nőtt, sőt a növekmény 5 év alatt tizenötszörös lett. Ez a tendencia örvendetes abból az imént már említett szempontból, hogy az egyébként nem gyűjtött, vagy begyűjtendő mennyiségen túli, gyűjtendő hulladéktípusok is minél nagyobb arányban megfelelő helyre kerülnek és nem illegálisan helyezik el ezeket a környezetben.

A lakosságtól egyebekben is gyűjtött és recikálható papír és karton hulladék mennyisége drasztikusan nőtt ezekben az években. Mindeközben a házhoz menő rendszerben jelentősen csökkent 2017-től ezen hulladéktípus mennyisége a korábbi évekhez képest. Összességében tehát a hulladékudvarba, a lakosság általi beszállításra tevődött át, jelentős mértékben, e hulladéktípus gyűjtése.

Mindemellett valószerű azonban, hogy a több csomagolási hulladék általában nagyobb fogyasztási intenzitás mellékterméke, jele is lehet, így nagyobb vásárló erő és vásárlási kedv áll mögötte, mely közvetve környezetterhelést okoz.

A műanyag csomagolási hulladék mennyisége jelentősen ingadozik a vizsgált években, de csökkenő tendenciát mutat.

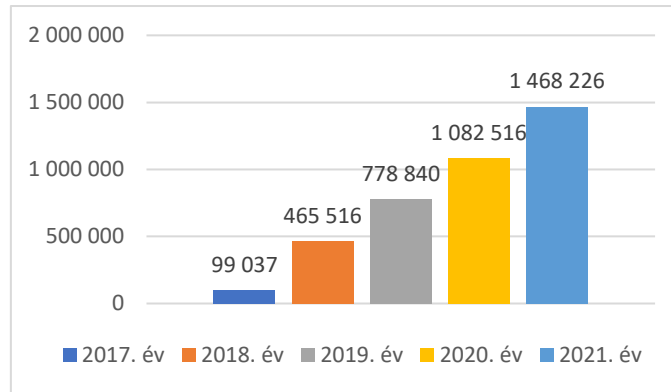
A begyűjtött üveg csomagolási hulladék mennyisége jelentősen, nagyságrendekkel nőtt az évek során. Az étolaj és a zsír begyűjtött mennyisége jelentősen ingadozik évi kb. 350 kg és 970 kg között, de jellemzően 600-700 kg közötti.

A veszélyes hulladékok mennyisége is jelentősen változik, de ez a változás legfeljebb háromszoros és növekvő tendenciát mutat.

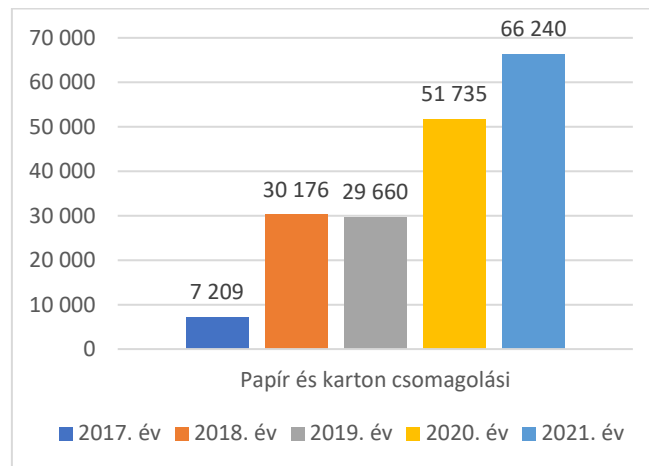
A mennyiségi növekedés a vegyes elektronikai hulladék esetében egyértelmű. A nyitó és záróév között négyszeres a begyűjtött hulladékok mennyisége!

A begyűjtésre került gyógyszerek mennyisége 35-102 kg között ingadozik.

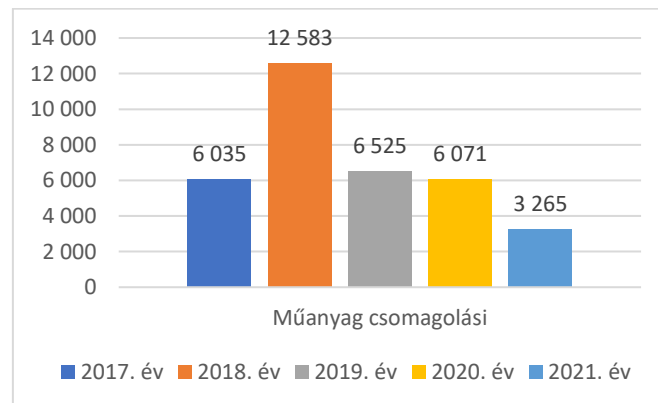
A hulladékudvarba beszállított zöldhulladék mennyisége jelentősen nő évről-évre, hiszen 15 tonnáról közel 100 tonnára nőtt. A szerves hulladék környezetbe (árok, erdőszél, gyp) kerülése helyett a második legjobb megoldás, ha a kerttulajdonosok elszállítatják vagy hulladékudvarba elszállítják az ingatlanjukon keletkezett zöldhulladékot. Nagyon fontos lenne azonban, ha a kerti komposztálás részaránya nőne, mert azzal csökkenthető a szerves anyag szállítása, de az, mint tápanyag, a keletkezése helyén hasznosulhatna.

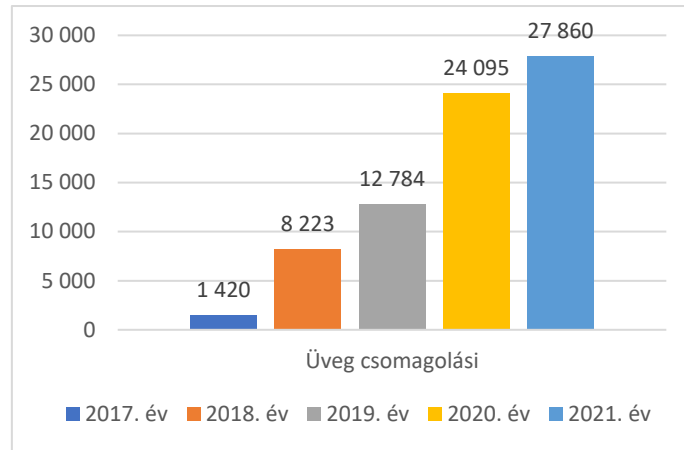
24. ábra A hulladékudvarban 2017. és 2021. között évente összegyűjtött hulladék összes mennyiségének alakulása. (Kg)

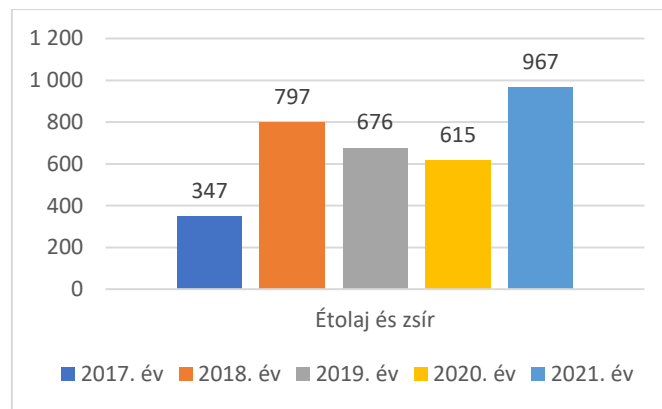
25. ábra A hulladékudvarban begyűjtött papír és karton csomagolási hulladék mennyiségének változása a vizsgált öt évben. (Kg)

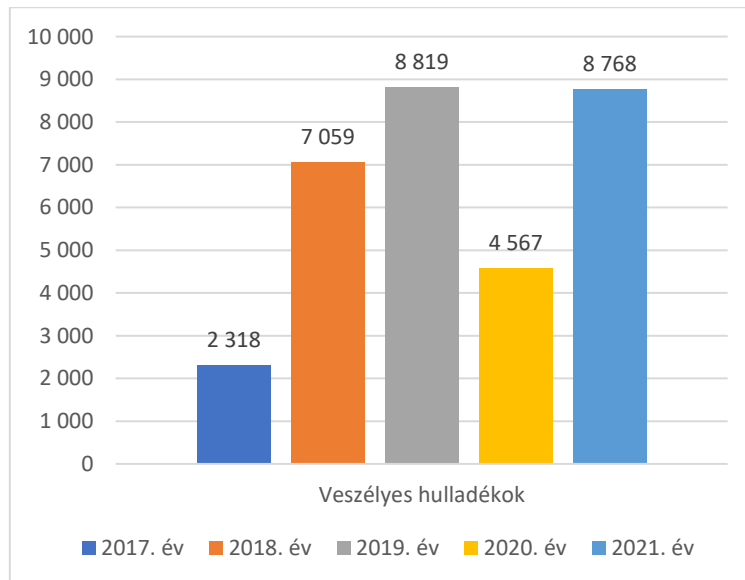
26. ábra A hulladékudvarban begyűjtött műanyag csomagolási hulladék mennyiségének változása a vizsgált öt évben. (Kg)

27. ábra A hulladékudvarban begyűjtött üveg csomagolási hulladék mennyiségének változása a vizsgált öt évben. (Kg)

28. ábra A hulladékudvarban begyűjtött étolaj és zsír mennyiségének változása a vizsgált öt évben. (Kg)

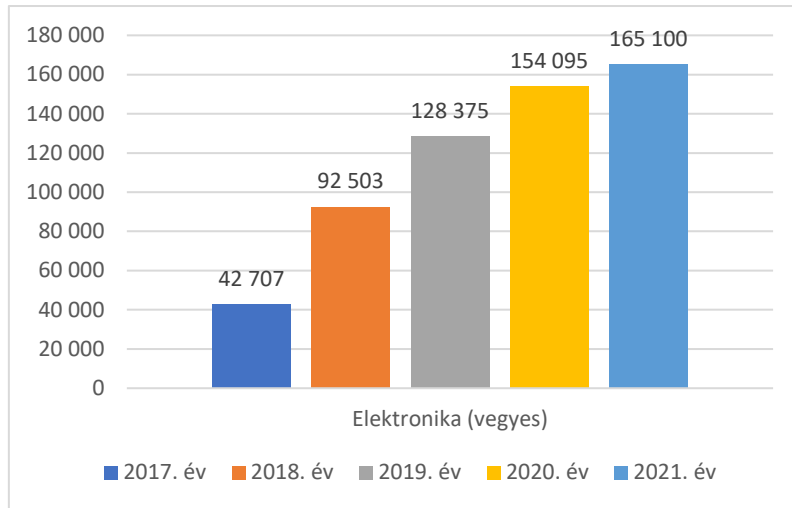

29. ábra A hulladékudvarban begyűjtött veszélyes hulladék mennyiségének változása a vizsgált öt évben. (Kg)

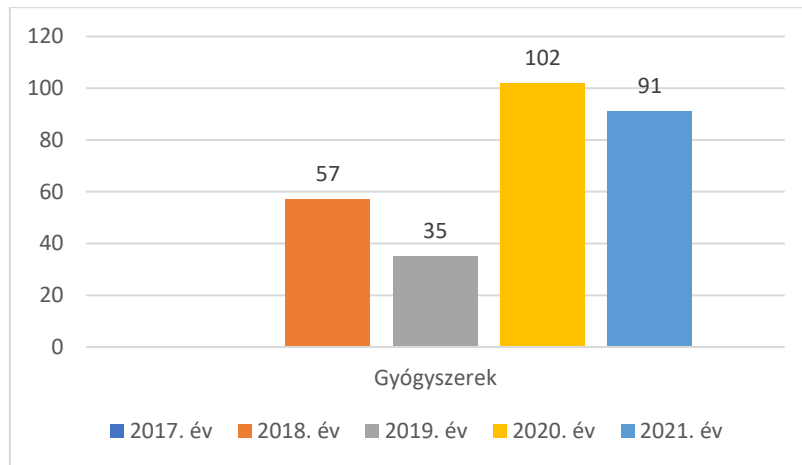
RENATUR 2005 BT.

*** Székhely: 2000 Szentendre, Frangepán u. 16. *** Tel.: +36 70 325 02 54 ***

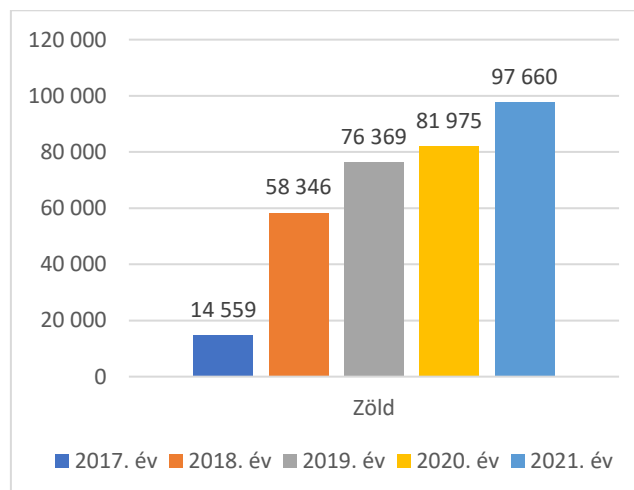
*** E-mail: dukayigor@gmail.com *** Honlap: www.renatur.hu ***

30. ábra A hulladékudvarban begyűjtött vegyes elektronikai hulladék mennyiségének változása a vizsgált öt évben. (Kg)

31. ábra A hulladékudvarban begyűjtött gyógyszerek mennyiségének változása a vizsgált öt évben. (Kg)

32. ábra A hulladékudvarban begyűjtött szerves hulladék mennyiségének változása a vizsgált öt évben. (Kg)

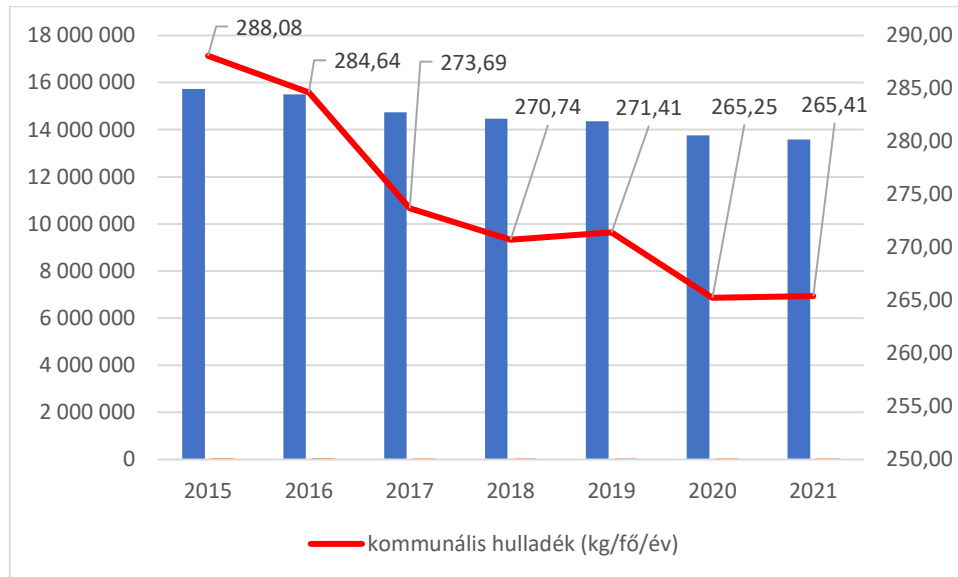
RENATUR 2005 BT.

*** Székhely: 2000 Szentendre, Frangepán u. 16. *** Tel.: +36 70 325 02 54 ***

*** E-mail: dukayigor@gmail.com *** Honlap: www.renatur.hu ***

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Kevert, vegyes települési (kg)	15 731 900	15 507 160	14 745 460	14 467 080	14 357 270	13 765 140	13 580 488
lélekszám (fő/év)	54 609,00	54 480,00	53 876,00	53 436,00	52 898,00	51 894,00	51 168,00
kommunális hulladék (kg/fő/év)	288,08	284,64	273,69	270,74	271,41	265,25	265,41

12. táblázat A lakosságtól begyűjtött kevert, vegyes települési hulladék mennyiségének változása, a lélekszámmal összevetve, az adattal ellátott hét évben.

33. ábra A lakossági vegyes kommunális hulladék mennyiségének alakulása a vizsgált években, éves bontásban, egy főre osztva.

A fenti táblázat és grafikon alapján látható, hogy a vegyes, kommunális hulladék, mint folyamatosan keletkező hulladéktípus mennyisége az évek során kissé csökkent. Az adatok még beszédesebbek, ha a keletkezett hulladékmennyiséget egy lakosra vetítjük, így a „hulladéktermelés” tendenciái az egyéni felelősség (és lehetőség) tükrében is vizsgálhatók. Az adatok alapján egy egri lakos által termelt kommunális hulladék a lélekszám csökkenése mellett is mérséklődött: Ezen – háztól menő rendszerben gyűjtött – hulladéktípus mennyisége a vizsgált 7 év távlatában összesen kb. 23 kg/fő/év mennyiséggel csökkent. Ezzel párhuzamosan más hulladéktípusok mennyisége esetleg nőtt vagy csökkent, a szelektív hulladékgyűjtés és a hulladékudvar, mint szolgáltatások révén.

Nagyon fontos a lakosságnak is látnia, hogy a mindennapi döntések szintjén dől el, mennyi hulladék keletkezik és annak mi lesz a sorsa. A lakosság felé irányuló elvárásokkal is azonban óvatosan kell bánni, hiszen a „nulla hulladék”-ra törekvés akár milyen fontos is, jelentős életmódváltást, lemondást igényel a lakosság számára. A háztartási hulladékgyűjtőkbe kerülő hulladék jelentős része, pl. nem reciklálható csomagolási hulladék, ami nélkül szinte megvásárolni, hazavinni sem lehet bizonyos élelmiszereket, vagy más árut. Mivel az újrahasznosítás is energiát igényel (ld. begyűjtés, szállítás, feldolgozás, gyártás folyamata), így az újrahasznosítható anyagok esetében is indokolt a környezettudatosság.

Az építési-bontási hulladékkal összefüggésben bár konkrét adatokkal nem rendelkezünk, azonban érdemes legalább megemlíteni azokat a járulékos hatásokat – gondolva itt az alábbi idézetre az NKP V-ből – melyek a környezetre nézve jelentkezők: Ha a hulladék, inert, vagyis környezetével nem is lép kémiai reakcióba, akkor is elő kell állítani, valamint szállítani szükséges. Az így jelentkező hatások pl. a beton, a téglák, a cserép előállításához szükséges kavics-, homok- és agyagbánya terület-használat-váltása, tájképi hatása, a homok- és kavicsbányák esetében a talajvízszint jelentős mértékű süllyesztése, a táj kiszárítása.

Hasonlóan esetleges a lomhulladék keletkezése és gyűjtése. Amint a fenti ábrán láttuk, az évről évre begyűjtött mennyiségek jelentősen szórnak. A lomgyűjtéssel elejét lehet venni az illegális hulladéklerakásnak, így preventív jellegű megoldás.

A zöldhulladék központi gyűjtése ugyancsak hozzájárul az illegális lerakók keletkezésének megelőzéséhez, de más előnyei is vannak (pl. a már évek óta egyébként is tilos avarégetés csökkenése, az illegális szervesanyag-lerakók okozta gyomosítás). Nagyon fontos azonban, hogy a zöldhulladék helyben, lehetőleg a termelődése helyén, a lakóingatlanok kertjében kerüljön komposztálásra, és talajerő-pótlásként felhasználásra. Ezen szempontok figyelembe vételével javasolt a jelenlegi rendszer átgondolása (ld. még 10. sz. melléklet hulladékgazdálkodással foglalkozó észrevételei).

Ebben az alfejezetben a szilárd hulladék témakörét dolgoztuk fel. A folyékony szennyvíz kezelése a vízgazdálkodási fejezet tárgya.

Az NKP V. hulladékgazdálkodási fejezetében az alábbiak szerepelnek:

„A környezet és az emberi egészség védelme érdekében minden tevékenységet úgy kell megtervezni és végezni, hogy az biztosítsa a hulladékképződés megelőzését, a képződő hulladék mennyiségének és veszélyességének csökkentését, a hulladék hasznosítását, illetve a környezetkímélő ártalmatlanítást. A hulladékgazdálkodásnak fontos szerepe van a természeti erőforrásokkal való takarékos gazdálkodás kialakításában, az erőforrás-felhasználás hatékonyságának javításában, az anyagok termelés-fogyasztási körforgásban tartásában, az üvegházgáz kibocsátás mérséklésében.”

Ezzel összefüggésben fő cél a hulladékképződés megelőzése, ill. csökkentése, az elkülönített hulladékgyűjtés fejlesztése, a nem hasznosítható hulladék megfelelő kezelése.

Speciális célok, pl.:

- 2025-ig az újra használatra előkészített és újra feldolgozott települési hulladék mennyiségének arányát derogációval 50 %-ra kell növelni
- 2035-re a hulladéklerakóban lerakott települési hulladék mennyiségének arányát derogációval 25 % alá kell csökkenteni
- a biohulladék kötelező elkülönített gyűjtésének bevezetése 2023. december 31-ig (vagy keletkezés helyén történő gyűjtése és hasznosítása)”

A hulladékgazdálkodás problematikája összetett. Egyik leglényegesebb vonatkozása az előállítási anyag- és energiaigény, valamint a gyűjtés, ártalmatlanítás energia- és helyigénye. Utóbbi esetében elegendő az idővel betelő, ezért újabb hulladéklerakókra gondolni, melyek esetenként, természetes élőhelyeken kerülnek kialakításra.

Nem véletlen, hogy egy-egy hulladéklerakó létesítése, azzal együtt, hogy fontossága, jobb híján, vitathatatlan, nem egyszer lakossági ellenállásba ütközik (ld. pl. megnövekvő forgalom, szaghatás).

Legfontosabb a megelőzés, a tudatos vásárlás, a kíméletes használat. Mindezt kifejezetten gátolja, lassítja a termékadások erőszakos marketingje, az anyagi jellegű birtoklási és önjutalmazási vágy („mert megérdemlem”, „mert ez nekem jár”), a termékek szándékosan rövid élettartamra való tervezése.

Különösen fontos a veszélyes hulladékok keletkezésének megelőzése.

Az olyan részben kertvárosias jellegű településeken, mint Eger, kiemelkedő lehetne a kerti komposztálás jelentősége.

Amint arra már feljebb utaltunk, a kerti komposztálás a szerves anyag helyi, szállítás nélküli kezelését és felhasználását jelenti. A központi gyűjtés és kezelés energia- és költségigényét csökkenti, valamint redukálja a külső tápanyagforrás igénybevételét.

A szokások megváltoztatásának szükségszerűségét a hulladékgazdálkodásban már többször hangsúlyoztuk, de minden más területen is nagyon fontos. A szokások megváltoztatása általában a legnehezebb dolgok egyike; módja, adott esetben, a szemlélet- és tudatformálás, a környezeti nevelés. Ez utóbbi témakörrel külön foglalkozunk.

RENATUR 2005 BT.

*** Székhely: 2000 Szentendre, Frangepán u. 16. *** Tel.: +36 70 325 02 54 ***

*** E-mail: dukayigor@gmail.com *** Honlap: www.renatur.hu ***

A kapcsolódó infrastruktúra és szolgáltatás biztosítása, könnyen elérhetővé tétele, a tájékoztatás, a lakosság megkerése ugyancsak fontos. Az Önkormányzat és Szolgáltató kellő mennyiségben és minőségben juttatja információhoz a lakosságot.

7.2. Ivóvízellátás, szennyvízkezelés

A két kulcsfontosságú témakört, szoros összefüggésük, miatt együtt tárgyaljuk.

A felhasznált ivóvíz és a kibocsátott szennyvíz mennyisége és minősége fontos környezeti paraméterek. Az ivóvizet „a környezetből” vesszük el, és oda használtan bocsátjuk vissza.

A Heves Megyei Közgyűlés Elnöke, valamint a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság Igazgató-helyettesi Szervezet Katasztrófavédelmi Hatósági Szolgálat és a Heves Megyei Kormányhivatal Egri Járási Hivatal Népegészségügyi Osztály Program-tervezetre érkezett válaszelevele – melyeket a 7., 8. és 9. sz. mellékletben tekinthetünk meg – kitér a vízbázisok védelmére, az illegális hulladék, a nem kielégítő szennyvíz kezelés témakörére, a potenciális veszélyforrásokra Eger MJV területén. A szennyvízgyűjtő, -kezelő rendszer a közelmúltban jelentős fejlesztésen ment át, de az ivóvízbázisok veszélyeztetettsége továbbra is fennáll.

Eger közigazgatási területén az ivóvíz-szolgáltatást, valamint a szennyvízelvezetés és -kezelés feladatait a Heves Megyei Vízmű Zrt. látja el. A szolgáltatótól kapott adatokat az alábbiakban grafikusán is elemezzük.

A 2014. évben készült Településfejlesztési Konceptió (TFK) adatai szerint a vezetékes vízellátottság 95,6 %, a közcsatornás szennyvízelvezetés 86,9 %. A tengelyen történő szennyvíz-szállítás aránya nem ismert. Annak érdekében, hogy az ivóvízellátás és a szennyvíz-elvezetéssel való ellátottság között feltételezhető jelentős szennyvízszikkasztás megszűnjön, a rendszer fejlesztése elodázhatatlan. Az elmúlt években jelentős fejlesztésekre került sor, melyek rövid bemutatása alább olvasható. A TFK adatai szerint akkor naponta 850 m³ szennyvíz került Eger alatt lévő földtani közegbe, mely vízbázisvédelmi szempontból jelentős kockázatot hordoz.

1. Vízbázisvédelem, ivóvíz-felhasználás, takarékoság, ivóvíz-minőség

A Heves Megyei Vízmű Zrt. tájékoztatása szerint az egri ivóvízellátó rendszer vízszükségletét 4 különböző vízbázis biztosítja, melyek a következők: Almári, Északi, Petőfi téri és Déli vízbázisok.

A Déli vízbázis Eger városon kívül további 11 település vízellátását biztosítja.

A kitermelt víz típusára, a földtani környezetből adódó védettségre, a vízügyi hatóság által határozattal kijelölt vízbázisvédelmi védőövezetekre, termelő- és figyelőkutak számára, valamint az éves lekötött és kitermelt vízmennyiségre vonatkozó adatokat az alábbi táblázat tartalmazza vízbázisonként:

Vízbázisok	Víz típusa	Védettség	Védőövezet kijelölő határozattal rendelkezik	Termelő-kutak száma	Labor által mintázható figyelő-kutak	Lekötött vízmennyiség (m ³)
Eger Almári	talaj	sérülékeny	nem	8	9	1 788 500
Eger Almári	karszt	sérülékeny	nem	2	-	401 500
Eger Északi	talaj	sérülékeny	nem	16	7	949 000
Eger Petőfi téri	karszt	védtett	nem	2	1	1 314 000
Eger Déli	réteg	sérülékeny	igen	14	5	1 406 000

13. táblázat Eger vízellátását szolgáló vízbázisok főbb jellemzői. (Forrás: Heves Megyei Vízmű Zrt.)

Az Északi (talajvizes), az Almári (talaj- és karsztvizes) és a Petőfi téri vízbázisból kitermelt vizek tulajdonságait tekintve a vízminőségi követelményeknek megfelelnek, tisztítási technológiát nem igényelnek, minőségük kielégíti a vonatkozó rendelet mellékleteiben előírt vízminőséget. A nyersvíz ivóvízhálózatba juttatása előtt csak utófertőtlenítésre van szükség, ami jelenleg UV fertőtlenítéssel és

utóklórozással történik. A Déli (rétegvizes) vízbázis esetében a határérték feletti vas- és mangántartalom miatt víztisztító technológia alkalmazása szükséges.

A talajvizes vízbázisokra nézve jelentős kockázatot jelentő tényezők továbbra is fennállnak. A veszélyeztetőforrások felszámolása ezért kiemelkedően fontos környezetvédelmi feladat, mely jelentőségére a véleményező szervezetek több ponton utaltak írásban (ld. 7., 8. és 9. sz. mellékleteket), valamint szóban. A kockázatot pl. zártkerti területeken megindult életvitelszerű tartózkodás és területek belterületbe vonása révén fellépő és feltételezett lakossági szennyvízszikkasztás, továbbá illegális gépjármű-tárolás és bontás, mezőgazdasági vegyszerhasználat, valamint közúti közlekedésből származó, utakról lefolyó szennyezett víz jelenti. A kockázatok felszámolása egyfelől önkormányzati döntéshozatal és eljárás függvénye (ld. pl. beépíthetőség és a területhasználat korlátozása, csatornára kötés kötelezettségének ellenőrzése), másfelől műszaki kérdés. A veszélyforrások kizárása az üzemeltetővel és a hatóságokkal való szorosabb együttműködést, hatékonyabb fellépést teszi szükségessé.

A sérülékeny földtani környezetben lévő vízbázisok közül vízügyi hatóság által kiadott védőterület, védőidom kijelölő határozattal egyedül a Déli vízbázis rendelkezik. A vízbázis védőterületeit, védőidomait a 35500/9039/2016. ált. számon kijavított 35500/2375-21/2015.ált számú határozat jelölte ki.

A jövőben kiemelt fontosságú feladat a további, sérülékeny földtani környezetben található Északi (talajvizes) és Almári (talaj- és karsztvizes) vízbázisok esetében is a vízbázisok, a távlati vízbázisok, valamint az ivóvízellátást szolgáló vízilétesítmények védelméről szóló 123/1997. (VII.18.) Korm. rendelet szerinti védőterületek, védőidomok lehatárolása, biztonságba helyezési terv készítése.

A Zrt. további tájékoztatása szerint az ivóvízzel kapcsolatban havária esemény nem jellemző. Eger város vízellátó hálózati gerincvezetékének egy része azonban korából adódóan elavult, melyen egyre több a meghibásodás (a felszínen megjelenő és rejtett hibák is), így az elfolyt vízmennyiség is nő. Rendszeres vízvesztések ellenőrzésekkel (éjszakai mérések, nappali vizsgálatok) igyekeznek a hálózati elszivárgást mérsékelni.

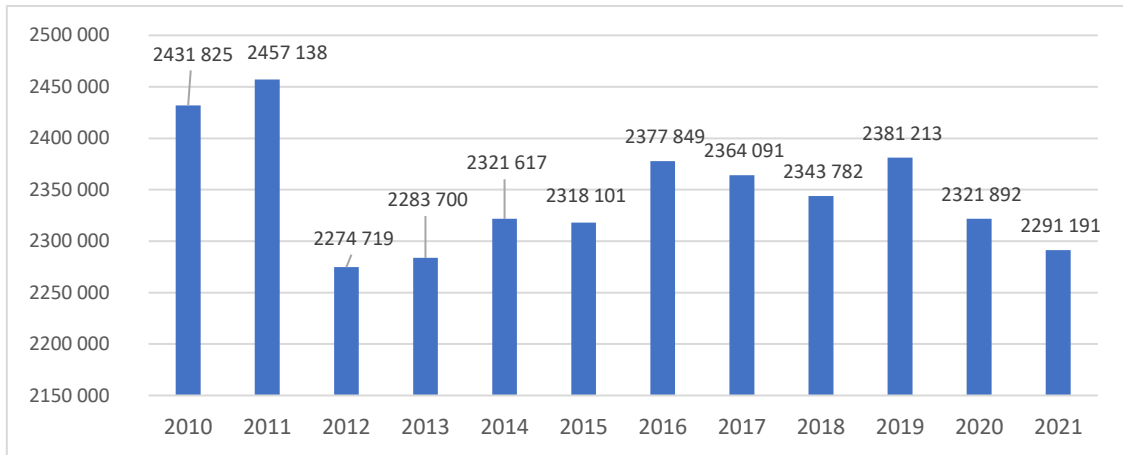
A hálózati veszteség csökkentése nemcsak gazdasági, hanem környezetvédelmi szempontból is fontos, hiszen a vízkitermeléshez szükséges villamos energia, erőművekben történt előállítás is a környezetet terheli. A rekonstrukciós lehetőségeket, pályázatokat folyamatosan figyelemmel kísérik.

A kapott adatok grafikus feldolgozása (ld. alább) alapján látható, hogy az összes éves vízfelhasználás a vizsgált időszakban (2010-2021. között) jelentős növekedést, majd visszaesést, újabb lassú emelkedést és mérséklődést mutat. Ha külön vizsgáljuk az intézményi és lakossági vízfogyasztási trendeket, azt látjuk, hogy előbbi jelentősen (közel felére) csökkent, utóbbi mérsékelten nőtt.

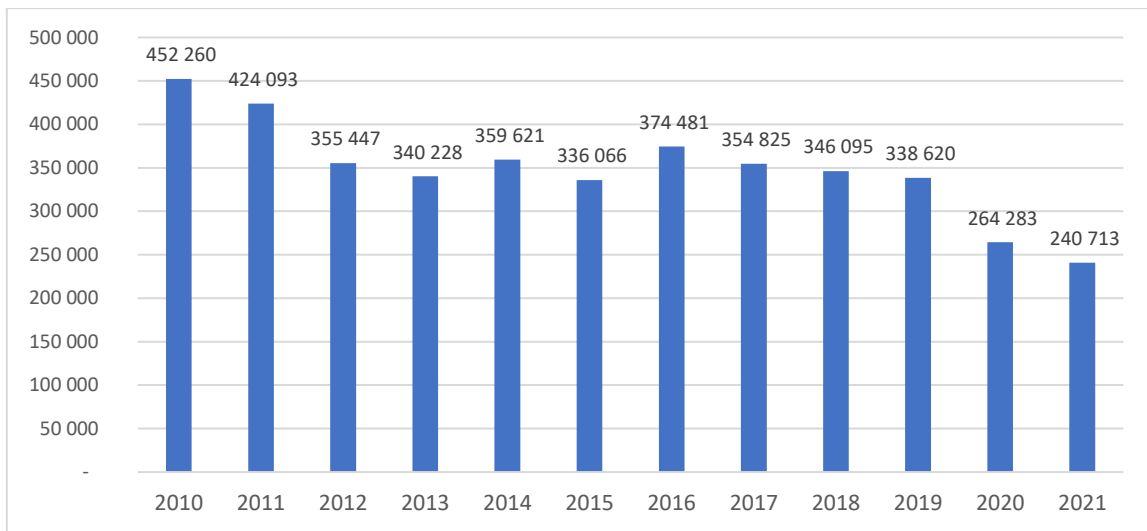
Az egyéni lakossági fogyasztási adatok vizsgálata kézzel foghatóbb, kezelhetőbb adatokat eredményez. Az egy főre lebontott éves és napi vízfogyasztási adatok alapján látható, hogy bő 10 %-kal nőtt az ivóvízfogyasztás.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Lakosság	1 979 565	2 033 045	1 919 272	1 943 472	1 961 996	1 982 035
Intézmény	452 260	424 093	355 447	340 228	359 621	336 066
Összesen	2 431 825	2 457 138	2 274 719	2 283 700	2 321 617	2 318 101
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Lakosság	2 003 368	2 009 266	1 997 687	2 042 593	2 057 609	2 050 478
Intézmény	374 481	354 825	346 095	338 620	264 283	240 713
Összesen	2 377 849	2 364 091	2 343 782	2 381 213	2 321 892	2 291 191

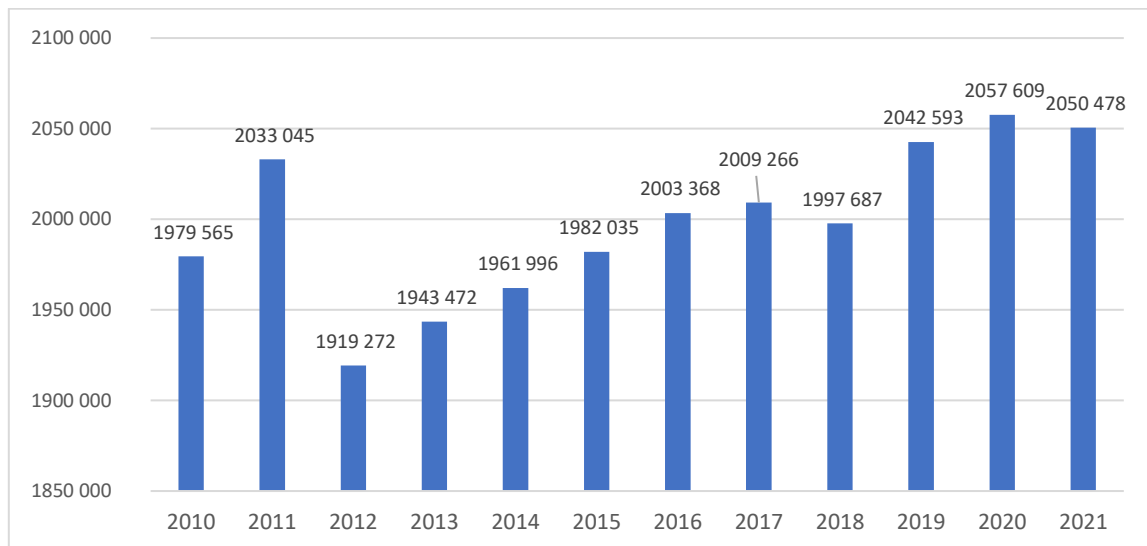
14. táblázat Az egri lakossági (ld. családi házak és társas házak) és intézmények részére számlázott ivóvíz mennyisége, a 2010-2021. közötti években. Az adatok m³-ben értendők. (Forrás: Heves Megyei Vízmű Zrt.)

34. ábra A lakossági és intézményi ivóvízfogyasztás összege grafikusán ábrázolva. (Az adatok m³-ben kerültek megadásra.)

35. ábra Az intézményi ivóvízfogyasztás grafikusán ábrázolva. (Az adatok m³-ben kerültek megadásra.)

36. ábra A lakossági ivóvízfogyasztás grafikusán ábrázolva. (Az adatok m³-ben kerültek megadásra.)

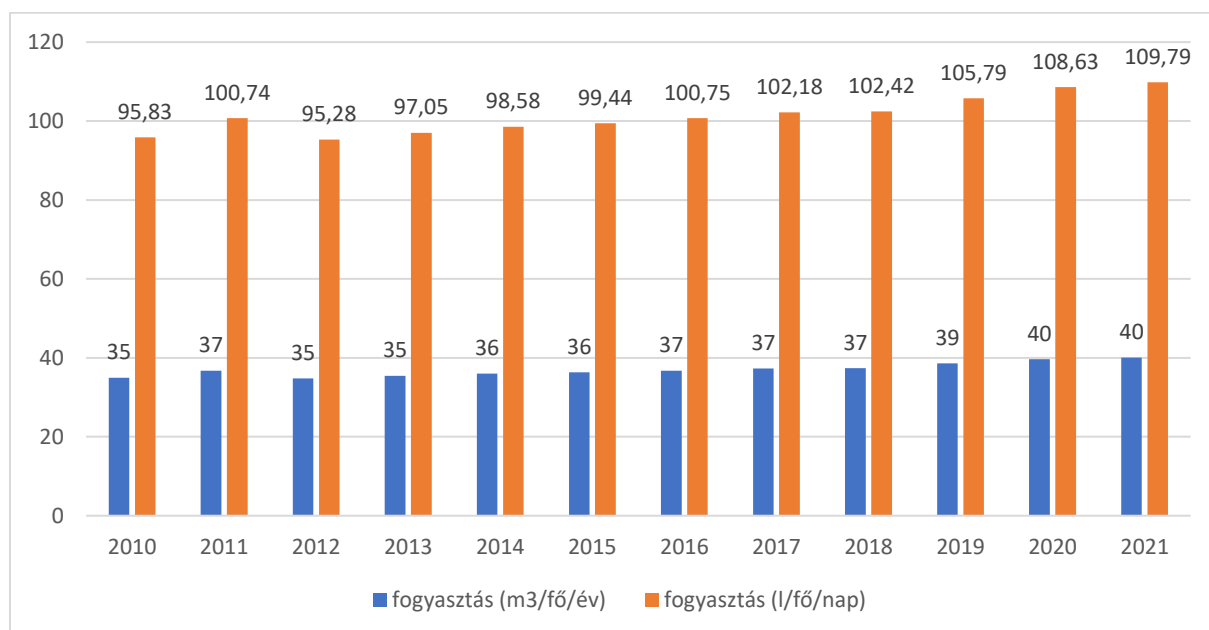
RENATUR 2005 BT.

*** Székhely: 2000 Szentendre, Frangepán u. 16. *** Tel.: +36 70 325 02 54 ***

*** E-mail: dukayigor@gmail.com *** Honlap: www.renatur.hu ***

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Lakosság (Családi ház+Társasház; m ³)	1 979 565	2 033 045	1 919 272	1 943 472	1 961 996	1 982 035
lélekszám (fő/év)	56 593	55 291	55 190	54 867	54 527	54 609
fogyasztás (m ³ /fő/év)	35	37	35	35	36	36
fogyasztás (l/fő/nap)	95,83	100,74	95,28	97,05	98,58	99,44
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Lakosság (Családi ház+Társasház; m ³)	2 003 368	2 009 266	1 997 687	2 042 593	2 057 609	2 050 478
lélekszám (fő/év)	54 480	53 876	53 436	52 898	51 894	51 168
fogyasztás (m ³ /fő/év)	37	37	37	39	40	40
fogyasztás (l/fő/nap)	100,75	102,18	102,42	105,79	108,63	109,79

15. táblázat Az egeri lakossági ivóvízfogyasztás m³/fő/év és l/fő/nap-dimenzióban, táblázatos formában.

37. ábra Az egeri lakossági ivóvízfogyasztás m³/fő/év és l/fő/nap-dimenzióban, grafikus formában.

Az adatok alapján látható, hogy az egeri ivóvízfogyasztás tekintélyes része a lakossághoz köthető: az ötszörösen, nyolcszorosan haladja meg az intézményi vízfogyasztás mértékét. Természetesen minden más (intézményi, gazdálkodói) szférában is indokolt a víztakarékosság, de az egyéni felelősség szerepét elsősorban az egy főre vetített lakossági ivóvízfogyasztással lehet bemutatni.

A vizsgált évek során az egy főre eső éves ivóvízfogyasztás 5 m³-rel nőtt, a napi fogyasztás pedig 14 literrel emelkedett. Ez a mennyiség igen csekély, de összességében már jelentős mennyiséget jelent. A napi 14 liter mennyisége 1,5 vödör, vagy 1-2 toalettblítés vízmennyiségével mérhető össze. Természetesen nem a higiénias vízmennyiséget kell csökkenteni, hanem általában víztakarékos megoldásokra, használatra kell törekedni. A kérdéskörnek természetesen van technikai, műszaki vonatkozása is, ideértve a csaptelep típusát, vagy a hálózati veszteség kizárását, megelőzését, de itt a megfelelő szokás kialakítására is felhívjuk a figyelmet.

A település egyéni, lakossági kútjainak kataszteréről nem rendelkezünk több információval, minthogy az önkormányzat a jogszabály általi kötelezettségnek eleget téve megkezdte a kutak felmérését, de ennek nehézsége és a törvényi határidő kitolódása miatt az adatbázis összeállítása, minden bizonnyal, jóval későbbre tehető és teljes sosem lesz.

2. Szennyvíz-gyűjtés és kezelés

A települési környezetvédelem egyik legfontosabb eleme a keletkezett szennyvíz gyűjtése, elvezetése, megfelelő kezelése. A rendszer hiányában az Eger területén keletkező szennyvíz helyben szikkadna el, amint az a múltban történt, ill. a talajt, a felszíni és felszín alatti vizeket szennyezné. Még meglévő rendszer esetében is fennállhat a lehetősége, hogy az összegyűjtött és elvezetett szennyvíz, megfelelő tisztítási hatékonyság nélkül, a befogadó vízfolyás (adott esetben az Eger-patak) vízminőségének romlását okozná. A rendszer jelentős mértékben kiépült, de ma sem teljes. Fejlesztésére irányuló projekt éppen 2022. nyarán zárult le. Az önkormányzat tájékoztatása alapján (ld. <https://www.eger.hu/szennyviz/>) „a Széchenyi 2020 program keretében Eger Megyei Jogú Város Önkormányzata 4,796 milliárd forint vissza nem térítendő európai uniós támogatást nyert el az „Eger Város szennyvízcsatorna-hálózatának fejlesztése és a szennyvíztisztító telep korszerűsítése” elnevezésű, KEHOP-2.2.2-15-2016-00090 azonosítószámú projekt megvalósítására.” A teljes költsége 5,328 milliárd Ft volt, melynek az említett 90 %-át finanszírozta az Európai Unió. A projekt során jelentős mértékben fejlesztették az egeri szennyvíztisztító telepet, ahol gázmotor és napelemrendszer is létesült a telep áramellátása érdekében. A szennyvízgyűjtő és elvezető hálózat 2.230 m hosszan bővült és 4210 m meglévő csatornarendszer rekonstrukciójára is sor került. Mindezekon túl 2517 m főgyűjtő gravitációs szennyvíz csatorna kapacitás-növelése is megvalósult, valamint a meglévő rákötések száma 163 darabbal gyarapodott.

A témakör jelentőségét kiemeli, hogy Eger felszín alatti víz szempontjából fokozottan érzékeny, valamint a kiemelten érzékeny felszíni alatti vízminőségvédelmi területen lévő település, illetve Eger vízellátását sérülékeny és védett vízbázisok biztosítják. A Magyarország Vízyűjtő-gazdálkodási Terve – 2021 című dokumentum (VGT3) alapján Eger település esetében is jelentős a felszíni és a felszín alatti sérülékeny ivóvízbázisok veszélyeztetettsége.

A Heves Megyei Vízmű Zrt., mint szolgáltató tájékoztatása alapján a szennyvízgyűjtő és kezelő rendszerrel kapcsolatban havária esemény nem jellemző, de a lakossági csatornahasználat módja sok problémát okoz. Nagy mennyiségű csatornaidegen anyag kerül a rendszerbe, melyek legfőképp nedves papírtörlőkendő, szálal anyagok, zsírok, olajok. Ezek az anyagok csatornadugulásokat okoznak mind a bekötővezetékeken, mind a gerincvezetékeken. Továbbá a szennyvízhálózati átemelőkben összegyűlve a szivattyúk működését hátráltatják, sokszor megakadályozzák.

A szennyvízelvezető rendszerben jelentős az idegenvizek mennyisége (szabálytalan csapadék rákötések, csapadékvíz, talajvíz). Ezek a többletvizek a szennyvíztisztító telepen jelentenek többletterhelést.

Jelentős a borászati tevékenységből származó nagy szennyezőanyag tartalmú szennyvizek beengedése a szennyvízelvezető rendszerbe. Ezek szintén problémát jelentenek az átemelőkben és a szennyvíztisztító telepen is.

A szolgáltató tapasztalatai alapján elsősorban a lakossági csatornahasználatnak kellene fejlődnie, ezzel csökkentve jelentkező hibák mennyiségét és növelve az elvezető rendszer üzembiztonságát.

A város déli részén található tisztítótelep fejlesztésére a közelmúltban került sor.

A csapadékvíz bevezetés jogszabály (a 58/2013. (II.27.) Kormányrendelet 85. § (5) bekezdése) alapján tilos.

A hálózatra és tisztításra kerülő szennyvíz mennyisége jellemzően korrelál a felhasznált ivóvíz mennyiségével, mely adatokat az előző alfejezetben adtuk közre.

A TKP I. kiemelten foglalkozott a szennyvíz rendszer korszerűsítésével, a felszíni és felszín alatti vizek szennyezősének megelőzésével, felszámolásával. A tervezett vonatkozó intézkedések egy része teljesült, vagy részben teljesült. Esetenként nem áll rendelkezésre adat.

A vízfogyasztás mentén a takarékos vízhasználat mindkét szolgáltatás ellátását segítené.

Ahol a szennyvíz gyűjtő és szállító csatornarendszer hiányzik, vagy a lakos még nem kötött rá az utcában előtte elhaladó vezetékre, ott a zárt szennyvízgyűjtő (vagy egyedi szennyvíztisztító kisberendezés

RENATUR 2005 BT.

*** Székhely: 2000 Szentendre, Frangepán u. 16. *** Tel.: +36 70 325 02 54 ***

*** E-mail: dukayigor@gmail.com *** Honlap: www.renatur.hu ***

meglétét) és rendszeres „szippantását” (és tengelyen, szennyvíztelepre történő elszállítását) kell feltételezni. Ennek hiányában valószínűsíthető, hogy továbbra is jelentős szennyvíz mennyiség szikkad el a település alatti talajban.

7.3. Csapadékvíz-elvezetés, árvíz- és belvíz káros hatásai elleni integrált védekezés

A felülvizsgált TKP I.-ben a témakörrel három intézkedés foglalkozik, a rendszer fenntartása, karbantartása szükségességét kiemelve, valamint egy átfogó koncepció készítését szorgalmazza. Belvívveszélyről nem rendelkezünk információkkal, azonban a település dombok közötti medencehelyzetéből fakadóan a felszíni vízvezetés és a befogadón felvízi irányból kisebb-nagyobb rendszerességgel érkező árhullámok a felszíni és felszíni alatti vizek kezelésének fontosságát aláhúzzák.

A csapadékvíz-elvezető rendszer üzemeltetése az önkormányzat által megvalósul, ide értve a befogadó Eger-patak nagyvízi szelvényét fenntartó kaszálást és kotrást is. A patak árvizeinek részletes áttekintése a klímavédelmi stratégiában olvasható. A város az Eger-patak egy közbülső szakaszán található, a hajdani településmag a vízfolyás mentén hosszan elnyúlik. A patakot már évszázadokkal ezelőtt rendezték, amint az a 4. sz. melléklet térképszelvényein is látható. A klímaváltozással a gyakoribbá váló kisvízes időszakok mellett a hirtelen megjelenő igen nagy hozamokkal is számolni kell. Ma már az is jól látható, hogy a nagycsapadékok és a nagyvizek kezelésére a megszokott szürke infrastruktúrák mellett a kék és zöld infrastruktúrákra is szükség van.

Ilyen típusú, már megvalósult helyi példa: A település ÉK-i részén keletkező, befogadó felé áramló vizek csillapítására az egyik domboldalon tározó-szikkasztó rendszert hoztak létre.

A patakon a város felett egy hordalékfogó műtárgy is volt, mely a belterületi szakaszok tehermentesítését célozza. A patakba több mellékvíz is becsatlakozik Eger közigazgatási területén, melyre egy átnézeti ábrát korábbi fejezetben közöltünk.

A csapadékvíz gyűjtő és elvezető hálózaton időközönként szennyvíz is érkezik, mely halpusztulást okoz az Eger-patakban. Az őszi szennyezések elsősorban a borászati üzemekre vezethetők vissza, de más típusú szennyezések is előfordultak az utóbbi években.

A csapadékvizek egy részét a lakosság a szennyvízhálózatra ráköti, mely egyrészt tilos, másfelől a szennyvízgyűjtő rendszer, valamint a tisztítótelep hatékonyságát rontja, ezen keresztül a befogadó szennyezettségét növeli.

Szemléleti és gyakorlati szempontból fontos kiemelni, hogy a vízfolyásokat vízvezető csatornának tekintő, azt ipari létesítményként fenntartó megközelítésen ma már túl kell lépni számos okból, melyre a későbbiekben kitérünk. Itt csak a Víz Keretirányelv és az Árvízi Irányelv előírásainak való megfelelésre hívjuk fel a figyelmet.

A csapadékelvezető rendszer műszaki állapotjellemzőiről (pl. burkolt és föld medrű, zártszelvényű szakaszok hossza, zsilipek, homok- és olajfogók), nem rendelkezünk konkrét adattal. Fontosabb azonban az, hogy a rendelkezésre álló információk szerint fenntartásuk alapvetően megoldott és a témakört a TKP-ban integráltan kezeljük. Az integrált szemlélet keretében a vízfolyásoknak valóban élő vizeknek kell lenniük, valamint a város zöldfelületeinek természetközeli részeit kell alkotniuk. Az egri vízfolyások egy kisebb hányada a Nemzeti Ökológiai Hálózat részei (ld. a természetvédelmi fejezetet). Mind ezek mellett a domborzati adottságokból és a magas beépítettségéből fakadó komplex problémakört kezelni szükséges, ld. pl. burkolatlan utakról lemosódó, zártszelvényű csapadékcsatornák és nyílt vízfolyásmedrek feltöltődését okozó zúzottkő burkolat eltávolítása, vagy a meder feltöltődéséből fakadó talajvízszint növekedés.

A csapadékvíz-kezelés témaköre nagyon sokrétű és a klímaváltozással összefüggésben idővel az egyik legjelentősebb problémává léphet elő, tekintettel arra, hogy a csapadékesemények jellemzően ritkulnak, de a csapadékintenzitás jelentősen meg fog nőni, ill. már most is megnőtt. Az éves maximumok is növekedtek az utóbbi időben. Ugyanakkor nem ritka, hogy egy nap alatt egy havi csapadék hullik le, miközben előtte egy hónapig nem hullott eső (ld. villámárvizek, *flash flood*-ok).

Nemcsak a szennyvízkezelés és tisztítás hatásfokának rontása és egyéb problémái mentén, hanem a közterületek tisztántartása, használata (ld. elöntések, hordaléklerakások) mentén, de élőhely-védelmi szempontból is foglalkoznunk kell a csapadékvíz-kezeléssel.

Amint az előző fejezetben leírtuk, a csapadékesemények során haváriás helyzetek is kialakulhatnak, azáltal, hogy a szennyvíz-átemelőn keresztül csapadékvízzel kevert nyers szennyvíz közterületre, esetleg természeti környezetbe kijut.

A csapadékelvezetés kapcsán ma már azt is fokozottan figyelembe kell venni, hogy a lehulló csapadék minél nagyobb részét helyben tartsuk.

Számolni kell azzal, hogy a burkolt felületek kiterjedése egyre nő mindenhol (a lakóövezeteken túl lásd még az úthálózat és az ipari-logisztikai fejlesztéseket is), így az elvezetendő víz mennyisége is nő.

A lakott területeken jellemzően a víz visszatartás, a lefolyáslassítás lehetőségei mérsékelten, vagy hiányoznak is, azonban és célszerűen a vízfolyások felsőbb szakaszain és azok mentén kell módot találni a medrekben összegyülekező, települési környezetben gondokat okozó hozamok kezelésére.

A vízmegtartás kiemelkedő természetvédelmi cél is: Egyrészt kiszáradt vagy kiszáradóban lévő vizes élőhely-maradványok vonhatók be erre a célra, másrészt a vízfolyások természetközeli kialakítása is segíthető, a műszaki célok könnyebb kielégítése mellett. Jó példák: Budapest Főváros szakpolitikája is a vízmegtartásra is törekszik. A WWF Magyarország Alapítvány kormányzati intézményekkel és önkormányzatokkal együttműködik a természetközeli vízmegtartás népszerűsítése érdekében, melynek egyik mérföldköve volt egy mára közismertté vált LIFE MICACC mintaprojekt. Az ún. kék és zöld infrastruktúra kifejezéssel összefüggésben ma már nem csak magyar nyelvű módszertani, népszerűsítő kiadványok forognak közkézben, hanem ebben a szellemben kerülnek kiírásra pályázatok és születnek tervek. Ilyen pl. Ajkán a Torna-patak revitalizációja, vagy a Csömöri-patak revitalizációja, melyek ökológiai vonatkozása arra utal, hogy az ökológiai célokat kielégítő megoldások (újabb kifejezéssel, az NbS-ek, Nature-based Solutions) jelentik azt az eszközt, melyek az árvízi kockázatokat (és a fenntartási munkákat) is egyúttal hatékonyabban csökkentik.

Ezzel összefüggésben fontos, hogy a csapadékvíz elvezető hálózat – adott esetben – mesterséges vizes élőhely is, ezért mindennemű műszaki beavatkozás (mederrekonstruktó és fenntartás: kotrás, rézsűrendezés, fakivágás, kaszálás) közvetlenül káros a medrek védett és nem védett élővilágára, közvetve pedig a jó vízellátottságú mélyvonulatok élőhelyeire.

A vízfolyások ökológiai szempontok szerinti helyreállítás, fenntartása 2000. óta a Víz Keretirányelve hazai életbeléptetés óta hazánkban is kötelessége.

A fentiekkel összefüggésben meg kell próbálni szakítani a megszokott szemlélettel, mely szerint a csapadékvíz „illik” kiöntésmentesen elvezetni a befogadóig. Érdeemes mérlegelni, hogy

1. ha a vízgyűjtőn mindenki így tesz, vagyis még csak passzívan sem hasznosítja a csapadékvizet, hanem megszabadul tőle, akkor az alvízi irányban az árvízi hozamok növekedését okozza;
2. mennyire különösen fontos a vízhozamok megfelelő, megelőző kezelése, amikor a csapadékintenzitás szélsőségesebbé válik, és a hirtelen megjelenő nagyobb vízmennyiségek gyakorisága nő, a száraz periódusok hossza pedig nyúlik;
3. ha a vizet elvezetjük, a talaj felső rétegének víztartalma a lehetőségekhez képest sokkal alacsonyabb lesz – nincs miért csodálkozni az „elsivatagosodáson”, melynek a klimatikus összetevője csak egy tényező, a másik a vízelvezetés;
4. a vízhiányos periódusra a lehullott (és beszivárogtatott/betárazott) csapadék közel ingyen rendelkezésre állna.

Természetesen nem mindenhol oldható meg a csapadékvíz időszakos megtartása, a lefolyás lassítása a vízgyűjtő felsőbb részén, de a beszivárogtatás lehetősége helyenként minden bizonnyal adott, ill. segíthető pl. a burkolatok minimalizálásával, „esőkertekkel”, vízáteresztő burkolatok, felszíni vagy felszín alatti tárolók létesítésével.

A következő időszakban javasoljuk a különböző megoldások további részletes vizsgálatát. A témakör átfed a klíma-, a táj, a természet-védelmi tervezéssel, de az ökoturisztikai, rekreációs, sőt, az egészségügyi és veszélyelhárítási témakörökkel is.

A város rendelkezik katasztrófavédelmi tervvel.

A 2-3-1 Bükk és Borsod-mezőség vízgyűjtő alegység vízgyűjtőgazdálkodási terve az ökológiai és vízkárrendezési kérdésekre kitér.

7.4. A zaj és rezgés káros hatásai

A zaj és rezgés káros hatásai elleni védekezés több okból is rendkívül fontossá vált, illetve fontos Egerben, hiszen egy jelentős lélekszámú, kiterjedt, forgalmas utakat felfűző, agglomerációs központ funkciójú település, melynek kiemelkedő a turisztikai jelentősége is.

A TKP I-ben két intézkedés foglalkozott ezzel a témakörrel, mely az egyik olyan környezetvédelmi szakterület, mely legjobban érinti a belterületet, a lakosságot, annak mindennapjait.

A TKP I-ben megfogalmazott feladatok egy része teljesült. Az előirányzott helyi rendelet nem született, de a mindennapokban a zajproblémákkal kapcsolatos ügyeket kivizsgálják, rendezik.

A város a vonatkozó jogszabály alapján stratégiai zajtérkép és intézkedési terv készítésére nem kötelezett. (Ugyanakkor a vonatkozó jogszabály „lehetővé teszi”, hogy a 40.000 – 50000 lélekszámnál nagyobb lakossággal bíró települések stratégiai zajtérképet készítsenek. A környezeti zaj értékeléséről és kezeléséről szóló 280/2004. (X.20.) Korm. rendelet alapján a stratégiai zajtérkép készítése az említett alsó határtól már indokolt lehet. A stratégiai zajtérkép készítését a Heves Megyei Kormányhivatal Környezetvédelmi, Természetvédelmi, és Hulladékgazdálkodási Főosztály Környezetvédelmi Osztály 6. sz. mellékletben csatolt véleményében javasolja.)

Konkrét zajmérési eredmények keletkezéséről nem rendelkezünk információkkal, azonban közvetve számos, más szakági projekt rendelkezik zajvédelmi eredményekkel is. Ilyen pl. a forgalom csökkentését szolgáló rendelkezések, pl. melyek az autók sebességének mérséklésre ösztönöznek, vagy az elektromos autók, kerékpárok használatát segítő fejlesztések (pl. elektromos töltőállomások számának növelése, kerékpárutak, kerékpározható utak kijelölése, létesítése), de ilyen az útburkolatok cseréje is.

Érdemes röviden szólni a zaj és a rezgés keletkezésének okairól és káros hatásainak csökkentéséről is. A zaj és rezgés oka alapvetően a közúti közlekedés, de lakossági technológiai eredetű zajjal (pl. földhőszivattyú zavaró zaja) és a rendezvények okozta zajhatással is számolni lehet.

Összességében a helyi (és más települések lakói által használt) gépjármű-állomány és a gépjármű-használat növekedésével a zaj is minden bizonnyal nőtt a településen. A rezgés okozta terhelés növekedhetett a közutak mentén, elsősorban ott, ahol az út és az épületek között rezgést el nem nyelő közvetítő közeg, burkolat van, mely átadja a rezgést az épületekre.

A zaj és a rezgés jelentősen zavarja a pihenést, de a mindennapi tevékenységet is; hatásuk a szervezet és az idegrendszer kimerüléséhez vezethet. Nyilvánvalóan a közúti forgalom fókuszának áthelyezése (kerülőutak létesítése) egy lehetséges megoldás a káros hatások csökkentésére, ahogy a zajvédő falak létesítése is. Mindezek sem valósíthatók mindenütt, ezért az oki kezelés lehetőségével is (pl. az „egy személyes” autóközlekedés helyett a tömegközlekedés fejlesztése és igénybevétele, kis távolságokra gyalogos és kerékpáros közlekedés preferálása) számolni kell.

Tekintettel arra, hogy a zajártalom elleni védekezés több más témakörrel is összefügg, így a közlekedéssel, zöldfelületekkel, beépítettséggel, a helyzetelemzésnek és a megoldások keresésének is komplexnek kell lenni. (A forgalmasabb belterületi utak mentén pl. a helyszűke zajvédő növényesítés telepítését nem teszi lehetővé, zajvédő fal létesítése pedig településképi szempontból lehet aggályos.)

A közlekedési zajt szintén csökkenti az elektromos autók, buszok használata, azonban ezek széleskörű elterjedésére még várni kell. A telekocsi rendszer, a négynapos munkahét vagy a távmunkavégzés szintén csökkenti a mobilitási igényt, azonban ezek a megoldások szektorfüggők. (Helyhez kötött munkakör esetében, pl. egy gyárban dolgozó ember számára nem lehetséges, a szellemi foglalkozásúak körében a lehetőség nagyobb. A koronavírussal összefüggésben ma már sok munkavállalónak és munkáltatónak át kellett gondolnia ezt a kérdést és a köznyelvben is meghonosodott „home office” egyre terjed.)

Szintén az oki kezelése körébe tartozik a lakosságszám és a lakott területek növekedésének megállítása, hiszen az új lakosok a régi és az új településrészekén generálnak forgalmat. Ugyan ez igaz, a kereskedelmi, logisztikai, ipari célú beépítésre. Egerben a népességszám nő, és vélhetően a beépítendő lakóövezetek kiterjedése sem nő tovább. Ugyanakkor a családonkénti gépjárműszám valószínűleg Egerben is emelkedett az utóbbi időben, ill. a turisztikai célú gépjárműhasználat is vélhetően nőtt.

Legyen szó lakáscélú, vagy kereskedelmi, ipari célú építkezésekről, az építkezési fázisban az építési-bontási célú gépjárműforgalom, később a telephely jellegéből fakadó üzemi forgalom fog zajt és rezgést okozni (de levegőszennyezést és egyéb kedvezőtlen hatásokat is). A lakossági terhelés szempontjából nyilvánvalóan megoldás olyan új útvonalak létesítése, mely a lakott területeket elkerüli, azonban ezzel a problémát csak áthelyezzük, jellemzően településen kívüli, természetes, vagy természetközeli vagy agrár környezetbe.

7.5. Energiagazdálkodás

A TKP I-ben javasolt több energetikai korszerűsítési intézkedés jelentős részben teljesült. Általában is elmondható, hogy Eger városa az energetikai fejlesztések tekintetében kiemelkedően teljesített az elmúlt időszakban. Az energiagazdálkodás, a levegőminőség-védelem és a klímavédelem közös metszetében a HUNGAIRY-projektre hívjuk fel a figyelmet, melyről a levegőminőség-védelmi fejezetben teszünk említést.

Eger MJV Képviselőtestülete 2013-ban fogadta el Eger Fenntartható Energia Akciótervét (a ma már közhasználatban lévő angol nyelvű rövidítésével, a SEAP-ot), melyet 2019-ben felülvizsgáltak. A város csatlakozott a Polgármesterek Klíma- és Energiaügyi Szövetségéhez is. A dokumentum a 2008. évi ÜHG kibocsátási adatokat vette alapul és a 2020-ra tekintett előre: kb. 25 %-os ÜHG-csökkentést irányzott elő.

A közel 90 oldal terjedelmű, 2019. évi felülvizsgálati dokumentáció „Épületenergetikai rekonstrukció Egerben az Idősek Berva-völgyi otthonában” c. pályázat keretében készült el. A dokumentum részletekbe menően vizsgálja az energiahasználat ÜHG-kibocsátásának kérdéseit, így az ott született megállapítások közül csak néhány pontot emelünk ki:

A 2008. évi adatok alapján az energiafogyasztás jelentős részét, 65 %-át a lakóépületek teszik ki, és igen nagymértékű, 27 % a magáncélú és közlekedési célú szállítás is. A tanulmány készítői megjegyzi, hogy az önkormányzat hatása éppen ezen szegmensekben a legkisebb, valamint az adatok bizonytalansága a legnagyobb.

A szektorális adatok közül kiemeljük a gépjárművel számának változását, mint a TKP II-ben másutt is utalt indikátort:

A SEAP alapján a gépjárműállomány 2000-ban 15.000 db-ról 2008-ra kb. 18.000 db-ra, majd 2017-ben 20.224 db-ra nőtt. Ezen utóbbi 10 év távlatában ez a változás több mint 10 %-ot jelent. Ez ismét felhívja a figyelmet a lakossági gépjárműhasználat mérséklésére, mely terén az önkormányzat javaslatot tud tenni, a figyelmet hívhatja fel, valamint a tömegközlekedés fejlesztésével, vagy pl. elektromos töltő állomások telepítésével tudja infrastrukturálisan elősegíteni a CO₂-emisszió érdekében szükséges változásokat.

A 2019. évi SEAP tervezői megállapítása szerint a 2013. évi célkitűzések egyharmada valósult meg, azonban számos olyan fejlesztésre is sor került, mely nem szerepelt az említett dokumentumban.

RENATUR 2005 BT.

*** Székhely: 2000 Szentendre, Frangepán u. 16. *** Tel.: +36 70 325 02 54 ***

*** E-mail: dukayigor@gmail.com *** Honlap: www.renatur.hu ***

A település téma iránti elkötelezettségét jelzi, hogy az energetikai fejlesztésekkel, 2011. óta, külön energetikus foglalkozik a Városüzemeltetési Iroda keretében. Ezzel a TKP I. egy további célja is teljesült, hiszen a „szakági” (környezetvédelmi) stáb egy fővel bővült. A SEAP megvalósítására létrehozott munkacsoport azonban időközben megszűnt.

A dokumentum részleteiben bemutatja az időközben megvalósult energetikai projekteket is. Számos Heves Megyei Kormányhivatali épület, oktatási intézmény, valamint pl. kórház, nővérszálló, idősek otthona, rendőrség, egyetemi és óvodai épületek energetikai fejlesztése valósult meg, 5,1 milliárd Ft össz-értékben.

A lakossági épületek felújítása terén alapvetően a panelépületek álltak a fejlesztések fókuszában. A SEAP II. készítőinek a végrehajtásról nem állt rendelkezésre információ.

Az alábbi adatok szerint, az adattal ellátott években, a lakossági energiaigény a lakosság számára értékesített fűtési célú és használati melegvíz felmelegítésére használt hő jelentősen csökkent, míg a szolgáltatott villamos energia és gáz mennyisége csekély mértékben nőtt.

	2008.	2017.
A háztartások részére szolgáltatott villamos energia mennyisége (MWh)	48 628	48 719
A háztartások részére szolgáltatott gáz mennyisége (átszámítás nélkül) (MWh)	238 168	240 708
Lakosság számára értékesített fűtési célú és használati melegvíz felmelegítésre felhasznált hő (MWh)	49 778	40 182
Összesen	336 574	329 609

38. ábra A lakossági energiafogyasztás alakulása 2008. és 2017. évi adatok alapján. (Forrás: Eger MJV Fenntartható Energia Akciótervének felülvizsgálata, 2019.)

Sikeres fejlesztések zajlottak le a közvilágítás korszerűsítése terén, valamint a szennyvíztisztítótelep fejlesztése mentén, ahol a helyben keletkező biogáz energetikai felhasználása is cél volt.

Elektromos töltőpontok létesültek a város több pontján az elektromos gépjárművek számára és a város saját flottája is bővült elektromos autókkal. A tömegközlekedésben is megjelentek az elektromosbuszok, ill. a közösségi közlekedést gazdasági ösztönzőkkel is segítette a város.

Kerékpárútfejlesztésekre is sor került, 6,7 km hosszon, illetve kijelöléssel több mint 90 km-es hosszúságban.

Az egri távhőrendszert közel 90 millió Ft támogatásból fejlesztették. Zöldfelület-fejlesztésre is sor került, pl. Felnémet városrészen.

Az infrastruktúrális jellegű fejlesztéseken túl ismeretterjesztésre, szemléletformálásra is sor került az elmúlt években.

A tervezők a felülvizsgálat során szerzett tapasztalataik alapján javaslatokat fogalmaztak meg a jövőre nézve. Folytatni kell pl. a középületek korszerűsítését, a buszállomány cseréjét, a lakossági szemléletformálást, a közvilágítás korszerűsítését, a panelprogramot.

A tervezők összefoglalták a beruházást nem igénylő, a csekély és a jelentősebb beruházást igénylő javaslataikat, melyek javaslatokat követését és pályázati úton történő megvalósítását javasoljuk a TKP II-ben.

Az energia-ellátással összefüggésben érdemes lehet a következőket figyelembe venni:

A központi rendszerek fejlesztése kézenfekvő, mégis javasolt a decentralizáció, hiszen előbbi energetikai függésünket (ill. pl. a felhasználók regionális energetikai függőségét), az ország (országgrész, város) kiszolgáltatottságát növeli és nem biztos, hogy az energiatudatos attitűdöt növeli. Célszerű, hogy az országos rendszer mellett létesüljön kisebb, akár települési energia-termelő és ellátórendszer, illetve a lakossági egységek is minél nagyobb számban valósuljanak meg. (A lakó- vagy gazdaságiépületek

RENATUR 2005 BT.

*** Székhely: 2000 Szentendre, Frangepán u. 16. *** Tel.: +36 70 325 02 54 ***

*** E-mail: dukayigor@gmail.com *** Honlap: www.renatur.hu ***

napelemekkel történő felszerelése a naperőműparkokkal szemben nem jelent újabb területfoglalást, ami egy további fontos járulékos gazdasági, környezeti, társadalmi előny.).

A témakör tájképi és stratégiai-kockázati vonatkozási mentén említést érdemel:

A gázvezetékek a talaj felszíne alatt kerülnek kialakításra, így önmagukban, közvetlenül nem jelentenek tájképi szempontból zavaró hatást (a nyomvonalat jelző sárga színű oszlopok nem túl zavarók). A nyomvonal azonban keresztezhet jó élőhelyet, pl. erdőt, vizes élőhelyet, ez esetben, új nyomvonal létesítésekor élőhely-vesztéssel kell számolni. Meglévő nyomvonal esetében pedig fennmarad az élőhely fragmentáló hatás.

A gáz- és kőolajvezetékek, természeti káresemények vagy szándékos rongálás révén, komoly környezeti és ellátási kockázatot jelentenek.

Az elektromos légvezetékek, de a naperőművek is, jelentős tájképformáló hatásúak, különösen nyílt vagy erdős területen, valamint épített örökséggel bíró területeken.

Az elektromos légvezetékek pásztnak kialakítása és fenntartása élőhely-vesztéssel jár. A nem szigetelt légvezetékek, pedig országos és évente szinten több ezer védett, fokozottan védett madár pusztulását okozzák.

Ahol építészeti emlékek vannak, turisztikai szempontból is nagyon kedvezőtlen a légvezeték jelenléte.

A leírtak miatt, természet- és tájképvédelmi, biztonsági szempontból ezért előnyös, ha helyi, kis szállítási infrastruktúrát igénylő, alternatív energiaforrások igénybevételére is sor kerül.

Az energiaigény kapcsán gyakran elsősorban csak a fűtési igény kerül megemlítésre. Ugyanakkor, azonban a hűtési igény is igen jelentős lehet a nyári időszakban a légkondicionáló berendezések használata miatt. Tekintettel a változó klímára, a hőségnapok gyarapodására, a hűtési igény növekedésével is számolni kell. Települési, épített környezetben kézenfekvő és gyakran valóban az egyetlen megoldás ezek használata, ugyanakkor pl. a Corvinus Egyetem kutatásai szerint az épület elé megfelelően telepített fa lombozata a homlokzati hőmérsékletet 8-10 Celsius fokkal csökkenti önmagában. (Télen lombvesztett állapotban ugyanakkor nem gátolja meg a nap ablakon keresztül történő melegítő hatását, valamint a fény bejutását.) Arról is meg kell emlékezni, hogy mindig is léteztek olyan építészeti megoldások is, melyek segítették az épületek árnyékolását (ld. tető kialakítása, nyílászárók mérete), vagy igény és lehetőség szerint tájollással járultak hozzá a megfelelő hőmérsékleti viszonyok alakításához. A fákkal történő „hűtés” példája azonban azt segít megérteni, hogy a települési környezetben lévő fák miért és hogyan „zöld infrastruktúra elemek”. A jövőre nézve pedig célszerűen már lehet és kell a növényzet ingyenes ökoszisztéma szolgáltatásával számolni.

7.6. Épített környezet, épített örökség

A TKP I. „Települési környezet tisztaságának védelme” c. intézkedéscsomagjában hat olyan intézkedés található, melyek kimondottan az épített tájjal foglalkoznak, de számos más témakörben is közvetlenül vagy közvetve megfogalmazódik a települési környezet állapotának védelme, javítása, ill. más szakágakkal is jelentősek lehetnek az összefüggések (ld. pl. klímavédelem, természet- és tájvédelem, árvízvédelem, turizmus).

A település kiemelkedő történelmi múltjából, a szőlészet-borászat jelentőségéből és a turizmus szerepéből fakadóan az épületállomány jó állapota, a közterületek rendezettsége, tisztasága kiemelkedő cél.

A lakosság, a turisták és a gazdálkodó szervezetek szempontjából talán a legfontosabb „környezeti elem” az épített környezet, mely alatt itt az épületállományt és az épített elemek összességét, szövetét értjük, azzal, hogy ez zöldfelületi elemekkel mozaikos és beágyazódik a szintén vegyes hasznosítás alatt álló külterületbe.

Az épített környezet mibenléte rendkívül összetett; fenntartása, védelme sokrétű tevékenység, mellyel külön foglalkoznak a településrendezési eszközök (TRE), a Helyi Építési Szabályzat (HÉSZ), a Települési Arculati Kézikönyv (TAK), valamint szakági rendeletek. Ez utóbbiak körét a vonatkozó rendeletben tüntettük fel.

A TAK 2017-ben készült. A dokumentum bemutatja a város építészeti örökségét, meghatározza a város különböző karakterű területeit, megfogalmazza az építésre, átépítésre vonatkozó irányelveket, ezzel hosszútávon segíti a településkép kedvezővé alakulását, értékeinek átörökítését.

Egy évvel később született meg a településkép védelméről szóló 6/2018. (II.23.) önkormányzati rendelet, mely részletesen szabályozza a témakört, ill. függelékeiben közli pl. régészeti lelőhelyek, országos jelentőségű művi értékek (műemlékek, műemléki környezetük, műemléki jelentőségű területek) listáit.

A rendelet 1. sz. függelékében, 2017. évi adatszolgáltatás alapján, kb. 330 darab országos jelentőségű művi érték került felsorolásra.

A 2. sz. függelékben egy nemzeti emlékhely, az Egri vár szerepel.

A régészeti lelőhelyek a 2. sz. függelékben tanulmányozhatók; számuk 131.

Amint másutt említettük, Eger egyedi tájértékeinek jelentős része kultúrtörténeti érték. Ezek köre az 5. sz. függelékben tekinthető meg.

Az építészeti örökség, a településkép védelmének szakmai hátterét a Főépítési Csoport látja el, mely feladatai:

1. településrendezés, és helyi építési szabályzat;
2. településkép védelem, településképi eljárások;
3. településfejlesztés.
4. az Integrált Településfejlesztési Stratégiával és a térinformatikával kapcsolatos feladatok

A csoport részletesebb tevékenységi köre a <https://www.eger.hu/hu/varoshaza-fo/irodak/varosuzemeltetesi-iroda/c/foepiteszi-csoport-1001> oldalon érhető el.

A települési környezet védelmének főbb elemei a lakossági, intézményi, ipari, mezőgazdasági, kereskedelmi és egyéb épületállomány, az utak, terek jellege, állapota, tájba illeszkedése, eszmei-kulturális értéke, a közművek és állapotuk, mind ezek karbantartása, üzemeltetése az utcák, járdák tisztántartásától az árkok karbantartásán át, az épület- és közműfenntartásig. (Az Életfa Egyesület az épületállomány védelmének egy sajátos, régi tufaházakkal összefüggő vonatkozására hívta fel a figyelmet: Ezen épületek jelentős része műemlék és a belvárosban található. Az épületek a talaj felől felvizesednek, mely műszaki, egészségügyi és esztétikai problémákat okoz, ezért vízhatás elleni szigetelésük jelentenén a hosszútávú megoldást. Jelenleg a lehulló vakolat időnkénti felújítására kerül sor.)

Az épített környezet kiterjedése a település története alatt sokat változott, jellemzőn és dinamikusán nőtt az utóbbi évtizedekben. (Lásd még 4. sz. mellékletet.)

Az épített környezetnek sajátos környezeti problémái vannak, kezdve a külterületekhez képest jelentős, koncentrált zaj és rezgésártalomtól a rosszabb levegőminőségen a forgalomig és a zöldfelületek korlátozott mivoltáig.

Mindezek az épületállomány és az épített örökség rezgések és levegőszennyezés általi károsodását eredményezhetik. A környezeti hatások a beépített területek növekedésével másutt is megjelennek, és környezetükre nézve is számos környezeti hatást generálnak. Ilyen például a burkolt felületek arányának növekedése, az így megnőtt elvezetendő vízmennyiség elhelyezésének igénye, a nem burkolt felületek kiterjedése és természetessége csökken.

Az épített környezet növekedésének alapvetően a növekvő lakosságszám, a belterületbe vonás, az ipari-kereskedelmi zónák kiterjedésnek növekedése az oka.

RENATUR 2005 BT.

*** Székhely: 2000 Szentendre, Frangepán u. 16. *** Tel.: +36 70 325 02 54 ***

*** E-mail: dukayigor@gmail.com *** Honlap: www.renatur.hu ***

Mindezekkel megjelent a zsúfoltság, a forgalom, a zaj, a rezgés, a légszennyezés, a gyomosodás, a stressz, mint az emberi jól-létet negatívan meghatározó tényezők.

Itt érdemes szót ejteni arról, hogy az ökoszisztéma szolgáltatások szempontjából az épített környezet holt terület, a másutt „megtermelt” „szolgáltatásokat” (pl. oxigéndús, hűvösebb, párásabb levegő az erdők felől) csupán felhasználja és kedvezőtlen hatásokat részben a településen kívülre exportálja (ld. szennyvíz- és csapadékvíz-kibocsátás, légszennyezés). Szélső esetben az épített környezet élehetlenné, vagy csak mesterséges módon élhetővé válik. Fontos, hogy ez ne következhesen be, melynek egyik módja a természet településbe integrálása, meglévő, természetközeli vagy parkosított zöldfelületek megőrzése, fejlesztése (ld. a következő, 7.7. sz. fejezetet).

A fényszennyezés témakörével ebben a fejezetben röviden foglalkozunk, hiszen a település épületeinek és útjainak kivilágítása a fény általi szennyezés jellemző forrása. A fényszennyezés hatással van az élő szervezetre, annak egészségi állapotára, valamint a vándorló élővilág tájékozódását is befolyásolja. Ezzel összefüggésben említést érdemel, hogy a város 2020-2024-es időszakra szóló Gazdasági Programja közvilágítási mesterterv készítését javasolja, mert elkészültéről nem rendelkezünk több információval. 2021-ben egy korszerűsítési projekt indult (ld. <https://egerhirek.hu/2021/12/16/dontottek-felujithatjak-eger-teljesk-kozvilagitasat/varos/egerhirek>).

A Kaptárkő Egyesülethez hasonlóan javasoljuk, hogy a fényszennyezés elleni fellépés, annak mérséklése, megelőzése legyen tervezési szempont, azzal együtt, hogy Eger területén a fény általi szennyezésről nem rendelkezünk adattal, információval, lakossági panasszal Ugyanakkor – akár pl. élővilágvédelme szempontból – a közvilágítás ilyen szempontú fejlesztése szükséges lehet. A témakör speciális, ugyanakkor általános jellege miatt szakértő bevonását, szakértő által meghatározandó lépések megvalósítását javasoljuk. A 2018. évi településképi rendelet 10. sz. függeléke szempontokat ad az ez irányú döntéshozatalhoz, tervezéshez.

7.7. Települési zöldfelületek

A település egészének, teljes közigazgatási területének zöldfelületeit általában vizsgálva, a 4. sz. mellékletben közölt archív térképek alapján, várható, hogy a zöldfelületek típusa, kiterjedése, sőt, helye is, jelentősen változott az utóbbi évszázadokban. Ez a lépték inkább már a területhasználatok témakörébe tartozik, hiszen települési zöldfelületeken jellemzően a belterületi zöldfelületek rendszerét értjük. Ugyanakkor azonban a kül- és belterületi zöldfelületeket ma már hálózatként is kell értelmezni, védeni, fejleszteni. Együtt alkotják a település és környéke zöld infrastruktúráját, mely számos ökoszisztéma szolgáltatásával segíti a város élhetőbbé tételét, így közegészségügyi szempontból is kiemelt tényezőként kell rájuk tekinteni.

A belterület zöldfelületei közé tartoznak a közterületi és intézményei parkok, valamint útmenti sávok és magánterületek gyepjei, cserjeágysái, fái, fasorai, facsoportjai, melyek természetsszerűleg nem egyenletes helyezkednek el egy település szövetében. A külterületi zöldfelületek elemei a gyepek, erdők, de bizonyos értelemben a kertek, gyümölcsösök, szőlők is, de bizonyos mértékben a szántók is. Ökoszisztéma szolgáltatásaik és természeti állapotuk nyilvánvalóan jelentősen eltér.

Ezzel összhangzóan az V. Nemzeti Környezetvédelmi Program az alábbiakat fogalmazza meg:

„A települések zöldfelületi hálózata vagy rendszere (települési zöldinfrastruktúra) magában foglalja a növényzettel fedett összes földfelszíni területet (pl. zöldterület, erdőterület, parkok és magánkertek) és a vonalas jellegű zöldfolyósókat (pl. fasorok, vízfolyásokat kísérő (zöld)folyósók), valamint a földfelszínhez nem kötődő növényzettel borított felületeket is (pl. homlokzati sövények, tetőkertek); a vízfelületekkel együtt (kék infrastruktúra) a település magasabb biológiai aktivitású felületeit alkotja. A települések által elfoglalt területeken belül a zöldterületek 4% körüli arányban vannak jelen. A települési zöldfelület nem egy elszigetelt része a településnek, hanem kapcsolódik a környező természeti rendszerekhez, pl. az országos ökológiai hálózatnak, az európai közösségi jelentőségű területekhez. (A Nemzeti Tájstratégia szerint minden településen a zöldfelületi rendszerre vonatkozó minőségi célkitűzéseket kell meghatározni.)”

RENATUR 2005 BT.

*** Székhely: 2000 Szentendre, Frangepán u. 16. *** Tel.: +36 70 325 02 54 ***

*** E-mail: dukayigor@gmail.com *** Honlap: www.renatur.hu ***

A zöldfelületek ökoszisztéma szolgáltatásai (árnyékolás, párasítás, nyári hőmérséklet csökkentése, szél erejének mérséklése, por megkötése, oxigéntermelés, esztétikum, relaxáció, rekreáció, turizmus, kiegyenlítettebb, egészségesebb, a hőség hatásait csökkentő településklíma) kiemelkedők, mely szolgáltatások különösen a klímaváltozáshoz való adaptáció és alkalmazkodás mentén válnak – szó szerint – érezhetően fontossá adott településen élők számára. (Az élővilág számára is értelemeszerűen ezek előnyös környezeti feltételek, de az élővilággal, a védett területekkel külön fejezetben foglalkozunk.)

A TKP I-ben közvetlenül nyolc intézkedés tárgya a települési zöldfelületi hálózat védelme, fejlesztése. Az imént leírt okokból a zöldfelületek jelentősége csak nőtt az utóbbi években.

A zöldfelületek fenntartása a lakosság, az önkormányzat, valamint állami és egyéb kezelő szervezetek feladata.

Települési zöldfelületi kataszter elkészültéről nem rendelkezünk információval, ugyanakkor minden településfejlesztési tevékenységet nagymértékben támogatná, ha fakataszter rendelkezésre állna. Messze nemcsak a zöldfelületi fejlesztéseken van a hangsúly, hiszen a zöldfelületek fejlesztése általában is környezeti, környezetegészségügyi előnyökkel jár, hanem a vízgazdálkodási, hulladékgazdálkodási, tájképi, építésügyi szakterületeken is van jelentősége. A fakataszter a települési zöldszerkezet-felmérés és potenciál alapja.

A település egyes zöldfelületi elemei helyi vagy országos védelem alatt állnak. Országos védettségű pl. a Bükk Nemzeti Park. Nemzetközi jelentőségűek a Natura 2000 területek. Helyi védelem alatt áll pl. belterületen az Érsekkert, számos fa.

A település egészét felölelő zöldfelület-fejlesztési projekt, ill. azt megalapozó koncepció nem készült, azonban településrészi tanulmányok készültek és részben meg is valósultak.

Mindenképpen javasoljuk egy olyan **zöldfelületfejlesztési terv** készítését, mely számba veszi a lehetőségeket, a korlátokat, továbbá, a település egyes részein minél nagyobb aktív zöldfelület-borítást és fejlesztést, fatelepítést javasol, esetleg konkrét helyszínekkel. Ennek igényét a TKP I. is megfogalmazta. A majdani fejlesztések lehetséges partnerei közé mindenképpen javasolt beemelni az érdekelt állami vagy önkormányzati szervezetek, kivitelezők körébe a társadalmi szervezeteket. Segítségükkel meghatározódhatnak a bevont területek, mely hatékonyságnövelés ma már kulcskérdés a klímaváltozáshoz való megfelelő sebességű adaptáció mentén.

Javasolt a belterületi faállomány legalább település részenkénti szakaszos felmérése, a tervszerű pótlás, az előregedő faállomány cseréje, a tájidegen fajok kiváltása, a fák balesetveszélyességének megelőzése érdekében, valamint az országos faültető akciókban történő részvétel.

Közismert, ezzel együtt külön említést érdemel, hogy egyes növényfajok pollenje allergiás reakciókat vált ki a rájuk érzékeny lakosok körében, ezért telepítésüket meg kell fontolni. A Heves Megyei Kormányhivatal Egri Járási Hivatal Népegészségügyi Osztály 9. sz. mellékletben megtekinthető levelében erre is felhívja a figyelmet és javasolja a következő internetes forrás használatát:

<https://efop180.antsz.hu/temak-konyezetegeszsegugy/allergenek-a-levegoben/allergenek-hogyan-valasszunk-kertunkbe-fakat-cserjeket.html>

A fenti oldalon 532 növényfaj és fajta kerül felsorolásra, melyeket az alábbi kategóriákba sorolták a szakértők:

0 - nem allergén; 1 - kismértékben allergén; 2 - mérsékelten allergén; 3 - erősen allergén; 4 - nagyon erősen allergén

A felsorolt fajok és fajták jelentős része nem (0), vagy kismértékben (1), vagy mérsékelten allergén (2). Mind a nemesített és díszfajok, mind a honos fajok között találunk nagyon erősen allergén-kategóriába (4) tartozó fajt, fajtát. A honos fajok közül ilyen pl. a nyír, a mogyoró, az enyves éger.

A települési klíma szabályozásában a fáknek kiemelkedő jelentőségük van, ahogy arra másutt is utaltunk, ezért a klímaváltozáshoz való alkalmazkodás terén a faültetés stratégiai kérdés is. A települési környezetben a fásítást számos tényező akadályozza, nehezíti. Pl. úrszelvények biztosítása, védőtávolságok, beláthatóság biztosítása, közbiztonsági vonatkozások, talajban vagy levegőben futó ellátórendszerek. Légvezetékek alá például csak alacsonyabb termetű fákat, cserjéket vagy nyírt koronájú fás szárúakat lehet telepíteni.

Itt emlékezünk meg arról, hogy több helyi vizsgálatra alapuló dokumentum alapján (pl. Sivák Zsuzsa 2008. évi tanulmánya, valamint egy 2018. évi belterületi TSZT-módosítás), hogy a zöldfelületek parkolási célra történő beáldozása kontraproduktív a város élhetősége szempontjából.

A város 2020. évi Klímastratégiája is szükségszerűen megemlíti a növényzettel fedett területek jelentőségét:

2.5 Klímaközpontú tematikus SWOT analízis

2.5.1 Természeti, táji és épített környezet, környezet- és katasztrófa védelem

Erősség	Gyengeség
<ul style="list-style-type: none"> Nincs nagyobb léptékű környezetszennyező ipar Magas a zöldfelületi és erdőszültségi arány Országos jelentőségű védett terület a várost északi irányból szegélyező Bükki Nemzeti Park, Bükkvidéki Geopark Több helyi jelentőségű védett természeti érték- és terület Erdők relatív magas aránya és közelsége 	<ul style="list-style-type: none"> A települési zöldfelületek kiterjedése alacsony Éghajlati viszonyaira egyre inkább jellemzőek a szélsőséges események Az erdőterületek egy része a klímaváltozásnak erősen kitétt A szárazabb, melegebb klímához alkalmazkodó mezőgazdasági eljárások terjedése lassú ütemben és kis arányban jellemző
Lehetőség	Veszély
<ul style="list-style-type: none"> A vízvisszatartást is lehetőség szerint szem előtt tartó települési csapadékvíz gazdálkodás megvalósítása A szárazabb, melegebb klímához alkalmazkodó mezőgazdasági eljárások, technológiák elterjedése Zöldfelületi rendszer további bővítése nagy kiterjedésen 	<ul style="list-style-type: none"> Domborzati adottságok következtében villámárvizekkel szemben kis mértékben érzékeny település A nagy intenzitású csapadékesemények gyakoriságának növekedése következtében nő a villámárvizek kialakulásának esélye A várost ivóvízzel ellátó vízbázis (ok) klímaérzékenysége: Nagyon érzékeny

39. ábra A város klímaérzékenysége rámutató SWOT-analízis a szakági stratégiában.

A külterületi erdők növelése érdekében javasolt az országos erdőtelepítési pályázatokon való részvétel. Fontos, hogy az erdők önregenerálódásával is láthatóan lehet számolni Eger területén is.

A parlagfű témakörével a levegőminőségről szóló fejezetben foglalkozunk. A parlagfű elleni védekezés minden földterülettel rendelkezőnek feladata. A parlagfű esetében is nagy a jelentősége az oki kezelésnek, a megelőzésnek, vagyis a talajbolygatások minimalizálását, a bolygatott felszínek mielőbbi helyreállítását (gyepesítését, cserjével, fával beültetését) kell népszerűsíteni. A kaszálás is visszaszoríthatja a fajt és allergén rokonait, de az életfeltételeinek megszüntetésére kellene törekedni, ahol lehet.

A zöldfelületek mentén említést kell tenni az azokon keletkező zöldhulladékról is. Ennek mennyiségéről és változásáról, valamint jelentőségéről a hulladékgazdálkodási fejezetben olvashatunk. A begyűjtött zöldhulladék aprítást követően komposztálásra, mulcsozásra használható fel (akár a közterületi favermek, cserjéagyak esetében is). A begyűjtéssel csökken az illegális szervesanyag kihelyezés, az eltüzeléssel járó füst és szaghatás, a levegőszennyezés. A nagyobb ágak, törzsek természetesen tüzelőként hasznosíthatók; mulcsozás céljára egyszerűbb is a vékonyabb anyag aprítása, kezelése. Ez a kérdéskör is láthatóan nagyon összetett, a hulladékgazdálkodástól, a klímaszabályozáson és energiagazdálkodáson át a levegő- és természetvédelemig számos kapcsolódással bír.

A 2018. évi településképi rendelet több melléklete említi és szabályozza a város zöldfelületeit. Ezek egy része a jogi (helyi és országos, ill. nemzetközi jelentőségű) védelem oldaláról vizsgálja a kérdést, más része a zöldfelületekre telepíthető és nem telepíthető, ill. inváziós növényfajok körét szabályozza. A 8. sz. függelék a telepíthető őshonos fajok közül az allergizáló fajok belterületi telepítését nem javasolja, csak külterületen teszi lehetővé az ültetésüket, melynek élőhelyrehabilitációs szempontból lehet (korlátozó) jelentősége.

7.8. A levegőminőség védelme

A levegőminőséget köztudottan befolyásolja adott terület klímája. Adott területre jellemző levegőminőségi állapotot

1. rontja a közlekedés és a fűtés károsanyag-emissziója, zöldhulladék égetése, az ipari létesítmények égéstermékai, a levegőben szálló pollentömeg, növényzet-mentes talajfelszínnek (pl. szántók, építkezések területei, utak mente, az ezeken megtelepedő allergén gyomok) kiporzása
2. javítja az átszellőzés, a növényzet por- és széndioxid-megkötő képessége, a vegetáció oxigéntermelése, hogy csak néhány példát említsünk.

Mind ezek, tehát, szoros összefüggésben vannak a mindenkori területhasználatokkal, azok változásával. A területhasználat, a közlekedés, az energetika, a közlekedés és számos levegőminőséggel összefüggő tényező más fejezetekben kerülnek tárgyalásra.

A vonatkozó jogszabály – 4/2002. (X.7. sz. KvVM r. – alapján Eger „kijelölt városként” külön levegőminőségi tervvel rendelkezik, melyet 2020-ban felülvizsgáltak. A dokumentum feltárja a légszennyezettség okait, helyzetelemzést tartalmaz, állapotjavításra tesz javaslatot. Továbbá, 5. sz. mellékletében felsorolja a témakörben releváns projekteket, melyek jelentősen átfednek az energetikai fejlesztésekkel. Fő megállapítása szerint „a jogszabályi besorolás alapján egyetlen komponens tekintetében sincs határérték túllépés”.

A szakági helyi rendelet – mely elkészítését a TKP I. előírta – 2012-ben felülvizsgálatra került.

A város életében fontos mérföldkő a HUNGAI RY elnevezésű projekt, mely a levegőminőség javítását szorgalmazza 8 régióban 10 településen. A projekt 2019. januárjától 2026. december végéig tart a Herman Ottó Intézet Nonprofit Kft koordinálásában.

Összesen 19 projektpartner vesz részt a HUNGAI RY-ban: Országos Meteorológiai Szolgálat (OMSZ), Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO), A Mindennapi Kultúráért Egyesület (AMKE), Miskolci Egyetem (MIE), 10 önkormányzat és szolgáltató vállalatok: Békéscsaba, Budapest, Debrecen, Eger, Kaposvár, Karcag, Miskolc, Pécs, Szolnok, Tatabánya. A projekt széleskörű célokat valósít meg, pl. azon két városban ahol eddig nem volt mérőállomás (Békéscsabán és Kaposváron), ott egy-egy állomást telepítettek.

Létrehoztak egy levegőtisztaság-védelmi tanácsadó ökomenedzser hálózatot is, melyek szakértői segítik a helyi fenntartható mobilitási tervek megvalósulását, a települési és lakossági pályázatok benyújtását. Népszerűsítik a környezetbarát közlekedési módokat, valamint pl. döntéstámogató rendszert hoznak létre.

A projekt fontos eleme a szemlélet- és tudatformálás is, melynek keretében pl. a másutt is említett, helytelen lakossági tüzelési gyakorlat megváltoztatása kiemelt cél. Szerepet kap a zöldfelületek fejlesztése, valamint a mezőgazdasági eredetű levegőszennyezés csökkentése jó gyakorlatokon és megfelelő technológiák bevezetésén keresztül.

A levegőminőséget számos tényező befolyásolja. Bár a levegőminőség leromlásának lehetnek természetes okai is, alapvetően azonban az ember okozta levegőszennyezés a jellemző és jelentős mértékű.

A levegőminőségi terv alapján ismert, hogy Egerben volt monitoringrendszer, mely adatai alapján a városban nincs határértéktúllépés. A terv a mérési pontokat felsorolja, a mért adatokkal, a jelentősebb kibocsátókkal együtt. Felhívja a figyelmet továbbá pl. a lakossági tüzelés okozta levegőszennyezésre.

A terv szerint egy, E2-jelű, monitoringállomás található Egerben, a Malomárok út 1. sz. alatt. Vizsgált komponensek a szálló por/szilárd összetevők (PM₁₀), a kén-dioxid (SO₂), a szén-monoxid (CO), a nitrogén-oxid (NO), a nitrogén-dioxid (NO₂), a talajközeli ózon (O₃), BTEX (benzol, toluol, etil-benzol, o-xilol, m-p-xilol), valamint a meteorológiai tényezők. Az állomás 2012 október 1-ig a Katona téren működött, azt követően helyezték át a szóban forgó helyszínre, mely a Balassa Bálint Általános Iskola épülete.

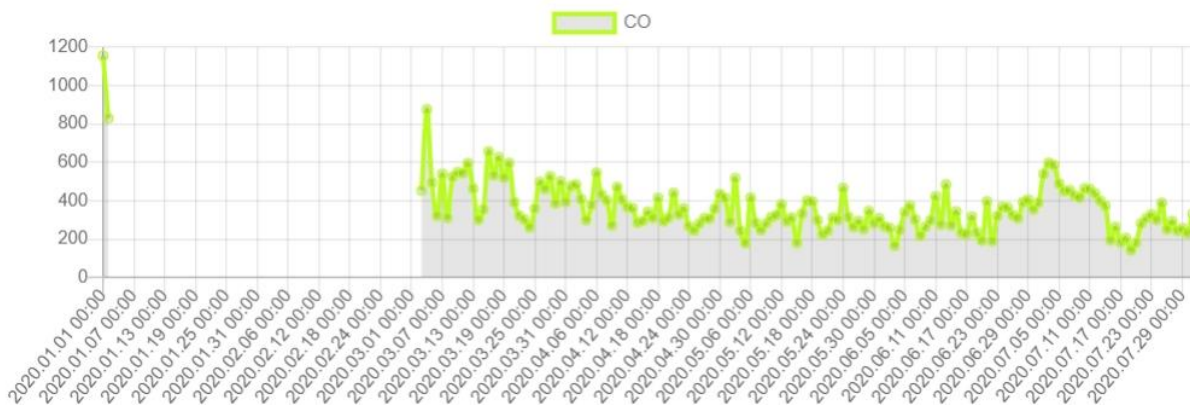
A korábbi mintavételi helyszíneken (Klapka György út 11., Pozsonyi u. 4-6., Széchenyi út) a mérés megszűnt. Jelenleg RIV-hálózati mérés csak a Homok úton történik, nitrogéndioxidra nézve. Az ott mért adatok alapján állították össze az alábbi táblázatot.

A minősítés a mért adatok alapján, sávosan történik; 5 levegőminőségi osztályt különítenek el. A vizsgált időszakban egy esetben megfelelő, egyebekben jellemzően jó, a terv készítése előtti két évben pedig kiváló volt a levegőminőség.

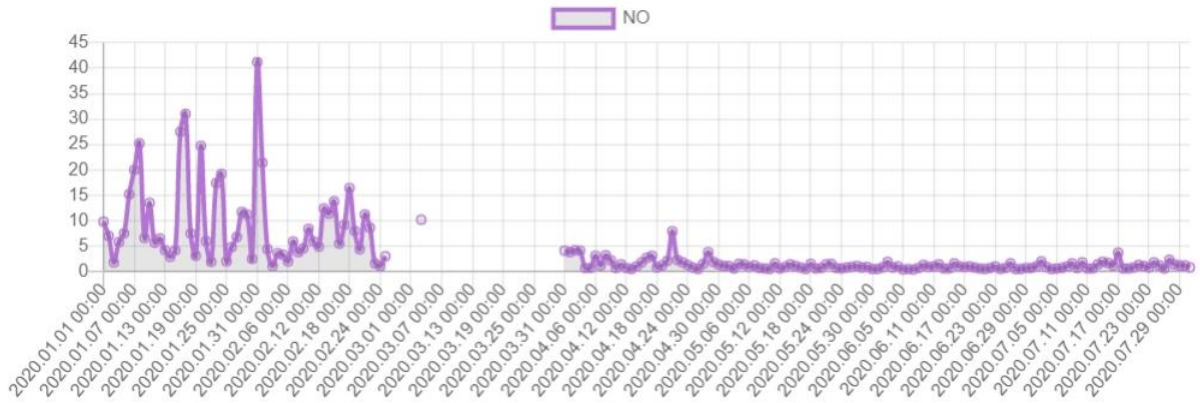
Év	Eger Légszennyezettségi indexe NO ₂
2019	kiváló (1)
2018	kiváló (1)
2017	jó (2)
2016	jó (2)
2015	jó (2)
2014	megfelelő (3)
2013	jó (2)
2012	jó (2)
2011	jó (2)
2010	jó (2)

40. ábra Eger NO₂-légszennyezettségi index szerinti minősítése (Forrás: Eger „kijelölt város... levegőminőségi terve)

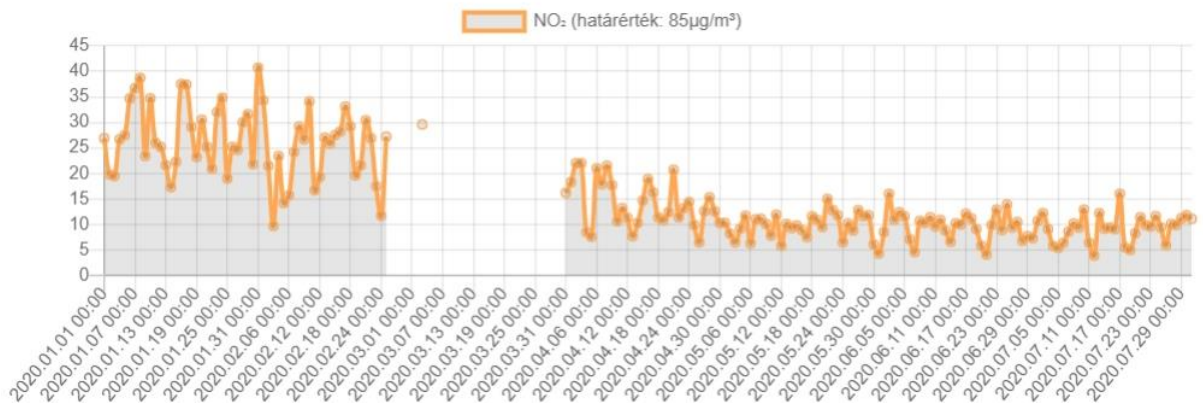
A terv elkészülte óta mért időszak adatainak online adatbázisa a következő internet-oldalon tekinthető meg: <https://legszenyezettség.met.hu/levegominoseg/meresi-adatok>. Az adatok tájékoztató jellegűek. Nem minden komponensre vonatkozóan van minden időszakra nézve adat, ill. nem mindegyik esetében adnak meg határértékeket. Az alábbi ábrásor készítéséhez egy mintaidőszak adatait kértük le a rendelkezésre álló adatbázisból (jelenleg csak egy 366 napnál rövidebb időszakra kérhető le adat.) 2020. december utáni adatok nem érhetők el.

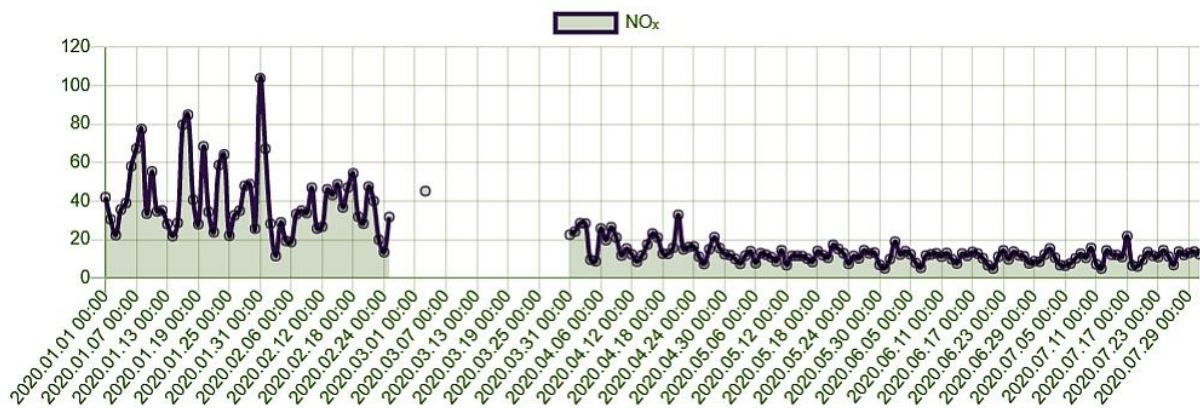
41. ábra Szén-monoxid koncentráció változása a vizsgált mintaidőszakban. A határérték 10.000 µg/m³

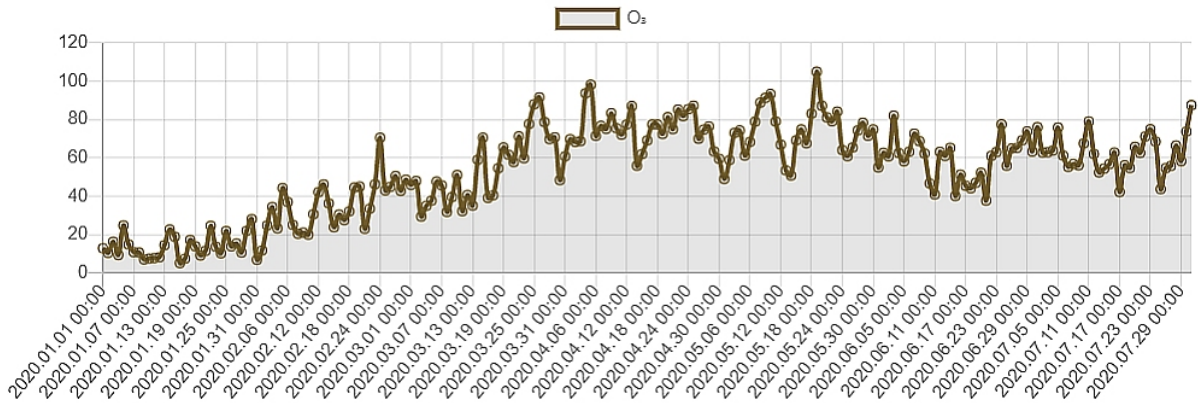
42. ábra Nitrogén-monoxid koncentráció változása a vizsgált mintaidőszakban. Határérték nincs megadva.

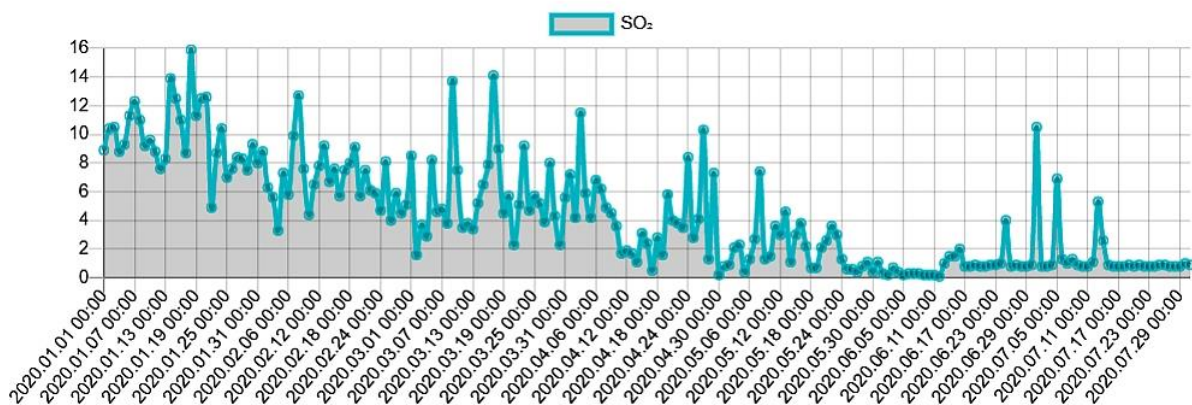
43. ábra Nitrogén-dioxid koncentráció változása a vizsgált mintaidőszakban.

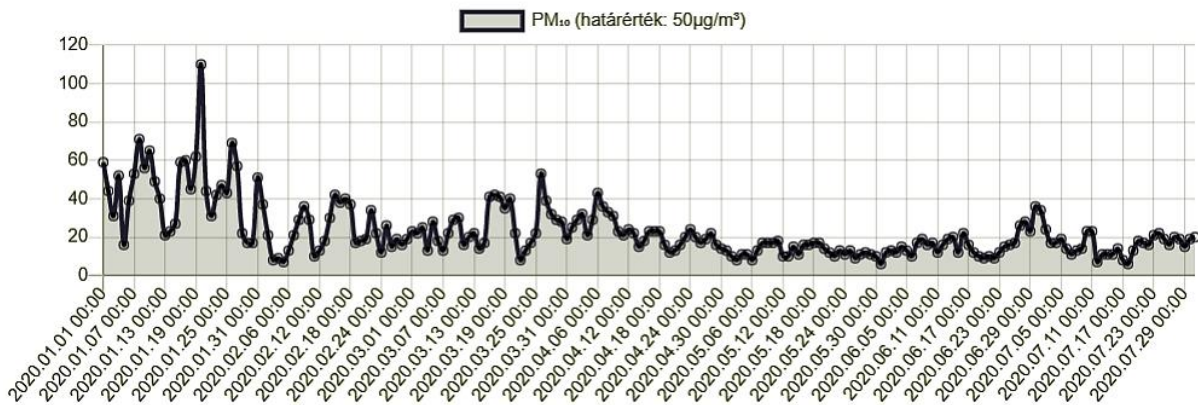
44. ábra Nitrogénoxidok koncentráció változása a vizsgált mintaidőszakban. Határérték nincs megadva.

45. ábra A talajközeli ózon koncentráció változása a vizsgált mintaidőszakban. Határérték nincs megadva.

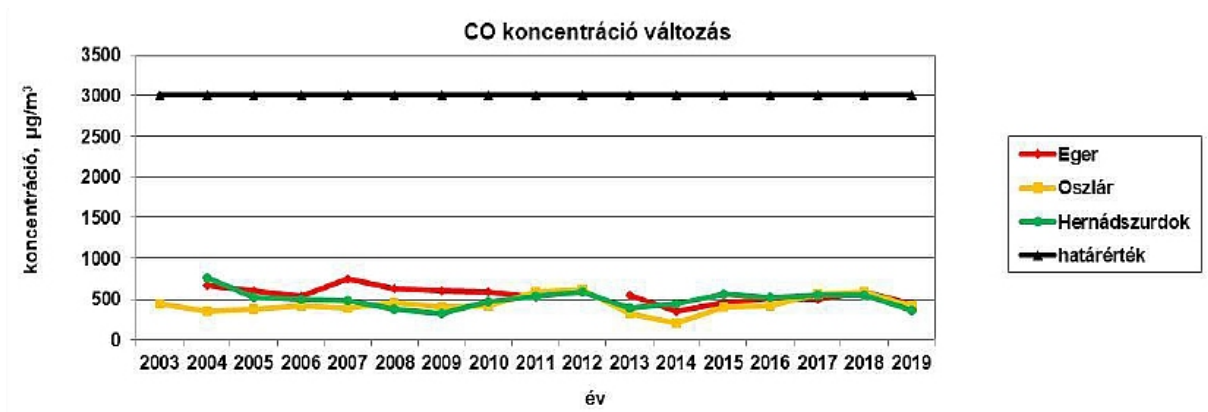

46. ábra A kén-dioxid koncentráció változása a vizsgált mintaidőszakban. Határérték 125 µg/m³.

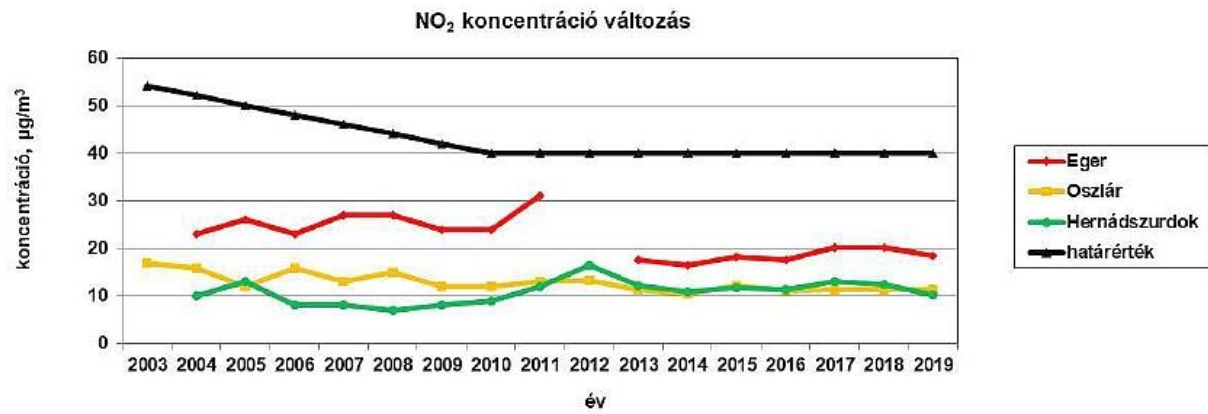

47. ábra A szálló por koncentráció változása a vizsgált mintaidőszakban.

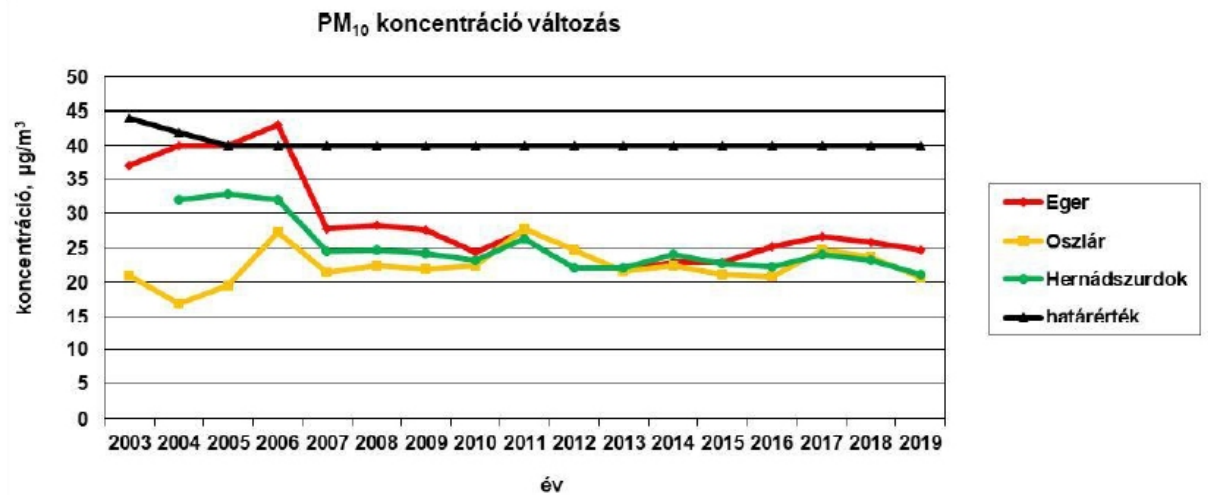
Az adatbázis időben limitált elérhetősége miatt a levegőminőségi terv hosszabb időszakra szóló ábrásozeit hívjuk segítségül Eger levegőminősége változásának bemutatásához.

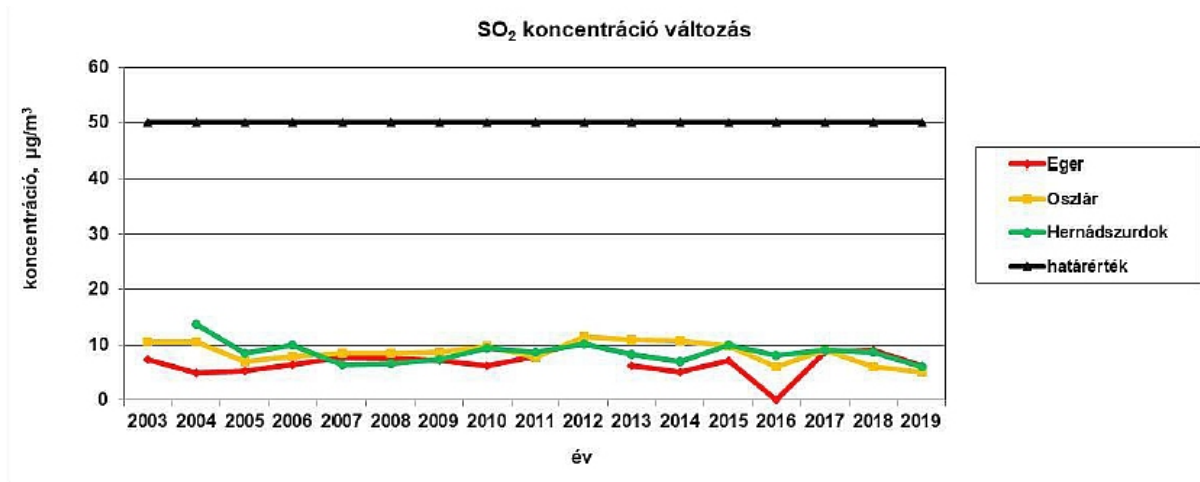
48. ábra A szén-monoxid koncentrációjának változása 2003. és 2019. között. (Forrás: „Levegőminőségvédelmi terv”.)

49. ábra A nitrogén-dioxid koncentrációjának változása 2003. és 2019. között. (Forrás: „Levegőminőségvédelmi terv”.)

50. ábra A szálló por koncentrációjának változása 2003. és 2019. között. (Forrás: „Levegőminőségvédelmi terv”.)

51. ábra A kén-dioxid koncentrációjának változása 2003. és 2019. között. (Forrás: „Levegőminőségvédelmi terv”.)

A fenti adatok alapján a szálló por tekintetében volt határérték túllépés. Minden komponens koncentrációjának csökkentése javasolt a szükséges szakértők bevonásával és gyakorlati lépések megtételével.

A szállópor mérése kiemelten fontos feladat, egyúttal EU-s kötelezettség is. A szállópor mérésére Citizen Science-hálózat szerveződik (ld. még 10. sz. melléklet), mely eredményeinek figyelembe vétele, tevékenységének támogatása nagyban hozzájárulhat az emisszió tendenciáinak megismeréséhez és az okok csökkentéséhez.

Amíg a csökkentési intézkedések meg nem valósulnak, de a határérték-túllépéssel érintett településrészekben és időszakokban mindenképpen javasolt alapvető védekezési megoldásokat célszerű alkalmazni. (Ezekre a Kaptárkő Egyesület konkrét javaslatokat tesz a 10. sz. mellékletben.)

A város levegő minőségére nézve további, naponta frissülő online adatbázisokból is tájékozódhatunk, amint azt az alábbi ábra is mutatja.

Konkrét levegőminőségi adatok az OKIR LAIR-ban érhetők el az alábbi anyagokra vonatkozóan, 2014. és 2020. közötti időszakra nézve. Az Országos Környezetvédelmi Információs Rendszer (OKIR) Levegőtisztaság-védelmi Információs Rendszermodulja (LAIR) a levegőtisztaság-védelmi adatszolgáltatási kötelezettségekből származó adatok nyilvántartására szolgál. (Az adatszolgáltatásra kötelezettek körét és az adatszolgáltatás tartalmi követelményeit a levegő védelméről szóló 306/2010.(XII.23.) Korm. rendelet írja elő.)

Az adatbázisban az adatközlésre jogszabály által kötelezett telephelyek adatai szerepelnek, így a város egészére és a különböző szennyezőforrásokra nézve nem kapunk átfogó információt, de az egyes szennyezőforrások kibocsátási adatai elérhetők. A vizsgált paraméterek közé tartozik, pl. a klímaváltozással való összefüggése miatt legismertebb komponens, a széndioxid is, de eseti adat van a szén-monoxidra, a kén-dioxidra, a nitrogénoxidokra és számos más anyagra nézve is.

A széndioxid esetében szót kell ejteni a „karbon-semlegesítésről” és -csökkentésről, mely utóbbival összefüggésben számos energetikai projekt valósult meg a településen.

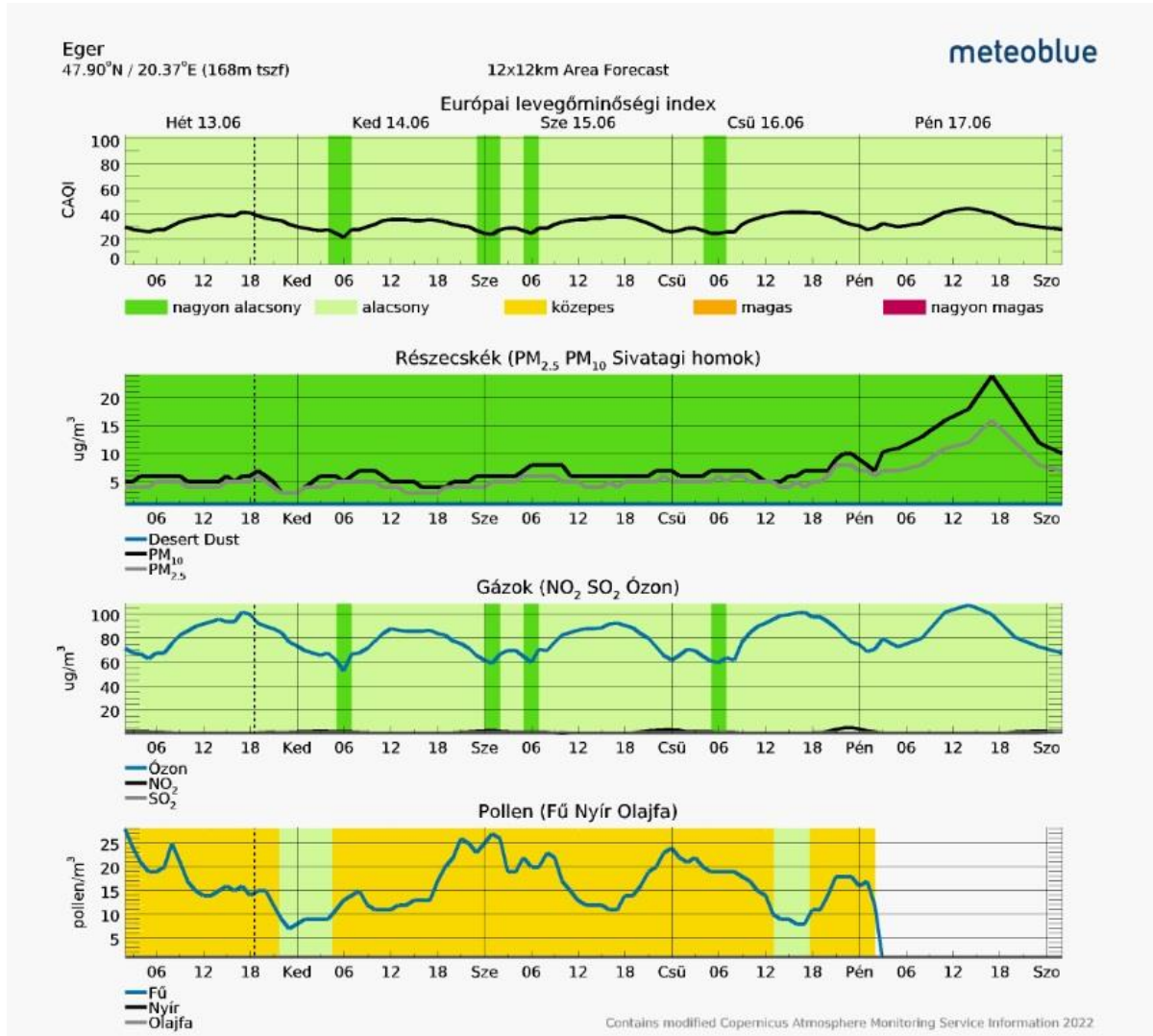
A karbon-ellentételezés egyik lehetséges és legközismertebb lehetséges módja az erdőtelepítés. A gyepes is kiemelkedő megkötő-képességgel rendelkezik, ahogy a tengeri ökoszisztémák és vizes élőhelyek is. Világszerte és hazánkban is egyre nő az erdősített területek kiterjedése, de meg kell jegyezni, hogy nem mindenhol és mindenáron az erdősítés jelenti a megoldást. Pl. természetvédelmi szempontból értékes gyepes esetében nyilvánvalóan káros, másutt a termőhelyi adottságok lehetnek kedvezőtlenek zárt, nagy lombtömegű erdők kialakulására. Sajnos arra is van példa, hogy már évtizedek óta önerdősülő területeket jelölnek ki mesterséges erdősítések céljára, mely erdősítés teljes talajelőkészítéssel, mélyszántással, rácshálóba való ültetéssel valósulna meg, „természetesen” a már meglévő fás-cserjés élőhely leirtását követően. Tekintettel arra, hogy a klímacélokot az „örökerdő”, a tartamosan megmaradó, nem üzemtervezett erdő képes kielégíteni hosszútávon, nem indokolt az üzemi

RENATUR 2005 BT.

*** Székhely: 2000 Szentendre, Frangepán u. 16. *** Tel.: +36 70 325 02 54 ***

*** E-mail: dukayigor@gmail.com *** Honlap: www.renatur.hu ***

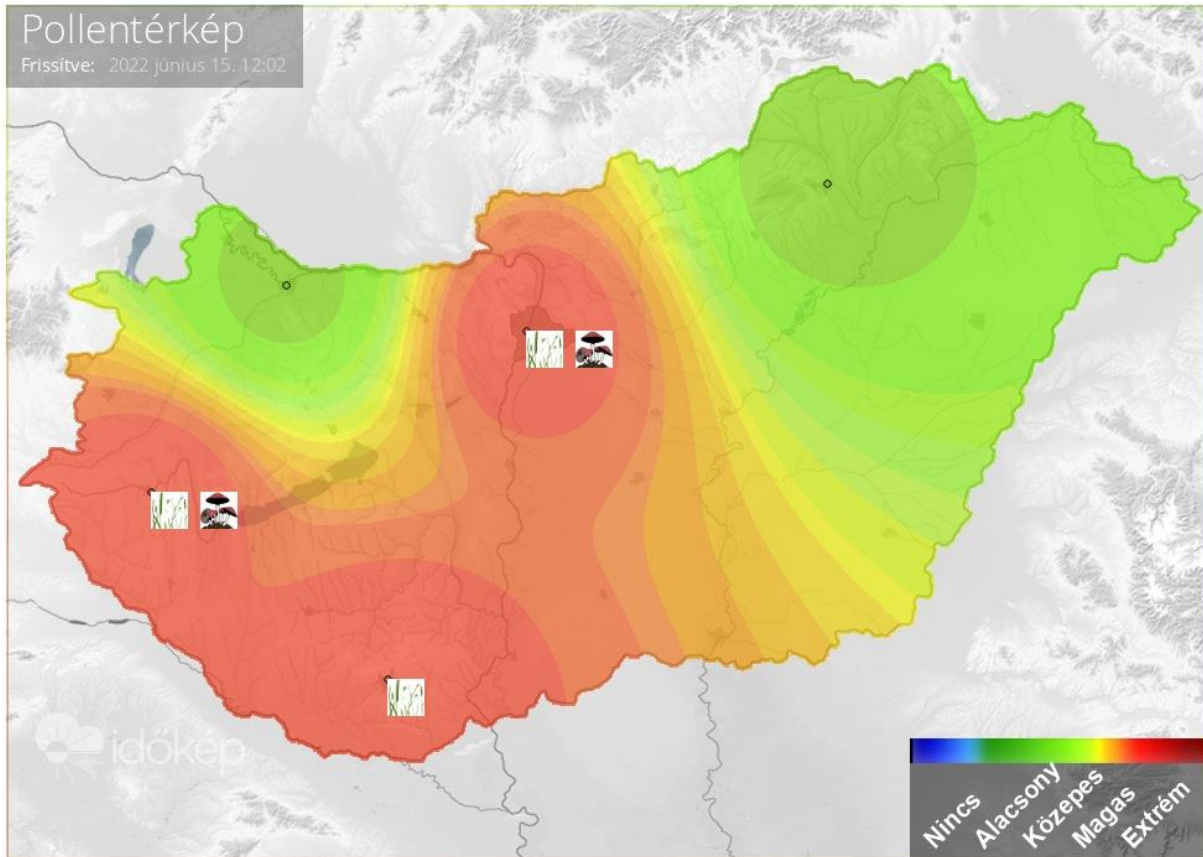
jellegű telepítés és fenntartás sem, sőt, a legköltséghatékonyabb az önerdősülő területek védelme, segítése, hálózatuk bővítése, illetve a természetes erdei élőhelyek természetkímélő módon történő létrehozása. (Többek között a WWF Magyarország kezdeményezésére folyik természetközeli erdők telepítésével történő kibocsátás-kompenzáció.)

52. ábra Aktuális egri levegőtisztasági adatok példája. (Forrás: https://www.meteoblue.com/hu/id%C5%91j%C3%A1r%C3%A1s/outdoorsports/airquality/eger_magyarorsz%C3%A1g_721239)

Környezetegészségügyi, levegőtisztaságvédelmi szempontból az allergén pollent szóró növényfajok szerepéről is szót kell ejteni. E fajok között legismertebb a parlagfű, mely egri elterjedésére és az allergiás esetek számára, lokalizációjára nézve átfogó adatbázissal nem rendelkezünk. A pollenszórás intenzitására vonatkozóan több internetes forrásból is lehet akár napi frissítési adatokhoz jutni, ezek egyike alapján adjuk közre az alábbi ábrát.

Közismert, hogy nem csak a parlagfű, hanem más növényfajok pollenje is kiválthat allergiás reakciót (sok más anyaggal együtt). Az alábbi második ábrán néhány növény pollenszórásának alapján összeállított pollen-naptárt közlünk. Ebből látható pl. az is, hogy a parlagfű, mint jelentős allergén, csak augusztustól válik veszélyessé, addig az ellene való védekezésre hosszú időszak áll rendelkezésre az év során (pl. többszöri kaszálás, illetve fenntartható megoldásként a bolygatott területek tereprendezése, ideértve a zárt gyepetkaró mielőbbi kialakítását).

53. ábra Napi frissítésű, országos léptékű pollentérkép, mely alapján az adott napon Eger környékén a pollenkoncentráció alacsony volt. (Forrás: www.idokep.hu)

54. ábra A különböző allergizáló növényfajok (pontosabban fajok és a fajszintnél magasabb taxonok) pollenszórásának éves periódusa, „pollennaptár”. (Forrás: sussfelnap.hu)

A parlagfűvel kapcsolatban érdemes kitérni arra, hogy e fajt alkalmasszerűen összetévesztik más, hasonló élőhelyi igényű, szintén allergizáló, gyakori fajjal, például a fekete és a fehér ürömmel, libatopokkal. Ez összességében azért nem probléma, hiszen allergizáló fajokat szorít vissza az elrendelt kaszálás, vagy a

RENATUR 2005 BT.

*** Székhely: 2000 Szentendre, Frangepán u. 16. *** Tel.: +36 70 325 02 54 ***

*** E-mail: dukayigor@gmail.com *** Honlap: www.renatur.hu ***

bírságolás, szankcionálás. A probléma tárgyát az képezi, hogy a pusztán „gazos” – kaszálatlan, nem öt cm hosszúra kaszált, nyírt – terület nem jelenti azt, hogy ott allergén fajok jelen vannak. Egyfelől az ilyen gyepekben ritka, védett fajok is előfordulhatnak, más felől ma már felismerték, hogy a túlzott kaszálassal a talaj kiszárad, egyes fajok eltűnnek. Ezzel szemben a virágos fajokban gazdag gyepek szemre is kellemesebb látványt nyújtanak, mint a kiégett, rövidre vágott gyepek. Ez utóbbi gondolat mentén ma már egyre terjed a közterületek, illetve útmentisávokban a gyepek magasan történő meghagyása, ritkább kaszálása, illetve egyes parkokat eleve így terveznek.

Az ilyen „vadvirágos rét”, „méhlegelő”-jellegű gyepek kialakításához szükséges, hogy a korábban leírt gyomosító, allergizáló fajok ne legyenek jelen, vagy csak kis mennyiségben, illetve az ötlet a településen fel legyen vezetve a lakosság számára.

Ugyancsak a parlagfű és a hasonló fajok kapcsán fontos az élőhelyi igény említése, mert ezek a fajok olyan talajon jelennek meg és szaporodnak el, mely bolygatott. Ilyenek az éppen felhagyott vagy pihentetett szántók (vö. „parlag”!), az utak menti parkolással, kihajtással roncsolt talajú útpadkák, azok menti gypsávok, építkezések, beruházások taposott és/vagy többször áthalmazott talajdepóniái. E fajok az árnyékolást nem bírják, a beálló gyeppetegációból kiszorulnak. Irtásuk gyakori módja a rendszeres kaszálás lenne, de rendszeresség nem mindig teljesül, másfelől a kaszálás nem egyszer felsérti a talajt, ami további jó feltételeket biztosít e fajoknak. Ugyanezen okból a növények gyökeres kitépkedése is a fajnak kedvező élőhelyi feltételeket teremt meg újra és újra, a talaj bolygatásával.

Továbbá: Amint fent már említettük, sok más növényfaj is allergizál (lásd még a környezetegészségügyi fejezetben leírtakat is). Egyes fajok esetében a faj pollenjének szerepe nem egyértelmű (pl. nyarak, melyek esetében valószínűbb, hogy a bele azonos időben valóban pollent szóró fűfélék az allergiás reakciók kiváltó okai). Az irtás-központú megoldásnak távlatokban az lehet kimenete, hogy számos növényfajt ki fognak irtani települési környezetből, anélkül, hogy az okokat kezelnék (pl. bolygatások megszüntetése, allergiára hajlamosító életforma megváltoztatása).

Az allergia témakörét árnyalja továbbá, hogy egyes vélemények szerint az allergia kialakulása más tényezőkön is múlik, így részben egyéni érzékenység és a táplálkozás is a háttérben van.)

A növények pollenje mellett hasonlóan láthatatlan, levegőben terjedő, de akár rákot is okozó veszélyforrás a különböző eredetű, finom szemcseméretű por. A gépjárműközlekedés és a fűtés okozta káros anyag kibocsátás kockázatának kimutatására, pl. Budakalászon végeztek a közelmúltban részletes, hosszabb időszakra kiterjedő lebegő por-vizsgálatot, mely során kiderült, hogy mely településrészekben miért van akár többször koncentrációban is jelen rákkeltő anyag.

Levegőminőségi problémák egy sajátos formája az avarégetés, mely országos léptékben 2021. január elsejétől tilos.

Egyéb lakossági légszennyező hatásokról, mint pl. fűtésből fakadó szennyezés, különös tekintettel az arra nem alkalmas, sőt egészséget károsító anyagokat tartalmazó anyagok égetésére, ld. pl. bútorlap, nincs egyéb információnk, mint a fent idézet szakértői jelentés (valamint a módszer sajnos általánosan elterjedt volta).

A területhasználatok jellemzői mentén szintén szót érdemel, hogy Eger erdősültsége jelentős, de ez nyilvánvalóan ne tudja kompenzálni önmagában a kedvezőtlen hatásokat, sem jellegéből, sem helyéből fakadóan. A beépített területek kiterjedése is jelentős, a nagy forgalmú utak a kül- és belterületet egyaránt érintik.

A település levegőminőségvédelemmel és –javítással kapcsolatos tevékenységét integráltan, pl. a komplexen tekintett klímavédelemmel, az energiahatékonysággal és a környezetbarát közlekedés-fejlesztéssel összhangban javasolt továbbiakban is megvalósítani.

7.9. Klímavédelem

A 2010-ben készült TKP I-ben, közvetlenül a klímavédelemmel kapcsolatban nem fogalmaztak meg intézkedéseket. A levegőminőséggel és az energiahatékonysággal, a közlekedéssel, a felszíni vizek és zöldfelületek kezelésével, valamint a környezetbiztonsággal összefüggésben, közvetve, klímavédelemmel kapcsolatba hozható célok szerepelnek a TKP I-ben.

RENATUR 2005 BT.

*** Székhely: 2000 Szentendre, Frangepán u. 16. *** Tel.: +36 70 325 02 54 ***

*** E-mail: dukayigor@gmail.com *** Honlap: www.renatur.hu ***

A témakör szerepeltetésének hiánya vélhetően arra vezethető vissza, hogy 12 évvel ezelőtt - bár a klímaváltozás szakmai körökben évtizedek óta vezető téma – nem volt nyilvánvaló sem jellegében, sem hatásrendszerében a mindennapi életben. Mostanra azonban már mindannyian rendelkezünk saját tapasztalatokkal is. Például a telek rendre elmaradnak, mely szubjektíven is megítélhető, de konkrét adatsorok is alátámasztják: Alacsony a havas és a fagyos napok száma, a hőségnapok száma nő, az éves csapadékösszeg nőtt, de a száraz periódusok hossza is nőtt, egy-egy csapadékesemény alkalmával szélsőséges mennyiségek hullanak alá. Mindezen változások hatással vannak az emberi egészségre, az emberi élet és az infrastruktúrák biztonságára, az élőhelyekre Eger területén is.

A korábbi struccpolitikát ma már felváltotta a klímápolitika, amit 2020. tavaszától kissé háttérbe szorított a koronavírus megjelenése, de időközben ismét és joggal erősödik a megoldást követelők hangja.

A klímaváltozás témaköre nagyon összetett. Ahogy korábban is jeleztük, azt nem azonosítjuk a levegőtisztasággal, még akkor sem, ha a klímaváltozás egyik, arányaiban legfontosabbnak tűnő oka a légkör összetételének antropogén megváltozása. Eger városa az energiahatékonyság, a széndioxid-emisszió csökkentése mentén jelentős beruházásokat tett az utóbbi években, azonban a klímaváltozáshoz való alkalmazkodás mentén más jellegű intézkedések megtétele is szükséges, mint minden más településen is. Ezzel összefüggésben érdemes említést, hogy a klíma változása természetes folyamat, számos tényező kölcsönhatásának következménye, de a különböző emberi tevékenységek hatása igen jelentőssé vált:

A Föld klímáját befolyásolják a Föld bolygó sajátosságai, helye, viszonyai a Naprendszerben. Olyannyira így van ez, hogy a Föld történetében egészen szélsőséges klimatikus állapotokkal is találkozhatunk a talán nem is egész bolygóra kiterjedő száraz sivatagtól a teljesen hó- és jég borította „jégbolygóig”. A legutóbbi jégkorszak is csak 10.000 éve ért véget, és jól ismert a „kis jégkorszak” az 1400-as évektől az 1800-as évek végéig, mely már igencsak emberi történelmi léptékű folyamat volt. Az ember megjelenése óta részben dokumentált, részben szakemberek által visszakovethető módon, a mindenkor klímának és változásának következményei voltak. Pl. aszály okozta éhínségek és népmozgások.

A klíma változásának természetes okai mellé az utóbbi évszázadokban markánsan felsorakoztak az antropogén okok, így pl. a légköri széndioxid-mennyiség növekedése (bár jól tudjuk, hogy más komponensek sokkal erősebb üvegházgázok). Nem mellőzhető a klímát egyenletesebbé tevő vizek és a vegetáció „kiűzése” a tájból sem (ld. pl. erdőirtás, vizes élőhelyek lecsapolása, árterületek felszámolása, folyók és patakok szabályozása a vízvezetés és a talajvíz-süllyesztés érdekében). Elég itt a nyári vízmelletti és erdőben történő nyaralás elviselhető voltára gondolni, a városban töltött nyár helyett, valamint a szántóföldek, az erdőirtás, a gyepfeltörés, a lecsapolás, a folyószabályozás, a beépítések, burkolások nagy arányára gondolni. (Ezzel összefüggésben Eger esetében is érdemes ismét megtekinteni a tájtörténeti, tájhasználat változását bemutató fejezetet és mellékletet, valamint annak folytatásaként mérlegelni a jelenlegi tendenciákat.)

Az említett beavatkozások eredményeképpen a légkört hűtő víz eltűnik a talajból, folyók, tavak, mocsarak medréből, ártereiből, lefolyástalan mélyedésekből, erdők, gyepek, városi zöldfelületek híján a vegetációból. Míg ezeket racionálisan mindig meg tudjuk magyarázni, pl. élelmiszer- és árvízi biztonság címszóval, addig a vízmeztartó megoldások, zöldfelületek megfelelő mértékű növelése felesleges, érthetetlen és kivitelezhetetlen passzióként került feltüntetésre – egészen a közelmúltig. Hazai jó hír, hogy jelentős állami források is elérhetők azok számára, akik erdőt telepítenének. Továbbá hatalmas EU-s források állnak 2021. elejétől rendelkezésre az ún. települési kék és zöld infrastruktúra fejlesztésére. Ezen felül például, 2019-ben és 2020-ban, öt településen valósult meg vízmeztartó, lefolyáslassító beavatkozások a Belügyminisztérium, a WWF Magyarország és önkormányzatok partnerségében. Maga a Víz Keretirányelv és az Árvízi Irányelv ökológiai céljai is valójában – a világméretűvé nőtt biodiverzitás-csökkenés kompenzálása mellett – egy olyan új vízgazdálkodási irányt fogalmaz meg, mely nem csak természetközeli, társadalmi és környezeti szempontból valóban fenntartható, hanem teret biztosít az egyre gyakoribbá váló villámárvizek számára, ezzel a kockázatukat csökkenti.

RENATUR 2005 BT.

*** Székhely: 2000 Szentendre, Frangepán u. 16. *** Tel.: +36 70 325 02 54 ***

*** E-mail: dukayigor@gmail.com *** Honlap: www.renatur.hu ***

A klímaváltozás kedvezőtlen hatásainak csökkentését számos más, jobban értett megoldással szoktuk előmozdítani, pl. fosszilis energiahordozók csökkentésével, alternatív energiaforrások igénybevételével, az energiaigény csökkentésével, melyek az egyes ember szintjén jelentheti a napelemek, napkollektorok használatát, az autóhasználat mérséklését, elektromos autót, busz használatát, a gyalogos és kerékpáros közlekedést. Ezek a megoldások az egyén szintjén gyakran költségesek és kényelmetlenek; a tendenciák sem ebben az irányban haladnak. Például, megnőtt a kereslet a nagyméretű, egyúttal nagyfogyasztású autók iránt; mindeközben még nem általánosan megfizethetők az elektromos autók (bár azok előállításuk és az elektromos áram előállítása is anyag- és energia-igényes, sőt!); nő a lakóépületek mérete; a munkahely és lakhely távolsága gyakran nem hidalható át tömegközlekedéssel, csak autóval; az olcsó repülőjáratok már szinte mindenkinek elérhetők.

A TKP II-ben az egri klímavédelmi stratégia várható felülvizsgálatakor a komplex szemlélet további kibontakoztatását javasoljuk, valamint a különböző, de kapcsolódó szakági tervek integrációját, melyet pl. az Integrált Települési Vízgazdálkodási Terv is segít. A klímaváltozáshoz kapcsolódó szakterületek, elsősorban: zöldfelület- és vízgazdálkodás, rendkívüli veszélyelhárítás, környezetbiztonság.

7.10. Környezetbiztonság, veszély-elhárítás

Mint ez előző fejezetben utaltunk rá, a klímaváltozásnak vannak közvetett és közvetlen, veszélyeket hordozó következményei (pl. villámárvizek, viharok okozta épület- és személyi károk). A klímaváltozástól függetlenül is fennállnak kockázatok (ld. víz- és levegőszennyezés, vagy közlekedési balesetek mentén fellépő kémiai kockázat), melyek egy részének jelentőségét és lehetőségét a klímaváltozás felerősítheti.

A témakör számos környezetvédelmi vonatkozással bír, kapcsolódik többek között például a környezetegészségügyhöz is, de a területhasználathoz, a közlekedéshez, a földtani és vízrajzi viszonyokhoz is.

A TKP I. tervezői települési környezetbiztonsági koncepció készítését javasolták, valamint az időközben bekövetkező helyzetek kezelését és azokból szerzett tapasztalatok levonását. Előbbi cél több, jogszabály által előírt szakági dokumentum készítésével megvalósult. A rendkívüli helyzetek kezelésével kapcsolatos teendőit a város jellemzően ellátta. Ilyen tevékenység volt pl. az illegális hulladéklerakók által potenciálisan okozott talaj-, talajvíz- és felszíni víz-szennyezések csökkentése, megakadályozása a lerakók felszámolásával, a megelőzés lehetőségeinek kutatásával.

Az Eger-patakot sok esetben rendszeresen érő szennyezések felszámolása azonban várat magára. Alkalmasszerűen megvalósul a patakon levonuló árvizek továbbvezetését segítő mederkotrás, rendszeres az úrszelvény növénymentesítését szolgáló kaszálás. Meg kell azonban jegyezni, hogy ez a gyakorlat ellentétes a Víz Keretirányelv ökológiai céljaival, hiszen a meglévő, szennyezések után megmaradó, valahogy regenerálódó élővilágot rendre elpusztítja, tartós fennmaradásukat nem biztosítja. Összességében élővilágvédelmi szempontból kockázatot jelent, emberi szempontból pedig az árvízvédelem kérdését ugyan kezeli, de annak oltárán minden mást beáldoz (pl. városlakó ember számára természetszerű, élőlényekben gazdagabb patakpart biztosítása, magasabb diverzitású és több szintű vegetáció humánegészségügyi és klímavédelmi előnyei), ideértve a gyakoribbá váló, valóban nagy vízhozamok kezelésének megoldását is. E bevett gyakorlat országos, és több évszázados múltra tekint vissza, de éppen ezért szükséges az új szellemű, integrált vízgazdálkodás megvalósítása, mely a „szürke” megoldások helyett kék és zöld infrastruktúra-megoldásokat alkalmaz.

A TKP II-ben továbbra is fontosnak tartjuk, hogy a természeti katasztrófák és műszaki balesetek mentén alakuló havária-helyzeteket, valamint a védekezés és megelőzés lehetőségeinek feltárják. Látni kell azonban, hogy a kockázatok sok más szakágat érintve, számos más szakterületen intézkedve, részben vagy egészben orvosolhatók. A legfontosabb az, hogy a különböző szakterületek egymás előnyeit ne kockáztassák, hanem erősítsék.

A TKP II-ben ezért, a rendelkezésre álló, szükségszerűen időről időre felülvizsgálendő települési környezetbiztonsággal kapcsolatos tervek, stratégiák, koncepciók integrált szemléletű felülvizsgálatát

javasoljuk, mely a különböző szakági intézkedéseket összefogja, a jó, szinergikus gyakorlatokat feltárja, megfogalmazza, a korábban és az alábbiakban leírtak figyelembevételével. (Az említett dokumentumokba nem kaptunk betekintést, a bennük lévő nyilvánosan nem kezelhető információk, adatok miatt. Sem ezek, sem más szakági koncepciók felülvizsgálata nem volt, nem lehetett a környezetvédelmi program felülvizsgálatának célja, azt azonban a majdani hibalehetőségek kizárása érdekében szorgalmaznunk kell, hogy a tervek közötti összhangot, a lehetőség szerinti együtt-tervezést a város tűzze ki célul az imént elmondottak alapján.)

A rendelkezésre álló információk alapján az egri vízbázisok nem veszélyeztetettek. Az ivóvíz-szállító rendszer műszaki állapota rossz, mely jelentős környezetegészségügyi kockázatot, de vízhiányt is hordozhat, extrém helyzetben. Hasonló igaz a szennyvíz-gyűjtő rendszerre is, hogy meghibásodása környezetegészségügyi veszélyhelyzethez vezethet.

A közműháló nem teljes. A szennyvízgyűjtő hálózatra rá nem kötött, tengelyen történő szükség szerinti szennyvízszállítás nem igénylő ingatlanok potenciális szennyezőforrásnak tekinthetők.

A közúti balesetek során környezetbe kerülő szennyezőanyagok révén is károsodhatnak a felszíni és felszíni vizek, a talaj, az élővilág, de ez a hatás vélhetően lokális és alkalmi jellegű. Hasonló a helyzet az esetleges lokális szennyvíz-kiöntésekre nézve is. A jelenségnek több oka lehet, melyek egyike maga a lakosság, hiszen a rendszerbe bocsátott, oda nem való, dugulást okozó, szivattyú működését korlátozó anyagokkal a rendszer működését jelentősen akadályozhatja.

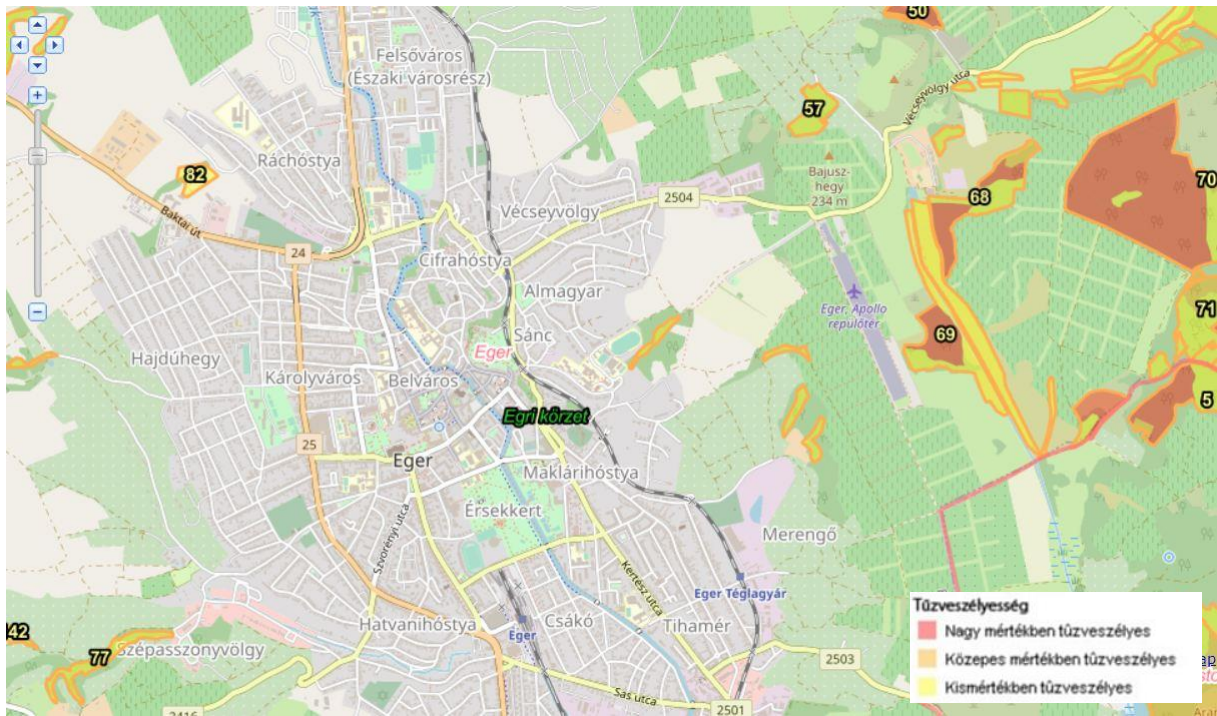
A közúti eredetű levegőszennyezés állandó környezetegészségügyi veszélyforrás.

A természeti katasztrófák közé tartoznak az árvizek, a belvíz, a tűz, a földrengés, a vihar és a szárazság hatásai. Eger az Eger-patak völgyében jött létre. A vízfolyást az árvízi biztonság érdekében már évszázadokkal ezelőtt rendezték, ezzel az esetleges magas talajvízű, belvizes helyzeteket is csökkentették. A patak kezelésére feljebb kitértünk. Az Eger-patakba torkolló kisebb vízfolyások mentén tudomásunk szerint nem áll fenn kiöntésveszély.

A nagyfokú burkoltságból, beépítettségéből, valamint a sajátos domborzati helyzetből adódó esetleges elöntések a csapadékvíz elégtelen kapacitásából és az esetleges fenntartás hiányából, szelvény-szűkülésekből is eredhetnek, melyet települési környezetben nehéz kezelni. Az utóbbi időben, azonban, külföldi példák alapján, jelentősen terjed hazánkban is a „szivacs város”-szemlélet, egyre több „esőkert” létesül. Az ilyen és hasonló kék és zöldinfrastruktúra-megoldásoknak ma már igen nagy magyar nyelvű szakirodalma is van. Ezen megoldásokkal városi környezetben is lehet csökkenteni a szupercellák okozta elöntéseket, és általában segíteni lehet a csapadékkezelés kérdéskörét.

A település egyes területeinek tűz által veszélyeztetettségéről némi információval szolgál az - <https://erdoterkep.nebih.gov.hu/> oldalon elérhető – „Erdőtérkép”. Belterületi, belterületszéli tűzveszélyes erdő nincs, csak attól távolabb fordul elő.

Más jellegű tűzkárok belterületen fordulhatnak elő, rossz műszaki állapotú, vagy helytelenül kezelt égéstermékek begyulladására következtében (pl. gáztűzhely, gépjármű).

49. ábra Eger erdőterképének részlete, tűzveszélyességi tematikával. A sárga területek a kismértékben, a narancs színű területek a közepes mértékben, a piros területek a nagymértékben tűzveszélyes erdőket jelölik. A rózsaszín vonal a települések közigazgatási határát jelzi. (Forrás: NÉBIH Erdőterkép, <https://erdoterkep.nebih.gov.hu/>).

Klímaváltozással összefüggésben a hőségnapok számának növekedése, a romló levegőminőség egészségügyi következményekkel járhatnak.

A viharok az épített elemek, ellátó infrastruktúrák (pl. utak, közművek) károsodását, ezáltal a szolgáltatások, a fizikai mentés időszakos megszűnéséhez, korlátozásához vezethetnek (ld. pl. áram-, gáz-, ivóvíz- és élelmiszer-ellátás, hulladékszállítás, orvosi ellátás, mentők, tűzoltók, rendőrség, szociális segítségnyújtás).

A klímaváltozással összefüggésben az időjárási szélsőségek nőnek, mely elérhet egy olyan léptéket, mely tudatos felkészülés nélkül kezelhetatlenné válik.

A járványok terjedése mentén említést érdemel, hogy pl. trópusi betegségeket terjesztő trópusi szúnyogfajok már most is jelen vannak az országban. Nem tudni pontosan, hogy a 2020-ban hazánkban is pandémiás helyzethez vezető koronavírus milyen összefüggésben van a klímaváltozással, azonban különböző járványokkal – az utóbbi időszak tapasztalatai alapján – számolni kell, mely szintén veszélyhelyzet kezelését jelenti.

7.11. Szennyezett, roncsolt területek

A szennyezett területek körébe alapvetően és a rendelkezésre álló információk szerint az illegális hulladéklerakók, valamint az Eger-patak szennyezései tartoznak. Előbbieket rendszeresen felszámolja az arra kijelölt szervezet, de a lakossági, vállalkozói szféra egy része, a hulladékudvar és egyéb közszolgáltatás ellenére, újratermeli a hulladékhalmokat. A patak szennyezettségének feltárása részleges; egyes esetekben köztudottan a borászatok okozzák a szennyezés, melyek megelőzésére eddig nem fektettek kellő hangsúlyt.

Az illegális hulladéklerakókon túl potenciális veszélyt jelent a szennyvíz-szikkasztás, mely aránya a gyűjtőhálózat kiépültével minden bizonnyal jelentősen csökkent, azonban nem zárható ki. A szikkasztott szennyvíz hossz ideig a talajban maradhat, ott a talajvízzel mozog. Hasonló lehet a diffúz mezőgazdasági eredetű szennyezés, mely a műtrágya és vegyszer-használatból, állattartásból eredeztethető.

A település roncsolt részei közé tartoznak a korábbi hulladéklerakók, melyek közül harmincat a közelmúltban rekultiváltak egy átfogó megyei program keretében. E lerakók közül kettő Eger területén található.

Topográfiai térkép és műholdfelvételek alapján a település közigazgatási területén egy működő külszíni fejtés található (EGER-FELNÉMET, BERVA-VÖLGYI MÉSZKŐFEJTŐ), melynek korábbi bányaudvarait, meddőit tájba illesztették, vagy a vegetáció spontán birtokba vette.

Tágan értelmezve más, eredeti táji, élőhelyi, domborzati adottságokat megváltoztató, klasszikusan nem károsítónak nyilvántartott beavatkozások is tájsebek lehetnek, ld. lecsapoló árkok, utak és töltéseik, felüljáró, feltöltések, beépített területek.

A már nem működő, látképet rontó tájelemek visszaalakításáról vagy új funkcióval ellátásáról, biztonságossá tételéről gondoskodni szükséges. Ilyenek a már funkcióját veszített hajdani, jellemzően mezőgazdasági, katonai, hírközlési és közlekedési infrastruktúra elemek elbontása, melyre Eger esetében is volt példa.

8. AZ ELÉRNI KÍVÁNT KÖRNYEZETVÉDELMI CÉLOK ÉS CÉLÁLLAPOTOK – A II. TELEPÜLÉSI KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAM EGYES FELADATAI

A TKP I. felülvizsgálata és a rendelkezésre álló települési szintű dokumentum, adatok, információk alapján kidolgozott TKP II. feladatait, táblázatos formában a 2. sz. melléklet tartalmazza.

A TKP I. intézkedéseit, tartalmi és formai szempontból, az áttekinthetőség érdekében szintén táblázatos formában, esetenként egyszerűsítve és a teljesülésre vonatkozó konkrétumokkal együtt adjuk közre az I. sz. mellékletben.

Az új tervezési cél az volt, hogy egy átfogó, komplex, integrált szemléletű, de könnyebben áttekinthető TKP II. készüljön, melyben látszanak olyan összefüggések, melyek a „csak” szakági és antropocentrikus megközelítésben nem nyilvánvalók. Az utóbbi években több integrált települési stratégiai készült, mely egyrészt jelzi e megközelítés szükségességét, kötelező voltát és igényét, másfelől több témakörben azt vetíti előre, hogy van minta, ill. a meglévő dokumentumokat „csak” felülvizsgálni kell.

A TKP II-ben tervezett egyes intézkedéseket a szerint is ütemeztük, prioritizáltuk, hogy a korábbi tervezési ciklusban mennyiben nem, illetve mennyiben valósultak meg, továbbá, mekkora a lehetősége, hogy időben mindig hátra fog sorolódni.

Településeken általában, így Egerben is, jellemzően „lemaradó” témakörök az ivóvízellátó-rendszer korszerűsítése, a lakossági és gazdálkodói víz- és talajszennyezések felszámolása, a zöldfelületek fejlesztése, a védett területek növelés és kezelése, az ökológikus, vízmegtartó vízgazdálkodás, árvízvédelem szemlélete és gyakorlata.

A Környezetvédelmi Program, mint szakmapolitikai dokumentum mentén, legfontosabbnak azt tartjuk – a megelőzés elve alapján –, hogy minden egyes szakági, átfogó vagy kiviteli terv úgy készüljön el, hogy a kapcsolódó szakmák szempontjai integrálják azt és a környezeti hatásokat vizsgálják.

Fontos, hogy az integrált, komplex tervezés legyen feltétel már a tenderkiírásban is, ill. ahol ez kötelező, a zöld szempontok ne csak a „zöldre festés” jegyében, hanem valóban jelenjenek meg!

Így például egy kerékpárút-fejlesztés, mely ténylegesen hozzájárul a biztonságos, szennyezésmentes közlekedéshez, továbbá az egészséges életmód terjedését is segíti, fontos, hogy ne jó természeti állapotú természeti környezetben valósuljon meg, vagy azt ne károsítva, illetve ne akadályozza például egy élőhely állapotjavítását. (Gyakori hiba, amikor vízfolyások mentén vezetik a nyomvonalat, hogy nem hagynak helyet szélesebb, fás meder kialakítására, mely, egyébként, a kerékpárút árnyékolását is segíthetné. Utak mentén jellemzően nem telepítenek legalább egy keskeny cserjés-fás sávot sem, ami a kerékpárosokat elválasztja az autótutaktól, melynek előnye a por, a zaj csökkentése, a nap és a szél hatásainak mérséklése. Természetesen nem azokon a szakaszokon lehet ezt számonkérni, ahol nincs semmilyen hely. Jó nyomvonal kialakításra van hazai élőhelykímélő példa is, de azt is meg kell említeni, hogy használat során fellépő hatásokkal is számolni kell egy magas természetességű élőhely esetében. Pl. hullók, kételtűek gázolása, zavarás fészkelési időben, szemetelés.

A szakági dokumentumok horizontális integrációja fontossága keretében itt jegyezzük meg, hogy pl. az Eger-patakon történő, egyes szakági stratégiák által energiatermelés céljára javasolt törpevízieróművek megvalósítását nem javasoljuk. Ugyancsak nem javasoljuk az árvízkarok megoldására, megelőzésére, szintén az egyik újabb szakági dokumentumban javasolt „szürke szemléletű” mederrendezés helyett a kék és zöld infrastruktúra-jellegű megoldásokat.)

Említést érdemel az is, hogy a környezeti szempontok érvényesítését, stratégiai dokumentumok esetén, a 2/2005. évi Kormányrendelet teszi lehetővé és szükségessé.

Emellett jelen Program ajánlásai, egyes intézkedései adnak tervezési szempontokat, pl. a településrendezési eszközök (TRE) felülvizsgálatához.

Bár a TRE, SZT gyakran túl hangsúlyozottan „csak” építésügyi stratégiai dokumentum, azonban a területhasználatok módját, a telekkiosztást és egyéb olyan jellemzőket befolyásolnak bennük, melyek segítik vagy éppen ellehetetlenítik a környezeti célok megvalósítását. Az adott területek tulajdonosainak érdeke ugyan akceptálható, de nem visz előre, különösen olyan kihívások esetében, mint például a klímaváltozáshoz való alkalmazkodás. Lassan elodázhatalanná fog válni a közösségi érdekek előtérbe helyezése, a célnak megfelelő területhasználatok és a szükséges térigények kielégítése – akár területvásárlással, -cserével.

Saját tervezői tapasztalat alapján ismert, hogy egyes fejlesztések környezeti hatásainak, következményeik, lehetőségeinek és korlátainak előzetes ismerete megóvja a fejlesztőt is az esetleges környezet- és természetvédelmi hatósági elutasítástól, mely különösen már nyertes pályázatok és/vagy már kész kiviteli tervek esetében fontos.

Itt hívjuk fel a figyelmet arra az országosan jellemző jelenségre, hogy védett és/vagy Natura 2000 területeken a tervező és a megrendelő gyakran nem számol azzal, hogy környezeti hatásvizsgálatot kell végezni és/vagy Natura2000 hatásbecslési dokumentációt kell készíteni. Továbbá, fel sem merül benne, hogy elképzelése elutasítással járhat. Az említett dokumentumokat gyakran feleslegesnek, egyszerűen kipipálandó, súlytalan tervek tartják.

A TKP II-ban 31 intézkedési kört („programcsomagot”, feladatot) határoztunk meg. Számszerűleg ez jóval kevesebb, mint a TKP I. intézkedéseinek száma (53 db), de semmilyen témakört nem hagytunk el, hanem a struktúrát egyszerűsítettük az átfedések lehetőség szerinti csökkentésével. Mindkét Program szükségszerűen a maga komplexitásában és korszerűségében dolgozza fel a helyi környezetvédelmi teendőket.

Az egyik legfontosabb tennivaló a környezetügyi kérdések, témakörök felszínen tartása, a tájékoztatás, a környezetvédelmi szempontok hatékony integrációja a döntéshozatalban. A környezetvédelmi szempontok érvényesítése nemcsak pénzkérdés, hanem stratégia, szándék és végrehajtás kérdése is, ezért tartjuk fontosnak, hogy Eger Városa esetében környezetvédelmi ügyintéző és Környezetvédelmi Bizottság is segíti a környezeti célok megvalósítását.

Véleményünk szerint kulcskérdés, hogy a környezetvédelmi ügyintéző a döntéshozatali folyamat kezdeti lépéseiben megvizsgálhassa (akár külső szakértő bevonásával), hogy adott elképzelés milyen környezeti hatásokkal jár, illetve olyan megoldásokat javasolhassanak, melyek környezetkímélők, és további előnyökkel járnak. Fontos, hogy ehhez szükség esetén külső segítséget is kérhessenek, amire az utóbbi években számos példa akadt.

Egy mélységig maga a TKP II. is képes szakmai háttérrel nyújtani, segíti láttatni az összefüggéseket, azonban átfogó volta miatt egyes részletkérdésekben már nem tud segít. A környezetvédelmi ügyintéző dolga ennek fényében magának a Programnak a management-je, mely szükségszerűen kapcsolódik a településvezetők és a lakosság, mint két külön döntéshozói kör tevékenységéhez.

A település vezetői stratégiai szinten, a lakosság a mindennapokban hozhatnak jó vagy kedvezőtlen döntéseket. A helyi környezetvédelmi feladatok megvalósításában a társadalmi szervezeteknek kulcsszerepe van: többek között a lakossággal való kapcsolattartásban, a környezeti nevelésben, a forrásszerzésben, a közösségi akciókban lehet az egyesületekre támaszkodni, velük partneri együttműködést kötni. A környezeti nevelés terén markáns szerepe van az oktatási intézményeknek, különösen a három deklaráltan zöld szemléletű óvodának.

Az önkormányzat környezetvédelmi feladatainak megvalósításában támaszkodhat az állami szakági szervezetekre is, így a Bükki Nemzeti Park Igazgatóságra, valamint a Heves Megyei Kormányhivatal Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Hulladékgazdálkodási Főosztályára.

Egyes intézkedések településüzemeltetési jellegűek, ennél fogva többé-kevésbé folyamatos tevékenységet kívánnak, ezért „könnyű” teljesíteni őket (ld. zöldfelületek fenntartása, közterületek hulladékmentesítése).

Az intézkedések egy másik csoportjába tartoznak a fejlesztést igénylők és/vagy az általában elhanyagolt témakörök. Tipikusan az utóbbiba tartozik a természeti értékek rehabilitációja és bemutatása, de fontos lenne pl. az ivóvízhálózat fejlesztése, vagy a szennyvíz-terhelések felszámolása.

Az intézkedések egy további lehetséges csoportját képezik azok, melyek más hatáskörben, vagy más szervezetek által valósulnak meg. Ilyen pl. az energia-ellátás, a tömegközlekedés, az ivóvíz- és szennyvíz-szolgáltatás. Ezek megvalósítása az önkormányzat és a szolgáltatók szoros együttműködését igényli, az Önkormányzat katalizátor szerepet vállalhat ezek „zöld” fejlesztésében. Nagy részük jelentős anyagi befektetést, s így a saját forrásokon túl, pályázatokon való indulást is igényel.

A jelenlegi EU-s pályázatok egy része kimondottan települési ún. kék és zöld infrastruktúrák fejlesztését segíti, melyek célja a TKP II-ben is nagy hangsúlyt kapó klímaváltozáshoz való alkalmazkodás témaköre.

ERŐSSÉGEK	GYENGESEGEK
<ul style="list-style-type: none"> • jó közlekedéscsomóponti helyzetre visszavezethetően jó megközelíthetőség 	<ul style="list-style-type: none"> • jelentős közúti forgalomból fakadó zaj, levegőszennyezés, baleseti kockázat, területigény, stb
<ul style="list-style-type: none"> • kedvező egyéb településföldrajzi adottságok (vö. pl. hegyvidék) 	<ul style="list-style-type: none"> • jelen van az illegális hulladékelhelyezés
<ul style="list-style-type: none"> • gazdag és jól feltárt épített, kulturális örökség 	<ul style="list-style-type: none"> • csapadékvíz terheli a szennyvíz-gyűjtő- és tisztítórendszert
<ul style="list-style-type: none"> • gazdag, természeti és táji örökség 	<ul style="list-style-type: none"> • szennyvíz terheli a talajt, a talajvizet és az Eger-patakot
<ul style="list-style-type: none"> • gazdasági fejlesztéseknek előnyös adottságok, melyeket a múltban és a jelenben is kihasznál a település 	<ul style="list-style-type: none"> • az ivóvíz-hálózat felújításra szorul
<ul style="list-style-type: none"> • erős identitástudat 	<ul style="list-style-type: none"> •
<ul style="list-style-type: none"> • az önkormányzati és megyei intézmények egy jelentős részében az energetikai korszerűsítés lezajlott 	<ul style="list-style-type: none"> •
<ul style="list-style-type: none"> • az illegális lerakások felszámolása rendszeresen megtörténik 	<ul style="list-style-type: none"> •
LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
<ul style="list-style-type: none"> • belterületi közterületi zöldfelületek fásítása, területi bővítése 	<ul style="list-style-type: none"> • beépített területek növekedése, zöldfelületek csökkenése
<ul style="list-style-type: none"> • a településen aktív a lakosság és a zöld civil szervezetek, melyek nagy erőforrásokat képesek megmozgatni 	<ul style="list-style-type: none"> • levegőszennyezettség növekedése
<ul style="list-style-type: none"> • környezettudatosság növelése 	<ul style="list-style-type: none"> • zsúfoltság, forgalom növekedése
<ul style="list-style-type: none"> • védelemre érdemes további természeti és épített örökség feltárása, jogi védelme 	<ul style="list-style-type: none"> • környezeti szempontok elmaradó integrációja
<ul style="list-style-type: none"> • az értékekre alapozva tanösvények, ill. általában természetkímélő turizmus létesítése 	<ul style="list-style-type: none"> • termőtalaj vesztese, erózió fokozódása

<ul style="list-style-type: none"> • megújuló energiaforrások még jelentősebb használata 	<ul style="list-style-type: none"> • élőhelyek degradálódása, elvesztése, természeti, táji örökség szakszerű kezelésének esetleges hiánya
<ul style="list-style-type: none"> • erős lokálpatriotizmus 	<ul style="list-style-type: none"> • természeti és épített környezet funkcionális túlterhelése
<ul style="list-style-type: none"> • integrált környezet-tervezés 	<ul style="list-style-type: none"> • csapadékvíz-csatorna helyenként leromlott állapota
<ul style="list-style-type: none"> • a lakosság érzékenyítése az utóbbi időben megvalósult városi és környező kerékpár-infrastruktúra fejlesztések kihasználására, ill. általában a kerékpározás népszerűsítése. 	<ul style="list-style-type: none"> • csapadékvíz elvezető hálózat szűk keresztmetszete
<ul style="list-style-type: none"> • 	<ul style="list-style-type: none"> • villámárvizek okozta mederrongálódások az Eger-patak pl. felnémeti és szalai szakaszán
<ul style="list-style-type: none"> • 	<ul style="list-style-type: none"> • tájidegen, invazív fajok terjedése
<ul style="list-style-type: none"> • 	<ul style="list-style-type: none"> • elavult fűtőberendezések és esetenként fűtési céllal elégetett kommunális hulladék által kibocsátott légszennyező anyagok egészségügyi kockázat-növelő hatása

23. táblázat A jelenlegi felülvizsgálat és új program összeállítása mentén készült SWOT-elemzés

Amint a bevezetőben is említettük, a TKP II. 2. sz. mellékletében lévő intézkedésekhez nem rendeltük markánsan hozzá a felelősöket. Minden Egerben lakó, gazdálkodó, feladatait ellátó személy és szervezet köteles a környezet állapotát védeni. Az egyes szakági szolgáltatók, önkormányzati egységek, hatóságok köre ismert.

9. FELHASZNÁLT IRODALOM

1. 1995. évi LIII. törvény a környezet védelmének általános szabályairól
2. 1996. évi LIII. törvény a természet védelméről
3. Dövényi (2010): Magyarország kistájainak katasztere
4. Európai Bizottság: Jólét bolygónk felélése nélkül
5. 5. NEMZETI KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAM (2021-2026)
6. Heves Megye Környezetvédelmi Programja (2018-2022)
7. Eger város Környezetvédelmi Programja, 2010
8. Eger Megyei Jogú Város Önkormányzati Minőségirányítási Program 2012
9. Az Egri Kistérség területfejlesztési koncepciója és programja (felújított változat) I. Helyzetelemzés II. Koncepció 2005
10. Eger Megyei Jogú Város Önkormányzata HELYI ESÉLYEGYENLŐSÉGI PROGRAMJA 2018
11. Eger Megyei Jogú Város Önkormányzata Gazdasági Program 2020-2024
12. Eger MJV Integrált Városfejlesztési Stratégia, 2020-2024
13. Eger „kijelölt város” levegőminőségi terv - Felülvizsgálat 2020
14. EGER MEGYEI JOGÚ VÁROS ÉGHAJLATVÁLTOZÁSI STRATÉGIÁJA 2012
15. Eger Város Klímastratégiája, 2022-2030, Kitekintéssel 2050-ig
16. EGER ÉS KÖRZETE KISTÉRSÉGI TERÜLETFEJLESZTÉSI TÁRSULÁS KÖZÖS HELYI HULLADÉKGAZDÁLKODÁSI TERV 2004
17. Eger Város Települési Arculati Kézikönyv, 2017
18. Észak-magyarországi Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság: 2-3-1 Bükk és Borsodi-Mezőség vízgyűjtő alegység
19. Eger települési értéktár nemzeti értékei
20. Heves megye helyi jelentőségű védett természeti értékei, 2012
21. Sivák Zsuzsa: Eger és Miskolc városok zöldterületeinek elemzése, 2008
22. Eger MJV belváros, Szent Miklós és Hajdúhegy városrészek TSZT-módosítása, Alátámasztó és javaslati munkarészek, 2018
23. Eger MJV Fenntartható Városi Mobilitási Terve (SUMP), 2019
24. Eger MJV Önkormányzati Minőségirányítási Program, 2012
25. Eger MJV Fenntartható Energia Akciótervének (SEAP) felülvizsgálata, 2019
26. Eger Megyei Jogú Város Településfejlesztési koncepció, 2014-2030

Környezetvédelmet érintő összes, vonatkozó (3. sz.) fejezetben felsorolt helyi rendelet.

Internetes források és adatbázisok:

<http://web.okir.hu/hu/>

<https://kira.kozut.hu/kira>

<https://www.volانبusz.hu/hu/menetrendek>

<https://portal.nebih.gov.hu/parlagfu>

<https://erdoterkep.nebih.gov.hu/>

<https://www.eger.hu/hu/varos/kornyezetvedelem-425>

https://www.ksh.hu/nepszamlalas/teruleti_adatok_sb

<https://www.eger.hu/hu/onkormanyzat/eghajlatvedelem/c/eghajlatvedelem-109>

<https://www.eger.hu/hu/varoshaza-fo/palyazatok-hirdetmenyek-17/c/hulladek>

<https://egrihulladek.hu/fooldal>

<http://koztegy.hu/partnerek/varosgondozas-eger-kft>

<https://hulladekvadasz.hu/bejelentések/heves-megye/>

<https://erdo-mezo.hu/2021/06/01/megtisztultak-az-eger-es-jaszbereny-kornyekei-erdok/>

<https://egriugyek.hu/eger-ugye/felszamoljak-az-illegalis-szemetlerakokent-is-funkcionalo-hulladekgyujto-szigeteket-egerben>

<https://egerhirek.hu/2020/04/26/lassan-az-eged-labat-is-elonti-az-illegalis-hulladek/termeszet/egerhirek>

RENATUR 2005 BT.

*** Székhely: 2000 Szentendre, Frangepán u. 16. *** Tel.: +36 70 325 02 54 ***

*** E-mail: dukayigor@gmail.com *** Honlap: www.renatur.hu ***

<https://egerhirek.hu/2020/08/16/megallas-nelkul-gyulik-a-szemet-az-egri-utcakon-galeria/varos/egerhirek>
<https://hmvizmurt.hu/>
<https://egerhirek.hu/2022/01/31/elszinezodott-az-eger-patak/varos/egerhirek>
<https://egriugyek.hu/eger-ugye/eger-patak-hab>
<https://www.hellovidek.hu/otthon/2020/09/16/furcsa-szennyezoanyag-jelent-meg-a-vizben-nagy-erokkal-ellenoriznek-a-hatosagok>
<https://sokszinuvidek.24.hu/mozaik/2019/08/10/szennyezestol-pusztultak-a-halak-az-eger-patakban/>
<https://aquamagazin.hu/egyre-szennyezettebb-a-tisza-to/?p=40428>
[https://hu.wikipedia.org/wiki/Eger-patak_\(Heves_megye\)](https://hu.wikipedia.org/wiki/Eger-patak_(Heves_megye))
<http://www.tveger.hu/2013/02/15/patakparti-lezaras/>
<https://egriugyek.hu/eger-ugye/az-eger-patak-szinte-allandora-birtokba-vette-a-varosi-kerekparutat-fotok>
<http://www.vizugy.hu/?mapModule=OpVizallas&SzervezetKod=8&mapData=VizmerceLista#mapModule>
<https://www.eger.hu/hu/onkormanyzat/koncepcioik>
<https://www.eger.hu/hu/onkormanyzat/kozgyules/hatalyos-rendeletek>
<https://www.evazrt.hu/tavhoszolgaltatas/energiahatekonysag>
<http://nepesseg.com/heves/eger>
<https://eger.hu/hu/varos/kornyezetvedelem-425>
<https://eger.hu/hu/hirek/vezeto-hirek/c/rekultivacio-eltunik-a-szemet-6552>
<https://dontwasteit.hu/2014/04/01/a-hulladeklerakok-rekultivacioja-hamarosan-kesz/>
<https://alternativenergia.hu/otmilliardos-hulladeklerako-rekultivacios-projektet-zartak-egerben/70897>
<http://www.tveger.hu/2015/03/24/szilarhulladek-gazdalkodasi-rendszer-tovabbfejlesztese-a-heves-megyei-regionalis-hulladekgazdalkodasi-tarsulas-teruleten/>
<http://egrielet.hu/2019/05/28/egyre-szebb-kerteket-csodalhatunk-meg-a-varosban/>
<https://egrinapok.hu/2016/09/21/atfogo-fejlesztésre-keszülnek-az-ersekertben-es-kornyeken/>
[https://hu.wikipedia.org/wiki/Eger-patak_\(Heves_megye\)](https://hu.wikipedia.org/wiki/Eger-patak_(Heves_megye))
<https://www.bnpi.hu/hu/rezletek/eger-langyos-forrasai>
<https://termeszetvedelem.hu/kereso/orszagos-barlangnyilvantartas/?nev=&hossz-relation=grt&hossz=&katszam=&vertikalis-relation=grt&vertikalis=&telepules=Eger&melyseg-relation=grt&melyseg=&hrsza=&magassag-relation=grt&magassag=&vedettseg=&latogathatosag=&orderby=nev&order=asc&related=&type=orszagos-barlangnyilvantartas&clicked=1>
<https://rakliga.hu/blog/2020/10/12/egeszsegnap-eger-lajosvaros/>
<https://egriugyek.hu/index.php/eger-ugye/eger-felsovaros-csaladi-nap>
<https://egerhirek.hu/2021/12/16/dontottek-felujithatjak-eger-teljesk-kozvilagitasat/varos/egerhirek>

EGER TKP I. (2010-2016) INTÉZKEDÉSEINEK TELJESÜLTSEGE

* Jelmagyarázat: T = teljesült, NT = nem teljesült, RT = részben teljesült, n.a. = nincs adat

Operatív Program			
sorszama	szama, témája	megvalósulásának módja	teljesülésének kódja *
	1. A települési környezet tisztaságának védelme		
	1.1. A köztisztaság biztonságos fenntartása		
1.	1. Kommunális hulladékgyűjtési közszolgáltatás igénybe nem vevők bevonása a rendszerbe	A hulladékgazdálkodást végző szervezet számszerű tájékoztatása alapján a közszolgáltatás igénybe vevők száma évről évre növekszik.	T
2.	2. Az illegális hulladék lerakók keletkezésére és felszámolására tett intézkedések	Az illegális hulladék lerakók száma jelenleg is nagy, ezért azok felszámolása folyamatosan teljesítendő feladat, mely feladatot a Városgondozás Eger Kft. lát el. A lakosság bevonása (kérese), ill. támogatása, pl. a hulladékgyűjtési közszolgáltatás, valamint a hulladékudvar biztosítása mentén megtörtént.	T
3.	3. Lakossági szemléletformálás	A lakosságot a hulladékgazdálkodás mentén, valamint a közterületek tisztántartása mentén tájékoztatják, kéri a partneri együttműködésre.	T
4.	4. Kulturált településképfenntartása	A közszolgáltatások biztosítása és a helyi rendeletek révén a cél alapfeltételei teljesülnek. A megvalósulás ez esetben is a környezethasználókon is múlik.	T
5.	5. Egészséges lakókörnyezet biztosítása	A közszolgáltatások biztosítása és a helyi rendeletek révén a cél alapfeltételei teljesülnek. A megvalósulás ez esetben is a környezethasználókon is múlik.	T
6.	6. Jogszabályi megfelelés	A vonatkozó, de szerteágazó témakörben helyi rendeletek elfogadásra és felülvizsgálatra kerültek.	T

Operatív Program			
sorszáma	száma, témája	megvalósulásának módja	teljesülésének kódja *
	1.2. Felszíni vizek védelme		
7.	1. Illegális szennyezőanyag-bebocsátó helyek feltárása, felszámolása	Az Eger-patakot érő szennyezések kivizsgálása azok kisebb-nagyobb rendszeressége miatt gyakori feladat, de az esetek jelentős részében a szennyezőt nem sikerül megtalálni, vagy végleges megoldás nem születik.	RT
8.	2. Szennyvízesatornára rákötések számának növelése	A közszolgáltatást igénybe vevők száma minden bizonnyal növekedett az utóbbi időben. Számszerű adattal nem rendelkezünk.	n.a.
9.	3. Egyéb felszíni vizekre nézve szennyező források feltárása	A felszíni vizeket az illegális szennyvízbebocsátásokon kívül az illegális (szilárd)hulladék-lerakások is veszélyeztethetik, melyek keletkezése és felszámolása szinte folyamatos. A folyamatosan fennálló kockázat miatt a feladat teljes mértékben ezért nem teljesíthető.	RT
	2. Kül- és belterületi csapadékvíz elvezetés		
10.	1. Csapadékvíz elvezetési koncepció következetes fenntartása	Csapadékvíz elvezetési koncepció létéről nem rendelkezünk információval, de a témakör a gyakorlatban kezelt az alábbi feladatoknál leírtak szerint.	NT
11.	2. Csapadékvíz elvezető művek üzemeltetése, fenntartása	Az árkokat, vízfolyásokat vízelvezetési szempontból fenntartják.	T
12.	3. Csapadékvíz levezetéséhez kapcsolódó önkormányzati feladatok ellátása vagy beavatkozások kezdeményezése a hatóságoknál	Az előbbi feladatokkal összhangban az árvízvédelmi, csapadékvíz-elvezetés megoldott. Létesült egy felszíni lefolyást lassító mű is.	T
	3. Kommunális szennyvízkezelés		
13.	1. Lakások szennyvízelvezető rendszerre való rácsatlakozásának növelése	A rendszerre csatlakozók száma minden bizonnyal nőtt az utóbbi időben, de számszerű adattal nem rendelkezünk. A témakörhöz kapcsolódik, hogy sok a műszaki probléma a nem megfelelő lakossági használat miatt.	n.a.
14.	2. A talaj, a talajvíz, a felszínalatti vizek és felszíni vizek szennyezettségének csökkenése, ennek vizsgálata, eredményei	A kockázat csökkentésére más intézkedéseknél leírtak alapján törekvés van, ld. pl. illegális hulladéklerakók megelőzés és felszámolása, illegális szennyvíz-bekötések feltárása és felszámolása, szennyvíztisztító telep fejlesztése, szennyvízelvezető rendszer fejlesztése, idegenvizek és idegen anyagok kizárása a szennyvízgyűjtő rendszerből, ebben a	RT

Operatív Program			
sorszáma	száma, témája	megvalósulásának módja	teljesülésének kódja *
		lakosság részvételének kérése. Ezzel együtt a problémakör nem teljesen megoldott.	
	4. Hulladékkezelés		
	4.1. A Megyei hulladékgazdálkodási programot kiszolgáló infrastruktúra fejlesztése		
15.	1. A Megyei program szerinti egri fejlesztések végrehajtása, ideértve a bezárt lerakók rekultivációját is	Átfogó projekt keretében az elmúlt évtizedben több mint harminc – köztük két egri –lerakó rekultivációjára került sor.	T
16.	2. Szelektív rendszer hatáskörének növelése	A szolgáltató és az önkormányzat segíti műszaki fejlesztésekkel és kommunikációs úton növeli a rendszer hatékonyságát.	T
17.	3. Szemléletformálás	A lakosság tájékoztatása, szemléletformálása számos csatornán történt ill. valósul meg jelenleg is. Ld. pl. televízió, applikáció, honlap- és újságcikkek.	T
	4.2. Veszélyes hulladékok gyűjtése, kezelése		
18.	1. Begyűjtésre kerülő veszélyes hulladék mennyisége évről évre nő	A szolgáltatótól kapott adatok alapján az utóbbi 5 évben az évente összegyűjtött veszélyes hulladék mennyisége jelentősen, kétszeresére nőtt.	T
19.	2. Szemléletformálás	A kémiai és egészségügyi kockázatot jelentő hulladékcsoporthoz gyűjtési hatékonyságának növelése érdekében kéri a lakosság aktív részvételét.	T
	5. Lakossági és szolgáltatási eredetű zaj-, rezgés és légszennyezés elleni védelem		
	5.1. A zaj-, és rezgés elleni védelem		
20.	1. A zajvédelem szabályainak kidolgozása és betartása, betartatása Ideértve még: Panaszok számának változása, Bíróságok mértéke)	Helyi rendelet nem készült, de a témakörrel összefüggésben az ügyintézés, a panaszok kivizsgálása folyamatos.	RT
21.	2. Zajmérési eredmények	Konkrét adattal, adatbázissal nem rendelkezünk, azonban a zajvédelemmel kapcsolatos ügyintézés mentén minden bizonnyal születettek mért adatok.	n.a.

Operatív Program			
sorszám	száma, témája	megvalósulásának módja	teljesülésének kódja *
	5.2. Légszennyezés elleni védelem		
22.	1. Közlekedési koncepció kidolgozása	A SUMP 2017-ben elkészült.	T
23.	2. Ipari és egyéb kibocsátók felé elvárások megfogalmazása	Néhány konkrét adatokkal közvetve, az „Eger kijelölt város levegőminőségi terv”, 2020. évi felülvizsgálata c. dokumentáció révén rendelkezünk: A város szabályozza a már működő, ill. betelepülő kibocsátók körét a levegőminőség javítása érdekében.	RT
24.	3. Helyi rendelet felülvizsgálata	Az intézkedés 2012-ben megtörtént.	T
25.	4. Lakossági tájékoztatás	Az említett levegőminőségi tervvel összefüggésben és attól függetlenül is a város tájékoztatja a lakosságot, ill. kéri a lakosságot a levegőminőség javításában való részvételre.	T
26.	5. Pormentesítési program kidolgozása	Nem ismert, hogy ilyen Program – alapvetően a mezőgazdasági terület kiporzásának mérséklése érdekében – kidolgozásra került volna-e, azonban a vonatkozó rendelet egyes, önkormányzati kezelésben lévő közutak és közterületek locsolással történő pormentesítését előírja.	RT
27.	6. A környezetállapot változását nyomon követő rendszer létrehozása, működtetése	Az említett levegőminőségi terv a város területére rendelkezésre álló mérési eredményeket közzé teszi. A terv felülvizsgálata idejében egyetlen RIV-mérőállomás volt üzemben. Mindezek mellett egyes kibocsátók rendszeresen adatszolgáltatásra vannak kötelezve, melyek adatai a KIR LAIR-ban érhetők el. A saját mérőrendszer nem épült ki, ill. egy meglévő eleme működik. A levegőminőségi terv egy nagy érzékenységszintű rendszer kiépítésére tesz javaslatot.	RT
28.	7. A lakosság egészségügyi állapotának javulása	Nem rendelkezünk adattal.	n.a.
	6. Helyi közlekedés szervezés		
29.	1. Gyalogos közlekedési infrastruktúra fejlesztése	Többek között a 2017. évi SUMP alapján ismert, hogy gyalogosbarát fejlesztésekre került sor a városban, azonban továbbra is vannak pl. járdával nem kellően ellátott településrészek (pl. déli iparterület), illetve gyalogosközlekedés számára nehezen átjárható, megközelíthető városrészek. A gyalogos közlekedés szerepe továbbra is jelentős Egerben.	T
30.	2. Kerékpározást segítő infrastruktúra fejlesztése	Ugyancsak pl. a 2017. évi SUMP-ban olvashattuk, hogy az észak-déli fő kerékpáros tengely kiépült, és hivatásforgalmi és turisztikai szempontból	RT

Operatív Program			
sorszám	száma, témája	megvalósulásának módja	teljesülésének kódja *
		a kerékpározás infrastruktúrájának fejlesztése fontos, a rendszer hiányos és a keleti, valamint nyugati településrészekben pl. a domborzati adottságok miatt a kerékpározás nehézségekbe ütközik.	
31.	3. Gépjárműforgalom csökkentése	A településen a forgalomsökkenést számos intézkedés kívánja segíteni. Pl. a parkolási rendszer létrehozása, jellege, védett övezetek kijelölése, vagy az alábbi tömegközlekedés fejlesztésének fedezetét nyújtó parkolási díj emelése.	RT
32.	4. A tömegközlekedés fejlesztése	A városon belüli tömegközlekedés fejlesztése több irányban is zajlik: Az előregedett gépjárműpark fejlesztése 2019-ben megkezdődött, most újabb lendületet kap. Az alacsony árú busz-havibérlet bevezetése az igénybevétel ösztönzése érdekében. Új rendszert alkotó járatok létrehozása.	T
33.	5. A közúthálózat fejlesztése	A közúthálózat fejlesztésére az elmúlt évtizedben sor került, bár a rendszer kiépülte az 1980-as évekre tehető, mely óta a gépjármű-állomány jelentősen nőtt.	T
34.	6. A közlekedési eredetű zajártalom mérséklése	Nem rendelkezünk konkrét adattal, de pl. a forgalomszabályozással és az elektromos gépjárművek használatának ösztönzésével összefüggésben a zajártalom csökkenhetett.	RT
35.	7. A közlekedési eredetű légszennyezés csökkentése	Nem rendelkezünk konkrét adattal, de a forgalomszabályozással összefüggésben a légszennyezés csökkenhetett. Ebben szerepe lehet a zöld rendszámú autók 2016-ban bevezetett ingyenes parkolásának is. A településen évek óta több elektromos töltőállomás üzemel, mely közvetve ösztönzi a belsőégésű gépjárművek helyett az elektromos autók használatát. A levegőminőségi tervben tett javaslatok alapján az előirányzott beavatkozások révén a levegőszennyezés csökkenni fog.	RT
36.	8. Nyomvonal-korrekciók, körforgalmak létesítése	A korábbiakkal összhangban minden bizonnyal sor került ilyen típusú fejlesztésekre, de számszerű adatokkal nem rendelkezünk.	n.a.
37.	9. Közlekedési koncepció kidolgozása	Elkészült a város fenttartható mobilitási koncepciója, a SUMP, mely integráltan, „zöld” és humán szempontok figyelembe vételével vizsgálja és segíti a település közlekedéspolitikáját.	T

Operatív Program			
sorszama	száma, témája	megvalósulásának módja	teljesülésének kódja *
	7. Vízbázis-védelem, Ivóvíz-ellátás		
38.	1. vízminőségi kockázatok felszámolása	Az ivóvízbázisokra kockázatot jelentő szennyezőforrások kizárása a vízbázisvédelmi területek kijelölésével, megóvásával, a szennyezőforrások keletkezésének megelőzésével és felszámolásával megvalósult, ill. szükség esetén megvalósul.	T
39.	2. Szolgáltatott vízminőség javulása	A rendszerbe kerülő ivóvíz minőségi állapotának változásáról konkrét információkkal nem rendelkezésünk, de a Szolgáltatótól kapott információk alapján havária esemény nem jellemző. A rendszer elavult műszaki állapota miatt egyre több a meghibásodás (a felszínen megjelenő és rejtett hibák is), és nő az elfolyt vízmennyiség. A hálózati veszteség csökkentését rendszeres ellenőrzésekkel (éjszakai mérések, nappali vizsgálatok) igyekeznek csökkenteni. (A hálózati veszteség csökkentése nemcsak gazdasági, hanem környezetvédelmi szempontból is fontos, hiszen a vízkitermeléshez szükséges villamos energia, erőművekben történt előállítás is a környezetet terheli. A rekonstrukciós lehetőségeket, pályázatokat folyamatosan figyelemmel kísérjük.)	n.a.
	8. Energiagazdálkodás		
	8.1. Települési Energiahatékonysági program		
40.	1. Az önkormányzat által megkezdett program folytatása	A településen az utóbbi évtizedben igen jelentős energetikai fejlesztések történtek.	T
41.	2. Az energiahatékonysági program lakosságra történő kiterjesztése	Az előző ponttal összhangban a lakosság bevonását is szorgalmazták a projektek során, olvasható a SEAP-ban.	T
	8.2. Megújuló energiahasznosítási program		
42.	1. Megújuló energiahordozók hasznosításának növelése, az önkormányzati, a lakossági és gazdálkodói szférában	A korábbi pontoknál említett fejlesztéseknek megújuló energiaforrásokra alapozott elemei is voltak.	T

Operatív Program			
sorszám	száma, témája	megvalósulásának módja	teljesülésének kódja *
	9. Zöldfelületgazdálkodás		
43.	1. A települési zöldfelületek mennyiségi és minőségi növelése. Egységes rendszer kidolgozása.	A témakörben helyi rendelet született. A város zöldterületeit rendszeresen karbantartják, fejlesztik. Átfogó fejlesztési terv nem készült, de településrészi tervek igen.	RT
44.	2. Lakossági virágosítás és fásítás egységesítése	Eger 1994-től aktív résztvevője a Virágos Magyarországért Versenynek, mely keretében igen gyakran kiváló helyezést ér el. A helyi verseny 2016-ban bekerült az egeri értéktárba. A város önkormányzata a lakossággal és a vállalkozókkal összefogva évről évre törekszik a látványos és közös eredményre.	T
45.	3. Zöldfelületek, rekreációs terek fejlesztése	Egyes településrészeket vizsgáló dokumentumok, stratégiák és pályázati anyagok alapján ismert, hogy a zöldfelületek, rekreációs területek fejlesztésére több időszakban és lépcsőben készültek fejlesztési tervek (pl. Érsekkert és környéke), melyek egy része meg is valósult.	RT
	10. Rendkívüli környezetszennyezés elhárítása és a környezeti kár csökkentése felkészülési program		
46.	1. Megelőzést szolgáló szakági program elkészítése	Az önkormányzat rendelkezik a jogszabály által előírt és felülvizsgált kapcsolódó dokumentációkkal, mint pl. veszélyelhárítási terv, vízkárelhárítási terv.	T
47.	2. A bekövetkezett események kezelése, megoldása, a felkészültség és a helyreállítás értékelése	A csapadékcsatornákon az Eger-patak felé érkező, rendszeres szennyezések esetében kivizsgálásra sor kerül. A későbbi szennyezések megelőzése érdekében azonban kevés eredmény születik. A szennyvíz- és ivóvízhálózat korszerűsítése részben megtörtént, ill. szükségszerű. A talajt, a talajvizet és a felszíni vizeket kockázatos illegális hulladéklerakók visszaszorítása rendszeres. Az Eger patak árvizei okozta kiöntések gyakoriságának csökkentése érdekében a vízfolyást fenntartják, ill. lefolyáslassító és hordalékfogó mű valósult meg. Bár a COVID-járvány alapvetően nem a környezetállapottal függ össze, mindenképpen olyan (egészségügyi) járványhelyzet, melyet Egernek is kezelnie kellett. E járványnak vannak, ill. más településekhez hasonlóan lehetnek környezetügyi vonatkozásai is, mint pl. a belföldi és külföldre	RT

Operatív Program			
sorszám	száma, témája	megvalósulásának módja	teljesülésének kódja *
		irányuló turizmus, és általában az idegenforgalom visszaszorulása, egyidejűleg azonban a közvetlen lakókörnyezeti zöldfelületek, természeti területek rekreációs nyomásának néhol drasztikus növekedése.	
	11. A település számára fontos egyéb programok		
	11.1. Természet- és tájvédelem		
48.	1. Már helyi védelem alatt álló területek kezelése, kezelési tervének felülvizsgálata, bővítése	Egerben már évtizedekkel ezelőtt sor került egyes területek és értékek védetté nyilvánítására, mely „hagyomány” 2010-ben megszakadt. A vonatkozó rendeletek, kezelési tervek felülvizsgálatára, a gyakorlati kezelés módjára nézve adattal nem rendelkezünk. A témakört tágra értelmezve említést érdemel, hogy mindezek mellett elkészült a helyi egyedi tájértékek katasztere, melyek egy része természeti, táji érték.	n.a. (NT)
49.	2. Helyi védelemre javasolható értékek és területek feltárása, jogi védelme	Nem rendelkezünk információval újabb természeti érték és terület jogi védelmének megalapozásáról.	n.a. (NT)
	11.2. Tudatformálás, környezettudatos magatartás		
50.	1. Oktatási, képzési, tájékoztatósi program kidolgozása, ideértve a tájékoztatás hatékonyabb formáinak kidolgozását is	Átfogó, településszintű környezeti nevelési, oktatási program elkészültéről nem rendelkezünk információkkal.	NT
51.	2. Környezeti nevelési, tudat- és szemléletformálási rendezvények végrehajtása, kiadványok készítése	Szakági koncepció hiánya ellenére a lakosság tájékoztatása, bevonása a környezetügybe, egyes résztémák mentén, megtörténik. Pl. energiahatékonyság, hulladékgazdálkodás, természeti értékek.	RT
	11.3. Intézményi háttér program		
52.	1. A meglévő szakmai team fejlesztése	Jelenleg egy környezetvédelmi ügyintéző tevékenykedik a Polgármesteri Hivatalban, együttműködésben más osztályokkal, társszervezetekkel.	T
53.	2. A szakmai team feladatainak ellátása	A meglévő team a mindennapi, környezetügyet érintő fenntartási, kommunikációs, management, forrásszerző, tervezési feladatokat ellátja. E feladatok magukba foglalják a TKP feladatainak megvalósítását is.	T

**EGER VÁROS II. TELEPÜLÉSI KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAMJÁNAK (TKP II., 2022-2027)
JAVASOLT INTÉZKEDÉSEI, ÜTEMEZÉSÜK, VALAMINT A TELJESÜLÉS NYOMON-KÖVETÉSÉHEZ KIDOLGOZOTT INDIKÁTOROK**

Az intézkedések címe, megnevezése teljes egészében felöleli a Ktv.-ben meghatározott kötelező és „választható” témaköröket.

Ezen felül szükségesnek éreztük további témakörök számbavételét, részben a település sajátosságai, részben az egyes feladatok (intézkedések, programok) jobb kezelhetősége, megfelelő hangsúlya miatt.

Az alábbi sorrendiség logikája a következő:

Az **első** intézkedések a környezeti elemek „klasszikus” tagolásán alapulnak (ld. földtani, talajtani, víztani elemek, levegő, természeti, táji elemek).

Az intézkedések **második** csoportja abban az értelemben antropocentrikus, hogy a környezettel összefüggő szolgáltatásokra és hatásokra fókuszál (pl. energia- és hulladékgazdálkodás, ivóvíz-ellátás, szennyvízkezelés).

Az intézkedések **harmadik** csoportja környezetpolitikai intézkedéseket tartalmaz.

Az utolsó, **negyedik** csoport, többek között, a kár- és veszély-elhárítás, turizmus témaköreire tér ki, melyek a környezetvédelméhez sajátosan kapcsolódó kérdéskörök.

Az egyes csoportok, természetesen, egymással összefüggenek.

Az egyes intézkedések megvalósítása, éppen ezért, egy vagy több másik megvalósítását is segítheti. Annak érdekében, hogy valóban egymást támogassák a feladatok (szinergia), holisztikus és koncepciózus megközelítés szükséges.

Ennek megalapozása érdekében jellemzően jó szemléletű, kellő mélységében a hatásrendszereket vizsgáló, szükségszerűen szakági, de komplex koncepciók készítését javasoljuk. (Ilyen pl. a 2019-ben elkészült SUMP.)

A maga keretein belül a TKP II. önmagában is igyekszik ezt az űrt betölteni, de alapvetően csak irányt tud mutatni, arra sarkallva az egyes szakterületek művelőit és a döntéshozókat, hogy egymás szempontjait vegyék figyelembe a szinergiák erősítése, az antagonizmusok csökkentése érdekében.

Az intézkedések végrehajtásának megtervezéséhez és nyomon követéséhez sok esetben nagyszámú indikátort dolgoztunk ki. Ezek közül aláhúzással jelöltük azokat az indikátorokat (egyúttal konkrét intézkedéseket), melyeket elsősorban ajánlunk figyelembe venni.

Az intézkedések egy része önkormányzati feladat, hatáskör. Az azon túlmutató számos intézkedés esetében az önkormányzat partnerként felkérheti az adott szolgáltatót vagy döntéshozót, valamint a lakosságot, de ez a felkérés is kulcskérdés Eger környezeti állapotának megőrzése és javítása érdekében.

Az intézkedésekhez prioritási skálát, ütemezést és költségvetést rendeltünk. A „prioritási skála” fokozatai:

1. Az 1-es prioritásúként jelölt intézkedések az aktuális, sürgető, fontos, illetve jelenleg is folyamatosan végzett témakörök. Megvalósításuk időtávja 1-2 év, az az 2022-ben és 2023-ban hajthatók végre, ill. a folyamatos tevékenységek esetében a tervezési időszak egésze alatt, az az 2022-2027. között.

2. A 2-es prioritásúként jelölt intézkedések a középtávon, tehát 3-5 éven belül, 2024-2027. között kezelendő, kisebb prioritású témakörök.

3. A 3-as prioritásúként jelölt intézkedések a jelenlegi döntési helyzetben nem kiemelten kezelt témakörök, így megvalósulásuk a tervezési ciklusban, az az 2022-2027. között esetleges.

Intézkedések („programok”) megnevezése	Javasolt ütemezés	Intézkedés tartalma, főbb elemei, jellemzői	Indikátorok a TKP II. (2022-2027) időszakára	Prioritás, megvalósítás évszáma/időszaka
<p>1. Földtani közeg és a termőtalaj védelme</p>	<p>2024-2027</p>	<p>A talaj erózió, defláció, szennyezés, műtrágyázás, kiszáritás vagy elöntés, helytelen művelés, beépülés, bányászat stb. révén károsodhat, felszámolásra kerül. A lemosódás következtében a talaj másutt történő akkumulálódása szintén problémát jelent utakon, vízfolyások, árkok medrében.</p> <p>A cél a helyi károsodás mértékének, okainak megállapítása, folytatódásának megelőzése, csökkentése. Megalapozó eszköze célszerűen egy, a leírtakat komplexen vizsgáló koncepció készítése lehet. A talajnak a településüzemeltetésben és a klímaváltozásban is kulcsszerepe van, hiszen pl. rengeteg vizet képes tárolni; a szabad talajfelszíneken nagy biológiai aktivitású növényzet telepíthető. A deflációnak, Egerben, vélhetően kevés terület kitett, hiszen a talajt sok helyen vegetáció védi. Ez alól a szántók és a nem gyepes vegetációjú szőlők a kivételek.</p> <p>Az erózióveszélyt növeli az uralkodó talajtípus és a lejtőn való elhelyezkedés, a szántóföldi tábla, vagy szőlőterület mérete.</p> <p>Az erózió és defláció következtében a termőhelyi viszonyok romlanak, az erodálódó talaj pedig a vízfolyások medrének töltődését okozza, mely árvíz- és természetvédelmi szempontból kedvezőtlen. A termőtalaj széllal történő elhordódásának, kiporzásának megakadályozása egészségvédelmi okból is fontos.</p> <p>A talajjal való bánásmód a talaj és talajvíz kémiai minőségére is hat, így a vízbázisok, felszín alatti vizek szempontjából érzékeny területek is kockázatviselői az illegális hulladéklerakásoknak, szennyvíz-kibocsátásoknak, szántók kemizálásának.</p> <p>A talaj termőképességének megőrzése az élelmiszer ellátás szempontjából stratégiai kérdés, fontos azonban, hogy</p>	<p>Ajánlott egy Talajvédelmi Intézkedési Terv készítése, vagy legalább a talajvédelmi intézkedések összegyűjtése és beépítése, integrálása más szakpolitikákba.</p> <p><u>1 db Talajvédelmi Koncepció és Intézkedési Terv (elkészülés évszáma)</u></p> <p>Indikátorok: <u>Szennyezések felszámolására indított projektek száma, a felszámolás éve, érintett szennyezőforrások száma</u></p> <p>Gyakorlati intézkedések száma, jellege, kiterjedése. Pl. véderdősáv létesítése (méter), műtrágya használat csökkentése (tájékoztató anyagok az Önkormányzat média felületein), <u>szennyezőforrások felszámolása</u>. (intézkedések száma db/év, intézkedésekkel érintett ha/év, ill. ezek aránya az összes intézkedéshez, összes potenciális területhez (%))</p>	<p>3-as prioritás:</p> <p><u>Talajvédelmi Koncepció és Intézkedési Terv</u></p>

Intézkedések („programok”) megnevezése	Javasolt ütemezés	Intézkedés tartalma, főbb elemei, jellemzői	Indikátorok a TKP II. (2022-2027) időszakára	Prioritás, megvalósítás évszáma/időszaka
		<p>fenntartható, az az a táj adottságait nem rontó, ökológiailag, ételkészlet-egészségügyileg megfelelő termék és gazdálkodás valósuljon meg.</p> <p>A TKP I. közvetve foglalkozik a talaj védelmével. A talajszennyezés megakadályozása, a talaj védelme a vízbázisok védelme és az ökológiai gazdálkodás elősegítése miatt is szükséges. Mindezek közvetlen haszonélvezői maguk a lakosok, hiszen az egészséges és kellő mennyiségben is rendelkezésre álló ivóvíz létszükséglet, a vegyszermentes ökogazdálkodásból származó ételkészlet egészségügyi szempontból pedig kedvezőbb.</p> <p>A lakossági szennyvíz-szikkasztásokat is fel kell számolni.</p> <p>Eger területén a kertgazdálkodással, gyümölcsösökkel és szőlőkkel borított területek aránya részleteiben nem ismert, de utóbbi területi aránya jelentős. Az egészségesebb zöldség- és gyümölcs-(ön)ellátás mentén a gazdálkodási formáknak a jelentősége megnőhet, különösen a koronavírus okozta drasztikus drágulás és a munkahelyek elvesztése, bevételek csökkenése mentén. Az elkészített javasolt Talajvédelmi Terv ezért</p> <ul style="list-style-type: none"> - védi a jó termőképességű talajokat a beépítéstől, - általában védi a talajokat a beépítéstől (lakó, kereskedelmi és ipari övezetek, utak), - a rosszabb termőképességű területeken „új” hasznosítási formákat fogalmaz meg (pl. SZ -> Gy, E., N, ...), ökológiai-természetvédelmi, vízminőség és vízmennyiség védelmi szempontból, így pl. a klímaváltozáshoz való alkalmazkodás szempontjából is, de a helyi ökogazdaságok számára is (pl. gyümölcsösök, kertgazdaságok növelése). 		

Intézkedések („programok”) megnevezése	Javasolt ütemezés	Intézkedés tartalma, főbb elemei, jellemzői	Indikátorok a TKP II. (2022-2027) időszakára	Prioritás, megvalósítás évszáma/időszaka
		<ul style="list-style-type: none"> - legalább a vízfolyások mentén ennek megfelelő védő/puffersávokat határol le. - épül a természet- és tájvédelmi koncepcióra, a klímavédelmi tervre, a kül- és belterületi vízgazdálkodási tervre, és viszont - megalapozza a TRE-k felülvizsgálatát <p>A terv konkrét meglátásai alapján lehet a további lépéseket és költségeket meghatározni Pl. területvásárlás, művelési ágváltás.)</p>		
2. Felszíni vizek védelme	2022-2023, 2022-2027	<p>A felszíni vizek védelme vízbázis-, turisztikai, rekreációs, ökológia és természetvédelmi szempontból is fontos. Ebben az intézkedésben a felszíni vizek kapcsán „csak” a vízminőség kérdésével foglalkozunk, mely nem különíthető el a többi szemponttól (csapadékvíz és szennyvíz-kezelés, élőhelyek ökológiai igényei, fenntartás, hasznosítás).</p> <p>Eger esetében ismert, hogy a felszíni vízhálózat az Eger -patakon és mellékvizén keresztül a Tiszához csatlakozik, valamint források és kisebb mesterséges tavak találhatóak a településen.</p> <p>A vízfolyások vízminőségéről (és hozamáról) alig rendelkezünk adattal, ezért legalább néhány évente (pl. egy-egy TKP időszak alatt egyszer) egy átgondolt monitoring-rendszer alapján végzett, időszakonként megismételt vizsgálat elvégzése javasolt. Csak így fognak látszani a felszíni alatti és felszíni víz vízminőségének javítását szolgáló intézkedések eredményei (ld. szennyvízcsatorna-hálózat fejlesztése, illegális szennyvíz-szikkasztás és hulladéklerakók felszámolása, mezőgazdasági</p>	<p>Vízminőség-védelmi (állapotfelmérési) Program végrehajtása (2022-ben és legkésőbb 2027-ben).</p> <p>Homok- és olajfogók létesítése. (db/év, db/összes igény)</p> <p>Szennyezőforrások felszámolása.</p>	1-es prioritás

Intézkedések („programok”) megnevezése	Javasolt ütemezés	Intézkedés tartalma, főbb elemei, jellemzői	Indikátorok a TKP II. (2022-2027) időszakára	Prioritás, megvalósítás évszáma/időszaka
		<p>eredetű szennyezések csökkenése, rehabilitációs, rekultivációs projektek eredményessége).</p> <p>A témakör összetettsége, sokrétősége miatt vízminőségvédelmi állapotfelmérési (monitoring) program összeállítását és végrehajtását javasoljuk, melyben vizsgálják az egyes felszíni vizek kémiai és biológiai minőségét, a vizeket érő terhelések okait, jelentőségét, megszüntetésük lehetőségeit, valamint a szükséges lépéseket, indikátorokat, partnerszervezeteket.</p> <p>Ezzel egyidejűleg fontosnak tartjuk, hogy a más témaköröknél is említett, kötelező, megelőző jellegű, vízminőség-védelmi intézkedések addig is, legalább részben valósuljanak is meg. Így pl. folytatódjon az illegális hulladéklerakások felszámolása, a csatornahálózatra rákötés mielőbb történjen meg, a szennyvízcsatornába csapadékvíz ne kerülhessen, mely annak kiöntését okozhatja. Ahol csatornahálózatra rákötés nem lehetséges, ott a szennyvízknák rendszeres ürítését, a szennyvíz eltávolítását és engedélyes módon történő elhelyezését ellenőrizni szükséges. Az Eger-patakot érő rendszeres szennyezések oka ismert: egyes borászati üzemekre vezethető vissza. Az ezen túli szennyezőforrásokat is fel kell tární, meg kell szüntetni.</p>		
3. Felszín alatti vizek védelme, vízbázis-védelem	2022-2023, 2022-2027	A felszín alatti víz minősége, hasznosítása, hasznosíthatósága lehet gazdasági és természetvédelmi érdek, valamint szolgálhatja a lakosság ivóvíz-ellátását. Jelen intézkedés keretében elsősorban a felszín alatti víz <i>minőségével</i> foglalkozunk, de a mennyiség	A vízbázisok védelmére irányuló, másutt említett intézkedések a legfontosabbak. További tennivalók kettes prioritásúak.	1-es prioritás: Vízbázisvédelem (Feladatként másutt is megjelenik, de értelemszerűen

Intézkedések („programok”) megnevezése	Javasolt ütemezés	Intézkedés tartalma, főbb elemei, jellemzői	Indikátorok a TKP II. (2022-2027) időszakára	Prioritás, megvalósítás évszáma/időszaka
		<p>kérdésköre is kiemelkedő jelentőségű, minden előbb említett szempontból.</p> <p>Az ivóvíz minőségének és mennyiségének biztosítása alapvető jelentőségű. A lakosságot több helyi vízbázis látja el megfelelő minőségű ivóvízzel, ill. a fürdőket ellátó források és kutak vízbázisának védelméről továbbra is gondoskodni kell.</p> <p>A lakossági kutak felmérése több szempontból is szükséges, pl. ivóvízellátás, öntözési cél miatt, de potenciális veszélyeztetetforrásai is a felszín alatti vizeknek. Országos jogszabály kötelezi az önkormányzatokat a kataszter elkészítésére, de a határidőt a feladat nehéz teljesítése és az ellenérdekeltség miatt kitolták. A kataszter jelenlegi állapota, teljesültségi szintje alacsony, mindezek ellenére mindenképpen javasolt az adatbázis áttekintése, intézkedési terv készítése.</p> <p>A kutak működtetése a talajvízszint süllyesztésével járhat, mely lehet lokális hatás, de több és nagyobb hozammal működtetett kút esetében a depressziós hatások összeadódnak és a talajvízszint süllyedése tartós lehet és a távolhatás is lehet jelentős, mely mezőgazdasági, természetvédelmi szempontból kedvezőtlen. Mind ezek mellett a nem megfelelő műszaki védettségű kialakítású kutak a felsőbb rétegekből mélyebben fekvő rétegekbe is segítik lejutni a szennyezést.</p> <p>A felszín alatti vizek szennyezésének csökkentését a másutt leírt gyakorlati intézkedések is segítik. Ilyen pl. az illegális hulladéklerakások, esetleges illegális szennyvíz-kibocsátások megszüntetése. A település csatornázott, illetve a rendszerre nem rákötött ingatlanok nyilván vannak tartva, talajterhelési díjat fizetnek, de a hajdani csatornázás előtti szikkasztott és</p>	<p>Kútkataszter vagy kútnyilvántartás készítése, a későbbiekben lehetőleg vízminőség vizsgálatral, különösen a vízbázisra esetleg kockázatot jelentő mélyebb kutak esetében.</p> <p>Célzott tájékoztatások, helyszínelések, szennyezések és kármentesítések esetszámai. (db/év)</p>	<p>egyszer kell figyelembe venni.)</p> <p>Kútkataszter készítése folyamatos kell legyen.</p>

Intézkedések („programok”) megnevezése	Javasolt ütemezés	Intézkedés tartalma, főbb elemei, jellemzői	Indikátorok a TKP II. (2022-2027) időszakára	Prioritás, megvalósítás évszáma/időszaka
		<p>mezőgazdasági vegyszerhasználatból fakadó terhelés kockázata nem ismert.</p> <p>A felső földtani rétegben lévő talajvíz minden bizonnyal terhelt, annak ivóvíz- és öntözési célú hasznosítása valószínűleg már kérdéses.</p> <p>Az egri forrásokról kevés adattal rendelkezünk. Javasolt az iható (és nem iható) források vizsgálata, valamint az eredmények közzététele a lakosság és a turisták tájékoztatása céljából. A források a táj természeti értékei közé (is) tartoznak, így felmérésük és megóvásuk természetvédelmi cél is. Közülük több ex lege védett, helyi védelem alatt egy forrás áll.</p>		
<p>4. Árvíz- és belvíz-védelem</p>	<p>2022-2023, 2022-2027</p>	<p>Egerben az árvíz, a helyi vízkár kérdésköre az Eger-patakhoz, esetleg egyes mellékvizeikhez kapcsolódik.</p> <p>Belvíz általi veszélyeztetettségéről nem rendelkezünk információval, vélhetően egyáltalán nem is releváns Egerben.</p> <p>Tekintettel arra, hogy a beépítések miatt megnövekedett burkolt felszínek a lefolyás növekedését okozzák, ezért a témakörrel a klímaváltozással, a gazdálkodással, a közlekedéssel, a vizes élőhelyek védelmével összefüggésben is foglalkozni kell. A csapadékvíz lehetőség szerinti megtartása és elvezetése, ennek egyensúlya kulcskérdés, de úgy, hogy alvízi irányban a megnövekedett hozamok károkat ne okozzanak, a belterületek és a közlekedési infrastruktúrák védelme biztosított legyen.</p> <p>Figyelembe kell venni azt is, hogy a Víz Keretirányelv és az Árvízi Irányelv hangsúlyosan szorgalmazza az ökológiai szempontok érvényesítését. E célok megvalósítását segíti a 12333/2010 előszabvány.</p>	<p>Jelenlegi üzemeléssel összefüggésben: Műszaki és ökológiai szempontok szerint létrehozott és fenntartott vízfolyások hossza (km)</p> <p>Integrált Vízgazdálkodási Terv elkészítése és szakaszos megvalósítása. (Projekttek száma, km)</p>	<p>1-es prioritás</p>

Intézkedések („programok”) megnevezése	Javasolt ütemezés	Intézkedés tartalma, főbb elemei, jellemzői	Indikátorok a TKP II. (2022-2027) időszakára	Prioritás, megvalósítás évszáma/időszaka
		<p>A TKP II. ezen intézkedése keretében egy komplex települési szintű, integrált vízgazdálkodási koncepció/terv készítését javasoljuk, valamint annak részterületenkénti megvalósítását.</p> <p>Az integráció azt jelenti, hogy ökológiai és zöldfelületi fejlesztési szempontok révén kék és zöld infrastruktúra tervezés és fejlesztés zajlik. A már meghaladott, de néhol minden bizonnyal szükségszerűen alkalmazandó szürke infrastruktúra fejlesztési elemek továbbra is jelen lesznek, de ezek részarányát csökkenteni szükséges.</p> <p>A koncepció/terv elkészültéig is javasoljuk, hogy az önkormányzat képviselje a korszerű komplex szemlélet megvalósulását a fenntartás során.</p>		
<p>5. A levegőminőség védelme</p>	<p>2022-2023, 2022-2027</p>	<p>A levegőminőséget számos tényező befolyásolja, pl. a terület domborzata, kitétsége alapján a légcseréje lehetősége, a szélirány, a területhasználatok, a szennyező források léte és jellege (fűtési módok, közlekedés, ipari szennyezők, stb.), hatása, a hatásviselők érzékenysége. A témakör rendkívül összetett és összefügg más intézkedési csomagokkal, szakterületekkel. Ilyen például a tömegközlekedés fejlesztése, a megújuló, nem légszennyező energiaforrások arányának növelése, a szemléletformálás, ezért itt az okok és a megoldások feltárására, a rendelettel, kommunikációval való szabályozásra helyezük a hangsúlyt.</p> <p>Eger levegőminőségvédelmi szempontból kiemelt város; szakági tervvel rendelkezik. A megvalósult nagyszámú energiahatékonysági projekten keresztül az emissziócsökkentésből is kivette a részét, de a településen mindenképpen prioritásként kell kezelni a meglévő szennyezések csökkentését is.</p>	<p>Lehetséges indikátorok és mérőszámok, például: Szükség esetén a kritikus helyszínekre fókuszáló, legalább egy megalapozó és egy beavatkozások utáni levegőminőségvizsgálat, az eredmények értékelése és közzététele, intézkedések megfogalmazása, végrehajtása. (Indikátorok pl.: helyszín/évszám, mérés db/év, mért komponensek száma)</p> <p>A levegőszennyezéssel kapcsolatos esetek száma, intézkedések száma, sikere. (db/év) <u>Bejárások, bejelentések alapján</u> intézkedések megtétele. (Mérőszámok: db/év, évszám)</p> <p>Javasolható belterületi parlagfűtérkép készítése, frissítése, közzététele.</p>	<p>1-es prioritás</p> <p>Levegőminőségi monitoring és akcióterv mérésekkel, a HungAIRy-projeggel összefüggésben és annak kiegészítéseként</p> <p>Citizen Science szállópor-mérés támogatása.</p> <p>Parlagfűtérkép, alaptérkép: 2022, majd</p>

Intézkedések („programok”) megnevezése	Javasolt ütemezés	Intézkedés tartalma, főbb elemei, jellemzői	Indikátorok a TKP II. (2022-2027) időszakára	Prioritás, megvalósítás évszáma/időszaka
		<p>A település része a HungAIRy-projektnek, így korszerű ismeretekkel, erőforrásokkal rendelkezik.</p> <p>A következő időszakra nézve a megkezdett tevékenység folytatását javasoljuk, a levegőminőségvizsgálatoktól, a lakossági tájékoztatáson keresztül a tényleges csökkentést segítő beavatkozásokig.</p> <p>A településen jelen lehet a káros égéstermékű anyagok tüzelése is. Van olyan település, ahol az arra nem alkalmas anyagok lakossági fűtés során történő elégetése növekedőben van, mely mérgezéshez vezethet és a rákos megbetegedések növekedéséhez vezetett, adott településen, az elmúlt 2 évtizedben. Ezek ellenőrzése nehézkes. A megelőzésen, a kommunikáción, a felelősség felébresztésén van a hangsúly.</p> <p>Az avarégetés országosan is tilossá vált, így ezzel a szintén idény-jellegű szennyezési formával csökken a légszennyezés Egerben.</p> <p>A település parlagfű-szennyezettsége nem ismert. Az bizonyos, hogy az allergén fajok jelenlétét a bolygatás okozza, így annak csökkentése az oki megoldás, melyre a lakosság figyelmét fel kell hívni. A parlagfüves területek ellenőrzése, kaszálása, kaszáltatása már csak „csővégi”, bár kétségtelenül szükséges megoldás.</p> <p>Az elkészíteni javasolt parlagfű-térkép segíti az okok megértését, a változások nyomon követését, szemléletes, és a társadalom hatékonyabb részvételét segítheti a parlagfüves területek csökkentésében. (A TEKIR tipikusan társadalmasítható, interaktív része, valamint a városi környezetvédelmi térinformatikai rendszer egyik eleme lehet az évente frissített parlagfű-adatbázis. Egyúttal az érintett területhasználókat is nyomás alá helyezi.)</p>	<p>Ezzel összefüggésben a lakosság szerepének (ld. építkezések okozta bolygatás, területek rendezetlensége és kaszálatlansága) hangsúlyozása. (Cikkek száma db/év.)</p>	<p>frissítés évente</p>

Intézkedések („programok”) megnevezése	Javasolt ütemezés	Intézkedés tartalma, főbb elemei, jellemzői	Indikátorok a TKP II. (2022-2027) időszakára	Prioritás, megvalósítás évszáma/időszaka
		<p>A szántók, szőlők, építkezések kiporzása is hatótényező lehet. A szántók többszintű növényzet-sávokkal tagolása, különösen az uralkodó szélirány felől a belterület felé védősávokkal történő határolása (zöld gyűrű létrehozása, mely lehetőségeinek kutatás a zöldfelületfejlesztési terv egyik lehetséges tárgya) segítheti a kiporzást magát is, de a por tovaterjedését is.</p> <p>A tömegközlekedés és a zöldfelületek fejlesztése, az egyéni autós közlekedés csökkentése kulcskérdés.</p> <p>A közlekedés és a zöldfelület-hálózat fejlesztése, a klímavédelem külön-külön is intézkedések tárgyát képezi, így a szempontokat kölcsönösen érvényesíteni kell.</p> <p>Jelen programban a levegőminőségi állapot vizsgálatát, térképezését javasoljuk ahhoz, hogy célzott intézkedéseket lehessen megfogalmazni és megvalósítani. A kapott adatok, információk más tervezési feladatokat nagymértékben támogatnak, közzétételük a Települési Környezetvédelmi Információs Rendszerben (TEKIR) javasolt.</p>		
6. Terület-használatok	2022-2023, 2022-2027	<p>A települések történetében, élhetőségében és környezeti állapotában a területhasználatoknak és azok változásának, a térstruktúrának igen nagy gazdasági, társadalmi és környezeti jelentősége van. Számos lehetséges példa közül párat kiemelve:</p> <p>A lakófunkció, a munkavégzés helye és a szolgáltatások korábban kisebb területre koncentráálódtak, az ezeket befolyásoló tényezőknek, a társadalom és gazdasági akkori jellegének köszönhetően.</p> <p>Az utóbbi évtizedekben a lakosság szám jelentősen csökkent, de a lakófunkció és a munkavégzés helye (ideértve Eger oktatási szempontból is jelentős, regionális szerepét) nagymértékben elvált egymástól, mely a közlekedés jelentőségét, annak</p>	<p>Területhasználatok környezeti szempontú felülvizsgálatát minden projekt esetében és településrendezési eszközök mindenkori módosításakor el kell végzeni.</p> <p>Továbbra is törekedni kell a zöldfelületek mindenkori megőrzésére és növelésére, a terület-igénybevétel növekedésének megállítására.</p> <p><u>Stratégiákban beépülő és gyakorlati intézkedések jellege, száma (pl. db/típus, ha/év-dimenziókkal) lehetnek a hatékonyság mérőszámai.</u></p>	1-es prioritás

Intézkedések („programok”) megnevezése	Javasolt ütemezés	Intézkedés tartalma, főbb elemei, jellemzői	Indikátorok a TKP II. (2022-2027) időszakára	Prioritás, megvalósítás évszáma/időszaka
		<p>kiszolgáltatásának fokozott igényét növelte és számos hatást generált.</p> <p>Az ökoszisztéma szolgáltatások szempontjából a beépített területek a természetközeli területeken megtermelt javak, szolgáltatásainak (pl. oxigéntermelés, rekreáció, csapadékvíz-elhelyezés, por-megkötés) hasznélvezői, felhasználói.</p> <p>A településrendezési eszközök és a tulajdonviszonyok, a tulajdonosi szándékok együttesen szabályozzák a területhasználatokat, azonban azok kiemelkedő jelentősége miatt fontos, hogy minden jelenben megtehető, környezet állapotát (ezen keresztül az élhetőséget) megőrző és javító intézkedés megfogalmazásra kerüljön bennük. Ide kell azt is érteni, hogy előbb vagy utóbb, fokozatosan szükséges lesz a területhasználatok akár jelentős átalakítása is.</p>		
7. Természetvédelem	2022-2027	<p>A település természeti állapotáról részben nagy, részben kis mennyiségű adattal rendelkezünk. A város közigazgatási területének tekintélyes része valamilyen természetvédelmi kategóriával védett, de további rejtett megóvandó értékek is lehetnek Egerben, melyek feltárása kiemelkedően fontos és ezért megkülönböztetett figyelmet érdemel. Mindezeket túl jelentősebb feladat e terület gyakorlati védelme, a kockázatok kizárása, az élőhelyek helyreállítása.</p> <p>Az adott időszakban legalább egy helyi védett terület (HTT) szakszerű kezelését, rehabilitációját javasoljuk kitűzni és a gyakorlatban végrehajtani. Idővel szükségessé válhat állapotfelmérések folytatása, a helyi védett területek kezelési</p>	<p>A település helyi védett és védelemre javasolt területei állapotfelmérésének elvégzése, mely alapján, ha felmerül, legalább egy új HTT létesítése, állapotfelméréssel, állapotfelmérési dokumentáció és kezelési terv készítésével, a meglévő Önk.R. módosításával. (Indikátor: Egy db HTT.)</p> <p>A meglévő védett és védelemre javasolt területek, objektumok, egyedi tájértékek száma, kiterjedése, kezelése. (db, db/év, ha/db, védett terület ha/közigazgatási terület</p>	1-es prioritás

Intézkedések („programok”) megnevezése	Javasolt ütemezés	Intézkedés tartalma, főbb elemei, jellemzői	Indikátorok a TKP II. (2022-2027) időszakára	Prioritás, megvalósítás évszáma/időszaka
		<p>tervének felülvizsgálata, különösen, ha beavatkozás történik, ill. ha a kezelések elmaradnak, - túl azon, hogy a Tvt. <i>legalább</i> 10 évente előírja ezt.</p> <p>Javasoljuk a természetvédelemmel kapcsolatos egyes adatok közkincsé tételét, azok beépítését a mindenkori döntéshozatalba.</p> <p>A témakör szorosan kapcsolódik más szakmapolitikai dokumentumokhoz, lásd pl. TRE, Klímavédelmi stratégia, integrált csapadékvíz kezelési tervek, környezeti nevelés.</p>	<p>ha; kezelt tv-i terület db/év, ha/év) Kezelési tervek felülvizsgálata.</p> <p>Legalább egy terület rehabilitációja. (Pl. Mész-hegy-Nyerges-tető).</p> <p>Kapcsolatfelvétel a BNPI-vel, a szakági hatóságokkal, kezelőkkel legalább egy nem helyi védett terület állapotjavítása érdekében.</p>	
8. Tájvédelem	2022-2023 (2022-2027)	<p>A természetvédelemmel és a területhasználatokkal szorosan összefügg a tájvédelem témaköre. A szakterület adatokkal csak részben ellátott és a szakpolitikákban megjelenik, de minél szélesebb körben érvényesíteni kell a tájvédelmi szempontokat. (Elegendő pl. itt a tájképet uraló kereskedelmi, közlekedési infrastruktúrákra vagy a bányákra gondolni, melyeket legalább takarással, vagy más módon tájba kellene illeszteni.)</p> <p>A település tájképi értékeinek megfogalmazása túlmutat az épített környezet esztétikai és kulturális jellegű védelmén, a táj egészére ki kell terjedjen.</p> <p>A törzsanyagban Eger táji adottságairól, jellegzetességeiről volt szó, azok részletes feltárása, hangsúlyozása, a lakossággal, idelátogatókkal való megismertetése kiemelkedően fontos.</p>	<p><u>A települési, természetvédelmi és tájvédelmi koncepció készítése (2022-2023), integrálása más szakpolitikákba.</u></p> <p>Fontos, hogy a mindennapi döntések során a gyakorlati <u>tájvédelmi</u> intézkedések érvényesüljenek (pl. beépítés megállítása, takarófásítások létesítése, élőhely-rehabilitáció; 2022-2027; db/év).</p> <p>A tájvédelmi koncepció elkészültéig is mindent meg kell tenni a tájra jellemző épített és természetes karakter védelme érdekében, melyben pl. a Települési Arculati Kézikönyv is segítséget nyújt.</p>	1-es prioritás

Intézkedések („programok”) megnevezése	Javasolt ütemezés	Intézkedés tartalma, főbb elemei, jellemzői	Indikátorok a TKP II. (2022-2027) időszakára	Prioritás, megvalósítás évszáma/időszaka
		<p>A település egy része tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület. A települési (épített) táj sajátos építészeti és beépítési formái védelmet érdemelnek, - velük a TRE, TFK és a TAK (is) foglalkozik.</p> <p>A település rendelkezik egyedi tájértékeinek kataszterrel, melynek bővítése, felülvizsgálata, közkinccsé tétele is javasolt. (A kataszter a honlapon elérhető tárgyi rendelet melléklete, de hogy a köztudatban ezen értékek köre megjelenik-e, nem ismert.)</p> <p>A tájvédelem, tájképvédelem több más szakági feladattal összefügg, ezért a téma integrációja nagyon fontos. A tájvédelmi beavatkozások összefüggenek a klímavédelemmel, a turizmussal, a mezőgazdasággal is.</p>		
9. Klímavédelem	2022 (2022-2027)	<p>A klímavédelem, a klímaalkalmazkodás aktuális és rendkívül összetett tevékenység. Az okokat és a megoldási lehetőségeket vizsgálva, számos úton lehet elindulni a hagyományosnak tekintett energetikai korszerűsítésektől, a fogyasztási szokások megváltoztatásán át az ökoszisztéma-szolgáltatások igénybevételeig és fejlesztéséig, a területhasználatok szükségzerű átalakításáig.</p> <p>A komplex szakmapolitikai dokumentum, a részletes intézkedéseket tartalmazó Klímavédelmi Stratégia elkészült, felülvizsgálata idővel szükségessé válik. Javasoljuk az intézkedések mielőbbi megvalósítását, a lakosság tájékoztatását, aktív részvételre készítését (ld. szemlélet- és tudatformálás),</p>	<p>A Klímavédelmi Stratégia szükség szerinti felülvizsgálata. (Indikátorai: elkészülés és felülvizsgálat éve, pl. 2021, 2025.)</p> <p>Az időközben megvalósuló gyakorlati intézkedések, pl. erdősítés, napenergia-hasznosítás növelése, hőszigetelés támogató projektek, lefolyás-késleltető, vízmegtartó megoldások vs. vízelvezető árokrendszer, erdősávok alapvetően a vonatkozó intézkedéseknél kerülnek „elszámolására, de itt is megemlíthjük őket mint lehetséges indikátorokat. (Pl. ha/év, kW/év, db/év, m², m, ha/év)</p>	1-es prioritás

Intézkedések („programok”) megnevezése	Javasolt ütemezés	Intézkedés tartalma, főbb elemei, jellemzői	Indikátorok a TKP II. (2022-2027) időszakára	Prioritás, megvalósítás évszáma/időszaka
		<p>valamint minden tervezési tevékenység során a klímavédelmi megoldások alkalmazását.</p> <p>Az ún. települési „kék” és „zöld infrastrukturális” fejlesztések megvalósításához jelentős pályázati források is rendelkezésre állnak. Javasolt célirányos koncepciók készítése, annak érdekében, hogy a pályázati kiírások előtt már valamilyen szinten kidolgozott projektek álljanak rendelkezésre.</p> <p>Amint Heves Megye Közgyűlésének Elnöke is felhívta rá a figyelmet a 7. sz. mellékletben csatolt véleményében, a klímaváltozás ugyan globális jelenség, ugyanakkor helyi hatásai jelentősek, fontos a helyi alkalmazkodás a változásokhoz. E mellett maga a klímaváltozás is a Föld felszínén zajló nagy számú helyi okra vezethető vissza. Ezért „bemeneti” és hatásviselői oldalon tenni kell a klímaváltozáshoz való alkalmazkodás terén.</p>		
10. Települési zöld-felületek	2022-2027	<p>A zöldfelületek jelentősége, különösen belterületen, közismert; a törzsanyagban is részletesen kitértünk rá. (A külterületi „zöldfelületekkel” a természet- és tájvédelmi intézkedések körében foglalkoztunk, bár a belterületi zöldfelületeknek is van tájképi vonatkozása és a két rendszer, célszerűen össze is függ egymással. Együtt alkotják a települési kék és zöld infrastruktúra, valamint ökológiai hálózatot.) Kedvező egészségügyi hatásaik kiemelten jelentősek, bár itt meg kell emlékezni az allergén fajok alkalmazásának mérlegeléséről is, melyre a Népegészségügyi Osztály hívta fel a figyelmet 9. sz. mellékletbe csatolt véleményében.</p>	<p><u>A települési zöldinfrastruktúra fejlesztési terv készítése és integrációja más tervekbe:</u> Zöldfelületeket érintő koncepciók, tervek összehangolása, konkrét fejlesztési tervek készítése (indikátora az elkészülés és felülvizsgálat éve) és gyakorlati megvalósítása. (Pl. fasor-km, zöldfelület-m², megtartott víz-m³, ha, ültetett fa és cserje-db/év, gyepek-hektár). A lakosság, az intézmények és a gazdálkodó szervezetek közterületi zöldfelületfejlesztésbe bevonása mentén partnerek száma is indikátor.</p>	<p>1-es prioritás</p> <p>Települési zöldinfrastruktúra fejlesztési terv és fakataszter készítése</p>

Intézkedések („programok”) megnevezése	Javasolt ütemezés	Intézkedés tartalma, főbb elemei, jellemzői	Indikátorok a TKP II. (2022-2027) időszakára	Prioritás, megvalósítás évszáma/időszaka
		<p>A lakóövezeti magán- és közterületi zöldfelületek multifunkcionális, jóléti előnyeit, fejlesztési igényét nem lehet eléggé hangsúlyozni, különösen nem a 9. sz. intézkedéssel összefüggésben. A zöldfelületek ún. ökoszisztéma szolgáltatásai széleskörűek és a szó megfelelő értelmében, kiaknázásra várnak. Ugyan a zöldfelületek belterületi fejlesztését számos tényező befolyásolja, pl. helyszüke, közlekedési és ellátó rendszerek ürszelvényeinek, pásztaínak biztosítása, de leginkább éppen ott, a lakónépesség közvetlen közelében van szükség rájuk.</p> <p>A külterületen is jelentősek kötöttségek, még akkor is, ha a lehetőségek nagyságrendekkel nagyobbak. A belterületi zöldfelületek ökológiai, csapadékvíz-elhelyezési, klíma- és levegőminőség-védelmi és egyéb szempontból összefüggenek egymással és a külterületi, védett vagy nem védett, különböző területhasználatú zöldfelületekkel. Tulajdonképpen hálózatot alkotnak, illetve alkotnának, ha ez stratégiai szinten előkészítést kaphatna. A zöldfelületek tagolják a tájat, takarják az épített infrastruktúrát is (pl. utak és töltések, kereskedelmi és logisztikai csarnokok takarása fasorral, mezővédő erdősávok, gyepsávok). E néhány szempont alapján is látható, hogy fejlesztésük tervszerűséget, más szakterületekkel történő szoros együttműködést igényel.</p> <p>Javasoljuk települési zöldinfrastruktúra fejlesztési terv készítését más, elkészíteni javasolt vagy dokumentumokkal együtt, ill. ezek integrációját (pl. klímastratégia; természeti terület felmérése és védelme).</p>	<p>Fakataszter készítése, folyamatos bővítése.</p> <p>Zöldfelületek fenntartása, fejlesztése.</p> <p>Allergén fajok elleni védekezés.</p>	

Intézkedések („programok”) megnevezése	Javasolt ütemezés	Intézkedés tartalma, főbb elemei, jellemzői	Indikátorok a TKP II. (2022-2027) időszakára	Prioritás, megvalósítás évszáma/időszaka
		A zöldfelületek védelmében igen fontos azok beépítések, valamint a különböző fizikai és kémiai degradáló hatások megelőzése, mint pl. a parkolás, illegális hulladékok, kerti eredetű szerves és építési anyagok deponálása, a környezetbarát téli síkosságmentesítés és mindezek lakosság felé történő kommunikációja.		
11. Épített környezet, az épített örökség védelme	2022-2027	<p>A település védett és védelemre érdemes épületei, építményei a jövő számára úgy őrizhetők meg, ha azok köre, állapota, az állapotjavítás módja, a tulajdonos, a kezelő, az állapotmegőrzést és -javítást szolgáló pénzügyi forrás, és szakmai bázis rendelkezésre áll.</p> <p>Az eddig ismert értékek köre időszakosan bővíthet is.</p> <p>Egerben nagyon jól feltárt és helyi rendelettel nagy számban védett az épített örökség. Nem kizárt, hogy a későbbiekben további épületek, építmények védelme is szükségessé válik.</p> <p>A településrendezési eszközök (TRE), a TFK és a települési arculati kézikönyv (TAK), a helyi értékvédelmi rendelet e tekintetben alapidokumentumok, melyeket időről időre szintén felül kell vizsgálni.</p> <p>A település épített értékei tanösvényeken, de akár vezetett sétákon is bemutatathatók, ezzel is hozzájárulva az örökségvédelemhez.</p> <p>A témakör átfed az egyedi tájértékek kataszterével, hiszen a vonatkozó szabvány szerint természeti és épített érték egyaránt lehet egyedi tájérték.</p> <p>Az épített örökség kiépített vagy digitális tanösvényen is bemutatatható, pl. adott településrész természeti értékeivel együtt.</p>	<p>Védett és védelemre javasolt értékek állapotfelmérése (db/év/összes)</p> <p>Védett és védelemre javasolt településrészek, objektumokszáma, kiterjedése, kezelése. (db, db/év)</p> <p>Kezelési tervek és stratégiai dokumentumok (TRE, TAK) felülvizsgálata. (db/év/összes)</p> <p>Gyakorlati értékvédelemre, felújításra fordított források összege. (Ft/év)</p> <p>Fényszennyezés vizsgálata és gyakorlati lépések megtétele. (Indikátorok pl. a vizsgálat és felülvizsgálat éve, cserélt lámpák száma, érintett útszakasz hossza.)</p> <p>Lehetséges indikátor továbbá pl. az olyan kapcsolódó infrastrukturális elemek megvalósítása, fejlesztése, üzemeltetése, mint pl. az illemhelyek számának növelése, mely általános lakossági és köztisztasági igény is, de a turizmussal összefüggésben</p>	2-es prioritás, de folyamatos

Intézkedések („programok”) megnevezése	Javasolt ütemezés	Intézkedés tartalma, főbb elemei, jellemzői	Indikátorok a TKP II. (2022-2027) időszakára	Prioritás, megvalósítás évszáma/időszaka
		<p>A települési környezet egy sajátos hatásával is itt foglalkozunk: A fényszennyezés a települési környezetben és a kapcsolódó útszakaszok mentén jelentkezik és hatással lehet az ott élő emberekre és élőlényekre, azok életciklusára. Adott témakörrel kapcsolatban konkrét egri adatokkal, információkkal nem rendelkezünk, de a településképi rendelet alapján is javasoljuk a fényszennyezés és mérséklésének vizsgálatát, gyakorlati lépések meghozatalát (pl. az utak menti lámpatestek cseréjét csak kismértékben oldalt és inkább lefelé fényt szóró megoldásokra). Az Életfa Egyesület példák alapján, városismereti, turisztikai céllal javasolja az utcák névadóiról, ill. a nevezetes épületekről szóló kis táblák elhelyezését.</p>	<p>hatványozottan fontos. (A szempontra a Népegészségügyi Osztály hívta fel a figyelmet.)</p>	
<p>12. Környezetbarát közlekedés, közlekedésszervezés</p>	<p>2022-2027</p>	<p>A közlekedésnek kulcsszerepe van minden ember és minden település életében, fontos társadalmi, gazdasági szervező erő; környezetvédelmi vonatkozásai pedig széleskörűek. Itt alapvetően a területfoglalásra, a területhasználatok és a hidrológiai viszonyok közvetett átalakítására, a levegő- és talajvíz-szennyezésre, a zaj és a rezgés káros hatásaira, a balesetek és a közlekedés okozta stressz kérdéskörére gondolunk, melyek hatásainak csökkentése szükséges.</p> <p>Másfelől fejleszteni szükséges a gyalogos és a kerékpáros, valamint a tömegközlekedés lehetőségeit. Ezen szempontok stratégiai szinten kezelése érdekében Környezetbarát/Fenntartható Közlekedésfejlesztési Konceptió készítését javasoljuk általában, azonban Eger esetében ez a dokumentum, a „SUMP” már elkészült. A továbbiakban ezért az ott leírtak gyakorlati megvalósítását tartjuk fontosnak.</p>	<p>Közlekedést érintő koncepciók, tervek készítése és felülvizsgálata során a hatásokat a maguk összefüggés-rendszerében kell elemezni, mérlegelni, így számos környezeti szempontot szükséges figyelembe venni (pl. zajvédelmi és vízvisszatartó megoldások).</p> <p>Lehetséges tervezési és gyakorlati indikátorok: vizsgált esetek és döntések jellege, száma/év, felújított utak, járdák, gyalogátkelők, valamint az egyéb, kapcsolódó létesítmények száma (db), hossza/év.</p> <p><u>Tömegközlekedést igénybe vevők száma/év.</u> Tömegközlekedés fejlesztése a szolgáltatókkal (járatszámok és járatsűrűség/év, és ennek változása) Továbbá pl. P+R és B+R parkolók létesítése.</p>	<p>1-es prioritás, folyamatos</p>

Intézkedések („programok”) megnevezése	Javasolt ütemezés	Intézkedés tartalma, főbb elemei, jellemzői	Indikátorok a TKP II. (2022-2027) időszakára	Prioritás, megvalósítás évszáma/időszaka
			Kerékpárutak száma és hossza (db, km). Helyi közlekedés körében a gyalogos és kerékpáros közlekedés népszerűsítése (cikkek, rendezvények száma, megszólított személyek száma, korcsoportja, pl. Autómentes vagy a Környezetvédelmi Világnapon).	
13. Hulladék-gazdálkodás, illegális hulladéklerakók felszámolása	2022-2027	<p>A hulladékgazdálkodás terén az önkormányzatnak szolgáltatói, megrendelői, jogalkotói és szemléletformáló szerepe van, melyekkel élt is és élni is fog. Az önkormányzatnak az alábbi szempontokra, intézkedési lehetőségekre több-kevesebb ráhatása van.</p> <p>A témakörben legfontosabb, a meglévő szolgáltatás biztosításán, esetleges fejlesztésén túl, a hulladékmennyiség csökkentése és a keletkezett hulladék minél nagyobb arányú újrahasznosítása. Ebben a tevékenységében a szolgáltatóra mind a hulladékgyűjtés és kezelés, mind a hulladék-megelőzés, szelektív hulladékgyűjtés népszerűsítés mentén számíthat.</p> <p>A hulladékszegény (pl. csomagolóanyag-szegény) technológiák alkalmazása függ a gyártóktól, a kereskedőktől, de a fogyasztóktól is, mely felhívja a figyelmet a tudatos vásárlás és a szemléletformálás jelentőségére, bár a szokások megváltoztatása a legnehezebb és kell hozzá a választás lehetősége is. (Javasolt pl. a Nulladék Hulladék-programban vagy hasonló mozgalomban való részvétel, még akkor is, ha mindennapjainkban nehezen is</p>	<p><u>Keletkezett hulladék mennyisége és változása, kategóriánként [m³/év/(fő), t/év/(fő)]. A változás aránya évről évre (%).</u></p> <p>Hulladékgazdálkodási fejlesztések száma (db/év).</p> <p>Információnyújtás. (Pl. db/év, témakör, pl. illegális lerakás környezeti káraitól; bevont lakosok, partnerek száma (fő/év, fő/összslakosság/év).</p> <p><u>Felszámolt lerakók száma, tömege, jellege (db./m²/m³/t)</u></p> <p>Intézkedések jellege, száma. (jelleg, db/év)</p> <p>Bevont partnerek száma. (jelleg, db/év)</p> <p>Kirótt büntetés (Ft/év)</p> <p>Az ártalmatlanítás éves összege. (Ft/év)</p>	1-es prioritás, folyamatos

Intézkedések („programok”) megnevezése	Javasolt ütemezés	Intézkedés tartalma, főbb elemei, jellemzői	Indikátorok a TKP II. (2022-2027) időszakára	Prioritás, megvalósítás évszáma/időszaka
		<p>valósítható meg teljesen, a hulladékcsökkentésére azonban törekedni kell.)</p> <p>Az újrahasznosítás ugyancsak függ a rendelkezésre álló infrastruktúrától (szelektív hulladékgyűjtés rendelkezésre állása), szolgáltatástól, valamint a társadalom részvételétől, hajlandóságától.</p> <p>Egerben működik hulladékudvar, mely hozzájárulhat az illegális lerakások csökkenéséhez is, és azok felszámolásának forrásigényét is csökkenti.</p> <p>A falusias-kertvárosias településrészekben kiemelt jelentősége van a helyi/kerti komposztálásnak, a közterületi zöldfelületeken keletkező biomassa gyűjtésének és komposztálásának.</p> <p>A helyi termékek helyi piacon való jelenlétével számos előny mellett (ld. pl. közlekedés okozta terhelés csökkenése, közösségépítés, vegyszermentes élelmiszer) a csomagolási hulladékmentes vagy kisebb csomagolási igényű élelmiszer aránya is nőhet a biztosan csomagolt áruházlánci termékekkel szemben.</p> <p>Az illegális hulladék-lerakásokat (ahogy a jogszerűtlen szennyvíz-elhelyezést is) elsősorban meg kellene tudni előzni, másodsorban szankcionálni és felszámolni kell. Jellemzően fakadóan a megoldás nehézségekre ütközik, ezért a már eddig tett intézkedéseket folytatni, kiegészíteni szükséges. A tudatformálásnak ezen a téren továbbra is kiemelkedő szerepe</p>		

Intézkedések („programok”) megnevezése	Javasolt ütemezés	Intézkedés tartalma, főbb elemei, jellemzői	Indikátorok a TKP II. (2022-2027) időszakára	Prioritás, megvalósítás évszáma/időszaka
		<p>van, hiszen a nem-inert hulladék, szennyvíz a környezetben (a talajban, a talajvízben, felszíni vízben, vagy akár a levegőben) szennyezést okoz, kockáztatja az ivóvízszolgáltatás biztonságát, az emberek egészségi állapotát, kedvezőtlen az élővilágra. E témakör fontosságát, különösen Szala városrész vonatkozásában, ahol a lakossági hulladéklerakás patkányok és csótányok megtelepedéséhez vezetnek, a Népegészségügyi Osztály kiemelte. (Ld. a 9. sz. mellékletben leírtakat, melyben a megfelelő komposztálás jelentőségét is hangsúlyozza a Népegészségügyi Osztály.)</p> <p>Javasoljuk a hulladékszegény technológiák alkalmazását, szolgáltatóknak, termelőknek előírását, a fogyasztók környezettudatos döntésének segítségét, továbbá a meglévő hulladékgyűjtő és kezelő rendszer szükség- és lehetőség szerinti fejlesztését.</p> <p>Az illegális hulladéklerakások megelőzésével és felszámolásával a településnek számos feladata adódik. Másutt tapasztaltak szerint a rendszeres lomgyűjtés, a helyszíni ellenőrzések és eseti tettenérések, adott területek bekamerázása részleges sikereket eredményez. Utóbbi költség mivolta miatt nem lehet általános megelőző eszköz.</p>		

Intézkedések („programok”) megnevezése	Javasolt ütemezés	Intézkedés tartalma, főbb elemei, jellemzői	Indikátorok a TKP II. (2022-2027) időszakára	Prioritás, megvalósítás évszáma/időszaka
14. Energia-gazdálkodás	2022-2027	<p>Folytatni kell a megkezdett energia-hatékonysági programot, egyrészt az önkormányzati intézmények körében, másfelől a lakossági szemléletformálás és fejlesztések terén.</p> <p>Külön szakági terv rendelkezésre áll, így annak további megvalósítását javasoljuk.</p> <p>A témakör több más témakörrel is kapcsolatban van, egymást támogatják. Például a klímavédelmi stratégiával sok a közös pont, azonban az energiagazdálkodás terén konkrét, elsősorban a lakott területre, azon belül elsősorban az önkormányzati intézményekre, másodsorban a lakóingatlanokra vonatkozó beavatkozások, ajánlások, szinergiák meghatározása lehet a cél.</p>	<p>A SEAP intézkedéseinek további megvalósítása (db/év) és szükség szerinti felülvizsgálata.</p> <p>Energiagazdálkodással kapcsolatos pályázatok nyomon követése, pályázatok benyújtása (db/év).</p> <p>A fentiekkel összhangban lakosság tájékoztatása, szakmai támogatása az energia-hatékonyság területén.</p>	1-es prioritás, folyamatos
15. Ivóvízellátás	2022-2027	<p>A megfelelő minőségű és mennyiségű ivóvíz biztosítása alapvető fontosságú cél továbbra is. Eger lakosságát több vízbázisról látják el ivóvízzel.</p> <p>Az ivóvízhálózat korszerűsítése aktuális feladat.</p> <p>A Népegészségügyi Osztály és a vízügyi hatóság fokozott figyelemre int a város ivóvízbázisainak védelme érdekében. Részletes szempontjaik a 8. és 9. sz. mellékletben csatolt válaszelevelükben olvashatók.</p>	<p>Szolgáltatott víz minősége, megfelelősége a határértékeknek. (A vizsgálat alapvetően a Szolgáltatón keresztül végzett folyamatos intézkedés.)</p> <p><u>Amennyiben változás várható, lényeges adat az ellátott településrészek, ingatlanok és személyek száma (db/év, fő/év).</u></p>	1-es prioritás, folyamatos
16. Szennyvízelvezetés és kezelés	2022-2027	<p>A talaj, a felszín alatti és felszíni vizek, a vízbázisok és élőhelyek minősége, a környezetegészségügyi és a rekreációs célok kielégítése szempontjából kulcskérdés a megfelelő szennyvízgyűjtés, elvezetés és kezelés. A felsorolt szempontok és célok</p>	<p>A szolgáltató és az önkormányzat közös intézkedését igényli az esetleges illegális szennyvíz-kivezetések, ill. alkalmi szennyvíz-kiöntések felszámolása, a hálózatra kötés szorgalmazása. Lehetséges</p>	1-es prioritás, folyamatos

Intézkedések („programok”) megnevezése	Javasolt ütemezés	Intézkedés tartalma, főbb elemei, jellemzői	Indikátorok a TKP II. (2022-2027) időszakára	Prioritás, megvalósítás évszáma/időszaka
		<p>másutt külön is szerepelnek, de a témakör súlya külön is említésre érdemes. A Népegészségügyi Osztály és a vízügyi hatóság több ponton is felhívja a témakör fontosságára a figyelmet.</p> <p>A rendszer jelenleg nem teljes és karbantartásra, korszerűsítésre is szorul. Még mindig nagy arányú lehet a szennyvíz talajban való szikkasztása a településen.</p> <p>Kiemelten szükséges a rendszer fejlesztése, a rákötések szorgalmazása, a tájékoztatás, szükség esetén a szankcionálás, mert a településen két vízbázisvédelmi terület van, valamint a vizes élőhelyek is károsodhatnak.</p> <p>Az ellenőrzés a nem közművel történő szennyvízszállítást végző szolgáltató („szippantást” végző cég”) ellenőrzését is magába foglalja, hiszen az elszállított, de nem megfelelő helyre történő leürítés másutt okoz szennyezést.</p> <p><u>A csapadékvizek kizárása a gyűjtőhálózatból itt is említés érdemel, de konkrét intézkedésként a 17. számú, csapadékvíz-kezelési feladatok keretében kap helyt.</u></p>	<p>indikátor például a hatósági fellépések és gyakorlati műszaki intézkedések száma évente.</p>	
17. Csapadék-víz-kezelés	2022-2027	<p>A témakör szoros összefüggésben van számos más témakörrel. A 4. sz. intézkedés csomag a külterületi, ezen feladatkör a belterületi csapadékvíz-kezelésre fókuszál.</p> <p>A két rendszer összefügg egymással, azonban a lakosság közvetlen érintettségének, a lehetőségek és korlátok jellege szempontjából külön tárgyaljuk a két témakört.</p>	<p>1 db komplex szemléletű belterületi <u>Csapadékvíz-kezelési koncepció</u>, mely alapján kiviteli tervek készítése. (Komplex szemléletű terv hiányában az készülő kiviteli tervek esetében legyen elvárás a vízmegtartó megoldások alkalmazása.)</p>	1-es prioritás, folyamatos

Intézkedések („programok”) megnevezése	Javasolt ütemezés	Intézkedés tartalma, főbb elemei, jellemzői	Indikátorok a TKP II. (2022-2027) időszakára	Prioritás, megvalósítás évszáma/időszaka
		<p>A belterületi nyílt és zárt rendszer fenntartott, kapacitáshiányról kevés információval rendelkezünk. A burkolt felszínek növekedése azonban éppen a belterületeken, beépített területeken nő drasztikusan, így a lefolyó vízmennyiség növekedésével is számolni kell, sőt ennek jelei a klímaváltozással összefüggésben szélsőségesse váló csapadékeloszlás miatt már jelentkezhetnek is, illetve kulcskérdéssé fog válni.</p> <p>A csapadékvíz lehetőség szerinti helyben tartása, a települési klíma vízzel és zöldfelületekkel történő, ún. kék és zöld infrastruktúrán alapuló szabályozása ma már meghonosodóban lévő gondolat, ezért olyan <u>belterületi Csapadékvíz-kezelési koncepció készítését javasoljuk, mely ebben a szellemben készül.</u></p> <p>A településnek nincs célszerű koncepciója, és nem tudunk akár csak egy településrészre kiterjedő, készülő tervről sem.</p> <p>A témakör keretében foglalkozni kell azzal is, hogy a lakossági ingatlanok csapadékvizének szennyvíz-hálózatra kötése a rendszer túlterhelését, a telep hatásfokának lerontását, akár helyi alkalmi szennyvízkiöntések keletkezését generálhatja.</p> <p>A leírtakkal összefüggésben javasolt intézkedések:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.) a csapadékvíz szennyvíz-hálózatra kötésének felszámolása, tiltása, szankcionálása; 2.) minél nagyobb fokú helyben tartás szikkasztó árokkal, tározóval, esőkerttel, mélyfekvésű területek bevonásával; 	<p>Lehetséges indikátorok: Kiviteli és megvalósult tervek száma (db/év), érintett településrészek száma és aránya az összes településrészhez képest.)</p> <p>Vizek lehetőség-szerinti helyben tartását és szükség szerinti elvezetését szolgáló létesítmények száma, kiterjedése, lefedett településrészek száma, aránya. (Lehetséges indikátorok, pl. db, km, m², m³, ha, ...).</p> <p>Csapadékvíz szennyvízhálózatra való rákötésének és szétválasztásának száma, ezek aránya a teljes esetszámhoz (db/év, %).</p>	

Intézkedések („programok”) megnevezése	Javasolt ütemezés	Intézkedés tartalma, főbb elemei, jellemzői	Indikátorok a TKP II. (2022-2027) időszakára	Prioritás, megvalósítás évszáma/időszaka
		<p>3.) ezzel összefüggésben minél kevesebb víz elvezetése a befogadóba, mely az alvízi elöntések esetleges növekedése miatt infrastrukturális szempontból, a fenntartási kényszer miatt ökológiai szempontból káros;</p> <p>A csapadékvíz szennyvízhálózatra kötésének megszüntetésére a lakost csak előzetes felmérés és felszólítás alapján lehet felszólítani.</p> <p>A fenti célokkal összhangban javasolt egy olyan általános, átfogó, rövid kiadvány, melyből az építető és az általa megbízott tervező tájékozódhat a csapadékvíz helyben tartásának, megfogásának céljairól és lehetséges módjairól. A kiadvány legyen elérhető a honlapon, egy lakosságbarát tájékoztatást segítő aloldalon</p> <p>A szolgáltató és az önkormányzat az egyedi felméréstől függetlenül, általában is felszólíthatja a lakosságot, hogy egy majdani vizsgálat során történő tetten érés és szankcionálás elkerülése érdekében maguktól kössék le a csapadékcsatornájukat a szennyvízhálózatról.</p> <p>A klímavédelem és -alkalmazkodás szempontjából a víz megtartása mindenütt kiemelt helyi érdek is, de csökkenti a továbbvezetett hozam csökkentése miatt az alvízi területek árvízi kockázatát is. A legnagyobb hangsúlyt ezért a helyben tartásra, szivárogtatásra, ennek tervezési célként meghatározására tesszük. A megoldás kapcsolódik a zöldfelületek kialakításához,</p>		

Intézkedések („programok”) megnevezése	Javasolt ütemezés	Intézkedés tartalma, főbb elemei, jellemzői	Indikátorok a TKP II. (2022-2027) időszakára	Prioritás, megvalósítás évszáma/időszaka
		<p>vízellátásához; csökkenti vizes élőhelyek mennyiségi és minőségi terhelését.</p> <p>Javasolt a megadott szempontok figyelembevétele a koncepcionális és konkrét csapadékvíz-hálózat fejlesztési projekteknél, a tervezettség és a tervezés során.</p>		
<p>18. A zaj és rezgés káros hatásai elleni védekezés</p>	<p>2022-2027</p>	<p>Eger önálló zajvédelmi rendelettel nem rendelkezik. A város stratégiai zajtérkép és intézkedési terv készítésére nem kötelezett, de</p> <p>A zaj és rezgés a közúti közlekedés növekedése miatt fontos, a lakosság fizikai és lelki jóllétét érintő témakör.</p> <p>A zaj és a rezgés káros hatásainak megismerése, csökkentése méréseket, műszaki megoldások megtervezését és megvalósítását igényli.</p> <p>Fontos a hatótényezők oki csökkentésére is törekedni, hiszen a gépjárműszám és közúti forgalom növekedése a terhelések oka. A megoldás lehet pl. a tömegközlekedés fejlesztése és a home office arányának növelése, mely utóbbira az önkormányzatnak csak csekély hatása van (közvetlenül csak saját intézményeiben).</p>	<p><u>A zaj és rezgés káros hatása elleni védelem megoldásainak alkalmazása koncepciókban és kiviteli tervekben (db/év), szükség esetén célzott mérések végzése, a mérések alapján legalább zajvédelmi koncepció, vagy, hatósági javaslat alapján, stratégiai zajtérkép és intézkedési terv készítése.</u></p> <p>Konkrét kivitelezési munkák végrehajtása. (Lehetséges indikátorok pl.: db/év, védett ingatlanok (db) és lakosok száma (fő), arányuk a teljes védendő lakosságszámhoz és ingatlanszámhoz képest (%), összeg/év). Zajvédelmi célú hatósági eljárások helyszínei, intézkedések száma (helyszín, db/év).</p>	<p>1-es prioritás, ill. folyamatos</p>
<p>19. Környezetvédelmi referens/ ügyintéző</p>	<p>2022-2027</p>	<p>Eger Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatal alkalmazásában 1 fő látja el a környezetvédelmi ügyintézői feladatkört, mely hatósági ügyintézői munkakör.</p> <p>A környezetvédelmi ügyintéző néhány kiemeltebb tevékenysége: jegyzői hatáskörbe tartozó zaj- és rezgésvédelmi ügyek; szakhatósági állásfoglalások a helyileg védett természetvédelmi területek vonatkozásában; illegális hulladéktelepek</p>	<p><u>Környezetvédelmi ügyintézői munkakör megléte (fő), a szakterületet ellátó team felállítás, személyi bővítése (fő).</u> <u>Az ügyintéző által előkészített, megvalósított intézkedések, együttműködések száma (db/év).</u></p>	<p>1-es prioritás, folyamatos</p>

Intézkedések („programok”) megnevezése	Javasolt ütemezés	Intézkedés tartalma, főbb elemei, jellemzői	Indikátorok a TKP II. (2022-2027) időszakára	Prioritás, megvalósítás évszáma/időszaka
		<p>ügyében, önkormányzati tulajdonban lévő ingatlanok esetében hatósági eljárás lefolytatása; ipari telephelyek nyilvántartásba vétele bejelentés-köteles tevékenységek esetében, illetve eljárás lefolytatása telepengedély-köteles tevékenységeknél az 57/2013. (II. 27.) Korm. rendelet alapján; belterületen parlagfűvel kapcsolatos bejelentések kivizsgálása, eljárás lefolytatása; helyileg védett természetvédelmi oltalom alatt álló területekkel kapcsolatos ügyek, pl. teljesítménytúrákhoz engedély kiadása, amennyiben érint helyileg védett területet, a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény alapján a jegyző hatáskörébe utalt ügyek kezelése.</p> <p>A szakági ügyintéző-státusz biztosítása a helyi környezetügy előmozdítása, így pl. a TKP megvalósítása szempontjából fontos adottság.</p> <p>A környezetvédelmi ügyintéző számára is fontos a továbbképzése lehetősége, más települések jó gyakorlatainak megismerése, a szektorközi kapcsolatok ápolása, melyek közvetve mind elősegíthetik Egerben is a környezetvédelem érdekében a források koncentrációját.</p> <p>A szakmai team fejlesztése a TKP I-ben is nevesített cél volt és most is mindenképpen javasolt!</p>		
20. Környezetvédelmi Bizottság	2022-2027	<p>Egerben Városi Urbanisztikai, Klíma- és Környezetvédelmi Bizottság működik.</p> <p>A KB a Képviselőkkel, társadalmi és további szervezetekkel is kapcsolatot tarthat, részt vehet a környezetügyi kommunikációban, így a témakör társadalmazásában nagy szerepe van.</p>	<p><u>A Bizottság működése (indikátor, pl. a működés éve; találkozók száma/év), döntések száma (db).</u></p> <p>Tárgyalt javaslatok száma, jellege, elfogadási aránya (db/év, %).</p>	1-es prioritás, folyamatos

Intézkedések („programok”) megnevezése	Javasolt ütemezés	Intézkedés tartalma, főbb elemei, jellemzői	Indikátorok a TKP II. (2022-2027) időszakára	Prioritás, megvalósítás évszáma/időszaka
		Alkalomszerűen, pl. pályázatok, megrendelések előkészítéséhez szükség lehet szakértők bevonására, ezért egy éves keretösszeg beállítását is javasoljuk olyan témakörökben, mely kidolgozása több időt, specifikus ismereteket igényel.	Bevont partnerek szektora és száma.	
21. Környezetvédelmi témájú helyi rendeletek kiegészítése felülvizsgálata	2022-2027	A rendeletek időről időre felülvizsgálatra szorulnak, visszavonják őket, újak születnek. A rendeletek gyakran települési szintű koncepciók, stratégiák alapján készülnek, gyakran azok elfogadásáról és/vagy intézkedéseik deklarálásáról szólnak. Fontos, hogy minden szakterület megfelelő szabályozást kapjon, ill. a vonatkozó szabályozás a környezet védelmét, a fenntarthatóság szolgálja.	<u>Felülvizsgált környezetvédelmi rendeletek száma (db/év)</u> , lefedett szakterületek/összes szakterület (db/db).	1-es prioritás, folyamatos
22. A településrendezési eszközök (TRE) környezetvédelmi felülvizsgálata	2022-2027	A településrendezési eszközök (TRE) és a településfejlesztési koncepció (TFK) a területhasználatok szabályozásán keresztül jelentősen befolyásolják egy település életét, jelenét, jövőjét, környezeti állapotát, ezért szükséges a településrendezési eszközök fenntarthatósági, környezetvédelmi szempontok szerinti felülvizsgálata, esetleges módosítása. A települési stratégiák „zöldítése” a tervezés folyamán szükséges lehet. A környezetvédelmi program, mint konkrét intézkedéseket és elvi szempontokat nyújtó dokumentum mindenkori figyelembe vétele szükséges. A stratégiai dokumentumok környezeti „átvilágítását” külön jogszabály is előírja.	A településrendezési eszközök felülvizsgálatakor figyelembe vett konkrét környezeti szempontok száma, és aránya az összes javaslatához (db/dokumentum, %).	1-es prioritás, folyamatos
23. A TKP II. felülvizsgálata, TKP III. készítése, éves	2027, 2022-2027	Ezen dokumentumban megadott és egyéb lehetséges indikátorok, konkrét adatok alapján szükséges a megfogalmazott intézkedések teljesültségének, a környezetállapot változásának vizsgálata, a 2028-2033. évekre szóló TKP III. elkészítése. A felülvizsgálat akár évente, két évente is megvalósulhat, de egy átfogó vizsgálat és új program készítése hat évente mindenképpen célszerű.	<u>TKP III. elkészítése (legkésőbb 2027-ben).</u> A TKP II. teljesült intézkedéseinek száma, jellege (pl. db/év, db/témakör, folyamatos vagy egyszeri intézkedés).	2-es prioritás, mert a tervezési ciklus végén lesz szükséges a felülvizsgálat, azonban minden évben célszerű éves jelentést és éves

Intézkedések („programok”) megnevezése	Javasolt ütemezés	Intézkedés tartalma, főbb elemei, jellemzői	Indikátorok a TKP II. (2022-2027) időszakára	Prioritás, megvalósítás évszáma/időszaka
jelentések készítése		<p>Az évről évre történő „felülvizsgálat” az éves jelentések és jövő évi munkatervek összeállítását is jelentheti.</p> <p>Mindenképpen javasoljuk, hogy adott, lezárt évről tételes, de ne feltétlenül hosszú összegzés, jelentés készüljön, mert így lesz elegendő adat, információ a következő évi munkatervekhez, a felülvizsgálathoz és így lesz a lakosság számára is átlátható a teljesülés, a döntéshozói tevékenység, évente.</p> <p>Az indikátorok a nyomon követhetőség érdekében kerültek megfogalmazásra, azok célirányos adatgyűjtést igényelnek (pl. az ügyintézők által).</p> <p>Az évek során a környezeti, de a társadalmi, gazdasági jellemzők is változhattak, és a jogszabályi környezet is minden bizonnyal változik, mely új irányok, intézkedések megfogalmazását teszi szükségesé. (Lásd pl. a helyi és országos jogszabályok is módosultak, a klímavédelem súlya megnőtt, néhány intézkedés teljesülhetett menetközben.)</p> <p>Ezzel egyidejűleg láthatóvá válik, mely tényezők segítik és melyek gátolják a Környezetvédelmi Program végrehajtását.</p>		munkatervet készíteni, készíttetni
24. Fenntarthatósági Program (FP, LA21) készítése és felülvizsgálata	2022-2023, - 2027	<p>Egerben Fenntarthatósági Program (FP) nem készült.</p> <p>Az FP célja a környezeti, társadalmi és gazdasági hatótényezők együttes vizsgálata, olyan környezeti szempontból fenntartható intézkedések meghozatala, melyek a rendelkezésre álló természeti erőforrásokat nem élik fel.</p> <p>Tulajdonképpen ugyanez a TKP célja is, így a két Program egyes intézkedései gyakran átfednek egymással, de két kissé eltérő megközelítésről van szó.</p>	Eger I. FP-jának elkészítése , majd annak tervi ciklusában teljesült intézkedéseinek száma, jellege, felülvizsgálat során a teljesültség aránya (pl. db/év, db/témakör, folyamatos/egyszeri intézkedés) lehet indikátor.	3-as prioritás
25. Hazai és EU-s környezetvédelmi	2022-2027	Környezetvédelmi és egyéb, de környezeti szempontokat, elemeket, szükségszerűen figyelembe vevő, tartalmazó projektek megvalósítása gyakran külső forrásokat igényel. Szükséges a	<u>Megírt és megnyert környezetvédelmi célú pályázatok száma, összege (db, Ft), az érintett témakörök jellege és száma (pl.</u>	1-es prioritás, ill. folyamatos tevékenység.

Intézkedések („programok”) megnevezése	Javasolt ütemezés	Intézkedés tartalma, főbb elemei, jellemzői	Indikátorok a TKP II. (2022-2027) időszakára	Prioritás, megvalósítás évszáma/időszaka
pályázatok igénybevétele		pályázatok figyelése, megpályázása, felhasználása a TKP II. intézkedéseinek végrehajtása érdekében. Ez az intézkedési sor tulajdonképpen az egyik „bevételi oldal” (a másik a KA). Emellett azonban kiadásokkal is járhat a pályázatok megírása, előkészítése (tervek készíttetése, engedélyek beszerzése, pályázatíró igénybevétele) és az önrész. Ezen költségek fedezete lehet a meglévő KA, a település környezetvédelmi alapja és a javasolt „Zöld költségvetés”.	települési kék és zöld infrastruktúra fejlesztése.)	
26. Környezet védelmi alap (KA), „Zöld költségvetés”	2022-2023, 2022-2027	Eger rendelkezik környezetvédelmi alappal, de annak felhasználására nézve (ld. indikátorok) nincs adat. Más településen meghonosodott gyakorlat szerint a környezetvédelmi alapba a mindenkori költségvetés 0,5 %-a is bekerül, nemcsak a településen kirótt környezetvédelmi bírságok egy része. A „zöld költségvetés” önmagában komoly elhatározást és financiaális bázist jelent a TKP-ban megfogalmazott környezetvédelmi célok megvalósítása érdekében. Javasolt az éves beszámolóban összegszerűen, tételesen nyomon követni a KA felhasználását.	<u>Kihirdetett helyi KA-pályázatok, általa finanszírozott-megvalósított célok száma/év, témakörök száma, igénybe vevő szervezetek száma, ezek aránya az összeshez; meghirdetett és megítélt támogatások összege/év, kiosztott összeg/év, elért hatékonyság (pl. db, Ft, fő, támogatott szervezetek száma)</u>	1-es prioritás, folyamatos A KA a TKP egyes céljainak finanszírozását szolgálja, így a többi költségvetés soron lévő összeg egy része a KA-ban lévő összegtől is függ. 2022. őszén lehetőség nyílik dönteni pl. a javasolt 0,5 %-os „Zöld költségvetésről”, így lesz forrás egyes intézkedések megvalósítására.
27. Települési Környezetvédelmi Informá-	2022-2027	A környezetre vonatkozó adatok és információk, tervek, rendeletek közzététele rendkívül fontos. Jelenleg is számos elérhető ezek közül az önkormányzat honlapján (a TKP II. készítésekor is felhasználtuk a közzétett adatokat, információkat)	<u>Lehetőség szerint a honlapon önállóan megjelenő TEKIR létrehozása (indikátor a létrehozás és az üzemelés évszáma) és üzemeltetése.</u>	3-as prioritás, folyamatos

Intézkedések („programok”) megnevezése	Javasolt ütemezés	Intézkedés tartalma, főbb elemei, jellemzői	Indikátorok a TKP II. (2022-2027) időszakára	Prioritás, megvalósítás évszáma/időszaka
<p>ciós Rendszer (TEKIR)</p>		<p>Az adatbázis lehet azonban külön nevesített is, pl. egy konkrét „környezetvédelem”-fűl alatt elhelyezett információtár (települési környezetvédelmi információs rendszer, TEKIR), melynek látványos kiegészítő eszköze lehet egy célirányos, akár interaktív térinformatikai adatbázis és térkép.</p> <p>Magyarországon működik az OKIR, mely egri adatokat is tartalmaz, azonban szükségszerűen célirányos adatbázisépítésre és adattár-építésre lenne szükség, melynek gyökereit 2011-ben térinformatikai alapon is sikerült megvetni Egerben. A rendszer jelenleg sajnos nem működik, ugyanakkor meg kell jegyezni, hogy több település bír települési szintű, egyes esetekben lakossági bejelentéseket lehetővé tevő, interaktív fedvény-rendszerrel (pl. Törökbálint, Budapest 11. kerülete), mely fedvények/adatrétegek egy része nyilvánosan elérhető, másrésze csak az önkormányzat munkatársai számára érhető el.</p> <p>Az ilyen rendszerek elkészítése és felügyelete szakszolgáltatót igényel.</p> <p>A térképi tartalomszolgáltatás kapcsán megemlíjtük, hogy a TKP II-ben térinformatikai alapú helyi adatbázisok is felhasználásra kerültek, ill. a TRE és a TFK számos adatrétege elérhető és megalapozza a TEKIR-t.</p> <p>A környezetre vonatkozó adatok és információk közzététele a tájékoztatást, a nyilvánosságot és partneri együttműködést szolgálja, de közvetve segíti a mindennapi környezetügyi teendők ellátását is, hiszen nem az önkormányzati munkatársaknak kell közvetlenül adatokat szolgáltatni, hanem azok egy részét csak egyszer kell közzétenni, ill. célszerűen időről időre frissíteni.</p> <p>Ha térinformatikai alapon nem is készül TEKIR, mindenképpen javasolt minimum intézkedés a meglévő adatok és információk</p>	<p>Ettől függetlenül is lehetséges teljesítménymérő indikátorok a közzétett adatok, információk, tervek száma, alkalma (db/év).</p> <p>Felhasználói visszajelzése száma, jellege (db/év, témakör, ...).</p> <p><u>Környezeti adatok, információk közzététele</u></p> <p><u>Professzionális, térképi alapú TKIR megalapozása</u></p>	

Intézkedések („programok”) megnevezése	Javasolt ütemezés	Intézkedés tartalma, főbb elemei, jellemzői	Indikátorok a TKP II. (2022-2027) időszakára	Prioritás, megvalósítás évszáma/időszaka
		<p>célirányos környezetügyi rendszerezése és a rendszer fejlesztése (pl. tervek, tervezések során születő, érdeklődésre számot tartó adatok közérthető közzététele, engedélyek közzététele, éves környezeti jelentés).</p> <p>Az intézkedés szorosan kapcsolódik más intézkedésekhez (pl. szemlélet- és tudatformálás, környezeti menedzsment).</p> <p>A rendszer „tartalomszolgáltatása” az időközben megrendelt vagy más módon rendelkezésre álló adatokból, információforrásokból épül fel, mely a környezetvédelmi ügyintéző és az informatikus közreműködését igényli („frissítés”), valamint azt, hogy egyáltalán adatok rendelkezésre álljanak. Maga a TKP felülvizsgálata is egy célirányos adatforrás és értékelés, mely önmagában is felhasználható a lakosság és a döntéshozók tájékoztatására.</p>		
28. Környezeti nevelés, szemlélet- és tudatformálás, társadalmi részvétel, társadalmi együttműködés	2024-2027	<p>A környezeti nevelés, ha nem is rövidtávon, de később megsokszorozhatja a megfelelő környezetügyi döntések számát, megelőzheti a környezeti károk létrejöttét. Támogatása tehát a jövőbe fektetett energia, de számos téren nemcsak ökológiai, hanem ökonómiai előnyökkel is jár. Gondoljunk itt például a megörökölt környezeti károk (pl. kedvezőtlen területhasználatok, élőhelyek tönkretétele, kármentesítésre szoruló, vízbázist veszélyeztető szennyezett területek) vagy az illegális hulladéklerakók helyreállításának hatalmas költségeire.</p> <p>A környezeti nevelésnek nem csak a gyerekek a célcsoportjai, hanem rajtuk keresztül a szülők, családok, összességében – különböző kommunikációs csatornákkal felerősítve – az egész társadalom. A szemlélet- és tudatformálás célcsoportjai – külön intézkedésként – maguk a települési döntéshozók (ld. bizottság,</p>	<p><u>1 db Környezeti nevelési koncepció, megállapodás, „terv” elkészítése (2022).</u></p> <p>Szemléletformálást szolgáló rendezvények szervezése, támogatása (db/év, résztvevők száma/rendezvény, rendezvények/év, ...).</p> <p>Megszólított célcsoportok, személyek száma (fő, fő/év).</p> <p>Partnerszervezetek száma (db/év).</p> <p>Intézményközi együttműködési megállapodások száma (db/év).</p> <p>Kiadványok, internetes és nyomtatott sajtóban megjelent cikkek száma, tv és</p>	<p>2-es prioritás</p> <p><u>Koncepció készítése</u> (helyzetfeltárás, lehetőségek, javaslatok)</p> <p>Iskolai, óvodai, egyesületi környezeti nevelési, szemléletformálási tevékenység fokozott támogatása.</p>

Intézkedések („programok”) megnevezése	Javasolt ütemezés	Intézkedés tartalma, főbb elemei, jellemzői	Indikátorok a TKP II. (2022-2027) időszakára	Prioritás, megvalósítás évszáma/időszaka
		<p>ügyintéző segítségével a környezeti munka felerősítése), a gazdasági szereplők is (ld. tevékenységük különböző jogi szabályozása, megállapodások kötése).</p> <p>A szemléletformálásnak a jelenben is lehetnek hatásai. Sőt, nagymértékben törekedni is kell rá, hogy ne a távoli jövőben és esetlegesen, hanem most is legyen súlya a környezeti szempontoknak.</p> <p>A környezetvédelem részben saját döntés eredménye. Ahhoz, hogy a társadalom tagjai környezetet kímélő döntést hozzanak, látniuk kell, hogy milyen döntési lehetőségeik vannak, azoknak mik a hatásai, és a szerint kell döntenek. A szemlélet és tudatformálást minél előbb el kell kezdeni, ahhoz lehetőséget kell biztosítani. Önkormányzati és egyéb szolgáltató, oktatási vagy egészségügyi intézmény, társadalmi szervezetek, magánemberek a maguk keretei között előre tudják mozdítani, és előre is kell mozdítsák a környezettudatos gondolkodást és magatartást. Tekintettel arra, hogy a szempontok így is rendkívül szerteágazók, javasoljuk, hogy ha környezeti nevelési, szemlélet- és tudatformálási koncepció nem is készül, de egy „össztársadalmi” iránymutató dokumentum és megállapodás jöjjön létre a célok, lehetőségek, intézkedések, résztvevő és további szempontok meghatározása és végrehajtása céljából.</p> <p>A fenti célok költségeinek megteremtését célszerűen a környezetvédelmi alap szolgálhatja, de külső források is</p>	<p>rádióinterjúk, tematikája (típus, téma, db/év).</p> <p>Létrehozott és fenntartott tanösvények száma (db/év).</p>	

Intézkedések („programok”) megnevezése	Javasolt ütemezés	Intézkedés tartalma, főbb elemei, jellemzői	Indikátorok a TKP II. (2022-2027) időszakára	Prioritás, megvalósítás évszáma/időszaka
		<p>bevonhatók. Továbbá alapozni lehet a település oktatási intézményeire, elkötelezett társadalmi szervezeteire és lakosaira.</p> <p>Több óvoda és iskola deklarált célja a környezeti érzékenyítés, a tudatformálás.</p> <p>Infrastrukturális szempontból említést érdemel, hogy a város honlapján, a helyi médiákban kisebb-nagyobb rendszerességgel jelennek meg környezetüggyel kapcsolatos hírek, információk, valamint művelődési központ fizikailag tud teret adni az ilyen irányú törekvéseknek is.</p> <p>A város természeti és épített örökségben rendkívül gazdag, az értékek jól feltártak, így minden lehetőség adott ahhoz, hogy a helyi értékekre épülve környezeti szemlélet- és tudatformálás bontakozzon ki.</p> <p>A társadalmi szervezetek környezetvédelmi szerepe kiemelkedő jelentőségű országosan és világviszonylatban is. Jelentős szakmai és közösségi erőforrásokat képesek megmozgatni, de pályázatok útján is segíthetik a helyi zöld ügyek megvalósulását.</p> <p>Eger esetében a Civil Fórum még a nemzeti értéktárban is szerepel, mint a társadalmi részvétel mintája.</p>		
29. Rendkívüli veszély, katasztrófa elhárítása	2022-2023	Eger Városa minden kapcsolódó tervvel, köztük veszély-elhárítási tervvel is rendelkezik. A vonatkozó terveket időszakonként felül kell vizsgálni.	Vonatkozó tervek rendszeres és integrált szemléletű felülvizsgálata (év).	1-es prioritás

Intézkedések („programok”) megnevezése	Javasolt ütemezés	Intézkedés tartalma, főbb elemei, jellemzői	Indikátorok a TKP II. (2022-2027) időszakára	Prioritás, megvalósítás évszáma/időszaka
		<p>A klímaváltozás okozta veszélyhelyzetek gyakoribbá válása miatt szükséges a Klímavédelmi, Integrált vízgazdálkodási és Zöldfelületfejlesztési Stratégia, természetvédelmi koncepciók meglátásainak figyelembevétele a készítés és a felülvizsgálatok során.</p> <p>A veszély-elhárításban, megelőzésben való relevancia szintű részvétel mindenki feladata és érdeke.</p>		
30. Rekultiváció, rehabilitáció	2022-2023 (2022-2027)	<p>Egy település története során, a területhasználatok változása mentén, akár jelentős kiterjedésben és számban maradhatnak vissza szennyezett területek, tájsebek, leromlott állapotú mezőgazdasági területek, épületek, településrészek, tájba egyéb módon nem illő infrastruktúrák, tágabb értelemben pedig a degradálódott élőhelyek. (Pl. hajdani bányák, ipari és logisztikai, közlekedési létesítmények, kiszáradóban lévő vizes élőhelyek, tájidegen fajokkal szennyezett vagy ültetés következtében abból álló erdők.)</p> <p>Egerben több bánya található, melyek egy része működik, más része többé-kevésbé a természet részévé váltak.</p> <p>Az élőhelyek helyreállításával, valamint a vízbázisvédelemre kockázatot jelentő szennyezett területek kármentesítésével alapvetően más-más intézkedések keretében foglalkozunk.</p> <p>A tájképvédelmi és épített örökség védelmi célú helyreállítás is más témakör. Az illegális hulladéklerakók felszámolása ugyancsak az adott intézkedéscsomag részei, így ott is említésre kerülnek, továbbá azon intézkedések körében hajtandók végre.</p> <p>Ezért ebben az intézkedési csomagban minden egyéb cél szerinti helyreállítás, művelésre, másodhasznosításra irányuló, egyelőre részleteiben nem ismert, cél szerepel. Azzal együtt,</p>	<p>A megvalósított intézkedések lehetséges indikátorai: Roncsolt területek (pl. volt bányák) helyreállítása, utóhasznosítása (db). Bányarekultivációs terv. Leromlott állapotú, funkcióvesztett épületek, településrészek helyreállítása. (db)</p>	<p>3-as prioritás</p> <p>Jelen helyzetben legfeljebb további adat- és információgyűjtést, és azok alapján egy jelentés készítését igényel, mely saját (önkormányzati) hatáskörben is megtörténhet.</p>

Intézkedések („programok”) megnevezése	Javasolt ütemezés	Intézkedés tartalma, főbb elemei, jellemzői	Indikátorok a TKP II. (2022-2027) időszakára	Prioritás, megvalósítás évszáma/időszaka
		<p>természetesen, hogy valójában ezen az intézkedési soron is, szükségszerűen, „elszámolhatók” az azok menti tevékenységek.</p> <p>A jövőre nézve fontosnak tartjuk, hogy Eger közlekedés- és gazdaságtervezése során számoljon a majdan rekultiválandó tájsebek létrejöttének megelőzésével.</p> <p>Az önkormányzat feladata a rekultivációra kötelezettek esetében az, hogy elvárja a tájra valóban jellemző vagy ahhoz legközelebb álló környezeti állapot mielőbbi helyreállítását, ill. a láthatóan káros hatásokkal járó beavatkozásokhoz ne járuljon hozzá.</p> <p>A TKP II. -ban nem térünk ki a vonatkozó és rokon kifejezések részletes definíciójára, csak arra az anomáliára hívjuk fel a figyelmet, hogy</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. a rekultiváció, rehabilitáció, revitalizáció, rekonstrukció és egyéb hasonló fogalmakat gyakran használják egymás szinonimájaként, mely önmagában is problematikus. 2. Az eligazodást tovább bonyolítja, hogy ugyanazon kifejezés alatt a különböző szakmák mást, esetenként teljesen ellentétes tevékenységet értenek. <p>Erre egy lehetséges példa a vízfolyások és tavak rekonstrukciója. A kotrás, rézsűrendezés semmiképpen nem jelent élőhely-rekonstrukciót, hiszen a korábban tervezett műszaki állapot jellemzően nem szolgált ki élőhelyi szempontokat. Sőt, gyakran éppen a műszaki rekonstrukció elmaradása vezetett az élőhely kialakulásához (jobb élőhely létrejöttéhez), melyet a fenntartási munka (iszapkotrás, vízi és parti növényzet irtása) tönkretesz.</p> <p>Az élőhelyek átalakulása és regenerálódása természetes folyamat, mely nem mindig felel meg a „rendezett”, „városi”</p>		

Intézkedések („programok”) megnevezése	Javasolt ütemezés	Intézkedés tartalma, főbb elemei, jellemzői	Indikátorok a TKP II. (2022-2027) időszakára	Prioritás, megvalósítás évszáma/időszaka
		<p>településképnek. Ellentétes irányú a használatba vétel, a hasznosítás intenzívebbé tétele. <i>A korábbi hasznosítások eredménye a jelenlegi környezeti állapot, s így a helyreállítás kötelezettsége is. A mindennapok egyszerű példája az illegális hulladéklerakók felszámolása és azok helyének helyreállítása. Lényegesen bonyolultabb az elszennyezett talaj és talajvíz, az ivóvízbázisok helyreállítása.</i></p>		
<p>31. Turizmus, idegenforgalom</p>	<p>2022-2027</p>	<p>Bár a turizmus klasszikusan nem környezetvédelmi témakör, azonban látni kell, hogy a turizmus ma már világszerte az egyik legnagyobb környezeti igénybevételt okozó gazdasági ágazat. Elegendő példának hozni a turisztikai célok megközelítéséhez szükséges utak területfoglalását, a közúti, vízi és légi közlekedés sokrétű környezetszennyezését, nem beszélve a célállomásokon szállás- és vendéglátóhelyek létesítését, a látogatók turisztikai nyomását a helyben élőkre, az élővilágra, az infrastruktúrák számos közvetett és közvetlen hatását.</p> <p>Eger Városa a honlapon elérhető koncepciók listája alapján nem rendelkezik kimondottan turisztikai koncepcióval, azonban a területfejlesztési és gazdaságfejlesztési célok között a turizmus kiemelt szerepet foglal el.</p> <p>A korábban említettek alapján azonban elkerülhetetlen, hogy a vonatkozó tervek készítése során a turizmus környezeti hatásait figyelembe vegyék a tervezők. Javasoljuk legalább egy szakági munkarész elkészítését, mely a környezeti célok integrációját szolgálja a fenntartható turizmusfejlesztés megalapozása érdekében. Ez a munkarész előzetesen is elkészülhet előre megfogalmazott ajánlások formájában, pl. adott városrész lakossága érdekében, vagy védett területeken mekkora és milyen jellegű turisztikai fejlesztés javasolható a védett fajok gyakorlati</p>	<p>Lehetséges indikátor maga az egri turisztikai koncepció, vagy annak környezeti szakági munkarészének elkészülte, illetve a figyelembe vett és nem vett környezeti szempontok száma.</p> <p><u>Konkrét teljesítmény-indikátor az ökoturisztikai célok, infrastruktúrák (pl. tanösvények) száma, létrehozásának évszáma, költsége, azonban ezek a szemléletformálásra vonatkozó intézkedések-csomagnak is részei, így itt nem külön teljesítendő és teljesített indikátorként elszámolható feladatkör.</u></p> <p>Lehetséges indikátor továbbá pl. az olyan kapcsolódó infrastrukturális elemek megvalósítása, fejlesztése, üzemeltetése, mint pl. az illemhelyek számának növelése, mely általános lakossági és köztisztasági igény is, de a turizmussal összefüggésben</p>	<p>3-as prioritás</p> <p>A Turisztikai koncepció környezetügyi szakági munkarészének elkészítése</p>

Intézkedések („programok”) megnevezése	Javasolt ütemezés	Intézkedés tartalma, főbb elemei, jellemzői	Indikátorok a TKP II. (2022-2027) időszakára	Prioritás, megvalósítás évszáma/időszaka
		<p>kímélete és az élőhelyek zavartalanságának, természeti állapotának biztosítása érdekében.</p> <p>A szakági terv alapoz a meglévő és egyéb tervezések során keletkezett környezeti, természeti adatokra, és „átjárással” kell bírjon a környezeti nevelési célokra, hiszen pl. egy tanösvény közös cél, de a természeti állapotra hatást gyakorolhat.</p> <p>A dokumentum elkészültéig is érdemes e szempontokat figyelembe venni.</p> <p>Fontos a kisebb környezeti hatású (pl. gyalogos, kerékpáros turizmus) idegenforgalmi célok kitűzése, a megkezdett hasonló tevékenységek folytatása, a meglévő létesítmények népszerűsítése.</p>	<p>hatványozottan fontos. (A szempontra a Népegészségügyi Osztály hívta fel a figyelmet.)</p>	

Büki Nemzeti Park Igazgatóság
 3304 Eger, Sánc u. 6. - Levélcím: 3301 Eger, Pf.: 116.
 Ig. közv.: (36) 422-700
 Tel.: (36) 411-581
 Fax: (36) 412-791
 E-mail: titkarsag@bnpi.hu
 Honlap: www.bnpi.hu

**Renatur 2005 Környezet- és
 Természetvédelmi Szolgáltató Bt.
 Dukay Igor
 cégvezető**

Szentendre
 Frangepán utca 16.
 2000

dukayigor@gmail.com

Tárgy: Eger települési környezeti program
 készítése - adatszolgáltatás

Ügviratszám: 1122/4/2022.

Üggyintéző: Kovácsné Majoros Csilla

Hivatkozási szám: -

Üggyintézőjük: -

Melléklet:

1122_4_2022_Eger_adatszolgáltatás_BNPI.zip,
 átadás-átvételi jegyzőkönyv

Tisztelt Dukay Igor Úr!

Eger Megyei Jogú Város Önkormányzata a Város Települési Környezetvédelmi Programjának felülvizsgálatát és új program készítését tervezi, amellyel a Renatur 2005 Környezet- és Természetvédelmi Szolgáltató Betéti Társaságot bízta meg. Ehhez kapcsolódóan a Renatur 2005 Bt. adatbázisok és adatok szolgáltatását kéri igazgatóságuktól. A Települési Környezetvédelmi Programjának felülvizsgálatára és az ehhez kapcsolódó adatszolgáltatási kérelemre vonatkozó szándékukat az igazgatóságunkon 2022. április 7-én érkezett megkereső levelük tartalmazza.

Adatszolgáltatás:

Eger közigazgatási területén található, a Büki Nemzeti Park Igazgatóság működési körébe eső védett területekkel és településképi jelentőségű kategóriákkal (*országos természetvédelmi oltalom alatt álló terület, országos ökológiai hálózat övezetei, Natura 2000 közösségi jelentőségű területek, tájképvédelmi területek övezete, országos jelentőségű természeti emlékek, törvény erejénél fogva védelem alatt álló értékek, földtani alapszelvények*) kapcsolatos adatszolgáltatásunkat levelünk digitális melléklete (1122_4_2022_Eger_adatszolgáltatás_BNPI_melleklet.zip fájl) tartalmazza.

Igazgatóságunk a Renatur 2005 Környezet- és Természetvédelmi Szolgáltató Bt. részére adatszolgáltatási kötelezettségét a csatolva megküldött „átadás-átvételi jegyzőkönyv” alapján tudja megtenni. Kérjük a jegyzőkönyvet áttanulmányozni, majd pedig egy példányt aláírva igazgatóságunkra visszajuttatni szíveskedjenek.

A térinformatikai fedvények (shape fájlok) .dbf kiterjesztésű állományai tartalmazzák adattáblába rendezve a fentebbi kategóriákra vonatkozó adatokat (értéktípustól függően pl. megnevezés, típus, helyrajzi szám, kód stb.).

I. Eger közigazgatási területén található, a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság működési körébe eső védett területek és kategóriák:

1.) Országos védelem alatt álló terület

Eger közigazgatási területét érinti a 144/2007. (XII. 27.) KvVM rendelettel védettségében fenntartott **Szőlőskei Erdő Természetvédelmi Terület**.

A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény (továbbiakban: Tvt.) 23.§ (2) bekezdésében foglaltak értelmében a törvény erejénél fogva védelem alatt áll valamennyi forrás, láp, barlang, víznyelő, szikes tó, kunhalom és földvár. A Tvt. 28. § (5) bekezdése értelmében a védett források, víznyelők, földvárak, kunhalmok országos jelentőségű **természeti emlékek** minősülnek. Az e bekezdés alapján védett természeti területek országos jelentőségűnek minősülnek.

A település területén található **barlangokról** információk (pl. alaprajz, szelvények és fotók) az Országos Barlangnyilvántartás weboldaláról letölthetők (<https://www.termeszetvedelem.hu/kereso/orszagos-barlangnyilvantartas/>). A barlangok felszíni védőövezetének kijelöléséről szóló 16/2009. (X. 8.) KvVM rendelet melléklete tartalmazza a barlangok felszíni védőövezetként kijelölt ingatlan-nyilvántartási helyrajzi számú területeket. Az Országos Barlangnyilvántartás a barlangokra vonatkozó adatokat, dokumentumokat tartalmazó adattár. Felállításáról a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény rendelkezik, tartalmát a 17/2021. (IV. 9.) AM rendelet tartalmazza. Vezetését a természetvédelemért felelős minisztérium végzi.

A törvény erejénél fogva védelem alatt álló **források** kataszterezése, az adatállományok adatbázisba való feltöltése folyamatban van, a település területére vonatkozóan felmérésünk nem teljes. Jelen adatszolgáltatásunk csak az 5 l/perc vízhozam feletti forrásokra terjed ki.

Hosszú távú természetvédelmi cél Magyarország összes **földtani alapszelvényének** védetté nyilvánítása. A földtani alapszelvények és földtani képződmények védetté nyilvánításáról és természetvédelmi kezelési tervéről szóló 55/2015. (IX. 18.) FM rendelet tartalmazza a védett földtani alapszelvényeket. Az adatszolgáltatásunkban szerepelő többi alapszelvény területe védetté nyilvánításra tervezett.

A kaptárkövek megóvását szolgáló természeti emlékek létesítéséről, valamint a kaptárkövek megóvását szolgáló természetvédelmi kezelési terv kihirdetéséről szóló 17/2014. (X. 27.) FM rendelet (továbbiakban: FM rendelet) alapján az adatszolgáltatásunk mellékletében szereplő **kaptárkövek természeti emlékként** védendők. A kaptárkövek, mint természeti emlékek megóvását szolgáló területi lehatárolást és a természeti emlék adatait az FM rendelet tartalmazza.

2.) Natura 2000 közösségi jelentőségű területek

Eger közigazgatási területét az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Korm. rendeletben kihirdetett, az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelettel közzétett Natura 2000-es területek közül a **Vár-hegy – Nagyeged (HUBN20008)** néven kihirdetett *kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területek* és a **Bükk-hegység és peremterületei (HUBN10003)** *különleges madárvédelmi területek* érintik.

3.) Országos ökológiai hálózat övezetei

Eger közigazgatási területén az országos ökológiai hálózat övezetei közül a **magterület**, az **ökológiai folyosó** és a **pufferterület övezetek** megtalálhatók, amelyek területi elhelyezkedését adatszolgáltatásunk melléklete tartalmazza. A vonatkozó előírásokat a *Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvény* (továbbiakban MaTrT) 25-27. §-ai tartalmazzák.

4.) Természetközeli területek

Az országos településrendezési és építési követelményekről szóló 253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet (továbbiakban: OTÉK) 30/A. § (1) bekezdése értelmében a mocsár, a nádas, ex lege védett láp, ex lege védett kunhalom, nyílt karszterület és sziklagyepterület természetközeli területnek minősülnek, kivéve, ha ezeket a területeket védelmi célú erdőterület, általános mezőgazdasági terület, tájgazdálkodási mezőgazdasági terület vagy vízgazdálkodási területbe sorolják.

5.) Magas természeti értékű területek (MTÉT)

A 2/2002. (I. 23.) KöM-FVM együttes rendelet alapján Eger közigazgatási területe MTÉT által nem érintett.

6.) Természeti Területek

Kérjük, hogy a rendelet készítése során a Tvt. 15. § (1) pontjában szereplő feltételeknek eleget tevő összes területet tervezett természeti területként kezeljék. Ezeken a területeken kiemelt figyelmet kell fordítani a tájkép, a természetes életközösségek (növénytársulások) és élőhelyek megóvására. A tervezett természeti területek kihirdetésére vonatkozó előírást a Tvt. 15. § (2) bekezdése tartalmazza.

7.) Egyedi tájértékek

A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény 6. § (3) - (5) bekezdései szabályozzák az egyedi tájértékekre vonatkozó feladatokat. Eger esetében készült felmérés, a felvett adatokat a csatolt excel file tartalmazza.

8.) Egyéb védettségi kategóriák és területek

A tájképvédelmi terület övezetként kijelölt területek digitális fedvényét adatszolgáltatásunk melléklete tartalmazza. A területrendezési tervek készítésének és alkalmazásának kiegészítő szabályozásáról szóló 9/2019. (VI. 14.) MVM rendelet 4. §-a fogalmaz meg előírásokat a tájképvédelmi terület övezetével kapcsolatban.

Egyéb védettségi kategóriákról nincs tudomásunk. A helyi jelentőségű természetvédelmi területek és kategóriák ügyében az illetékes jegyző a területileg illetékes szerv.

Eger, 2022. április 11.

Tisztelettel:

Kapják: 1. Címzett
2. Irattár

e-mail

Átadás-átvételi jegyzőkönyv

amely létrejött a **Bükk Nemzeti Park Igazgatóság** (továbbiakban: Adatszolgáltató) és a **Renatur 2005 Környezet- és Természetvédelmi Szolgáltató Bt.** (2000 Szentendre, Frangepán utca 16.) (továbbiakban: Adatkérő) között a mai napon, számítógépes digitális térképi állományok átadása témakörében.

Tárgy: Eger MJV települési környezeti program készítése - adatszolgáltatás

Ügyiratszám: 1122/4/2022.

Ügyintéző: Kovácsné Majoros Csilla

Hivatkozási szám: -

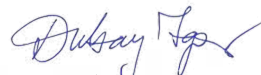
Ügyintézőjük: -

- 1) Adatszolgáltató a következő digitális téradat és adat állományokat adja át az **1122/4/2022.** ügyiratszámú adatszolgáltatás mellékleteként Adatkérő részére:
 - a) „Eger_orzagos_okologiai_halozat”,
 - b) „Eger_vedett_terulet”,
 - c) „Eger_Natura_2000_SPA”,
 - d) „Eger_Natura_2000_SAC”,
 - e) „Eger_alapszelveny”,
 - f) „Eger_forrasok”,
 - g) „Eger_kaptarko_vedoterulet”,
 - h) „Eger_tajkepvedelmi_ovezet” shape állományok.
- 2) Adatkérő jogosult a digitális téradat és adat állományokat a kérelemben megfogalmazott célokra felhasználni.
- 3) Adatkérő a téradat és adat állományokat harmadik félnek nem teheti hozzáférhetővé), üzleti tevékenységéhez nem használhatja fel, nem változtathatja meg.
- 4) Adatkérő nyilatkozik, hogy a téradat és adat állományokat kizárólag Eger MJV Települési Környezetvédelmi Programjának felülvizsgálatához és az új Települési Környezetvédelmi Program készítéséhez használja fel.

Eger, 2022. április 11.

Rónai Kálmáné
* igazgató

Bükk Nemzeti Park Igazgatóság
Adatszolgáltató részéről

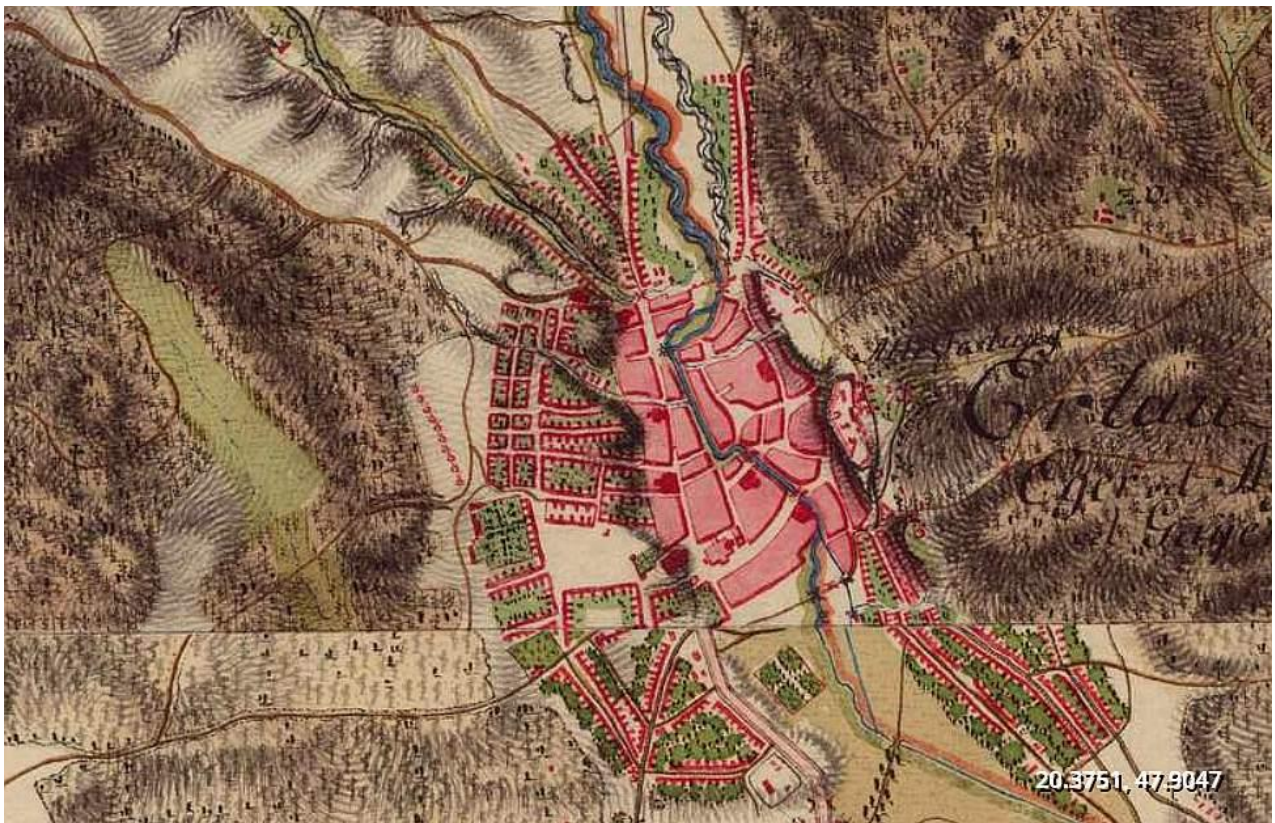

Dukay Igor
cégvezető
Renatur 2005 Bt.
Adatkérő részéről

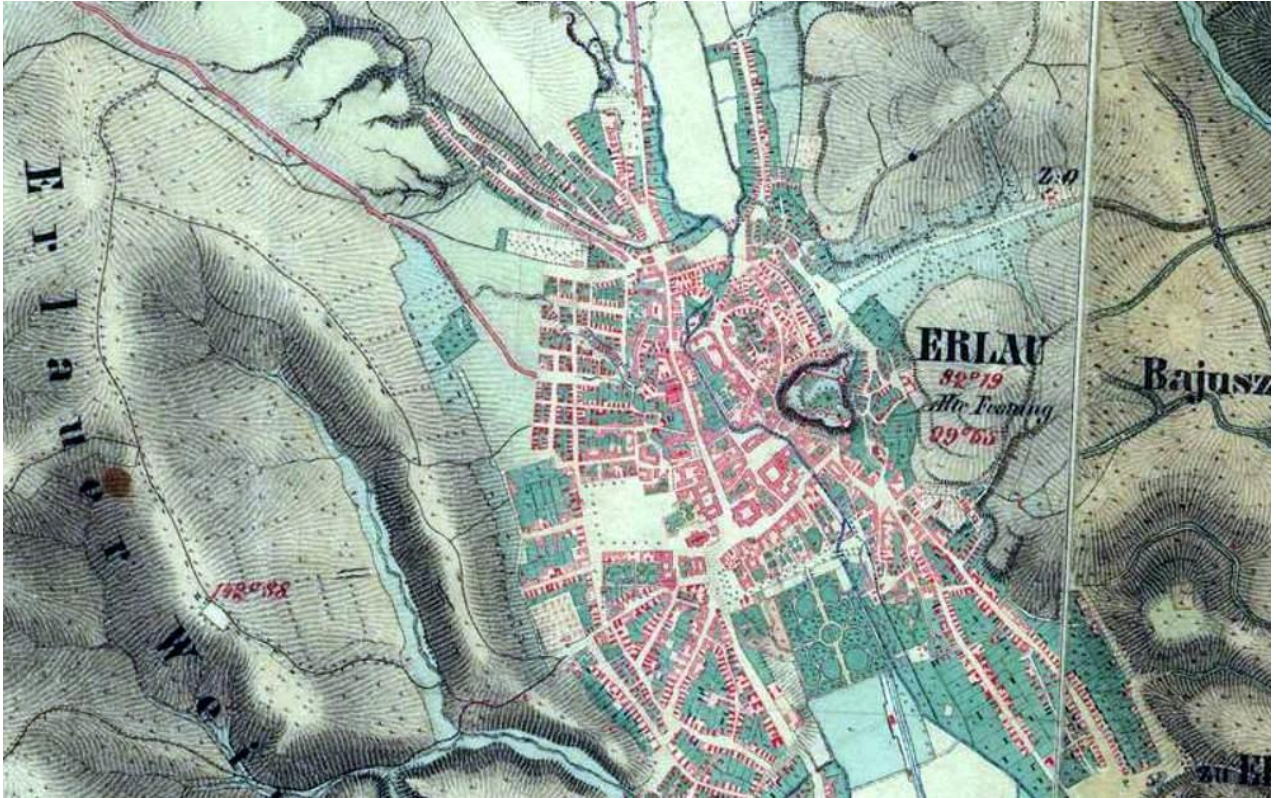
A TÁJHASZNÁLAT-VÁLTOZÁS NYOMON KÖVETÉSE ARCHÍV TÉRKÉPEK SEGÍTSÉGÉVEL EGER VÁROSA TERÜLETÉN, A XVIII. SZÁZAD VÉGÉTŐL NAPJAINKIG

Az Első Katonai Felmérés 1780-as években történt elkészültével, valamint az azt követően kb. 20-80 évente elkészült térképek sorozata segítségével egy olyan „időutazáson” vehetünk részt, melyen a táj, a területhasználatok változását tudjuk nyomon követni.

A területhasználatok változása nem pusztán csak azt jelenti, hogy nőtt egy település lakott részének kiterjedése. Adott település területfoglalása, az ott lakók gazdálkodásának mikéntje, a közlekedés, mind rányomja bélyegét a környezet, a táj, természet állapotára. A korábbi területhasználatok és változásuk rövid vizsgálata a jelenben és a közelmúltban történt és tervezett települési célokat elhelyezi egy kellően hosszú időskálán. Rámutat arra, hogy a múltban is érték hatások a környezetet, és jellemzően kiderül az is, hogy az utóbbi évtizedek, vagyis az utóbbi két, legfeljebb három generáció időszakában milyen óriási változások történtek.

1. ábra Eger városa az Első Katonai Felmérés térképén (1782-1785) (Az archív térképek forrása a mapire.hu)

2. ábra Eger a Második Katonai Felmérés térképén (1819-1869)

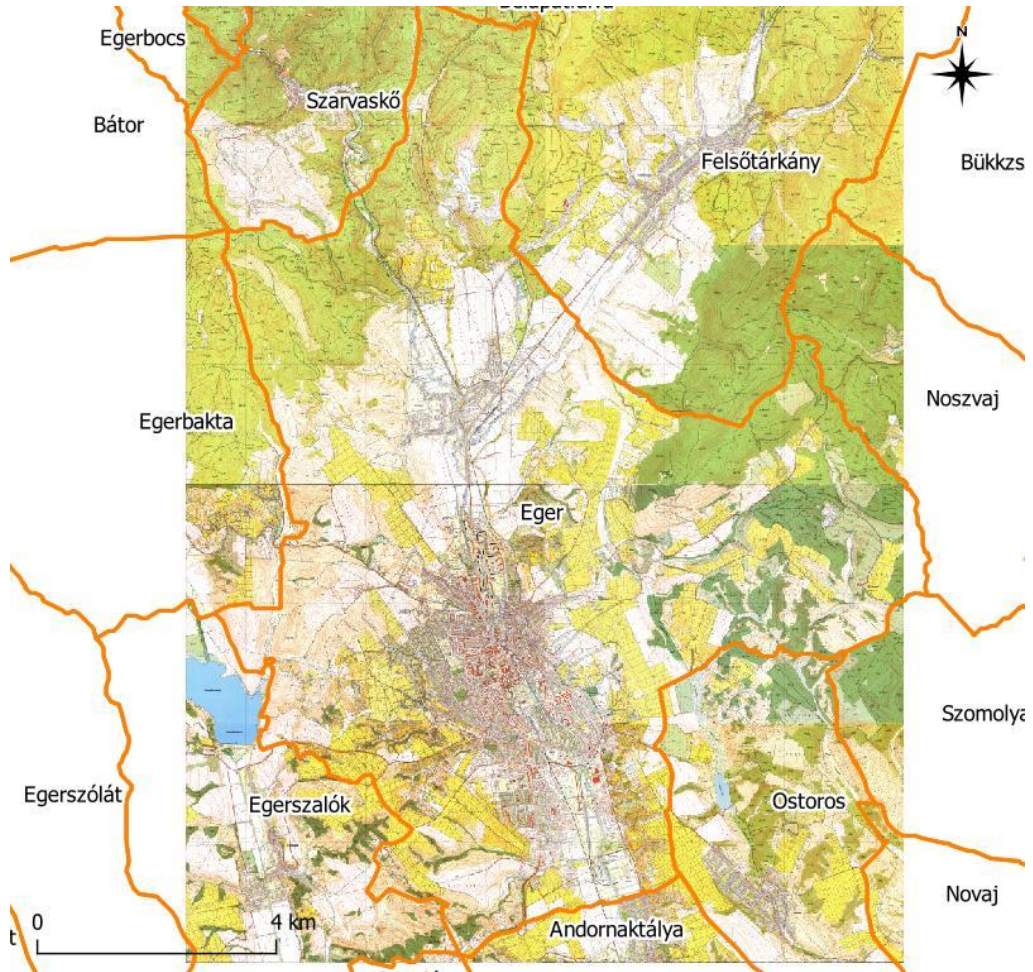
3. ábra Eger a Harmadik Katonai Felmérés térképén (1869-1887)

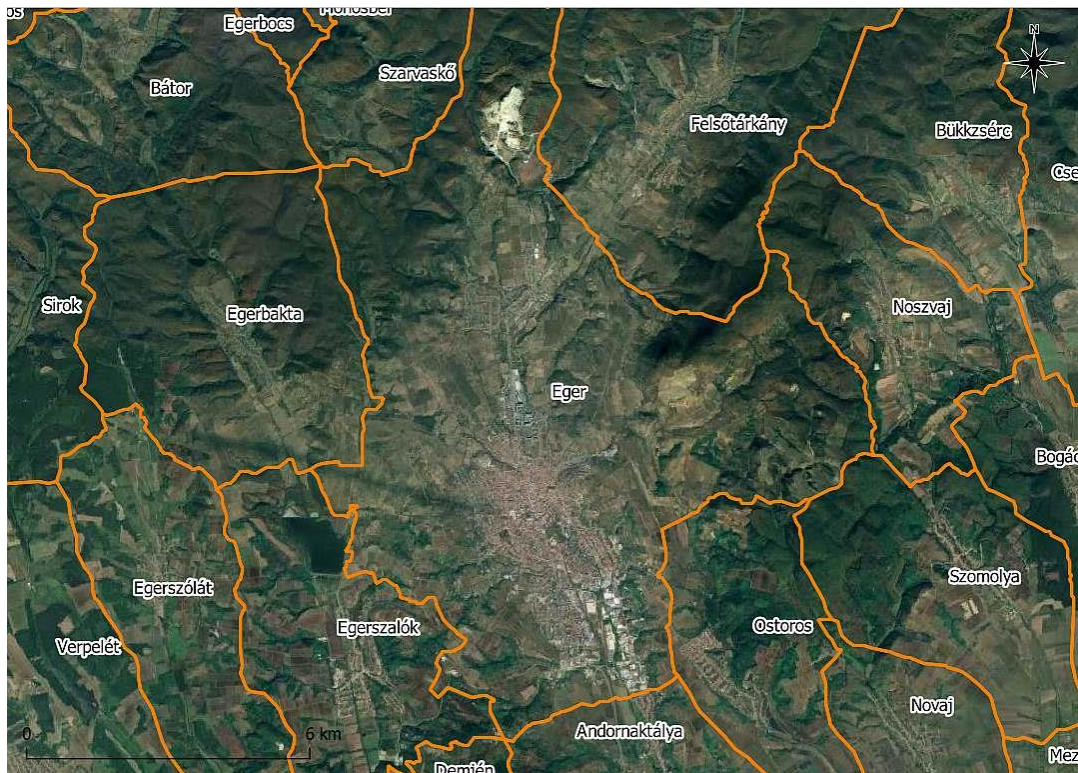
4. ábra Eger a „Negyedik” Katonai Felmérés térképén (1941)

5. ábra Eger a CORONA kéműhold 1960-as években készült műholdfelvételén

6. ábra Eger az 1980-as években készült topográfiai térképen.

7. ábra Eger 2021. évi műholdfelvételen. (Forrás: Google Satellite)

A térképekről leolvasható tájhasználatok és azok változása

Az Eger városát befoglaló táj változását a táj domborzati és területhasználati tagoltsága miatt, valamint az azt ábrázoló technológiai megoldások miatt nehéz pontosan megítélni. Ez az oka annak is, hogy a fenti térkép-kivágatok alapvetően a belterületre és közvetlen környezetére fókuszálnak, nem a település egészére: Már ebben a léptékben is nehezen kivehetők a tájhasználatok. Ezzel együtt a változások valamilyen szintű követésével már csak szemléleti okból is foglalkozunk, ahogy azt a bevezetőben is említettük.

A 18. sz. végén Eger belterülete pár tucat rövid utcából állt. A belterület az Eger-patak egyik nagyobb, medencévé szélesedő, ártéri síkjára és annak peremére korlátozódott.

A patak vonalvezetése a beépített terület felett még meanderező volt, a belterületen és alatta a vízfolyást már rendezték. A vízfolyások menti fás kísérő vegetáció, mocsaras völgytalp csak nyomokban fedezhető fel más akkor. A beépítettség és a vízfolyás kanalizálása minden bizonnyal kihatott a völgytalp természeti állapotára, bár a város hosszú történetét figyelembe véve már akkor másodlagos (sokadlagos) lehetett a természeti állapot.

Az akkori városmag körüli magaslatok jelentős részét már akkor szőlők borították. A szántók részaránya alacsony volt, az üde és száraz gyepek (melyek legelők, kaszálók voltak) kis kiterjedésben fordultak elő. Erdők inkább csak északabbra, Felnémettől ÉNY-ra jellemzők.

A Második Katonai felmérés idején (az 1800-as évek középső évtizedeiben) a beépített terület nem túl jelentős mértékben növekedett. Az Érsek kert egyértelműen felfedezhető a térképen. A városkörnyéki dombok, hegyek oldalán és hátán a szőlőkre utaló jel helyett ligetesen cserjés gyepek valamint szántók fedezhetők fel. A vízfolyásokat rendezték.

Az 1880-as évek körüli térképen Eger városának további növekedését figyelhetjük meg. A vasútvonal, állomással kiépült. A völgy be nem épült részeit gyepeként hasznosították, míg a dombokat szántók és szőlők uralkodtak. Esetenként gyepek is előfordultak, de erdőkre nem utal egyértelműen a térkép.

Az 1941. évi katonai térképen a területhasználatok már sokkal jobban lekövethetők, mint bármelyik elődjén. A beépített területek a hajdani településmag körül gyarapodtak, valamint déli irányba. A vasúti pálya tovább épült észak felé. A domboldalakat szőlők, gyepek, kertek tagolták. Erdők csak jóval északabbra és keletre fedezhetők fel a térképen.

Az 1960-as években, a CORONA-kémműhold által készített felvétel nagyon nehezen értelmezhető, mégis az azonban látszik, hogy a település kiterjedése nőtt, a mezőgazdasági táblák mintha egyöntetűen és nagyobb méretekben művelés alatt állnak, valamint kisebb nagyobb erdőfoltok, fássávok megjelentek a meredekebb területeken és egyes patakok mentén.

Az 1980-as évekre a város beépített központi része 6 km hosszan és teljes szélességében elfoglalta a patak völgyét. Felnémet városrész további 2 km hosszan töltötte ki a völgyet. A város a környező domboldalakra is kiterjedt, ahol jelentős arányban, a laposabb dombháton, lejtőkön szántók, a meredekebb kiterjedtebb lejtőkön és háton gyepek, cserjésedő gyepek terültek el. Kiemelkedő volt a szőlők aránya is, míg nagyobb erdőkkel csak az északi és keleti területrészekeken találkozhatunk (Felnémettől északra, ill. pl. a Nagy-Eged-hegyen). A gyepek, szőlők, szántók között, a település közelében csak a meredek, vélhetően nem művelhető, erózióveszélyes területeken, de azoknak is csak kisebb részein jöttek létre kisebb erdőfoltok.

2000 utáni műholdfelvételeken látható, a város az Eger-patak völgyét jelentős hosszban és szélességben beépítette. A város körüli dombokon továbbra is jelentős a szőlők kiterjedése, de jelentős a felhagyott mezőgazdasági területek aránya is, mely gypes, cserjésedő gypes, fás élőhelyek gyarapodásában mutatható ki. A város körül viszonylag sok a kis kiterjedésű, domborzati adottságokat lekövető (többnyire meredek peremeken, völgyoldalakon és vízfolyások mentén megfigyelhető) erdőfolt, erdősáv.

A térképek elemzésének célja nem a területhasználati arányok pontos, számszerű bemutatása volt, hanem a tájváltozás tendenciáinak nyomon követése, valamint arra a figyelem felhívása, hogy a különböző területhasználati kategóriáknak társadalmi-gazdasági funkciói mellett táji, természeti, nem utolsósorban

klímavédelmi jelentősége is van. Ez a jelentőség az ökoszisztéma szolgáltatásokon keresztül is megközelíthető, melyről a törzsszövegben írunk.

Az általános tendenciáknak megfelelően a mezőgazdasági hasznosítás fokozatosan háttérbe szorult, részben a beépítések miatt, részben azért, mert a megélhetésben már kevésbé játszanak szerepet. A magára hagyott területeken regenerációs folyamatok indultak el, egyfajta „visszatermesztetés”, mely eredménye például az, hogy nagyobb az erdőborítás, mint 200 évvel ezelőtt, - melyben minden bizonnyal a tudatos erdőtelepítések is szerepet játszottak. Mindezek következtében számos védett növény- és állatfaj volt képes visszatelepülni, a településen létrehozhatók lettek országosan és helyi jogszabállyal védett, nemzetközi jelentőségű területek és újra számolhatunk ezek ökoszisztéma szolgáltatásaival is.

HATÓSÁGI VÉLEMÉNYEKRE ADOTT TERVEZŐI VÁLASZ

Észrevételt tevő szervezet neve és a vonatkozó melléklet száma:	Vélemény:	Szakértői/Tervezői válasz:
<p>Heves Megyei Kormányhivatal Környezetvédelmi, Természetvédelmi, és Hulladékgazdálkodási Főosztály Környezetvédelmi Osztály (6. sz. melléklet)</p>	<p>A Hatóság természet- és tájvédelmi, levegőminőségvédelmi, zaj- és rezgésvédelmi, hulladékgazdálkodási, földtani közeg-védelmi, klímavédelmi szempontból kifogást nem emel a Programban leírtak mentén, azokat elfogadja.</p> <p>Zajvédelmi szempontból a Hatóság jelzi, hogy település specifikus helyzetértékelés nem történt, tényleges konfliktushelyzetek nem kerültek feltárásra, nem ismert, hogy a lakosság mekkora része kitett a zaj káros hatásainak. Ezen okokból a Hatóság stratégiai zajtérkép készítését javasolja. A vonatkozó jogszabály nem kötelezi Eger MJV Önkormányzatát stratégiai zajtérkép elkészítésére, de egy adott lélekszám felett indokolt lehet a dokumentum elkészítése.</p>	<p>A Hatósági észrevétel alapján a Program tervezetét kiegészítettük a stratégiai zajtérkép készítésére vonatkozó javaslattal.</p>
<p>Heves Megyei Közgyűlés Elnöke (7. sz. melléklet)</p>	<p>A Véleményező a Program tartalmára vonatkozóan számos javaslatot fogalmaz meg.</p>	<p>A két oldalas, számos témakört érintő véleményt teljes egészében mellékeljük, így a kapott javaslatcsomag a program integráns részét képezi.</p> <p>A javaslatok alapján a kért módosításokat jellemzően megtettük.</p>
<p>Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság Igazgató-helyettesi Szervezet Katasztrófavédelmi Hatósági Szolgálat (8. sz. melléklet)</p>	<p>A Véleményező felhívja a figyelmet az ivóvíz és termálvíz vízbázisok fokozott védelmére.</p>	<p>A kért módosításokat, a Véleményezővel, a környezetvédelmi, vízügyi hatósággal és az ivóvízszolgáltatóval történt szóbeli konzultáció alapján megtettük.</p>
<p>Heves Megyei Kormányhivatal Egri Járási Hivatal Népegészségügyi Osztály levele (9. sz. melléklet)</p>	<p>A Véleményező a Programban leírtak kiegészítését javasolja.</p>	<p>Az észrevételek a Programba beépítésre kerültek.</p>

HEVES MEGYEI KORMÁNYHIVATAL

Ügyintéző szervezeti egység:
Környezetvédelmi, Természetvédelmi és
Hulladékgazdálkodási Főosztály
Környezetvédelmi Osztály

Ügyiratszám: HE/KVO/01567-2/2022

Ügyintéző: Hegedűs Anett

Telefonszám: + 36 (36) 795-150

Hiv. szám: 4088-21/2022

Tárgy: Eger Város Települési Környezetvédelmi Programja 2022-2027 - vélemény

Dr. Bánhidy Péter

jegyző

Eger Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatal

Eger

Dobó tér 2.

3300

Tisztelt Jegyző Úr!

Eger Megyei Jogú Város a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény (a továbbiakban Kvt.) 48/F. § (1) bekezdés a) és b) pontja alapján megkereste a Heves Megyei Kormányhivatal Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Hulladékgazdálkodási Főosztályát (a továbbiakban: Környezetvédelmi Hatóság) Eger Város Települési Környezetvédelmi Programjának véleményezése céljából 2022-2027. időszakot érintően.

A környezetvédelmi programot környezetvédelmi, természetvédelmi és hulladékgazdálkodási szempontból nem kifogásolom.

A Kvt. 48/F. §. alapján az alábbi tájékoztatást adom:

A dokumentáció tartalmával, szerkezetével kapcsolatosan kifogást nem emelek, az abban foglaltak a Kvt. 48/B § (2) bekezdésében, a 48/D § (1) bekezdésében, valamint a 48/E § (1)-(2) bekezdéseiben meghatározott tartalmi követelményeknek megfelelőek.

A dokumentációban foglalt, 2022-2027. közötti időszakra megfogalmazott levegőtisztaság-védelmi és klímavédelmi intézkedések megfelelőek, a tervezett levegőtisztaság- védelmi, földtani közeg védelmi, természet-és tájvédelmi, hulladékgazdálkodási, valamint zaj- és rezgésvédelmi szempontú intézkedések nem kifogásolhatók.

Eger Város Települési Környezetvédelmi Programja 2022-2027. időszakra vonatkozóan környezetvédelmi és természetvédelmi érdeket nem sért.

A Környezetvédelmi Programban foglalt intézkedések zaj- és rezgésvédelmi szempontból nem kifogásolhatóak, azonban település specifikus helyzetértékelés nem történt, a tényleges konfliktushelyzetek nem kerültek feltárásra, valamint nem ismert, hogy a lakosság mekkora része van kitéve káros zajhatásnak.

A Kvt. 46. § (1) bekezdés b) pontja alapján: „A települési önkormányzat (Budapesten a Fővárosi Önkormányzat is) a környezet védelme érdekében önálló települési környezetvédelmi programot dolgoz ki a 48/E. §-ban foglaltak szerint, amelyet képviselő-testülete (közgyűlése) hagy jóvá”.

A Kvt. 48/A. § (1) bekezdése kimondja: „Az emberi egészség védelme, valamint a természeti erőforrások és értékek megőrzése és fenntartható használata érdekében - e vagy külön jogszabályban foglaltak előírása szerint - a környezettel, annak védelmével, illetve a környezetet veszélyeztető tényezőkkel kapcsolatos általános tervet (átfogó környezetvédelmi terv), az egyes környezeti elemekkel, azok védelmével, illetve a környezeti elemeket veszélyeztető egyes tényezőkkel kapcsolatos részletes tervet (tematikus környezetvédelmi terv) és egyedi környezeti adottsággal, problémával foglalkozó tervet (egyedi környezetvédelmi terv) kell készíteni”.

A Kvt. 48/B. § (1)(2) bekezdés szerint: „Átfogó környezetvédelmi terv az e törvényben szabályozott országos [40. §] és területi (regionális [48/C. §], megyei [48/D. §] és települési [48/E. §]) környezetvédelmi program. Az átfogó környezetvédelmi terv tartalmazza:

a) a környezeti elemek állapotának bemutatásán és az azt befolyásoló főbb hatótényezők elemzésén alapuló helyzetértékelést;

b) a fenntartható fejlődéssel összhangban álló, elérni kívánt környezetvédelmi célokat, valamint környezeti célállapotokat;

c) a célok és célállapotok elérése érdekében teendő főbb intézkedéseket (különösen a folyamatban lévő, illetve az előirányzott fejlesztésekkel és a működtetéssel kapcsolatos feladatokat), valamint azok megvalósításának ütemezését;

d) a kitűzött célok megvalósításának szabályozási, ellenőrzési, értékelési eszközeit;

e) az intézkedések végrehajtásának, valamint a d) pont szerinti eszközök alkalmazásának várható költségigényét, a tervezett források megjelölésével.

A Kvt. 48/E. § (1) bekezdés b) pontja alapján: „A települési környezetvédelmi programnak a település adottságaival, sajátosságaival és gazdasági lehetőségeivel összhangban - a 48/B. § (2) bekezdésben foglaltakon túl - tartalmaznia kell a zaj és rezgés elleni védelemmel, valamint a stratégiai zajtérképekre épülő intézkedési tervvel, kapcsolatos feladatokat és előírásokat”.

A Kvt. 46. § (4) bekezdés kimondja: „A külön jogszabályban meghatározott települési önkormányzatnak az (1) bekezdés e) pontjában előírt környezetállapot-értékelést környezeti zajra vonatkozóan - a külön jogszabályban meghatározott területekre, létesítményekre, és az ott előírtak szerint - stratégiai zajtérkép alapján kell elkészítenie”.

A környezeti zaj értékeléséről és kezeléséről szóló 280/2004. (X. 20.) Korm. rendelet a 100 000 főnél népesebb városokat kötelezi stratégiai zajtérkép készítésére, azonban elkészítése 40 000 - 50 000 főtől szakmailag indokolt, ezért felhívom Eger Megyei Jogú Város Önkormányzatának figyelmét a stratégiai zajtérkép készítésének lehetőségére.

A stratégiai zajtérképezés során készíthető zajterhelési térkép (mekkora a zaj), zajérzékenységi térkép, konfliktustérkép (hol van túllépés), akciótérkép (elérendő zajcsökkenés) és érintettségi térkép (hol érint sok lakost nagy túllépés) is.

A stratégiai zajtérkép egy olyan eszköz a döntéshozók, szakemberek számára, mely alapján környezetvédelmi szempontból a legoptimálisabb döntés hozható, a település szerkezetét, közlekedési rendjét, infrastruktúráját érintő önkormányzati döntések megalapozottabbá válnak, valamint a közvélemény széles köre ismerheti meg a lakóhelye zajállapotát. Mivel minden esetben számításra alapul, ezért jól modellezhető a tervezett változtatások, jelentős (stratégiai szintű) beavatkozások várható hatásai és figyelembe vehető az egymástól függetlenül futó projektek esetleges egymásra hatása is. A stratégiai zajtérkép folyamatos aktualizálásával az Önkormányzat folyamatosan értékelheti a település zajállapotát, aktualizálhatja környezetvédelmi programját, évenkénti lakossági tájékoztatási kötelezettségének teljesítéséhez felhasználhatja.

Kérem tisztelt Jegyző Urat, hogy vegye fontolóra a stratégiai zajtérkép elkészítésének lehetőségét.

A kiadmányozási jog a fővárosi és megyei kormányhivatalok szervezeti és működési szabályzatáról szóló 3/2020. (II. 28.) MvM utasítás 20. §-án, valamint a Heves Megyei Kormányhivatalt vezető Kormány megbízott-nak a Heves Megyei Kormányhivatal kiadmányozási és helyettesítési szabályzatáról szóló 3/2020. (II. 28.) utasítás Melléklete 3. §-ának, 12-14. §-ának rendelkezésein alapul.

Kelt Egerben, az elektronikus tanúsítvány szerint.

Ignác Balázs, a Heves Megyei Kormányhivatalt vezető kormány megbízott nevében és megbízásából:

dr. Koncz Judit
osztályvezető

Értesül:

1. Eger Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatala, EGERMJV HK: 314534378
2. Iratokhoz

ELNÖK

Weng 3
[Handwritten signature]

Ikt. szám: 222/73-2/2022

Tárgy: Eger Megyei Jogú Város II.
Környezetvédelmi
Programjának véleményezése

Eger Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatala**Dr. Bánhidy Péter****Eger Megyei Jogú Város Jegyzője részére****Eger****Dobó Tér 2.****3300****Tisztelt Jegyző Úr!**

Köszönettel megkaptuk a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény 48/F. § (3) bekezdése alapján, 4088-25/2022. ügyiratszámom véleményezésre megküldött „Eger Megyei Jogú Város II. Települési Környezetvédelmi Programja 2022-2027” című dokumentumot, amelynek kapcsán az alábbi észrevételt teszem.

A települési környezetvédelmi programban (a továbbiakban: TKP) meghatározásra kerültek a városban felmerült környezeti problémák, a tervezők által javasolt intézkedések és azok megvalósításának időbeli ütemezése, valamint a 2010. évben elkészült Eger MJV I. Környezetvédelmi Programjában megfogalmazott feladatokat és azok teljesülését is megvizsgálták. Szerepelnek továbbá a TKP-ben a környezetvédelmi problémákat és a szükséges beavatkozásokat megyei szinten vizsgáló „Heves Megye Környezetvédelmi Programja (2018-2022)” című dokumentumban meghatározott átfogó célok is.

Egyes tématerületeket érintően a problémák mélyebb megismerése és az intézkedések pontosítása érdekében kiegészítő javaslatokat, szakmai észrevételeket teszünk, melyeket levelem mellékleteként megküldök további szíves felhasználásra.

További sikeres munkát kívánok!

Eger, 2022. augusztus „8.”,

Tisztelettel:

dr. Juhász Attila Simon

Észrevételek, javaslatok az „Eger Megyei Jogú Város II. Települési Környezetvédelmi Programja 2022-2027” című dokumentumhoz

- A dokumentum 3.10. *Heves Megye Környezetvédelmi Programja (2018-2022)* című fejezetében többször szerepel a „szükségszerű” megfogalmazás a Megyei Program kapcsán. Kérjük ezen megfogalmazás elhagyását.
- A 9. fejezetben bemutatott felhasznált irodalom között a Megyei Program megnevezése nem pontos, kérjük ennek javítását.
- Javasoljuk a dokumentum kiegészítését annak bemutatásával, hogy a Polgármesteri Hivatalon belül a környezetvédelemmel összefüggő feladatok ellátása miként valósul meg (intézményi és személyi háttérének bemutatása).
- Javasoljuk a levegőminőség tekintetében bemutatni a főbb légszennyező anyagok (SO, NO_x, O₃, CO₂, CO, szilárd anyagok) kibocsátásainak alakulását a mérőállomás adatai alapján, korábbi évekre visszamenőleg.
- A levegőminőség javítás lehetőségeinek megállapításához javasoljuk a dokumentumot kiegészíteni azzal, hogy a légszennyezés forrásait, a kibocsátások összetételét és mennyiségi alakulását vizsgálva milyen megállapításokat tesznek a fő légszennyező források és a levegő minősége tekintetében.
- Eger felszín alatti víz szempontjából fokozottan érzékeny, valamint a kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség védelmi területen lévő település, továbbá Eger vízellátását sérülékeny és védett vízbázisok biztosítják. Azonban a dokumentumban több helyen is olvashatók „az ivóvízbázisok nem fenyegetettek” és „az egri vízbázisok nem veszélyeztetettek” kijelentések. Magyarország Vízyűjtő-gazdálkodási Terve – 2021 című dokumentum (VGT3) alapján Eger település esetében is jelentős a felszíni és felszín alatti sérülékeny ivóvízbázisok veszélyeztetettsége. Javasoljuk az ivóvízbázisok veszélyeztetettségére vonatkozó nem megfelelő megfogalmazások helyesbítését.
- A város felszín alatti és felszíni vízkészleteinek minőségét a területhasználatok, valamint a közműves vízellátás és szennyvízkezelés alapvetően befolyásolják. A város környezetre gyakorolt hatását meg kell vizsgálni a szennyvíztisztítás és a szennyvízkibocsátás szempontjából is, ezért javasoljuk a dokumentum szennyvíztisztításra és -kezelésre vonatkozó információkkal, adatokkal történő kiegészítését.
- A településre jellemző közműháló nagyságának megismerése (alakulása) céljából javasoljuk a szennyvíz elvezető rendszer kiépítettsége számszerű arányának, vagy a közüzemi szennyvízgyűjtő-hálózatba bekötött lakások arányának feltüntetését.
- A szennyvíztisztítás hatékonysága kiemelt fontosságú, biztosítása alapvető feladat, ezért javasoljuk a nem régiben befejeződött, KEHOP projekt keretében megvalósult szennyvízcsatorna-hálózat fejlesztés és szennyvíztisztító telep korszerűsítése kapcsán történt fejlesztésekről, eredményekről néhány információ megjelenítését.
- A dokumentumban csak néhány – 2000. és 2008. évi - adat olvasható az energiaellátásról, hivatkozva az Eger MJV Képviselőtestülete által 2013-ban elfogadott Eger Fenntartható Energia Akciótervére. Tekintettel az eltelt időszakra és jelenleg a világban zajló események (energiaválság, klímavédelem) fontosságára, javasoljuk a városban a háztartásokra jellemző energiaellátás rövid bemutatását (villamosenergia- és gázfogyasztásra, távhőmennyiségre vonatkozó adatok, a lakásállomány energiafelhasználása felhasználási célok szerint KSH adatok alapján), továbbá az energiagazdálkodás terén konkrét, azon belül elsősorban az önkormányzati intézményekre, másodsorban a lakóingatlanokra vonatkozó lehetséges beavatkozások azonosítását és fontosságának kiemelését.
- Javasoljuk a 8. fejezetben a veszélyek között szerepeltetni:
 - a csapadékvíz-csatorna helyenként leromlott állapotát, csapadékvíz elvezető hálózat szűk keresztmetszeteit, valamint a hirtelen lezúduló víz nyomán megáradt Eger-patak által okozott károkat Eger több pontján (pl. Felnémeten, Szala városrészben);

- tájidegen (invazív) fajok terjedését;
- az elavult fűtőberendezések és az esetenként fűtési célzattal elégetett kommunális hulladék által kibocsátott légszennyező anyagok egészségügyi kockázat-növelő hatását.
- Javasoljuk a 8. fejezetben a lehetőségek között szerepeltetni:
 - a lakosság érzékenyítése az utóbbi időben megvalósult a városi és környező kerékpárlevesítmények és -hálózat fejlesztések kihasználására, kerékpáros közlekedés és kerékpáros turizmus fejlesztése történt.
- A 2. sz. mellékletben megfogalmazott klímavédelmi intézkedés kapcsán fontosnak tarjuk kiemelni, hogy az éghajlatváltozás bár globális jelenség, lokális hatásai is jelentősek, így fontos a helyi szintű alkalmazkodás. Az éghajlatváltozás várható hatásaira való felkészülésben, a lokális alkalmazkodásban kulcsszerep jut az önkormányzatnak. A saját közigazgatási területén belül a helyi érdekeltekkel egyeztetve ki kell alakítani egy olyan szabályozási környezetet, amely a klímaváltozáshoz alkalmazkodni képes településeket hoz létre, figyelembe véve a helyben releváns különböző ágazatok és a helyi szereplők érdekeit.

35500/6055-1/2022. ált.

Alkalmaz: Utassy Zs.

BORSOD-ABAUJ-ZEMPLEN MEGYEI
KATASZTRÓFAVÉDELMI IGAZGATÓSÁG
IGAZGATÓ-HELYETTESI SZERVEZET
KATASZTRÓFAVÉDELMI HATÓSÁGI SZOLGÁLAT

Ügy száma: 35500/6055/2022. ált.
Ügyintéző: Mádliné Havasréti Katalin
Telefonszám: 46/517-395

Tárgy: Eger Város települési
környezetvédelmi programjának
véleményezése

Hivatkozási szám: 4088/24/2022

Eger Város
Polgármestere

3300 Eger
Dobó tér 2.

Tisztelt Polgármester Úr!

Eger MJV Polgármesteri Hivatala KÖZPONTI IKTATÓ	
Érkezett:	2022 AUG 02.
Szám:	Melléklet:
4088-24	

Fennadla

Igazgatóságomra 2022. június 30-án érkezett, 4088/24/2022. számú megkeresésére Eger város települési környezetvédelmi programjához – a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény 48/F. § (4) bekezdése alapján – vízügyi és vízvédelmi hatósági szempontból véleményem a következő:

EGER VÁROS II. TELEPÜLÉSI KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAMJÁNAK (TKP II., 2022-2027) JAVASOLT INTÉZKEDÉSEI táblázatának 3. szakasz utolsó előtti témakörében a következő szerepel: „A felső földtani rétegben lévő talajvíz minden bizonnyal terhelt, annak ivóvíz- és öntözési célú hasznosítása valószínűleg már kérdéses.”

Az idézett megállapítás nehezen vitatható, azonban Eger város ivóvízbázisai jelentős részben talajvízre települtek, ahogyan az a szakmai alátámasztás megfelelő fejezetében, helyesen, szerepel is. Ugyanakkor az idézett szövegrészből az is következik, hogy Eger város talajvízre települt vízbázisainak védelme hatékony és konkrét intézkedéseket igényel, amelyeket be kell építeni a települési környezetvédelmi programba. Ezek között az intézkedések között mindazokat számba kell venni, amelyekkel pl. az almári talajvízbázis területén lévő zártkertek kommunális szennyvízgyűjtése és vegyszerfelhasználása, a lehatárolt külső védőterületen áthaladó 25. sz. főút potenciális szennyezőhatása, valamint az Északi ivóvízbázis területén (többségében, de nem kizárólag Felsőtárkány közigazgatási területén, de a vízellátás révén Egert érintő) mezőgazdasági és ipari jellegű tevékenységek és azok hatásai korlátozhatók és kontrollálhatók. A korábban lehatárolt vízbázisvédelmi védőterületeket figyelembe véve ezek az intézkedések aktuális biztonságba helyezési terv nélkül is viszonylag jól áttekinthetők lehetnek.

A program a felszín alatti víz minőségének védelme érdekében több, általános megfogalmazott gyakorlati intézkedést említ, ugyanakkor viszont nem foglalkozik a már szennyezett területekkel. A szennyezett területekre vonatkozó nyilvántartással a környezetvédelmi hatóság rendelkezik, azonban az említett területek közül is ki kell emelni a Déli ivóvízbázis kijelölt hidrogeológiai „B” védőterületén lévő Eger 10503/20 helyrajzi számú ingatlant és környezetét, amely az ivóvízbázis védelme érdekében mindenképpen intézkedéseket (ezen belül

Cím: 3525 Miskolc, Dózsa Gy. út 15. ☎: 3501 Miskolc Pf.: 18. Tel.:46/502-962

Hivatalai kapu KRID: BKITVH 225276938

E-mail: borsod.vizugy@katved.gov.hu

Ügyfelfogadás és ügyintézői telefonos ügyfelfogadás:

3530 Miskolc, Mindszent tér 4.

Hétfő, szerda 9:00-12:00, 14:00-16:00; Péntek 9:00-12:00

önkormányzati intézkedéseket is) igényel.

Speciális kérdéskör a geotermikus és geotermális energiahasznosítás, amely általánosságban támogatandó, ugyanakkor Eger esetében a fürdőket ellátó források védelme érdekében egyedi szabályozást igényel, amely a jelenlegi jogszabályi környezetben leginkább a települési önkormányzat szerepvállalásával képzelhető el. Ezzel a kérdéskörrel tehát szintén foglalkozni kell a települési környezetvédelmi programban.

A települési környezetvédelmi program elfogadását csak a fenti témakörök kidolgozását követően javaslom.

A környezetvédelmi program kidolgozottságát megfelelőnek tarjuk, az abban szereplő célkitűzésekkel egyetértünk, javasoljuk azok végrehajtását. A környezetvédelmi program ellen kifogást nem emelünk.

Kelt: Miskolcon, az elektronikus bélyegző szerint.

**Lipták Attila tüzoltó dandártábornok
tüzoltósági tanácsos
megyei igazgató
helyett és nevében**

**Czesznak László
mb. katasztrófavédelmi hatósági
szolgálatvezető-helyettes**

Kapják:

1. Címzett
2. Iratokhoz

Eger MJV Polgármesteri Hivatala KÖZPONTI IKTATÓ	
Érkezett: 2022 AUG 22.	
Szám: 4088-31	Melléklet:

HEVES MEGYEI KORMÁNYHIVATAL
EGRI JÁRÁSI HIVATALA

Ügyintéző szervezeti egység:
Népegészségügyi Osztály
Iktatószám: HE-02/NEO/12463-4/2022.
Ügyintéző: Misik-Bartók Dóra
Telefonszám: +36/795-029

Dr. Bánhidy Péter, Eger Megyei Jogú Város Jegyzője
részére

Eger Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatala

Eger

Dobó tér 2.

3300

elektronikusan

Tárgy: Eger Megyei Jogú Város II. Települési Környezetvédelmi Programjának (2022-2027) véleményezése

Tisztelt Jegyző Úr!

A Heves Megyei Kormányhivatal Egeri Járási Hivatala népegészségügyi feladatkörében eljárva, Eger Megyei Jogú Város II. Települési Környezetvédelmi Programjának (2022-2027) véleményezése folyamatában a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi Kvt. LIII. törvény 48/F.§.1. bekezdésének d) pontja alapján az alábbi szakmai véleményt adom:

Eger Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatalának (székhely: 3300 Eger, Dobó tér 2.; képviseli: Dr. Bánhidy Péter jegyző) megbízásából a RENATUR 2005 Természetvédelmi- és Környezetvédelmi Szolgáltató Betéti Társaság (2000 Szentendre, Frangepán u. 16.) által 2022. júniusában elkészített Eger Megyei Jogú Város II. Települési Környezetvédelmi Programjának (2022-2027) áttanulmányozását követően a Heves Megyei Kormányhivatal Egeri Járási Hivatala népegészségügyi feladatkörében eljárva az alábbiakkal történő kiegészítését illetve teljesítését javasolja:

- A település köztisztaságának szempontjából a nyilvános illemhelyek létesítését, visszaállítását javasoljuk. Az elmúlt időszakban településünkön a nyilvános illemhelyek számának fokozatos csökkenése figyelhető meg. A bezárásra került nyilvános illemhelyek visszaállítását, vagy ezek pótlását, illetve a Szmracsányi Lajos Érsekkertben meglévő nyilvános illemhely bővítését, annak szezonális nyitvatartásának módosítását javasoljuk.

- 7.1 hulladékgazdálkodás:

- a népegészségügyi bejelentéseinkkel kapcsolatban (egészségügyi kártevők patkány, csótány) a közterületeken időnként megjelenő illegális hulladékfelhalmozás csökkentésére a lakosság

minél szélesebb körű tájékoztatását javasoljuk a hulladékgazdálkodási közszolgáltatás kötelező igénybevételéről, konténer igénylési lehetőségről elsősorban Szala városrészben.

- komposztálás elősegítése szempontjából komposztáló program pályázattal történő indítását javasoljuk (ingyenesen igényelhető zárható komposztáló edényzet) a Nemzeti Népegészségügyi Központ internetes elérhetőségén található lakossági tájékoztatás figyelembevételével: „Hogyan előzhetem meg a rágcsálók elszaporodását a környezetemben? <https://www.nnk.gov.hu/index.php/jarvanvuqyi-es-infekciokontroll-foosztaly/58-lakossagi-tajekoztatok/altalanos-tajekoztatok/kerdezz-felelek-a-ragcsalok-artalmarol-es-az-ellenuk-valo-vedekezes-lehetosegeirol/159-hogyan-elozhetem-meg-a-ragcsalok-elszaporodasat-a-kornyezetemben.html>

- 7.2. Ivóvízellátás, szennyvízkezelés

- Az esetleges humán egészségkárosodások megelőzése érdekében felhívjuk a figyelmet a vízbázisok, az ivóvízellátást szolgáló vízellátási létesítmények, felszíni - és felszín alatti vizek védelmére.
- Az ivóvízellátásra vonatkozó fejezettel kapcsolatban a Heves Megyei Kormányhivatal Egri Járási Hivatala 2022. július 15. napján az ivóvíz minőségi követelményeiről és ellenőrzéséről szóló 201/2001. (X.25.) Korm. rendelet 2/A § alapján a Heves Megyei Kormányhivatal Népegészségügyi Főosztályának szakmai véleményét kérte, amelyre a megkeresett 2022. július 22. napján érkezett tájékoztatásában válaszolt: *„A Főosztály a Tervezet közüzemi ivóvízellátásra vonatkozó részeit áttekintette, valamint az ivóvízszolgáltatást végző Heves Megyei Vízmű Zártkörűen Működő Részvénytársasággal (3300 Eger, Hadnagy u. 2.) is egyeztetett. Mindezek alapján megállapítható, hogy a Tervezetben az Eger és térsége vízműrendszer vízbázisának és a Petőfi téri vízbázis termelő kútjaiból kitermelt vizek fertőtlenítésével, valamint a Déli vízbázis esetében a vízkezeléssel, továbbá a szolgáltatott ivóvíz felhasználásával kapcsolatos adatok helytállóak, közegészségügyi szempontból elfogadhatóak.”*
- A szennyvizek kezelésével, feltételezhető szikkasztásával kapcsolatban felhívjuk figyelmét Eger Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlésének 4/2016 (II.26.) Önkormányzati rendeletére Eger Megyei Jogú Város Helyi Építési Szabályzatáról felszíni és felszín alatti vizek védelmével kapcsolatos részének 12 §. (3) és (4) bekezdésére:
*„(3) Káros és veszélyes anyagokat tartalmazó szennyvizek a közcsatornába, a szennyvízgyűjtőbe nem vezethetők. A káros és veszélyes anyagokat tartalmazó szennyvizeket a közcsatornába vezetés előtt a telephelyen belül előtisztítani, vagy előkezelni kell.
 (4) A település talaj- és a talajvíz védelme érdekében a szennyvizek közvetlen talajba szikkasztása a település teljes közigazgatási területén tilos, az még átmenetileg sem engedélyezhető.”*

- 7.7 Települési zöldfelületek

- A zöldfelületfejlesztési terv készítését támogatjuk, azonban a parkosítás, zöld felületek területének növelésekor, fejlesztésekor az allergénmentesítés szempontjainak figyelembevételét javasoljuk. A Nemzeti Népegészségügyi Központ internetes elérhetőségén megtalálható tájékoztató lista a növények osztályozásáról a lehetséges allergénitási szempontjából: <https://efop180.antsz.hu/temak-konyezetegeszsegugy/allergenek-a-levegoben/allergenek-hogyan-valasszunk-kertunkbe-fakat-cserjeket.html>

Szakmai véleményem kialakítása során figyelembe vettem a vízbázisok, a távlati vízbázisok, valamint az ivóvízellátást szolgáló vízellátási rendszerek védelméről szóló 123/1997. (VII.18.) Korm. rendeletben, a felszín alatti vizek védelméről szóló 219/2004. (VII. 21.) Korm. rendeletben, a felszíni vizek minősége védelmének szabályairól szóló 220/2004. (VII. 21.) Korm. rendeletben, az ivóvíz minőségi követelményeiről és az ellenőrzés rendjéről szóló 201/2001. (X. 25.) Korm. rendeletben, a hulladékgazdálkodási közszolgáltatás körébe tartozó hulladékkal kapcsolatos közegészségügyi követelményekről szóló 13/2017. (VI.12.) EMMI rendeletben, a fertőző betegségek és a járványok megelőzése érdekében szükséges járványügyi intézkedésekről szóló 18/1998. (VI. 3.) NM rendelet 36.§ (1)-(4) bekezdéseiben, valamint a tisztálkodó és illemhelyek számáról az országos településrendezési és építési követelményekről szóló 253/1997. (XII. 20.) Kormányrendelet 99. § -ban foglalt előírásait

Szakmai véleményemet 1995. évi Kvt. LIII. törvény 48/F.§.1. bekezdésének d) pontja alapján Eger Megyei Jogú Város II. Települési Környezetvédelmi Programjának (2022-2027) véleményezésére egészségügyi államigazgatási hatáskörben, a fővárosi és megyei kormányhivatal, valamint a járási (fővárosi kerületi) hivatal népegészségügyi feladatai ellátásáról, továbbá az egészségügyi államigazgatási szerv kijelöléséről szóló 385/2016. (XII. 2.) Korm. rendelet 5.§-ban és 2. melléklet 1. pontjában foglalt illetékességem alapján eljárva adtam meg.

A kiadmányozási jog a fővárosi és megyei kormányhivatalok szervezeti és működési szabályzatáról szóló 3/2020. (II. 28.) MvM utasítás Mellékletének 20. §-án, valamint a Heves Megyei Kormányhivatal vezető Kormány megbízottnak a Heves Megyei Kormányhivatal kiadmányozási és helyettesítési szabályzatáról szóló 3/2020. (II. 28.) utasítás Melléklete 3. §-ának, 45-47. §-ának, és 49. §-ának rendelkezésein alapul.

Kelt Eger, az elektronikus kiadmányozás napján.

Gombály László, a Heves Megyei Kormányhivatal Egri Járási Hivatalának hivatalvezetője nevében és megbízásából:

Tisztelettel:

Ivány Krisztina
osztályvezető

A döntésről értesül:

1. Eger Megyei Jogú Város Jegyzője 3300 Eger, Dobó tér 2. - hivatali kapun
2. Irattár

VÉLEMÉNYEZÉS - Eger MJV II. Települési Környezetvédelmi Program 2022-2027

Összegzés

Ezt a dokumentumot Eger város zöld civil szervezetei állították össze, a város következő környezetvédelmi programjának elfogadás előtti értékelése során. A programot összességében egy jó anyagnak tartjuk, de mint minden ilyen terv esetében, a megvalósulás sikeressége és százaléka minősíti majd. Ehhez a szervezetek a végrehajtási időszakban is felajánlanak minden civil segítséget, és remélik, hogy jelenlegi javaslataik meghallgatásra, bedolgozásra kerülnek majd.

Részvevők

Szitta Emese - Magyar Madártani Egyesület, Eger

Csathó Tibor - Életfa Környezetvédő Szövetség

Havasi Norbert - Kaptárkő Természetvédelmi és Kulturális Egyesület

Kárász Imre, dr. - Életfa Környezetvédő Szövetség

Rittenbacher Ödön Béla - Életfa Környezetvédő Szövetség

KI. (Életfa) A TKP II. a törvényben előírt követelményeknek való megfelelésen túl:

- szerkezetében, szemléletében és stílusában kifejezetten színvonalas, tartalmában korrekt és jól használható tervezet.
- a TKP I. értékelése és a begyűjtött információk mennyisége és minősége jó alapot adott a korrektnek mondható helyzetelemzésre, amire építve a mai viszonyoknak megfelelő program készült.
- Szemléletében kiemelkedő hangsúlyt kap **a környezetügy horizontális (valamennyi ágazatot érintő) jellege**, a holisztikus szemlélet és az ökoszisztéma szolgáltatások értékének tisztelete.
- Stílusa jó, olvasmányos, sőt helyenként kifejezetten **edukatív (oktató-nevelő) jellegű**, ami lehetővé teszi a fogalmak egyértelműsítését és a végrehajtásban résztvevők körének szélesítését is.
- A TKP II. táblázatba foglalása 2. melléklet) rendkívül jó áttekintést tesz lehetővé (minden ágazat számára) és hatékonyabbá teszi (teheti) a megvalósítást.

Általános, szövegtől független megállapítások, javaslatok:

Humán erőforrás, végrehajtás

Egyetértünk abban, hogy a program végrehajtását támogassa egy városi "zöld iroda", megfelelő szakemberekkel, erős kapcsolattartással a helyi társadalom és a zöldek felé is. Mivel a környezetvédelmi program minden eleme más-más önkormányzati programok és tervek, majd pályázatok, beruházások során érvényesülhet, megvalósulásához egy "tárcaközi" ombudsman jellegű szereplőre és irodára lenne szükség a városban.

Vízmeztartás:

A felelős városi beruházások mellett (felesleges túlburkolás elkerülése), ingatlan- vagy egyéb adó kedvezményben kell részesíteni azokat, akiknél jelentős vízmeztartó zöldinfrastruktúra (fal, felület, tető, fásítás stb.) van az ingatlanon. A zöldfelület lakossági növelése külföldi példák alapján bizonyítottan adókedvezménnyel támogatható, az esővíz gyűjtése szintén. Ez a kettő kapcsolódik, zöldtetővel-zöldfalakkal és zöldfelületekkel a beépítettség és a csapadékvisszatartás növekszik, a levegőminőség javul. Ehhez csatlakozzon programelemként az önkormányzati zöldfelület-növelés.

A Program szövegéhez javítások, javaslatok:

KI.(Életfa) II. fejezet 13. old. vége: Az adat hiányosság valószínűsíthetően a nem teljesülés okán adódik.

KI. 5.5.5.fej. 41. old.: A védett fák két helyen is szerepelnek (ami nem a szerző, hanem az adatbázis hibája), hiszen a Gróber temetőben és az érseki palota kertjében levő fák nem kerültek kivezetésre a védett fák listájából.

KI. 5.5.6. fej. 43. old. Sajnos Eger élővilágának fajlistája még nem készült el. Így a védett fajokról sincs naprakész adat (bár több megjelent és még nem publikált közlemény már rendelkezésre áll!), ennek összeállítása nagyon időszerű és szakemberekre kell bízni. A 2. mellékletben javasolt az elkészítése.

CsT, Életfa: 6.5 fejezet:

Nekem hiányzik a stratégiából a helyi élelmiszer-önrendelkezés, helyi termelők, REL-ek támogatása, ez lehetne a koncepció eleme. Bécs városa 200 városmelléti biokertészetet hozott létre vagy támogatott. Városi (panel) kertészetek-méhészetek támogatása, helyi tájfajták támogatása, helyi termelői piacok.

Az 57. oldal 4 bekezdése nem elég: az önkormányzat itt nem csak ajánlásokat tehet, hanem adókedvezménnyel, piaci lehetőségekkel, nonprofit kft-vel stb. támogathat vagy akár direkt fejleszthet is, és támogathatja a társadalmi tudatformáló civil szervezeteket.

A zöld költségvetési elem (0,5%) nagyon jó javaslat, javasoljuk a közösségi költségvetés-tervezés meghonosítását ami pl. erre a költség-sorra kifejezetten alkalmazható, ebben is segíthetnek a civil szervezetek és a Civil Közösségek Háza.

RÖ, Életfa: 7.1 Hulladékgazdálkodási fejezethez:

A hulladék típusonként részletező grafikonoknál hiányzik a mértékegység. A kg kikövetkeztethető, de nincs feltüntetve.

A fejezetben különböző változatokban mellékletként csatolták a K2-es út melletti Szelektív Hulladékkezelő Telep leírását.

Ezekben így szerepel:

– Egy új komposztáló is készült, mely 1850 tonna/év kapacitással rendelkezik, nyitott, forgatásos prizmás rendszerű. Az igaz, hogy elkészült, de már a kezdetektől nem működik. Jelenleg a zöldhulladékot Hejőpapiba hordják (42 km !).

Ugyanakkor a zöld hulladék esetében nem csak a lakossági ilyen hulladék kezelésének végleges megoldatlansága a gond, hanem a városüzemeltetés, parkfenntartás során keletkező zöldhulladék is.

Ugyanebben a fejezetben írják, hogy az építési törmelék mennyiségéről nem rendelkeznek adatokkal. Az Inert (Építési Törmelék) Feldolgozó Telepet 2006 óta a Városgondozás Eger Kft. üzemelteti. Szigorúan mérlegelnek minden beszállított és hasznosításra kiszállított mennyiséget. Erről adatokat szolgáltatnak a hatóságnak. Az adatok megtalálhatók a Városgondozás Eger Kft.-nél.

Jelenleg a Városgondozás Eger Kft. engedélyeztet egy Bio-hulladékkezelő Telepet az Inert Feldolgozó Telep mellett. Tudomásom szerint a park fenntartásból származó fásszárú hulladékot itt égetésre készítik majd elő, míg a fűvet és apró nyesevéket komposztálni tervezik.

Viszont, amíg a Városgondozás Eger Kft. saját hatáskörben saját ellenőrzése alatt végzi a kezelést, addig biztosítható is a komposzt minősége.

Lakossági hulladéknál leginkább a házi komposztálást kellene propagálni, mert ott biztosított a komposzt hasznosítása is. Ezt a RENATUR 2005 Bt. által készített anyaga is jól felismerte és az Életfa is évek óta ennek az élén áll.

Nagy központi komposztáló telepnél (amire helyben nagy szükség lenne) gond a komposzt hasznosítása. Forgalomba, az ingadozó minőség miatt, nem hozható. Felhasználható lenne ugyan a városi zöldfelületek, vagy a városi intézmények zöldfelületeinél tápanyag utánpótlásra, de a „lebomlónak mondott” műanyag zsákok sajnos valójában elég hosszan megmaradnak még a komposztban. Ráadásul ezek a zsákok, melyek, ha többé-kevésbé lebomlanak is, még drágák is: 299Ft/db (Azt már nem is mondom, hogy elvileg minden beérkező zsákos hulladéknál a zsákot valahogy fel kellene tudni tépni, hogy egyáltalán aerob feltételek legyenek a lebomláshoz)

Lebomló zsák árak:

<https://webshop.oasis.hu/termek/fkf-biologiallag-lebomlo-kerti-zoldhulladek-gyujto-zsak-10-d-b-100-l-tekercs>

Megjegyzés: elképzelhető nagy tételben a kedvezőbb zsák ár, de még akkor is 100 Ft nagyságrendű egy zsák, ami 50-100 l kb max. 10-20 kiló hulladék ártalmatlanításával (jó esetben) megsemmisül.

Lényeg:

- Feltétlenül el kell terjeszteni a házi komposztázást!
- Ezen felül érdemes átgondolni a zöldhulladék gyűjtési módjának változtatását pl. zöld hulladék gyűjtő kukákkal. (Gond lehet a helyhiány...)...és meg kell találni a komposzt hasznosításának módját.

HN, Kaptárkö: 7.1 Hulladékgazdálkodási fejezethez:

“A kevert csomagolási hulladék begyűjtésre került mennyisége azonban igen jelentősen nőtt az utóbbi időben, mintha a csomagolási hulladék külön gyűjtése már kisebb hatékonysággal történe meg.” - PERSZE, miután nemes egyszerűséggel megszüntették a hulladékgyűjtő szigeteket a folyamatos problémák miatt, ahelyett, hogy más megoldást kerestek volna.

Meg kell említeni, hogy bár a városban szelektíven gyűjthető a szemét és minden hulladék lerakható valamilyen formában, de ez nincs megfelelően kommunikálva, az információk hiányosak és teljes mértékben hiányzik a szemléletformálás ami egyrészt a szelektív gyűjtésről, de leginkább a hulladék mennyiségének a csökkentéséről kéne szólni!

Beszédes ennek kapcsán az, hogy az illegális hulladéklerakás a város körüli területeken, dűlőutakon, erdőkben nemhogy csökkent volna az elmúlt években, hanem nőtt...

RÖ, Életfa 7.6. Épített környezet, épített örökség fejezethez:

Régi mániánk, hogy legalább a belvárosi, talajvíz ellen szigetetlen régi tufa házakat (többségében műemlékek) egy program szerinti utólagos szigeteléssel kellene ellátni.

Miért is:

- Esztétikailag ronda a lehullott vakolat, nedves fal. Pláne szemmagasságban.
- Egyszer kerülne sok pénzbe, de többet nem kellene ilyen gyakran újra vakolni, festeni, nem lennének a falak penészesek belülről, stb.....és ez pl. mind környezetvédelmi kérdést is jelent (nem lenne a rendszeres felújító építkezési munkákból adódó forgalom, felesleges anyagfelhasználás, stb.)

CsT, Életfa: 7.3 fejezet Csapadékvíz-elvezetés:

A jövőben nem a gyors levezetés (Eger patakba vezetés) legyen a cél, hanem a helybentartás ez összességében az ún. szivacsváros koncepció, Esővízgyűjtő burkolat és alapterek (Bp: 2 méter kavics), zöldfelületek, zöld-árkok, eső-kertek és vízgyűjtő előkertek - ezek az extrém csapadékkintenzitás és a ritka csapadékesemények kettős problémáit mind kezelik. Lakossági és önkormányzati koncepció-váltás kell. A lakossági-céges csapadék-szennyvíz rákötéseket keresni és büntetni kell.

CsT, Életfa: Energetika: A 7.5 fejezet

Említi a zöld infrastruktúrát és ez jó, és kiemelném a helyi energetikai fejlesztéseket (termelés és tárolás is!), önrendelkezést, a város energia-stratégiájában ez is szükséges koncepcióváltás.

HN, Kaptárkő: 7.6. Épített környezet, épített örökség fejezethez:

Fényszennyezés: a probléma igen általánosan bemutatott és tárgyalt a TKP-ban, holott Egyesületünkől jelzés/javaslat is érkezett a város vezetése felé Eger teljes közvilágításának felújítása kapcsán:

<https://egerhitek.hu/2021/12/16/dontottek-felujithatjak-eger-teljesk-kozvilagitasat/varos/egerhitek>

Eger jelenlegi közvilágítása erősen problémás a fényszennyezés szempontjából.

CsT, Életfa: 7.7 fejezet

Kevés szó esik a városi fakataszterről (2. melléklet 10. pontban benne van), ez kiemelt cél kellene legyen, a zöldvagyron-felmérés alapja. A külterületi, külvárosi erdőtelepítésben stratégiai partnerként kellene kezelni a közösségi faültető szervezeteket és csoportokat, megfelelő szervezéssel és városi hangsúllyal nagy mennyiségű önkéntes munkát tudnának becsatornázni.

KI. Nagyon helyesen a program javasolja a belterületi és kapcsolódó külterületi zöld infrastruktúra együtt kezelését, Ebben különleges és fontos szereppel bírnak a közutak menti és egyéb fasorok, amelyek számos környezeti haszonnal járnak, szorgalmazni kellene a telepítésüket a telepítésre (jó példa a Felnémet-Felsőtárkány közti, ami lassan kezdi betölteni komplex szerepét). A zöldövezet fejlesztési tervben. helye van! (Az idős fasorok ma szinte mindenütt védett értékek!)

CsT, Életfa: 7.8 Levegőminőség

A PM2,5 sőt az alatti PM1 és kisebb szállópor-mérés stratégiai fontosságú és egyben EU kötelezettség-elmaradás. Citizen Science hálózat alakulóban van a városban, a közösségi mérőműszerek száma nő, ez is adat, figyelni kell rá, tervezni vele, esetleg támogatni.

HN, Kaptárkő: 7.8. A levegőminőség védelme fejezethez:

Ajánlatos lenne azon időszakokban, mikor a levegő minősége nem megfelelő - az egészségügyi határérték felett van - az önkormányzatnak tájékoztatni a lakosságot és az emberi egészség védelme érdekében javaslatokat tenni (pl: a kisgyermekeknek, a napi rendszeres séta ilyenkor egyáltalán nem javasolt vagy szellőztetni csak rövid ideig, hajnalban és késő éjszaka érdemes).

A levegőszennyezés a legnagyobb környezeti-egészségügyi kockázat Európában, és jelentős hatást gyakorol az európai népesség egészségügyi állapotára, ezért - tekintve Eger ebből a szempontból igen rossz földrajzi elhelyezkedését (völgyben fekszik) - törekedni kellene a szennyezés jelentős csökkentésére (fatüzelések kiváltása, buszok cseréje).

HN, Kaptárkő: 1. sz. melléklet - EGER TKP I. (2010-2016) INTÉZKEDÉSEINEK TELJESÜLTSEGE

11.1. Természet- és tájvédelem

1. Már helyi védelem alatt álló területek kezelése, kezelési tervének felülvizsgálata, bővítése
NEM TELJESÜLT

2. Helyi védelemre javasolható értékek és területek feltárása, jogi védelme
NEM TELJESÜLT

HN, Kaptárkő: 2. sz. melléklet - EGER VÁROS II. TELEPÜLÉSI KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAMJÁNAK (TKP II., 2022-2027) JAVASOLT INTÉZKEDÉSEI, ÜTEMEZÉSÜK, VALAMINT A TELJESÜLÉS NYOMON-KÖVETÉSÉHEZ KIDOLGOZOTT INDIKÁTOROK

5. A levegőminőség védelme - **törekedni kellene a szennyezés jelentős csökkentésére (fatüzelések kiváltása, buszok cseréje)**

7. Természetvédelem - **A helyi jelentőségű védett területek sürgős állapotfelmérése (civil szervezetek bevonásával: Életfa, MME, Kaptárkő) és a kezelési tervek ennek megfelelően történő felülvizsgálata (ugyanis ez hosszú évek óta nem történt meg!).**

Legalább egy terület rehabilitációja - **ez legyen a Mész-hegy - Nyeres-tető, ugyanis ez is évek óta húzódik! Itt már konkrét lépések is történtek a város, a tulajdonosok, a BNPI és a Kaptárkő Egyesület részéről.**

8. Tájvédelem - **itt tökéletes példa lehetne a tájvédelem hiányára a Mész-hegy - Nyerges-tető helyzete**

KI. ÉLETFA 2. melléklet

11. Épített környezet. Javasolni lehetne az utcák névadóiról kis ismertető táblák kihelyezését (számos városban van és városismereti szempontból is igen hasznosnak tartják). Hasonlóan a nevezetes épületekre is. Idegenforgalmi szempontból és városi tudat kialakítása segítésére is jó.

19. Kv. referens...A szakmai team létesítését itt és most is javasolni kellene (a TKP I. hez hasonlóan)

28. Környezeti nevelés. *(Sajnos ez a fejezet megreked a nagy általánosságok szintjén, de mit is javasolhatna a jelenlegi helyzetben.... A zöld költségvetési rovat pontosan e területnek is támaszt adhatna, s akkor a már hagyományokkal bíró "zöldítő" programok (pl. Piciny kezekkel a Földért városi óvodai vetélkedő vagy a helyi Ökoiskola és Zöld Óvoda programok) nem halnának el!*